

ویژه
کنکوری‌های
۱۴۰۳

۱۴۰۲/۰۷/۲۸

آزمون
چهارم
حضوری

دترچه شماره ۱

خیلی سبز!
آزمون
تجربوی | راهشوی | انسانی

سال تحصیلی
۱۴۰۲-۱۴۰۳

روان‌شناسی	جامعه‌شناسی	علوم و فنون ادبی	ریاضی و آمار
درس ۱ (روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه) صفحه ۸ تا ۳۳	جامعه‌شناسی دوازدهم درس ۱ (ذخیره دانشی) صفحه ۱ تا ۹ جامعه‌شناسی دهم درس ۱ تا ۴ (از ابتدای درس «کنش‌های ما» تا پایان درس «اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی») صفحه ۱ تا ۳۳	علوم و فنون ادبی دوازدهم درس ۱ (تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم (دوره بازگشت و بیداری)) صفحه ۱۰ تا ۲۱ علوم و فنون ادبی دهم درس ۳ (واج‌آرایی، واژه‌آرایی) + درس ۵ (هماهنگی پارهای کلام) + درس ۸ (وزن شعر فارسی) صفحه ۲۶ تا ۴۰، ۴۱ تا ۵۱ و ۶۷ تا ۷۲ علوم و فنون ادبی یازدهم درس ۲ (پایه‌های آوایی) + درس ۳ (تشبیه) صفحه ۲۰ تا ۳۳	ریاضی و آمار دوازدهم فصل اول، درس ۱ (شمارش) صفحه ۱ تا ۱۱ ریاضی و آمار دهم فصل اول (معادله درجه دوم) صفحه ۹ تا ۳۸

آزمون آزمایشی خیلی سبز

گروه آزمایشی علوم انسانی

• نام و نام خانوادگی: • شماره داوطلبی:

عنوان مواد امتحانی آزمون. تعداد. شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی	ملاحظات
۱	ریاضی	۲۰ سؤال	۱	۲۰	۳۰ دقیقه	۸۰ سؤال ۹۰ دقیقه
۲	زبان و ادبیات فارسی	۳۰ سؤال	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه	
۳	علوم اجتماعی	۱۵ سؤال	۵۱	۶۵	۱۵ دقیقه	
۴	روان‌شناسی	۱۵ سؤال	۶۶	۸۰	۱۵ دقیقه	

Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۲ / ریاضی و آمار دهم: صفحه‌های ۹ تا ۳۸

۱- نسبت جواب بزرگ‌تر به کوچک‌تر معادله $9(x-1)^2 = 4(x+3)^2$ کدام است؟

- (۱) $-\frac{27}{5}$ (۲) $\frac{27}{5}$ (۳) -15 (۴) 15

۲- مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های معادله $x^2 - 7x^2 - 18 = 0$ به ترتیب برابر با S و P است. اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین جواب معادله $x^3 + Sx^2 + Px = 0$ کدام است؟

- (۱) ۴ (۲) ۶ (۳) ۸ (۴) ۱۰

۳- دو معادله $x^2 + 7x + k = 0$ و $x^2 - 8x - 2k = 0$ یک ریشه مشترک غیر صفر دارند. اختلاف ریشه غیرمشترکشان چه قدر است؟

- (۱) ۵ (۲) ۷ (۳) ۱۲ (۴) ۱۵

۴- شیب‌های دو خط $2y - 3x + 4 = 0$ و $\frac{y+2}{3} = \frac{y+x}{5}$ ، ریشه‌های معادله $4x^2 + bx + c = 0$ هستند. مقدار $\frac{b-c}{b+c}$ کدام است؟

- (۱) ۷ (۲) ۸ (۳) ۹ (۴) ۶

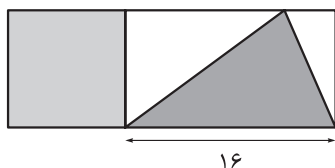
۵- ریشه‌های حقیقی معادله $(m^2 + 1)x^2 + (m - 6)x + 4m + 6 = 0$ معکوس یکدیگرند. مجموع ریشه‌های این معادله کدام است؟

- (۱) $2/5$ (۲) $3/5$ (۳) $4/5$ (۴) $5/5$

۶- اگر α و β ریشه‌های معادله $2x^2 - 12x + 1 = 0$ باشند، حاصل عبارت $\frac{\alpha}{\beta} + \frac{\beta}{\alpha}$ کدام است؟

- (۱) ۴۰ (۲) ۵۰ (۳) ۶۰ (۴) ۷۰

۷- در شکل زیر، مساحت مربع از $\frac{5}{8}$ مساحت مثلث رنگی به اندازه ۶ واحد مربع بیشتر است. اگر نسبت مساحت

مستطیل بزرگ به مساحت مربع، $\frac{m}{3}$ باشد، m کدام است؟

- (۱) ۸ (۲) ۱۰ (۳) ۱۱ (۴) ۱۳

۸- اختلاف ریشه‌های معادله $\frac{12}{x^2} + \frac{4}{x^2 + 1} = 5$ کدام است؟

- (۱) $\sqrt{8}$ (۲) $\sqrt{12}$ (۳) $\sqrt{20}$ (۴) $\sqrt{24}$

محل انجام محاسبات

۹- مربع کسر $\frac{2x-3}{x+8}$ ، با قرینه و معکوس کسر $\frac{2x-3}{x+8}$ برابر است. x در کدام محدوده قرار دارد؟

$$\frac{3}{2} < x < 2 \quad (2) \qquad 1 < x < \frac{3}{2} \quad (1)$$

$$-2 < x < \frac{-3}{2} \quad (4) \qquad \frac{-3}{2} < x < -1 \quad (3)$$

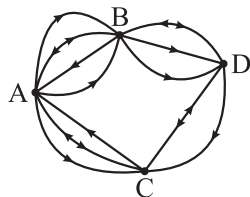
۱۰- راننده یک خودرو باید مسیری ۳۰۰ کیلومتری را طی کند. اگر سرعتش را ۱۰ کیلومتر بر ساعت کاهش دهد، ۲۵ دقیقه دیرتر به مقصد می‌رسد. نسبت سرعت ثانویه (حالتی که سرعت را کم می‌کند)، به سرعت اولیه کدام است؟

$$\frac{9}{10} \quad (4) \qquad \frac{5}{6} \quad (3) \qquad \frac{8}{9} \quad (2) \qquad \frac{7}{8} \quad (1)$$

۱۱- علی، a شلوار، $a+1$ کت و $a-1$ کفش دارد. او برای رفتن به مهمانی به k طریق می‌تواند شلوار، کت و کفش‌هایش را ست کند. k کدام یک از اعداد زیر نمی‌تواند باشد؟

$$210 \quad (4) \qquad 150 \quad (3) \qquad 120 \quad (2) \qquad 60 \quad (1)$$

۱۲- با توجه به شکل زیر، به چند طریق می‌توان از شهر A به شهر D رفت و مجدداً به شهر A برگشت؟ (به جهت مسیرها توجه کنید.)

$$66 \quad (2) \qquad 48 \quad (1)$$

$$88 \quad (4) \qquad 78 \quad (3)$$

۱۳- با ارقام مجموعه $\{0, 2, 3, 5, 7, 8\}$ ، n عدد سه‌رقمی (بدون تکرار) و m عدد سه‌رقمی (تکرار مجاز) و بخش‌پذیر بر ۵ می‌توان نوشت. حاصل $\frac{m+n}{m-n}$ کدام است؟

$$3/2 \quad (2) \qquad 3 \quad (1)$$

$$4 \quad (4) \qquad 3/5 \quad (3)$$

۱۴- یک کافه دو سالن دارد. سالن اول ۵ میز و سالن دوم ۴ میز دارد. سمیه و مریم دو روز متوالی به این کافه می‌روند. چند حالت وجود دارد که در هر دو روز در سالن‌های متفاوت بنشینند (با هم در یک سالن نباشند) و پشت میزهایی که در روز قبل، خودشان نشسته بودند، ننشینند؟

$$1320 \quad (4) \qquad 1280 \quad (3) \qquad 1200 \quad (2) \qquad 1160 \quad (1)$$

محل انجام محاسبات

۱۵- اگر $a = \frac{9!}{8!} - \frac{5!}{3!}$ ، $b = \frac{18! \times 8!}{9! \times 17!}$ و معادله $ax^2 + bx + c = 0$ ریشه مضاعف برابر با k داشته باشد، حاصل $c - k$ کدام است؟

(۱) $-\frac{2}{11}$ (۲) $\frac{2}{11}$ (۳) $-\frac{4}{11}$ (۴) $\frac{4}{11}$

۱۶- تعداد زیرمجموعه‌های ۳ عضوی مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, \dots, n\}$ ، سه برابر تعداد زیرمجموعه‌های ۲ عضوی آن است. مجموعه A چند زیرمجموعه ۳ عضوی دارد که همه اعضای آن فرد یا همه اعضای آن زوج باشند؟

(۱) ۲۸   (۲) ۳۰   (۳) ۳۲   (۴) ۳۶

۱۷- از بین ۷ دانش‌آموز انسانی، ۶ دانش‌آموز تجربی و ۵ دانش‌آموز ریاضی، به چند طریق می‌توان یک گروه کاری ۵ نفری تشکیل داد به طوری که سرگروه از رشته انسانی باشد و در ۴ نفر دیگر از هر سه رشته حضور داشته باشند؟

(۱) ۸۱۲۰   (۲) ۸۲۶۰   (۳) ۸۶۸۰   (۴) ۸۸۲۰

۱۸- با حروف کلمه **raziieh** و بدون تکرار حروف، چند کلمه ۴ حرفی می‌توان نوشت که شامل حرف a باشد و حداقل یکی از دو حرف e و i در آن نباشد؟

(۱) ۱۴۸   (۲) ۱۵۸   (۳) ۱۶۸   (۴) ۱۷۸

۱۹- با توجه به تساوی $P(n, 3) - P(n, 2) = 20 \times C(n, n-2)$ ، کدام یک از اعداد زیر مربع کامل است؟

(۱) $n+1$ (۲) $n+2$ (۳) $n+3$ (۴) $n+4$

۲۰- می‌خواهیم از بین ۸ نفر (که علی و رضا با هم و ایمان و محمد نیز با هم برادرند) یک گروه ۴ نفره انتخاب کنیم. در چند حالت ممکن است هیچ دو برادری با هم در گروه انتخاب شده نباشند؟

(۱) ۴۱   (۲) ۴۲   (۳) ۴۳   (۴) ۴۴

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی دوازدهم: صفحه‌های ۱۰ تا ۲۱ / علوم و فنون ادبی دهم: صفحه‌های ۲۶ تا ۳۰، ۴۷ تا ۵۱ و ۶۷ تا ۷۲ /
علوم و فنون ادبی یازدهم: صفحه‌های ۲۰ تا ۳۳

۲۱- کدام گزینه در مورد ملک‌الشعرای بهار نا درست است؟

- ۱) بهار از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد.
- ۲) بهار علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
- ۳) بهار آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن داشت و در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود.
- ۴) از بهار آثاری مانند تاریخ بیداری ایرانیان، سبک‌شناسی و دیوان اشعار به جای مانده است.

۲۲- همه گزینه‌ها از نظر تاریخ ادبیات درست هستند؛ به جز .....

- ۱) از انقراض دولت صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی‌شاه قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده می‌شود.
- ۲) در دوره‌های افشاریه، زندیه و ابتدای قاجار، شاعران از سبک هندی روی برگردانده‌اند؛ اما هنوز تأثیراتی از آن سبک و نیز مکتب وقوع در آثارشان مشاهده می‌شود.
- ۳) مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.
- ۴) با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات، پررونق‌تر از گذشته بود.

۲۳- کدام گزینه در مورد شاعران دوره بازگشت، کاملاً درست است؟

- ۱) عبدالوهاب نشاط، انجمن ادبی نشاط را تأسیس کرد؛ پس از آن انجمن ادبی خاقان به ریاست ناصرالدین‌شاه در تهران تشکیل شد.
- ۲) گروهی از شاعران دوره بازگشت مانند صبا کاشانی و قآنی شیرازی به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند.
- ۳) شاعرانی مانند فروغی بسطامی و سروش اصفهانی، غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را در پیش گرفتند.
- ۴) سبک بازگشت را می‌توان حدّ واسط سبک عراقی و سبک دوره بیداری دانست؛ هاتف اصفهانی از معروف‌ترین شاعران این عهد است.

۲۴- کدام گزینه از عوامل بیداری جامعه در دوره مشروطه محسوب نمی‌شود؟

- ۱) کوشش‌های عباس‌میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین
- ۲) صدور فرمان مشروطیت با امضای مظفرالدین‌شاه
- ۳) تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس
- ۴) تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

۲۵- از میان شاعران دوره بازگشت، کدام شاعران سبک عراقی را در پیش گرفتند؟

- ۱) صبای کاشانی - قآنی شیرازی - فروغی بسطامی
- ۲) سروش اصفهانی - مجمر اصفهانی - نشاط اصفهانی
- ۳) صبای کاشانی - فروغی بسطامی - مجمر اصفهانی
- ۴) فروغی بسطامی - مجمر اصفهانی - نشاط اصفهانی

۲۶- کدام گزینه در رابطه با نثر دوره بیداری نادرست است؟

- ۱) ناصرالدین شاه قاجار، از پیشگامان نثر ساده این دوره است.
- ۲) نویسندگان ایرانی، نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های اجتماعی غربی آغاز کردند.
- ۳) میرزا یوسف‌خان اعتصامی مجله بهار را در سال‌های مشروطه منتشر می‌کرد.
- ۴) میرزا حسن‌خان بدیع با دو اثر «شمس‌الدین و قمر» و «داستان باستان» از رمان‌نویسان این دوره است.

۲۷- در عبارت زیر چند نکته نادرست دیده می‌شود؟

«در سال‌های انقلاب مشروطه در نثر فارسی دگرگونی‌هایی به وجود می‌آید که نثر را به سمت پیچیدگی و بی‌پیرایگی سوق می‌دهد؛ از آن جمله می‌توان به رواج و گسترش روزنامه‌نگاری، روی آوردن به ترجمه و ادبیات داستانی بر اثر ارتباط با ادبیات اروپا و تغییر مخاطب نوشته‌ها اشاره کرد. کسانی چون نصرالله منشی، قائم‌مقام فراهانی، ناصرالدین شاه قاجار، عبدالرحیم طالبوف، میرزا آقاخان کرمانی، زین‌العابدین مراغه‌ای، علامه دهخدا و چند تن دیگر از نویسندگان، از پیشگامان نثر این دوره بوده‌اند و نوشته‌های آنان از زبان مردم کوچه و بازار فاصله گرفته است.»

- ۱) دو
- ۲) سه
- ۳) چهار
- ۴) پنج

۲۸- همه گزینه‌ها به استثنای ..... درباره فتحعلی‌خان صبای کاشانی درست است.

- ۱) پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است.
- ۲) مثنوی گلشن صبا را به تقلید از بوستان سعدی سروده است.
- ۳) خداوندنامه او حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر (ص) و دلیری‌های حضرت علی (ع) است.
- ۴) هرچند قصاید بلندی دارد، در غزل‌سرایی از شاعرانی است که پیرو سبک سعدی و حافظ‌اند.

۲۹- یکی از آرایه‌های مقابل کدام بیت، نادرست است؟

- ۱) پروانه‌وار سوزم و سازم بدین امید
  - ۲) گفتم بر آستانت دارم سر گدایی
  - ۳) تا به چوگان سعادت ببری گوی مراد
  - ۴) یار بارافتاده را در کاروان بگذاشتند
- (تشبییه گسترده - واج‌آرایی) کاید شبی که شمع شبستان من شوی
- (تشبییه فشرده - واژه‌آرایی) گفتم بر آستانت دارم سر گدایی
- (تشبییه گسترده - تشبییه فشرده) گوی دل در خم آن زلف چو چوگان در باز
- (واج‌آرایی - واژه‌آرایی) بی‌وفا یاران که بر بستند بار خویش را

۳۰- آرایه‌های «واج‌آرایی، واژه‌آرایی، تشبیه گسترده و تشبیه فشرده» به ترتیب، در کدام ابیات یافت می‌شود؟

الف) مرغ سحرخوان دل نعره برآرد ز شوق	چون به مشامش رسد بوی گلستان عشق
ب) اگرچه پیش دوزلفت بنفشه بی‌قدر است	به سان قطره به دریا و سبزه در گلشن
ج) خون دل تا چند نوشم باده نوشین بیار	تا بشویم جامه جان را به آب چشم جام
د) من سرگشته چو سر در سر زلفت کردم	دست من گیر و مرا بی‌سر و سامان مگذار
- (۱) ب - ج - الف - د
(۲) ب - د - ج - الف
(۳) د - ب - الف - ج
(۴) ج - د - ب - الف

۳۱- در کدام بیت، تشبیه‌های بیشتری به کار رفته است؟

۱) بر گلبن ایجاد تویی غنچه خندان	در گلشن ابداع تویی برگ شقایق
۲) رخس امل از عرصه تقلید برون ران	تا خیمه زنی بر سر میدان حقایق
۳) آن کس که گدای در میخانه عشق است	بر خسرو عقل است به صد مرتبه فایق
۴) چون کعبه خلقت به وجود تو شرف یافت	باید که شوی قبله حاجات خلائق

۳۲- در کدام گزینه هر سه آرایه «تشبیه، تکرار و واج‌آرایی» دیده می‌شود؟

۱) کار ما بی قد زیبات نمی‌آید راست	راستی را چه بلایی است که کارت بالاست
۲) چون قد سرو خرام تو بگویم سخنی	در چمن سرو به بالای تو می‌ماند راست
۳) به خطامشک ختن لاف زداز خوشبویی	با سر زلف تو پیداست که اصلش ز ختاست
۴) متحیر نه در آن شکل و شمایل شده‌ام	حیرتم در قلم قدرت بی‌چون خداست

۳۳- در کدام گزینه آرایه ادبی تکرار دیده می‌شود؟

۱) آهنگ آن دارد دلم کز پرده بیرون او فتد	مطرب گر این ره می‌زند گو پست گیر آهنگ را
۲) سعدی از پرده عشاق چه خوش می‌گوید	ترک من پرده برانداز که هندوی توام
۳) هر چند که دوش حلقه بد در گو شم	امشب به خدا که بهتر است از دوشم
۴) نسیم باد صبا جان من فدای تو باد	بیا گرم خبری زان نگار خواهی داد

۳۴- کدام بیت فاقد «تکرار» و دارای بیشترین «تشبیه» است؟

۱) هر چه در باب لب لعل تو گوید خواجه	جمله در گوش کن ای دوست که مرواریداست
۲) غریق لجه دریای عشق شد خواجه	ولی چو در به کف آرد چه غم خورد غواص
۳) شعر من انگیخته موجی است از دریای ذوق	من شناور چون نهنگان بر سر دریای او
۴) تا چون شفق مدام رخت لاله‌گون بود	بی‌باده مگذاران چو فلک صبح و شام را

۳۵- در همه گزینیه‌ها به جز گزینۀ ..... «وجه شبه» ذکر شده است.

- ۱) هر که چون زنبور خدمت رامیان پیشت نبست
  - ۲) تا قامت هم‌چو تیر تو دیدم
  - ۳) شعرم اگر در خاطری آتش نیفروخت
  - ۴) لغزد خرد ز لعل تو چون از شراب پای
- تیر چرخ او را جگر چون خانه زنبور کرد
من این تن زار چون کمان سازم
اما دلم چون چوب تر از هر دو سر سوخت
لرزد دلم ز چشم تو چون از خمار دست

۳۶- در همه گزینیه‌ها به جز گزینۀ ..... هر دو آرایه «تشبیه و واژه‌آرایی» دیده می‌شود.

- ۱) گرت نزهت همی باید به صحرای قناعت شو
  - ۲) سیل سرشک و خون دل از دل و دیده شد روان
  - ۳) غزال اگر به کمند اوفتد عجب نبود
  - ۴) دست خوبت را به دست من بده
- که آن جاباغ در باغ است و خوان در خوان و وادروا
قطره به قطره، شط به شط، بحر به بحر، جو به جو
عجب فتادن مرد است در کمند غزال
دست‌های ما پل پیوند ماست

۳۷- در کدام بیت، هجاهای کشیده بیشتری وجود دارد؟

- ۱) تو را بدیدم و گفتم که مهر روز فروزی
  - ۲) چه رنج‌ها که نیامد به رویم از غم رویت
  - ۳) امید در شب زلفت به روز عمر نبستم
  - ۴) بسی تو عهد شکستی که من رضای تو جستم
- ولی چه سود که یک ذره مهر از تو ندیدم
چه جورها که ز دست تو در جهان نکشیدم
طمع به دور دهانت ز کام دل نبریدم
بسی تو مهر بریدی که از تو من نبریدم

۳۸- نشانه‌های هجایی کدام بیت، با بیت‌های دیگر «تفاوت» دارد؟

- ۱) چو ماهی که ماهیتت کس نداند
  - ۲) خیز و این دفترت نزد سرهنگ بر
  - ۳) به هر مجلسی از تو رنگی دگرگون
  - ۴) به صورت‌گری دست بردی ز مانی
- چه کانی که از لعل گوهر چکانی
تا خوری از هنرهای و فرهنگ بر
به هر باغی از تو نگاری است دیگر
چو در بت‌گری گوی بردی ز آزر

۳۹- در کدام بیت، هنگام خوانش و نوشتن به خط عروضی، «حذف همزه» صورت نمی‌گیرد؟

- ۱) عییم مکن ار دود دلم در جگر افتاد
  - ۲) چو شمع مجلس اگر دم برآرم از سر سوز
  - ۳) باده می‌نوشم و از آتش دل می‌جوشم
  - ۴) ای ساقی آتش‌روی، آن آب چو آتش ده
- با این همه آتش نتوانم که نجوشم
برآرد آتش عشقت زبانه از دهنم
مگر آن آب چو آتش بنشانند جوشم
باشد که دلم آبی بر آتش غم ریزد

۴۰- نشانه‌های هجایی کدام بیت به صورت «UU – UU – U –» است؟

- ۱) کشتن عشاق را چه حاجت شمشیر
  - ۲) دلبر شیرین‌سخن بیش نماید عتاب
  - ۳) دست برافشان و ز جان درگذر
  - ۴) سر نکشد از کمند بستۀ زنجیر مهر
- قصه مشتاق را چه حاجت تقریر
شاهد سیمین‌بدن بیش کند کبر و ناز
وز سر همت ز جهان درگذر
باز نگردد به تیر خسته پیکان عشق

۴۱- هجاهای کدام بیت با مصراع «دردم از یار است و درمان نیز هم» یکسان است؟

هر دمم کِلک سیه‌روی کند هم‌سخنی	(۱) هر شبم آه جگرسوز کند هم‌نفسی
سنبل سیراب او گیر و ز ریحان درگذر	(۲) عارض گلرنگ او بین وز شقایق دم‌مزن
عاقبت گشت دلم صید کمان‌ابرویی	(۳) مدتی گوشه گرفتم ز خدنگ‌اندازان
ماه‌روی انگشت بر در می‌زند	(۴) آفتاب از کوه سر برمی‌زند

۴۲- مصراع‌های کدام بیت، به چهار «پایه آوایی» تقسیم می‌شود؟

چمن را گشت تن شمشاد و جان گل	(۱) سمن را شد نفس باد و روان آب
مست در محراب هرگز دیده‌ای؟	(۲) نرگش در طاق ابرو خفته است
که چون شد دگر باز ناید جوانی	(۳) غنیمت شمر عیش را با جوانان
باز رسید این نفس از راه شام	(۴) مرغ سحر در سخن آمد به ساز

۴۳- پایه‌های آوایی کدام بیت، با دیگر ابیات «متفاوت» است؟

تو می‌خواهی که بر خاکم نشانی	(۱) چو من دور از تو بر آتش نشستم
روان نیست نقدی به بازار عشق	(۲) بیار آب حسرت که جز سیم اشک
ببخشای بر حال شوریده‌ام	(۳) چو زلف تو شوریده شد حال من
که از دست رفتم ز دستان او	(۴) مگر او کنون دست گیرد مرا

۴۴- پایه‌های آوایی در همه ابیات زیر از چهار هجا تشکیل می‌شود؛ به جز بیت: .....

خبری بر ز من خسته به یاری که تو دانی	(۱) برو ای باد بهاری به دیاری که تو دانی
گهی نیش و زهر است و گه نوش و شکر	(۲) درختی شگفت است مردم که بارش
و آن قد و رفتار نگر سرو خرامان چه کنی	(۳) آن گل رخسار نگر نام گلستان چه بری
با زلف عنبربارش از مشک ختن بازآمدم	(۴) باروی چون گلنارش از برگ سمن بازآمدم

۴۵- در کدام گزینه شکل هجاها درست است؟

(۱) چو سعدی عشق تنها باز و راحت بین و آسایش: U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _
(۲) هر که منظوری ندارد عمر ضایع می‌گذارد: _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ _
(۳) می با جوانان خوردنم باری تمنا می‌کند: _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _
(۴) چه کند بنده که گردن ننهد فرمان را: _ _ _ U _ _ _ U U _ _ U U

۴۶- مفهوم ابیات کدام گزینه با بیت زیر ارتباط معنایی دارد؟

«طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی»	الف) به صدق کوش که خورشیدزاید از نفست
صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست»	ب) ای به من صدق و صفای تو دروغ
که از دروغ سیه‌روی گشت صبح نخست	ج) هزار شکر که دیدم به کام خویش باز
مهر من راست وفای تو دروغ	د) حافظ اگر قدم زنی در ره خاندان به صدق
ز روی صدق و صفا گشته با دلم دمساز	ه) طریق صدق بیاموز از آب صافی دل
بدرقه رهت شود همّت شحنه نجف	
به راستی طلب آزادگی ز سرو چمن	

- (۱) الف - ب - د (۲) الف - د - ه (۳) ب - ج - ه (۴) ب - ج - د

۴۷- همه گزینه‌ها با بیت زیر هم مفهوم است، به جز:

- «باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد
 (۱) مگو احوال درد من به پیش هر هوسبازی
 (۲) دوای عاشق دل خسته را معشوق می‌داند
 (۳) خام بی‌دردی چه داند اشک گرم و آه سرد؟
 (۴) ای بی‌خبر از حال چه گویم به تو این حال؟
- با پختگان گوا این سخن سوزش نباشد خام را»
 که جز عاشق نمی‌داند حکایت‌های مرموزم
 کسی تا درد نشناسد نمی‌داند دواى من
 دردمند پخته‌ای باید شناسد درد ما
 دانسی که ندانند غم سوخته خامان

۴۸- کدام گزینه با بیت زیر قرابت مفهومی دارد؟

- «مرا کز جام عشقت مست گشتم
 (۱) با عشق دلگشایت عاشق کجا برآید؟
 (۲) هرگز اندر همه عالم نشناسم غم و شادی
 (۳) خواجه چون نیست در شب هجران امید روز
 (۴) ز بی‌هوشی ندانم روز و شب را
- وصال و هجر یکسان می‌نماید»
 با وصل جان‌فزایت هجران چه کار دارد؟
 مگر آن وقت که شادی خور و غمخوار تو باشم
 با تیره شب به سر بر و دل در سحر میند
 شبم گویی یکی گشته است با روز

۴۹- در هر سه بیت کدام گزینه مفهومی مشترک وجود دارد؟

- (الف) صدف بشکن، برون کن دُرّ شهوار
 (ب) کفِ دریاست صورت‌های عالم
 (ج) از خموشی می‌توان «صائب» به معنی راه‌برد
 (د) منگر به گردِ تن، بنگر در سوار روح
 (ه) معنی آن باشد که بستاند تو را
- بیفکن پوست، مغزِ نغز بردار
 ز کف بگذر اگر اهل صفایی
 مایه غَوّاصِ گوهر جو نفس‌دزدیدن است
 می‌جو سوار را به نظر در میان گرد
 بی‌نیاز از نقش گرداند تو را
- (۱) ه - ب - د (۲) د - ب - الف (۳) الف - ج - ه (۴) الف - ه - د

۵۰- کدام بیت با ابیات دیگر ارتباط معنایی ندارد؟

- (۱) بعد از این ما و سرِ کوی دل‌آرای دگر
 (۲) سرِ زلف تو نباشد، سرِ زلف دگری
 (۳) به هرزه عمر من اندر سرِ هوای تو شد
 (۴) صبحدم مرغِ چمن با گلِ نوحاسته گفت
- با غزالی به غزل‌خوانی و غوغای دگر
 از برای دل ما قحطِ پریشانی نیست
 جفا ز حد بگذشت ای پسر، چه می‌خواهی؟
 ناز کم کن که در این باغ بسی چون تو شکفت

جامعه‌شناسی دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۹ / جامعه‌شناسی دهم: صفحه‌های ۱ تا ۳۳

۵۱- در ارتباط با پیامدهای کنش انسان، کدام گزاره نادرست است؟

- ۱) در بسیاری از موارد، آدمیان از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند. - پیامدهای ارادی، خودشان کنش هستند، پس باید خود کنشگر آن‌ها را اراده کند.
- ۲) پیامدهای غیرطبیعی کنش، محصول اراده انسان‌ها هستند؛ به همین دلیل احتمالی‌اند. - ورزش حرفه‌ای و ورزشکار حرفه‌ای شدن، پیامد قطعی و حتمی کنش ورزش کردن نیست.
- ۳) پیامدهایی مانند پاک‌شدن صورت پس از وضوگرفتن، حتماً انجام می‌شوند. - پیامدهای غیرارادی کنش، محصول اراده انسان‌ها نیستند و لازم نیست کنشگری آن‌ها را اراده کند.
- ۴) احتمالی بودن پیامدهای ارادی کنش، به دلیل وابستگی آن‌ها به اراده خود کنشگر یا افراد دیگر است. - هر نوع پیامدی که از کنش انسان‌ها حاصل می‌شود، لزوماً وابسته به اراده افراد نیست.

۵۲- عبارت کدام گزینه، نقطه مقابل مفهوم بیت زیر است؟

«هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگر است»

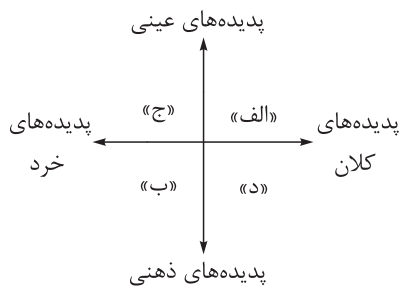
- ۱) کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آن‌ها اتفاق می‌افتند، اجتماعی نیستند؛ مانند دانش‌آموزی که در کلاس درس، بدون توجه به دیگران رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند.
- ۲) کنش‌هایی که در حضور دیگران اتفاق می‌افتند، لزوماً اجتماعی نیستند؛ مانند فردی که در مترو و بی‌توجه به دیگران در حال مرور خاطرات شخصی است.
- ۳) کنش‌هایی که با توجه به دیگران و بدون حضور فیزیکی آن‌ها انجام می‌گیرند، اجتماعی محسوب می‌شوند؛ مانند فردی که به دور از چشم دیگران، قوانین راهنمایی و رانندگی را رعایت می‌کند.
- ۴) کنش‌هایی که بدون حضور دیگران و با توجه و آگاهی نسبت به آن‌ها اتفاق می‌افتند، اجتماعی نیستند؛ مانند دانشجویی که در سالن مطالعه دانشگاه، مقررات را رعایت می‌کند.

۵۳- به ترتیب کدام یک، ویژگی «کنش‌های اجتماعی» است، اما ویژگی «پدیده‌های اجتماعی» نیست؟

- ۱) به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند مستقل می‌شوند. - انسان‌ها آن‌ها را برای رفع نیاز و تأمین سعادت خود به وجود می‌آورند.
- ۲) در آن، آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. - شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.
- ۳) نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. - به مرور از انسان‌ها مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند.
- ۴) آدابی که انسان‌ها در زندگی اجتماعی مراعات می‌کنند، محصول کنش‌های فردی و اجتماعی‌اند. - ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، از آن‌ها به وجود می‌آیند.

- ۵۴- هر یک از موارد «نوع آگاهی و شناخت سازنده جهان اجتماعی»، «پیامد تکوینی بودن نظم اعضای بدن موجودات زنده» و «عامل مؤثر در دگرگون شدن کنش‌های اجتماعی آدمیان» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- (۱) مشترک و عمومی - شکل‌گیری براساس آگاهی و اراده اعضا - تغییر آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان
  - (۲) آگاهانه و ارادی - تداوم از طریق وراثت و تولیدمثل - ناتوانی یک نسل در انتقال فرهنگ خود به نسل بعدی
  - (۳) تکوینی و خصوصی - تلاش برای حفظ بقای موجود زنده - ارتباط پدیده‌های خارج از جهان اجتماعی با زندگی اجتماعی انسان‌ها
  - (۴) مشترک و عمومی - عدم امکان تغییر با اراده اعضا - شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماورای طبیعت

۵۵- با توجه به نمودار زیر، عبارت‌های کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف»، «ج»، «ب» و «د» قرار می‌گیرند؟

- (۱) مداخله دولت در اقتصاد - روستا - هیئت عزاداری محرم - نظم اجتماعی
- (۲) وزارت آموزش و پرورش - تصور صلح جهانی - علائم راهنمایی - آزادی بیان
- (۳) شهر شیراز - حضور در کلاس زبان - علاقه شما به موسیقی سنتی - فرهنگ اساطیری
- (۴) آزادی عقیده - آزمون دادن یک دانش‌آموز - تخیل کردن - محترم‌شمردن مقررات اجتماعی

۵۶- نهادهای اجتماعی:

- (۱) مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهایی است که برای رفع همه نیازهای افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کنند.
- (۲) شیوه قابل قبول تأمین بعضی از نیازهای افراد را معین می‌سازد و متقابلاً شیوه‌های غیر قابل قبول و کژراهه‌ها را طرد می‌کند.
- (۳) از جمله نهاد خانواده، تعلیم و تربیت، سیاست و اقتصاد در همه جوامع وجود دارند؛ بنابراین در همه جهان‌های اجتماعی از شیوه واحد و یکسانی تبعیت می‌کنند.
- (۴) هنگامی آشکار می‌شوند که اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را جداگانه تجزیه و تحلیل کنند و راه تأمین نیازهای اجتماعی را معین سازند.

۵۷- به ترتیب، پاسخ هر یک از عبارت‌های زیر کدام است؟

- ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، پس از شکل‌گیری کدام مورد را ضروری می‌سازند؟
  - تغییر در نمادها، چه زمانی موجب تغییر در جهان اجتماعی انسان‌ها می‌شود؟
  - کدام عبارت مصداق تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی است؟
- (۱) تعیین انتظارات و توقعات و نقش‌های افراد - تأثیر بر عقاید و ارزش‌های سازنده جهان اجتماعی - زلزله و خشکسالی، تأثیرات تعیین‌کننده‌ای بر زندگی انسان‌ها دارند.
  - (۲) پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - منجر شدن به تغییر در لایه‌های عمیق - آلودگی طبیعت، نتیجه کارهای شتاب‌زده و نابخردانه انسان‌هاست.
  - (۳) کنترل اجتماعی، تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه - در معرض تغییر قرار دادن لایه‌های بنیادین جهان اجتماعی - شناخت ستارگان در مسیریابی برای انسان‌ها مفید واقع شده است.
  - (۴) جامعه‌پذیری و نظام تعلیم و تربیت - تأثیرگذاری همه‌جانبه و فراگیر بر جهان اجتماعی - نوع رفتار انسان‌ها، بقای بسیاری از موجودات را به خطر انداخته است.

۵۸- عبارت درست در ارتباط با «دانش عمومی» و «دانش علمی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) جهان اجتماعی، دانش لازم برای زندگی و انجام کنش‌ها را در اختیار ما قرار می‌دهد. - در صورت تعارض با دانش عمومی، دانش علمی از دانش عمومی حمایت نمی‌کند.
- ۲) راهنمای زندگی انسان‌ها ذخیره آگاهی نام دارد که هر جامعه‌ای آن را به افراد منتقل می‌کند. - کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیق‌تری از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد.
- ۳) درباره آن کم‌تر می‌اندیشیم و بیشتر از آن بهره می‌بریم. - با تأمل در دانش عمومی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد و به دلیل همین مسئله، عمیق‌تر و دقیق‌تر از دانش عمومی است.
- ۴) با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند. - آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند.

۵۹- علت هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فراتر رفتن انسان از دیده‌ها و شنیده‌ها
- رشد دانش علمی در موضوعی خاص
- تعاریف متفاوت جوامع از دانش علمی
- مختل شدن زندگی اجتماعی

- ۱) وجود تفکر و تعقل در انسان - مطرح شدن مسئله‌ای خاص در جامعه - هویت‌های فرهنگی متفاوت جهان‌های اجتماعی - فقدان آگاهی نسبت به کنش‌ها
- ۲) افزایش ذخیره آگاهی جوامع - شکل‌گیری دانش علمی برای حل مسائل جامعه - بی‌اعتبار دانستن علوم غیر تجربی و غیرحسی - فقدان دانش حاصل از زندگی
- ۳) تفکر در دیده‌ها و شنیده‌ها - غنی‌تر شدن دانش عمومی جوامع - رواج هویت دنیوی جهان متجدد در دیگر جوامع - عدم شکل‌گیری آگاهی مشترک در جهان اجتماعی
- ۴) گسترده شدن آگاهی نسبت به عالم و آدم - فراهم شدن علمی قابل توجه درباره موضوعی خاص - تعارض دانش عمومی با دانش علمی - فروپاشی جهان اجتماعی

۶۰- در ارتباط با دیدگاه‌های مربوط به رابطه دانش عمومی و دانش علمی، جامعه‌شناسان معتقد به نمودار زیر، چه
رویکردی دارند؟

- ۱) دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید. - دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها برای سامان دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.
- ۲) دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌دانند. - دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است و دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.
- ۳) دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است. - دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود و دانش‌های فراتجربی را نیز شامل می‌شود.
- ۴) دانش عمومی دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. - دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

۶۱- عبارت درست در رابطه با موضوع «کنش‌های انسان» کدام است؟

- (۱) کنش اجتماعی فرد، خرد محسوب می‌شود و کنش‌های درونی او، عینی هستند. - کنش آدمیان در مقابل خود، خلقت و خداوند، از انواع کنش‌های اجتماعی محسوب نمی‌شود.
- (۲) کنش به اراده انسان وابسته است و تا خواست انسان نباشد انجام نمی‌شود. - ما انسان‌ها مجبور نیستیم دانش لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان را خودمان تولید کنیم.
- (۳) به کنش اجتماعی و پیامدهای آن پدیده‌های اجتماعی می‌گویند. - تا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی‌گیرد و کنش انسانی همواره براساس آگاهی صحیح انجام می‌شود.
- (۴) ما اغلب از آگاهی و دانشی که درباره کنش‌های خود داریم غافلیم. - پدیده‌های تکوینی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش‌های افراد انسانی هستند.

۶۲- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مصداق کدام مفهوم اجتماعی است؟

- هر آن چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود و مطالعات مدرسه‌ای و دانشگاهی می‌آموزند.
- وسیله و روش رسیدن به ارزش‌های اجتماعی هستند.

• پدیده‌هایی که به واسطه ارتباطی که با انسان دارند، به جهان اجتماعی راه می‌یابند.

• می‌توانند حذف شوند و با حذف آن‌ها تغییر بنیادینی در جهان اجتماعی به وجود نمی‌آید.

(۱) دانش عمومی - پدیده اجتماعی - فوق طبیعی - لایه‌های عمیق جهان اجتماعی

(۲) ذخیره دانشی - جامعه‌پذیری - تکوینی - هنجارها، نمادها و رفتارهای اجتماعی

(۳) ذخیره آگاهی - هنجار اجتماعی - تکوینی - لایه‌های سطحی جهان اجتماعی

(۴) دانش علمی - هنجار اجتماعی - اعتباری - بعد عینی پدیده‌های اجتماعی

۶۳- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

• در صورت تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی یک جهان اجتماعی، چگونه می‌توان به حل تعارض پرداخت؟

• عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی کدام است؟

• استفاده از دفترچه راهنما هنگام کار با یک کالای پیچیده نشان‌دهنده کدام ویژگی کنش است؟

• جهان متجدد بر چه مبنایی، علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند؟

(۱) ایده علوم انسانی و اجتماعی بومی - باور و اعتقاد انسان نسبت به اصل جهان - آگاهانه بودن - هویت فرهنگی غرب

(۲) رهاکردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر - تفسیر انسان‌ها از مرگ و زندگی خود - معنادار بودن - سکولاریسم

(۳) قطع ارتباط دوسویه دانش عمومی و علمی - عقاید و ارزش‌های اجتماعی - معنادار بودن - محدودیت علم به علم تجربی

(۴) طرح ایده‌های جدید - عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی - آگاهانه بودن - هویت دنیوی خود

۶۴- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، مبین ویژگی کدام دوران، جامعه، مفهوم، فرهنگ و ... است؟

- تأکید بر روش علوم به جای موضوع آن‌ها
- شکل‌گیری با آگاهی و اراده انسان‌ها
- عقاید ناسازگار با اشتراکات فرهنگی افراد
- کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها

- (۱) دوران مدرن - فرهنگ تخصصی - کژروی اجتماعی - جهان انسانی
- (۲) اوایل قرن بیستم - جهان اجتماعی - ضدفرهنگ - پدیده‌های اعتباری
- (۳) جهان متجدد غرب - جهان انسانی - خرده‌فرهنگ - پدیده‌های ارادی
- (۴) نیمه دوم قرن بیستم - جهان تکوینی - تعارض فرهنگی - جهان فرهنگی

۶۵- در بین عبارات‌های زیر، کدام موارد نادرست است؟

- (الف) فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب و گردش خون، به علت غیرآگاهانه بودن، کنش محسوب نمی‌شوند.
- (ب) اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که عضویت جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می‌یابند.
- (ج) هیچ‌یک از اجزای جهان اجتماعی فاقد معنا نیستند و همه پدیده‌های اجتماعی، بعد محسوس و عینی دارند.
- (د) ایده علوم انسانی و اجتماعی ایرانی و اسلامی، همسو با هویت فرهنگ جهانی و ناظر به حل مسائل جامعه جهانی است.

- (۱) ب - ج - الف (۲) د - ج - ب (۳) الف - د - ج (۴) الف - ب - د

روان‌شناسی یازدهم: صفحه‌های ۸ تا ۳۳

۶۶- کدام یک از پرسش‌های زیر در حیطه علم روان‌شناسی نمی‌گنجد؟

- ۱) آیا رفتار فردی که در موقعیت‌های مختلف به گونه‌های مختلف عمل می‌کند، طبیعی و سازگارانه است؟
- ۲) چه رابطه‌ای بین سبک زندگی سالم و سلامت روان وجود دارد؟
- ۳) آیا خوردن غذاهای حرام در سلامت روان افراد اثر دارد؟
- ۴) آیا بروز اختلالات روانی با تجارب دوران کودکی ارتباط دارد؟

۶۷- چند هفته مانده به زمان انتخاب رشته دانشگاه، سعید و دوستانش با این سؤال مواجه‌اند که «کدام رشته متضمن موفقیت و رضایت آن‌هاست؟» و هر یک از طریقی به دنبال پاسخ این سؤال گشتند. منبع رسیدن به پاسخ کدام یک از آن‌ها به درستی نوشته نشده است؟

- ۱) محمد با یافتن حدیثی که معلمی را شغل انبیا می‌دانست رشته فرهنگیان را انتخاب کرد. (استناد به آیات الهی)
- ۲) فائزه برای رفع تردیدش در مورد رشته حقوق، به دنبال نمونه‌هایی از وکلای موفق گشت. (روش علمی)
- ۳) سمیه خود را در قامت دانشجوی رشته‌های مختلف تصور کرده و با توجه به احساس خود، رشته مدیریت را انتخاب کرد. (شهود)
- ۴) حسین از زمانی که به خاطر دارد این باور درونی که باید به دیگران کمک کند، او را به مطالعه روان‌شناسی سوق می‌داد. (دریافت درونی)

۶۸- کدام مورد به ترتیب مصداق کامل تری از «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» را ارائه کرده است؟

- ۱) آیا سبک فرزندپروری با بروز رفتارهای وسواسی در کودک رابطه دارد؟ - تربیت سختگیرانه می‌تواند منتهی به بروز رفتارهای وسواسی در کودک شود. - نگاه روان‌کاوی به موضوع وسواس
- ۲) شیوع اختلال وسواس در دختران بیشتر از پسران است. - ممکن است تلاش کودک برای پذیرفته شدن از جانب والد سختگیر منتهی به وسواس شود. - نگاه روان‌شناسی اسلامی به وسواس
- ۳) آیا بازگشت علائم (عود) در اختلال وسواس پس از درمان محتمل است؟ - با تأیید پژوهش‌ها، وراثت نقش مهمی در ابتلا به وسواس دارد. - مجموعه اصول در زمینه روابط والد و نوزاد
- ۴) بروز رفتارهای وسواسی، در کدام دوره سنی یک اختلال به حساب می‌آید؟ - آیا شیوع اختلال وسواس در مناطق گرم‌تر بیشتر است؟ - بهره‌گیری از مجموعه‌ای از احادیث مربوط به وسواس موجب کاهش رفتارهای وسواسی می‌شود.

۶۹- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارات زیر در زمینه مفاهیم علم تجربی، در کدام گزینه آمده است؟

- صرفاً در علم روان‌شناسی است که به دلیل موضوع پیچیده آن، اصول و قوانینی که براساس مشاهدات تجربی آزمایش و تأیید شده‌اند، ممکن است واقعی نباشند.
  - در علم تجربی که از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری استفاده می‌شود، امکان نادرستی فرضیه‌های تأییدشده وجود ندارد.
  - برای پذیرفته شدن فرضیه‌ها و تبدیل آن‌ها به اصول، کافی است پاسخ‌ها را با ابزارهای دقیق و قابل مشاهده بیازماییم.
  - اصول و قوانینی نادرست تلقی شده و کنار گذاشته می‌شوند که یا با پیش‌فرض‌های اولیه دانشمندان در مورد آن موضوع تطابق نداشته باشد و یا روش به کار گرفته شده برای آزمودن فرضیه‌های مربوط به آن موضوع به درستی صورت نگرفته باشد.
- ۱) د - ن - ن - د   ۲) د - د - د - ن   ۳) ن - ن - ن - د   ۴) ن - د - د - ن

۷۰- توصیف و تبیین کدام پدیده ساده‌تر است؟

- ۱) پیامدهای شناختی فشار روانی مانند پرش ذهن و عدم تمرکز
- ۲) علائم عاطفی تاب‌آوری پایین مانند خُلق آسیب‌پذیر و بی‌ثبات
- ۳) پیامدهای هیجانی تولد نوزاد آسیب‌دیده مانند عذاب وجدان و انکار
- ۴) علائم جسمانی اضطراب مداوم مانند مشکلات گوارشی و بی‌خوابی

۷۱- به ترتیب درست و نادرست بودن عبارتهای داده‌شده کدام‌اند؟

- روان‌شناسان برخلاف سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم و همچنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند.
  - حتی زمانی که علت به وجود آمدن یک پدیده مشخص شده و با آزمایشات تجربی، درستی آن قطعیت یافته، نباید تبیین‌های محتمل دیگر را رد کنیم.
  - صرفاً با برگزیدن توصیفی دقیق از یک پدیده، تا حد زیادی می‌توان به پیش‌بینی و کنترل آن پدیده دست یافت.
  - چگونگی توصیف هر دانشمند از یک پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد.
- (۱) ن - د - د - ن   (۲) د - ن - ن - د   (۳) ن - د - د - ن   (۴) د - د - ن - ن

۷۲- تحت تأثیر قرارگرفتن روان‌شناسان از پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده و ارزش‌های موجود در ذهن خویش، در کدام‌یک از اهداف علم روان‌شناسی آشکارتر است؟

- ۱) تبیین
- ۲) پیش‌بینی
- ۳) توصیف
- ۴) کنترل

۷۳- به ترتیب، هر یک از موارد زیر با کدام‌یک از مفاهیم کلیدی روش علمی ارتباط دارد؟

- تشخیص موقعیت نامعین
  - جریان یک عمل
  - مهم‌ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی
  - نتیجه‌بخش نبودن فعالیت
- ۱) طرح مسئله - فرایند - نظام‌داربودن - هدفمندی
  - ۲) روشن‌سازی - در جست‌وجو بودن - تعریف عملیاتی - تکرارپذیری
  - ۳) طرح مسئله - حرکت از مبدأ به مقصد - هدفمندی - در جست‌وجو بودن
  - ۴) روشن‌سازی - حرکت از مبدأ به مقصد - رعایت ضوابط معین - تکرارپذیری

۷۴- چند مورد از موارد زیر درست‌اند؟

- روش علمی مبتنی بر مشاهده و تجربه که خود متکی بر نظریات و مبانی غیر تجربی است، روش مورد نظر روان‌شناسان تجربی است.
- همهٔ علوم به یک میزان دارای یافته‌های تکرارپذیر نیستند.
- تکرارپذیربودن یافته‌های دیگران در روش علمی مشروط بر این است که ضوابط علمی را هم خود آن‌ها و هم محققین بعدی رعایت کنند.
- با تعریف عملیاتی است که افراد می‌توانند به نتایج یکسان در آزمایشات متعدد برسند.

- (۱) دو   (۲) یک   (۳) چهار   (۴) سه

۷۵- کدام یک از عبارات زیر تعریف عملیاتی از مفهوم هوش را مطرح کرده است؟

(الف) اندازه‌گیری قدرت استدلال و حل مسئله توسط پرسش‌نامه طراحی شده

(ب) اجرای آزمون‌های سازگاری و ارائه نمره به دست آمده

(ج) تعیین دقیق میزان بذله‌گویی و شوخ‌طبعی افراد در موقعیت‌های اجتماعی توسط حاضران

(د) تعیین میزان توانایی سخنوری و ارتباط با دیگران توسط همکاران

(۱) الف - ج (۲) الف - د (۳) الف - ب (۴) ج - ب

۷۶- کدام گزینه درست است؟

(۱) به دلیل اختلاف نظرهای ناشی از گذشت زمان و تغییر در پیش‌فرض‌های علم، تعریف جامعی برای روان‌شناسی وجود ندارد.

(۲) اگرچه مطالعه رفتار، محدود به انسان نیست، ولی در بسیاری از آزمایش‌ها تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته می‌شود.

(۳) افزایش اطلاعات در هر علم باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم می‌شود.

(۴) فرایندهای ذهنی دارای سطوحی است که پایین‌ترین سطح آن احساس است.

۷۷- پدر عقیل از او می‌خواهد که آلبوم عکس‌های خانوادگی‌شان را بیاورد تا با هم ورق بزنند. بعد از نشان دادن همه

تصاویر، پدر عقیل به صورت تصادفی از او می‌پرسد در صفحه ۵ و ۹ چه تصاویری بوده‌اند و عقیل با موفقیت آن‌ها را بیان می‌کند. عملکرد موفق عقیل نشانگر چه مفهومی است؟

(۱) فرایند ذهنی (۲) رفتار (۳) پردازش مفهومی (۴) شناخت عالی

۷۸- پروین و دوستش فائزه برای خرید مایحتاج خانه به فروشگاه‌های بزرگ رفته بودند و زمانی که نوبت به خرید شکلات

صبحانه رسید، انتخاب پروین شکلات خارجی با بسته‌بندی زیبا و طعمی خاص و تاریخ تولید آن بود؛ اما فائزه اعتقاد داشت که اختلاف قیمت با نمونه داخلی بیشتر از اختلاف طعم آن‌هاست و انتخاب نمونه خارجی به صرفه نیست. در

رابطه با پردازش شناختی پروین و فائزه کدام گزینه درست است؟

(۱) سبک پردازش پروین و فائزه هر دو مفهومی بوده است.

(۲) شناخت مبتنی بر پردازش فائزه کارآمدتر و پایدارتر از پروین خواهد بود.

(۳) فائزه برخلاف پروین تنها بر ویژگی‌های کیفی شکلات تمرکز داشته است.

(۴) پروین برای پردازش خود صرفاً بر ویژگی‌های حسی تمرکز کرده است.

۷۹- هر یک از توصیفات زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات است؟

• در این روش باید تا جای ممکن از تعصب یا پیش‌داوری‌ها به دور بود.

• بیش از هر روشی افراد عادی جامعه با استفاده از آن مواجه شده‌اند.

• در این حالت محقق براساس پاسخ‌های دریافت کرده، پرسش بعدی خود را معلوم می‌کند.

• از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او سؤال می‌شود.

(۱) مصاحبه - آزمون - مصاحبه - مشاهده (۲) مشاهده - مصاحبه - مشاهده - مصاحبه

(۳) مصاحبه - مصاحبه - مشاهده - آزمون (۴) مشاهده - آزمون - مصاحبه - پرسش‌نامه

۸۰- متر وسیله‌ای برای اندازه‌گیری طول است. اگر بخواهیم آن را به یکی از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

تشبیه کنیم، به کدام روش نزدیک‌تر است؟ علت چیست؟

(۱) مشاهده: زیرا در مشاهده نیز اطلاعات به شکل دقیق ثبت می‌شوند.

(۲) پرسش‌نامه: زیرا پرسش‌نامه‌ها همانند متر دقیق و معتبر هستند و به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شوند.

(۳) آزمون: چون آزمون‌ها دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند که برای آن ساخته شده‌اند.

(۴) مصاحبه: چون هدفمند و سازمان‌یافته است.

دوستان عزیز خیلی سبز، سلام؛

فایل پاسخنامه این آزمون را که شامل درسنامه، نکات کنکوری، پاسخ تشریحی و ... است، ساعت ۱۴ امروز از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

همچنین شما می‌توانید همین امشب کارنامه اولیه آزمونتان را در صفحه شخصی خود مشاهده بفرمایید.

برای دسترسی به صفحه شخصی خود وارد سایت آزمون خیلی سبز به آدرس: azmoon.kheilisabz.com شوید و کدی را که توسط مدرسه و یا نمایندگی‌های آزمون‌های خیلی سبز به شما داده شده، در محل مشخص شده در سایت ثبت بفرمایید.

ویژه
کنکوری‌های
۱۴۰۳

۱۴۰۲/۰۷/۲۸

آزمون
چهارم
حضوری

دترچه شماره ۲

خیلی سبز!
آزمون
تجربگی | راهی | انسانی

سال تحصیلی
۱۴۰۲ - ۱۴۰۳

عربی	تاریخ	جغرافیا	فلسفه و منطق	اقتصاد
عربی، زبان قرآن دوازدهم درس ۱ (فقط متن درس) صفحه ۱ تا ۴ عربی، زبان قرآن دهم درس ۱ + ۲ صفحه ۱ تا ۲۲	تاریخ دوازدهم درس ۱ (تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر) + بخشی از درس ۲ (تا ابتدای مبحث جهان در آستانه دوره معاصر) صفحه ۱ تا ۲۴ تاریخ دهم درس ۱ تا ۴ (از ابتدای درس تاریخ و تاریخ‌نگاری تا پایان درس پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر) صفحه ۱ تا ۴۱	جغرافیای دوازدهم بخشی از درس ۱ (تا ابتدای مبحث تغییر در روستائشینی و سکونت‌های روستایی) صفحه ۱ تا ۱۶ جغرافیای دهم درس ۱ تا ۳ (از ابتدای درس «جغرافیا، علمی برای زندگی بهتر» تا پایان درس «موقعیت جغرافیایی ایران») صفحه ۱ تا ۲۰	فلسفه دوازدهم درس ۱ و ۲ («هستی و چیستی» «جهان‌ممکنات») صفحه ۱ تا ۱۲ منطق درس ۱ و ۲ («منطق، ترازوی اندیشه» «لفظ و معنا») صفحه ۱ تا ۱۹ فلسفه یازدهم درس ۱ و ۲ («چیستی فلسفه» «ریشه‌ها و شاخه‌های فلسفه») صفحه ۱ تا ۱۸	درس ۱ و ۲ («کسب‌وکار و کارآفرینی» «انتخاب نوع کسب‌وکار») صفحه ۱ تا ۲۱

آزمون آزمایشی خیلی سبز

گروه آزمایشی علوم انسانی

• نام و نام خانوادگی: • شماره داوطلبی:

عنوان مواد امتحانی آزمون. تعداد. شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی	ملاحظات
۱	زبان عربی	۲۰ سؤال	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه	۸۰ سؤال ۸۰ دقیقه
۲	تاریخ	۱۳ سؤال	۱۰۱	۱۱۳	۲۵ دقیقه	
۳	جغرافیا	۱۲ سؤال	۱۱۴	۱۲۵		
۴	فلسفه و منطق	۲۰ سؤال	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه	
۵	اقتصاد	۱۵ سؤال	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه	

Azmoon.kheilisabz.com

عربی، زبان قرآن دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۴ / عربی، زبان قرآن دهم: صفحه‌های ۱ تا ۲۲

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ فِي التَّرْجُمَةِ الْعِبَارَاتِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱-۸۸):

۸۱- ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾:

(۱) هر که یک نیکی آورد، ده‌ها مانندش از آن اوست!

(۲) هر کس با یک نیکی بیاید، ده برابرش را دارد!

(۳) کسی که که یک نیکی بیاورد، ده مانند آن نیکی برای اوست!

(۴) هر آن کس که یک نیکی بیاورد، ده برابرش از آن اوست!

۸۲- «لَا يَفْخِرُ الْإِنْسَانُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ فَإِنَّ كُلَّ امْرِئٍ يُفْلِحُ بِالْعِلْمِ وَ عَمَلٍ يُحْسِنُهُ فِي الْحَيَاةِ!»:

(۱) انسان از روی نادانی به دودمان افتخار نمی‌کند، چراکه هر انسانی با دانش و کاری که آن را به نیکی در زندگی انجام می‌دهد رستگار می‌شود!

(۲) نباید انسان جاهل به خاندان خود ببالد، زیرا هر انسانی به وسیله علم و عملی که آن را در زندگی به خوبی انجام می‌دهد رستگار می‌گردد!

(۳) آدمی نباید نابخردانه به خاندان افتخار کند، برای این‌که در زندگی فقط کسی که علم و عمل را به خوبی به کار گیرد رستگار می‌گردد!

(۴) انسان نباید نابخردانه به دودمان افتخار کند، چراکه هر انسانی به وسیله علم و کاری که آن را در زندگی نیکو انجام می‌دهد رستگار می‌شود!

۸۳- «لِحَدِيقَةِ أَبِي الْجَمِيلَةِ أَشْجَارٌ كَثِيرَةٌ ذَاتُ الْغُصُونِ التُّضْرَةِ نَبِيْعَ أَثْمَارِهَا فِي فَصْلِ الصَّيْفِ!»:

(۱) پدرم باغ زیبایی دارد که درختان زیاد آن دارای شاخه‌های تر و تازه‌ای هستند و میوه‌های آن‌ها را در فصل تابستان می‌فروشیم!

(۲) باغ زیبای پدرم درختان زیادی دارد که دارای شاخه‌های تر و تازه هستند و میوه‌های آن‌ها را در فصل تابستان می‌فروشیم!

(۳) باغ زیبای پدر من دارای درختان زیادی است که شاخ و برگ‌های تر و تازه دارند و میوه‌های آن در فصل تابستان به فروش می‌رسد!

(۴) درختان زیادی در باغ زیبای پدرم وجود دارد و دارای شاخ و برگ‌هایی تر و تازه هستند که در فصل تابستان به فروش می‌رسند!

۸۴- «عَلَى كُلِّ مَوْطِنٍ فِي بِلَادِنَا الْوَاسِعَةِ الْحِفَاظُ عَلَى الْمَرَافِقِ الْعَامَّةِ مِثْلَ الْمَسْتَوْصَفَاتِ وَالْمَتَاحِفِ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِهَا النَّاسُ جَمِيعًا!»:

(۱) هر هم‌وطنی در سراسر کشورمان، باید از تأسیسات عمومی مانند بیمارستان‌ها و موزه‌ها محافظت کند تا مردم همگی از آن‌ها سود ببرند!

(۲) بر هر شهروندی که در کشور پهناور ماست، واجب است که از تأسیسات عمومی مانند بیمارستان‌ها و موزه‌ها محافظت کند تا آن‌ها به همه مردم سود برسانند!

(۳) هر شهروندی در کشور پهناور ما، باید از تأسیسات عمومی مانند درمانگاه‌ها و موزه‌ها محافظت کند تا مردم همگی از آن‌ها بهره ببرند!

(۴) در سرزمین پهناور ما، محافظت از تأسیسات عمومی مانند درمانگاه‌ها و موزه‌ها وظیفه همه هم‌میهنان است تا آن‌ها به همه مردم سود برسانند!

۸۵- «هل تعلمین أن النملة مع أن جسمها صغيرٌ تقدر علی حمل شيءٍ یفوق وزنها خمسين مرة؟!»:

- (۱) آیا می‌دانی که مورچه با وجود جسم کوچکی که دارد، قادر به حمل چیزی است که از وزن خود پنجاه برابر بیشتر است؟
- (۲) آیا می‌دانید که مورچه گرچه جسمش کوچک است، قادر است چیزی را حمل کند که پنجاه برابر از وزنش بالاتر است؟
- (۳) آیا می‌دانی که مورچه با این که جسمش کوچک است، می‌تواند یک چیز را که از وزنش پنجاه برابر بالاتر است، حمل کند؟
- (۴) آیا می‌دانی که مورچه علی‌رغم جسم کوچکش، چیزی را قادر است حمل کند که از پانزده برابر وزن خود بالاتر است؟

۸۶- عین الصّحیح:

- (۱) إنّ دواء داء المرء فیہ فعلیہ أن یشعر: بی‌گمان بیماری انسان دارویی دارد که باید او در خودش احساس کند!
- (۲) أعلم أنّ الثّاس ما خلّقوا إلّا من العظم واللّحم: آگاه هستم که مردم را جز از استخوان و گوشت نیافریدند!
- (۳) إذا نُجّهت عملنا بالعلم تخرج من إغرار الجهل: اگر عملمان را با دانش مجهز کنیم از غبار آلودگی نادانی خارج می‌شویم!
- (۴) أترونّ الإنسانَ عالمًا قد انطوى فیہ عالم أكبر؟: آیا انسان را جهانی می‌پندارید که در آن جهانی بزرگ‌تر را تنیده‌اند؟!

۸۷- عین الصّحیح:

- (۱) أقترح لك ألا تكتب واجباتك دون أن تفهم معناها!: به تو پیشنهاد می‌کنم که تکالیف خود را بدون فهمیدن معنا، ننویسی!
- (۲) إن نظرنّا إلى الطبیعة شاهدنا أنعم الله المنهمرة حولنا!: اگر به طبیعت نگاه کنیم، نعمت‌های خداوند را می‌بینیم که اطرافمان ریزان هستند!
- (۳) طَلبتِ المدرّسة من إحدى زميلاتنا أن تطفئ مصابيح الصّف!: معلم از اولین همکلاسی‌های ما درخواست کرد تا چراغ کلاس را خاموش کند!
- (۴) کُلّ نبات ینمو یحتاجُ إلى جذوات الشّمس المستعرة: هر گیاهی که می‌روید به اخگرهای فروزان خورشید نیاز دارد!

۸۸- «در دنیا برای آخرت به گونه‌ای کار کن که گویی مرگت نزدیک است!»:

- (۱) اعمل لآخرتك في الدّنيا كأنّك تموت عن قريب!
- (۲) اعمل في الدّنيا لآخرتك كأنّ موتك قريب!
- (۳) اعمل للآخرة في الدّنيا كأنّ الموت قريب!
- (۴) اعمل في الدّنيا لآخرتك حيث أنّ موتك یقترب!

• اقرأ التّصّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة (۸۹ - ۹۱) بما یناسب التّصّ:

راجعت امرأة شابّة إلى الشرطه وأخبرتها عن فقدان زوجها. طلب ضابط الشرطه منها أن تكتب علی ورقة میزات زوجها و وقت فقدانها و تُعطي صورة جدیدة منه. بعدما كتبت المرأة ما طلبت منها علی الورقة قالت: بعد عودتي إلى البيت سأتي لكم بصورة منه بسرعة، استلم الضابط الورقة وقرأها فأدرك أنّ زوجها قد فقد منذ شهرين اثنين و لم يعد إلى المنزل حتّى الآن؛ فسألها ضابط الشرطه متعجبًا: «لماذا أخبرتنا عن فقدان زوجك متأخرة؟» فأجبت حزينة: «كنت أحسّ بأنّ زوجي بجنبی طوال هذه المدة و لم أشعر بفقدانه، و لكن عندما نفدت نقوده في المصرف («المصرف» مجموعة اقتصادية يستودع الناس نقودهم إليها)، أدركت أنّه قد فقد، و الآن من المستحيل أن تستمرّ حياتي بدون حضوره.»

۸۹- ما آثار التعجب في الضابط؟

- (۱) إن المرأة كانت تحس أن زوجها بجانبها دائماً!
 (۲) المرأة ما كانت لديها صورة من زوجها!
 (۳) كانت المرأة لم تُخبر الشرطة عن فقدان زوجها مدة طويلة!
 (۴) إن زوج المرأة كان لم يعد إلى المنزل منذ عدة شهور!

۹۰- لماذا كانت المرأة تشعر بأنها لا تقدر على استمرار حياتها؟

- (۱) لأن فقدان زوجها أدخل في قلبها حزناً شديداً!
 (۲) لأن زوجها كان قد تركها ولم يعد إلى المنزل!
 (۳) لأنها لم تكن لديها نقود حتى تدفع نفقات حياتها!
 (۴) لأن المصرف أعلن لها أن نقودها قد نفذت!

۹۱- عيّن الصحيح:

- (۱) كانت المرأة تحب زوجها حباً شديداً!
 (۲) كان بيت المرأة و زوجها قرب مركز الشرطة!
 (۳) رجعت المرأة بسرعة إلى بيتها لتأتي بصورة من زوجها!
 (۴) إنما كانت تهتم المرأة الشابة بما يملك زوجها!

• عيّن الصحيح في التحليل الصرفي و الإعراب (۹۲ - ۹۳):

۹۲- «شابة - أخبرت - استلم - كتبت»:

- (۱) شابة: مفرد مؤنث - على وزن «فاعل» - معرب / صفة و موصوفها: «امرأة»
 (۲) أخبرت: فعل ماضٍ - للمفرد المؤنث الغائب - مضارعه: «يُخبر» / فاعله ضمير «ها» البارز
 (۳) استلم: فعل ماضٍ - للغائب - على وزن «استفعل - يستفعل» / فعل و فاعله «الضابط»
 (۴) كتبت: فعل ماضٍ - للمؤنث المخاطب - مصدره «كتابة» - الكسرة في آخره لدفع التقاء الساكنين

۹۳- «اثنتين - أحس - هذه - يستودع»:

- (۱) اثنتين: اسم - من الأعداد الأصلية - نونه مفتوحة دائماً / صفة لموصوفها: «شهرين»
 (۲) أحس: فعل مضارع - للمتكلم مع الغير / فعل و فاعل: «كنت أحس» يعادل الماضي الاستمراري في الفارسية
 (۳) هذه: اسم إشارة - للمفرد المؤنث أو للجمع غير العاقل - نكرة - مبنية / مضاف إليه و مضاف لـ «المدّة»
 (۴) يستودع: فعل مضارع - للغائب المذكر - حروفه الأصلية: «ودع» / فعل و فاعله «الناس»

۹۴- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) إذا مَلَكَ الأَرَاذِلُ هَلَكَ الأَفْضَلُ!
 (۲) الكَلْبُ يَسْمَعُ صَوْتَ السَّاعَةِ مِنْ أَرْبَعِينَ قَدَمًا!
 (۳) الفُسْتَانُ مِنَ المَلَابِسِ النِّسَائِيَّةِ ذَاتِ الأَلْوَانِ المُخْتَلِفَةِ!
 (۴) فَهَمَّتْ فِي السَّفَرِ أَنَّ الشَّعْبَ الإِيرَانِيَّ شَعَبٌ مِضْيَافٌ!

۹۵- عيّن غير المناسب في المفهوم: «لا تنظروا إلى كثرة صلاتهم ... و لكن انظروا إلى صدق الحديث ...»

- (۱) سُبِحَ بر كَف، توبه بر لب، دل پر از شوق گناه / معصيت را خنده می آید ز استغفار ما!
 (۲) ای که مسجد می روی بهر سجود / سر بجنبند دل نجنبند این چه سود!
 (۳) عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت / که گناه دگران بر تو نخواهند نوشت!
 (۴) واعظان کاین جلوه در محراب و منبر می کنند / چون به خلوت می روند آن کار دیگر می کنند!

۹۶- کم کلمه جمعها خطأ؟ «بَدَل ← ابدال / نعمة ← أنعم / جرم ← جرائم / عَظَم ← عِظام / عدو ← عدوان / بهيمة ← بهائم / عمود ← أعمدة»

(۱) واحد (۲) اثنان (۳) ثلاثة (۴) أربعة

۹۷- عيّن الخطأ حسب ما يُشار إليه:

(۱) عندما وصلت إلى قاعة المطار رأيت أولئك الجنود واقفين أمام بابها!

(۲) إن هذا العدوان بين هاتين الأختين عاقبته التّدامة و الخسران!

(۳) أتزعم أنّ هذه الأغصان لا تُعطي أثماراً بعد سنتين اثنتين؟!

(۴) لا تُوجد بين هذه الإخوة عداوة لأنهم لا يُصرون على الخلافات بينهم!

۹۸- عيّن أوزان الأسماء التالية (على الترتيب): «مُتراكِم - مُستعرة - مُنتشرة - مُنهجرة»

(۱) مُتفاعِل - مُفْتَعَلَة - مُفْتَعَلَة - مُنْفَعِلَة (۲) مُتفاعِل - مُسْتَفْعَلَة - مُنْفَعِلَة - مُنْفَعِلَة

(۳) مُفاعِل - مُسْتَفْعَلَة - مُفْتَعَلَة - مُنْفَعِلَة (۴) مُتفاعِل - مُفْتَعَلَة - مُنْفَعِلَة - مُنْفَعِلَة

۹۹- عيّن ما ليس فيه خطأ عن العدد و المعدود:

(۱) قد حُذِف ثلاثة موضوعاً في الطّبعة السادسة من هذا الكتاب!

(۲) حفظت الطّالبة ستين بيتاً من أشعار ديوان «حافظ»!

(۳) الفائز الأولى في هذه المباراة يذهب إلى المسابقات العالميّة!

(۴) إحدى المعلّمات انتخبت إحدى عشرة طالبات للمسابقة!

۱۰۰- «متى ترجعين من الملعب غداً؟». عيّن إجابة مناسبة:

(۱) سَنرجِعُ منه في الساعة النصف و الخامسة! (۲) تَرجعُ منه في الساعة التاسعة تماماً!

(۳) في الساعة التسعة عشرَ أَرجعُ منه! (۴) سأرجعُ منه في الساعة الحادية عشرة!

تاریخ دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۲۴ / تاریخ دهم: صفحه‌های ۱ تا ۴۱

۱۰۱- کدام گزینه، در مقام اشاره به یکی از ویژگی‌های رویدادهای تاریخی، به درستی تدوین نشده است؟

- ۱) تنها راه کشف و شناخت دوران پیش از تاریخ، منابع دست اول غیرمکتوب است.
- ۲) از طریق بازسازی وقایع تاریخی، مانند نبرد حران، می‌توان دوباره آن‌ها را تجربه کرد.
- ۳) با مراجعه به تورات، می‌توان اطلاعاتی دربارهٔ هخامنشیان خصوصاً کورش به دست آورد.
- ۴) یکی از مهم‌ترین علل شکل‌گیری قیام‌های ضداموی، سیاست عرب‌گرایی امویان بوده است.

۱۰۲- یکی از فایده‌ها و کارکردهای علم تاریخ، تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی است؛ این کارکرد را از کدام‌یک از

مثال‌های زیر می‌توان استنباط نمود؟

- ۱) نتایج مشروطه تنها به زمان وقوع آن محدود نبوده و دوران پس از خود را نیز متأثر کرده است.
- ۲) تاریخ بیهقی گنجینه‌ای ارزشمند برای پرورش قوهٔ شناخت و خودآگاهی ایرانیان به شمار می‌رود.
- ۳) ایرانیان در برابر تهاجم ویرانگر مغولان دوام آوردند و حتی توانستند رفتار غیرمدنی آن‌ها را مهار کنند.
- ۴) تأثیر تحولی که افرادی مثل کورش یا ابن سینا ایجاد کردند، هنوز هم در زندگی ایرانیان احساس می‌شود.

۱۰۳- کدام موارد دربارهٔ گاه‌شماری در قلمرو هخامنشیان درست است؟

- الف) سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد.
  - ب) ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند.
  - ج) برای رفع مشکل عقب‌افتادن از سال حقیقی، کبیسه می‌گرفتند.
  - د) پنج روز اضافی به نام اندرگاه (پنجه) به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌شد.
- ۱) «الف» - «ج»   ۲) «ج» - «د»   ۳) «د» - «ب»   ۴) «ب» - «الف»

۱۰۴- به کدام علت، «کرونولوژی» در مطالعات و پژوهش‌های تاریخ اهمیت فراوانی دارد؟

- ۱) علم تاریخ فقط به ثبت رویدادهای گذشته محدود نمی‌شود؛ بلکه زمینه‌ها، علل، نتایج و آثار حوادث تاریخی را نیز بررسی می‌کند.
- ۲) همهٔ وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ داده‌اند و از طریق نقشه‌های تاریخی می‌توان به درک و شناخت آن‌ها نائل آمد.
- ۳) رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند و مورخان می‌کوشند آن‌ها را براساس زمان وقوعشان توصیف و تحلیل کنند.
- ۴) نقش زمان و مکان در شکل‌دادن به رویدادهای تاریخی، مورخان را به سوی ترسیم خط زمان و استفاده از نقشه‌های تاریخی سوق داده است.

۱۰۵- کدام‌یک از مراحل کار باستان‌شناسان نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است؟ چرا؟

- ۱) حفاری - مکان‌های باستانی و تاریخی از نظر شکل و وسعت تفاوت دارند.
- ۲) حفاری - با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی وارد می‌شود.
- ۳) شناسایی و کشف - بخش زیادی از آثار باستانی مهم، زیر خاک یا در اعماق دریاها قرار گرفته‌اند.
- ۴) شناسایی و کشف - یافتن برخی آثار باستانی نیازمند استفاده از پهبادها و روش‌های الکترومغناطیسی است.

۱۰۶- کدام موارد، دربارهٔ رویدادهایی که در فاصلهٔ ۱۲۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش رخ داده، درست است؟

- (الف) با گسترش شهرنشینی، نخستین تمدن‌ها شکل گرفتند.
 (ب) بشر با ابداع چرخ سفالگری، ابزار و ظروف گلی تولید کرد.
 (ج) کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان رواج یافت.
 (د) با اختراع خط، توجه انسان به ثبت رویدادهای عصر خویش جلب شد.
- (۱) «ب» - «الف»   (۲) «الف» - «د»   (۳) «د» - «ج»   (۴) «ج» - «ب»

۱۰۷- کدام اقدام به مشهورترین فرمانروای حکومت بابل قدیم منسوب است؟

- (۱) اقدامات مهمی در زمینهٔ کشاورزی، کشاورزی و قانون گذاری انجام داد.
 (۲) در اثر لشکرکشی‌های پیاپی به سرزمین‌های دور بر ثروت و قلمرو خود افزود.
 (۳) از طریق متحد کردن اقوام گوناگون، موجب تبادل فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین شد.
 (۴) پس از تسلط بر دولت - شهرهای سومری، امپراتوری بزرگی تشکیل داد که دو قرن دوام آورد.

۱۰۸- کدام گزینه، با ویژگی‌های تاریخ‌نگاران سنتی مغایرت دارد؟

- (۱) بیش از آن که مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند.
 (۲) آثار آن‌ها بیشتر بر تاریخ شاهان و جنگ‌های آنان تأکید دارد.
 (۳) هیچ‌گونه تحلیل و تفسیری از وقایع در آثارشان به چشم نمی‌خورد.
 (۴) آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی و سبکی سخت به نگارش درمی‌آوردند.

۱۰۹- کدام موارد، دربارهٔ محمدحسن خان اعتمادالسلطنه، از مورخان مشهور عصر قاجار، درست است؟

- (الف) نخستین مورخی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.
 (ب) اگرچه مورخی درباری بود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوهٔ علمی نقد کرد.
 (ج) در دورهٔ ریاست او بر دارالترجمهٔ همایونی، آثار زیادی به فارسی ترجمه شد.
 (د) می‌کوشید آثار خود را از پرده پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد.
- (۱) «ب» - «ج»   (۲) «ج» - «د»   (۳) «د» - «الف»   (۴) «الف» - «ج»

۱۱۰- روزنامهٔ «وقایع اتفاقیه» را چه کسی منتشر کرد و هدف وی از این اقدام چه بود؟

- (۱) امیرکبیر - درک علل پیشرفت جوامع غربی و تلاش برای جبران عقب‌ماندگی ایران
 (۲) امیرکبیر - رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه
 (۳) میرزا صالح شیرازی - رشد بینش تاریخی ایرانیان و توجه‌دادن آن‌ها به ابعاد گوناگون رویدادها
 (۴) میرزا صالح شیرازی - توسعهٔ فکری و فرهنگی جامعه و آشنا کردن ایرانیان با مظاهر تمدن غرب

۱۱۱- کدام گزینه، دربارهٔ تقدم و تأخر اقدامات نادر افشار، درست است؟

- (الف) با نشان دادن توان نظامی خود، روس‌ها را وادار به خروج از ایران کرد.
 (ب) در مقام فرماندهی سپاه، طی چندین جنگ، افغان‌ها را شکست داد.
 (ج) برای رفع اختلافات سیاسی و مذهبی با عثمانی، وارد عمل شد.
 (د) تهماسب دوم صفوی را به بهانهٔ بی‌کفایتی از سلطنت خلع کرد.

- (۱) «الف» مقدم بر «ب» و «د» مقدم بر «ج» رخ داده است.
 (۲) «ج» و «د» مؤخر بر «الف» و «ب» به وقوع پیوسته‌اند.
 (۳) «الف» و «ج» مؤخر بر «ب» و «د» رخ داده است.
 (۴) «د» مقدم و «ج» مؤخر بر سایر موارد به وقوع پیوسته‌اند.

۱۱۲- کدام گزینه درباره نظام اداری و سیاسی ایران در دوره افشاریه درست است؟

- (۱) با وجود حاکمیت عناصر ایلی، شیوه اداره ایالات، ولایات، شهرها و روستاها همانند دوره صفویه بود.
- (۲) نادرشاه پس از انتخاب مشهد به عنوان پایتخت، آنجا را به محل نگهداری خزاین و غنایم خود تبدیل نمود.
- (۳) اگرچه نادرشاه به وزارت و دیوانسالاری توجه داشت، اما در امور اداری و اقتصادی، از نزدیکان خود مشورت می گرفت.
- (۴) علی رغم اتکای حکومت افشاریه بر اقتدارگرایی مطلق شاه و تمرکز بر امور نظامی، نهادهای اداری رونق خود را حفظ کردند.

۱۱۳- در کدام گزینه، مقایسه درستی درباره اوضاع ایران در دو عصر افشاریه و زندیه صورت گرفته است؟

- (۱) کریم خان نیز همانند نادر، پس از غلبه بر رقیبان داخلی و مدعیان حکومت، لشکرکشی برای تصرف سایر شهرها و مناطق ایران را آغاز نمود.
- (۲) مناسبات سیاسی ایران با جهان خارج که در دوران افشاریه کم رنگ شده بود، در سایه آرامش و ثباتی که کریم خان ایجاد کرد، دوباره رونق گرفت.
- (۳) هیئت های انگلیسی که در زمان نادر برای گرفتن امتیاز به ایران آمدند، سرانجام در دوره کریم خان موفق به تأسیس نیروی دریایی در خلیج فارس شدند.
- (۴) با وجود آشفتگی های سیاسی و اجتماعی کشور پس از صفویان، هم در زمان افشاریه و هم در دوره زندیه، اقدامات چشمگیری در عرصه هنر و معماری انجام شد.

جغرافیای دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۶ / جغرافیای دهم: صفحه‌های ۱ تا ۲۰

۱۱۴- کدام یک از موضوعات زیر، در حوزه دانش جغرافیا قرار دارد؟

- (۱) برخورد توده‌های هوا با یکدیگر، موجب ناپایداری هوا و گاهی موجب بارندگی می‌شود.
- (۲) بارندگی‌های زیاد با ایجاد چمنزارهای وسیع، شرایط مناسبی را برای دامداری فراهم می‌آورد.
- (۳) میان ارتفاع و دما، رابطه‌ای معکوس وجود دارد و با افزایش ارتفاع، از میزان دمای هوا کاسته می‌شود.
- (۴) حدود ۷۱ درصد سطح زمین را آب‌ها فرا گرفته است و خشکی‌ها فقط ۲۹ درصد پوسته را تشکیل می‌دهند.

۱۱۵- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و .....»

- (۱) این‌گونه تعادل در محیط طبیعی را بر هم می‌زند و آن را تخریب می‌کند
- (۲) به دنبال آن، شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی افزایش می‌یابد
- (۳) در نتیجه، محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود
- (۴) به همین سبب، جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است

۱۱۶- چه عاملی سبب می‌شود که جغرافی دانان از «کل‌نگری» برای مطالعه و بررسی موضوعات استفاده کنند؟

- (۱) محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.
- (۲) مطالعه پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها بدون استفاده از یافته‌های سایر علوم ممکن نیست.
- (۳) در هر مکان، پدیده‌های طبیعی مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند.
- (۴) اطلاعات مربوط به کره زمین، مانند زیستگاه‌ها، آب‌وهوا، رودها، کوه‌ها و ... کمک می‌کند که دانش ما از محیط پیرامون افزایش یابد.

۱۱۷- با توجه به متن زیر، پاسخ پرسش‌های «چه چیز»، «چگونه» و «چرا» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«دولت امارات متحده عربی اقدام به ساخت جزایر مصنوعی در آب‌های خلیج فارس کرده است. برای ساختن این جزایر، مقدار زیادی سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده شده است. این خاک‌برداری و گل‌آلود شدن وسیع آب، به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی آسیب رسانده است.»

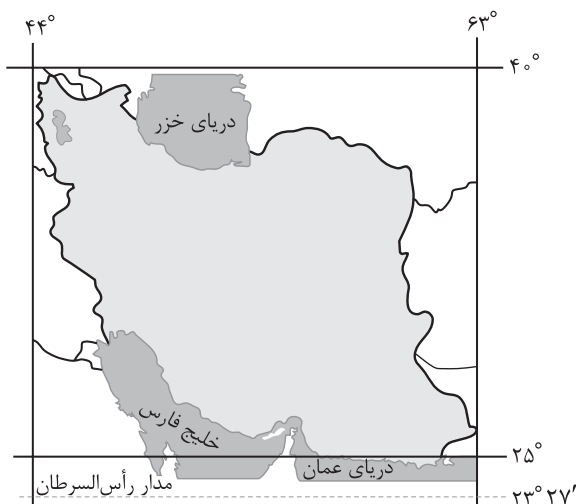
- (۱) ساخت جزایر مصنوعی - بالا کشیدن سنگ و خاک از بستر خلیج فارس - خاک‌برداری و گل‌آلود شدن آب
- (۲) آسیب به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی - ساخت جزایر مصنوعی - خاک‌برداری و گل‌آلود شدن آب
- (۳) ساخت جزایر مصنوعی - خاک‌برداری و گل‌آلود شدن وسیع آب - آسیب به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی
- (۴) آسیب به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی - بالا کشیدن سنگ و خاک از بستر خلیج فارس - ساخت

جزایر مصنوعی

۱۱۸- کدام موارد، می‌توانند در گام پنجم یک پژوهش جغرافیایی مطرح شوند؟

- الف) دهستان، کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که توسط ده‌دار اداره می‌شود.
 ب) بین مخاطرات طبیعی مانند سیل و خشکسالی و مهاجرت از روستاها به شهرها، رابطه مستقیم وجود دارد.
 ج) برای کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی، بهتر است ظرفیت‌های کشت گلخانه‌ای توسعه داده شود.
 د) به نظر می‌رسد ایجاد شهرهای جدید، در کاهش تراکم جمعیت شهرهای بزرگ مؤثر نبوده است.
- ۱) «الف» - «ب»   ۲) «ب» - «ج»   ۳) «ج» - «د»   ۴) «د» - «الف»

۱۱۹- کدام گزینه، درباره نتیجه‌ای که از دقت در تصویر زیر می‌توان گرفت، درست است؟

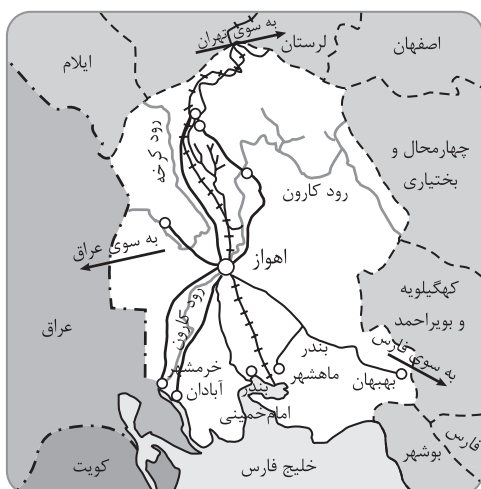

- ۱) گستردگی در عرض‌های جغرافیایی مختلف، به تنوع آب‌وهوا در ایران منجر شده است.
 ۲) ایران کشور وسیعی است که با ۱۳ کشور، دارای مرز مشترک خشکی، آبی و رودخانه‌ای است.
 ۳) مجاورت با پهنه‌های آبی در شمال و جنوب، موقعیت مطلق مناسبی را برای ایران فراهم آورده است.
 ۴) ایران در عرض جغرافیایی ۴۴ تا ۶۳ درجه شمالی و در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی واقع شده است.

۱۲۰- کدام یک از عبارتهای زیر درست‌اند؟

- الف) دریای خزر به واسطه منابع نفت و گاز و دسترسی به بازار آسیای میانه، موقعیت نسبی بالایی دارد.
 ب) تنگه هرمز، دروازه خروجی نفت خلیج فارس است و مهم‌ترین گذرگاه تجاری جهان به شمار می‌رود.
 ج) دسترسی به آب‌های آزاد، امکان دستیابی به منابع غذایی و سوخت‌های فسیلی را نیز افزایش می‌دهد.
 د) همه پدیده‌ها موقعیت ریاضی دارند و برخی، علاوه بر موقعیت مطلق، از موقعیت نسبی نیز برخوردارند.
- ۱) «الف» - «د»   ۲) «ب» - «ج»   ۳) «ج» - «الف»   ۴) «د» - «ب»

۱۲۱- با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه با روند ایجاد و توسعه شهر اهواز به عنوان یک سکونتگاه مغایرت دارد؟

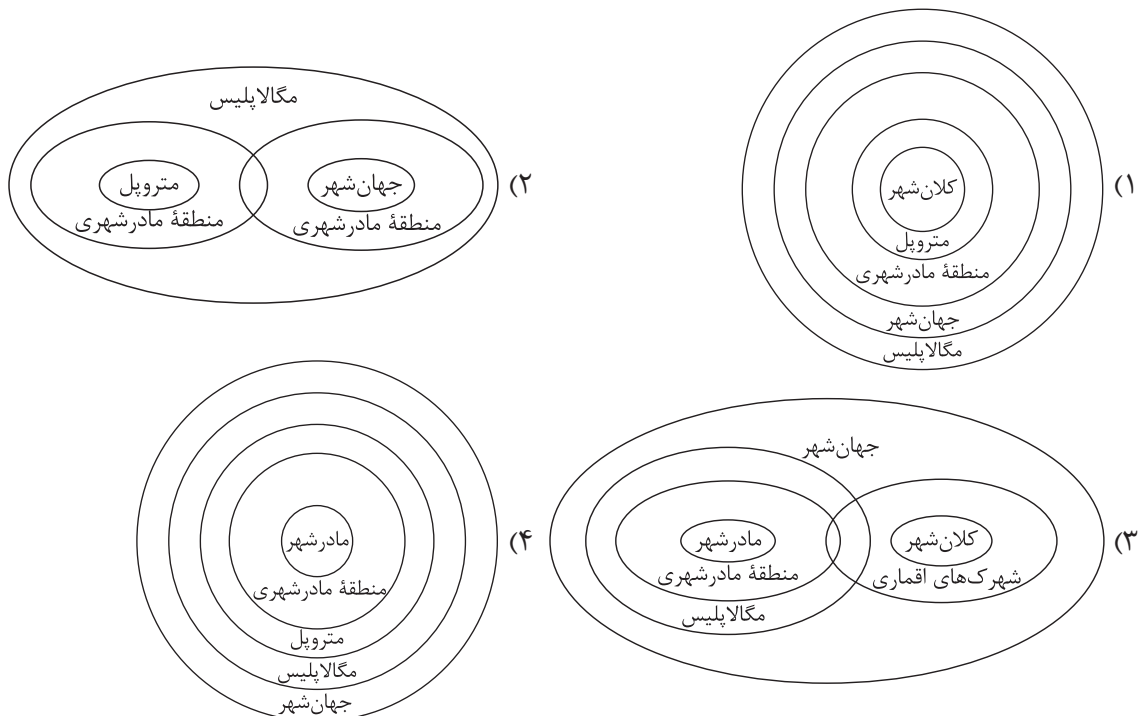
- ۱) همانند سایر سکونتگاه‌های شهری، از مقر و موقعیت برخوردار است.
 ۲) دسترسی به آب، مهم‌ترین عامل طبیعی در شکل‌گیری هسته اولیه آن بوده است.
 ۳) قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها، سبب ارتقای جایگاهش در سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها شده است.
 ۴) موقعیت چهارراهی و ارتباط با عراق و استان‌های مختلف ایران، آن را به یک ابرشهر تبدیل کرده است.

۱۲۲- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در سکونتگاهی که بیشتر جمعیت فعال آن در فعالیتهای اقتصادی نوع دوم و سوم مشغول به کارند، .....».

- (۱) تراکم جمعیت کم تر است، اما فعالیتهای متنوع در فضاهای محدودتری متمرکز شده‌اند
- (۲) با وجود نیاز بیشتر به خدمات آموزشی، درمانی و بهداشتی، جریان کالا و خدمات محدود است
- (۳) اگرچه خدمات و تسهیلات کم تر و محدودتر است، اما چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌تر است
- (۴) نوگرایی و تغییرات اجتماعی سریع تر رخ می‌دهد، اما وابستگی اجتماعی و همکاری کم تر مشاهده می‌شود

۱۲۳- با توجه به انواع سکونتگاه‌های شهری، کدام نمودار به درستی ترسیم شده است؟

۱۲۴- عمده‌ترین علل سرعت گسترش شهرنشینی در قاره‌های آسیا و آفریقا چه بوده است؟

- (۱) صنعتی شدن، توسعه کارخانه‌ها و رشد بخش خدمات - افزایش مهاجرت از روستاها به شهرهای بزرگ
- (۲) ورود کشورهای در حال توسعه به تجارت جهانی - افزایش رشد مطلق جمعیت در مقایسه با رشد طبیعی آن
- (۳) مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها به منظور اشتغال و دستمزد بیشتر - افزایش تعداد و تنوع خدمات شهری
- (۴) گسترش بهداشت و واکسیناسیون و واردات مواد غذایی - توسعه صنعت و تجارت و افزایش تعداد شهرهای میلیونی

۱۲۵- کدام مورد، با نتیجه حاصل از تطبیق دادن حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها بر هرم سلسله‌مراتب آن‌ها در اروپا، مغایرت دارد؟

- (۱) هر چه از رأس هرم به سوی قاعده آن حرکت کنیم، از حوزه نفوذ سکونتگاه کاسته می‌شود.
- (۲) هاملت، در مقایسه با روستا، دامنه نفوذ کم‌تری دارد و خدمات کم‌تری ارائه می‌دهد.
- (۳) بعد از پایتخت، شهر متوسط گسترده‌ترین دامنه و آستانه جمعیتی نفوذ را دارد.
- (۴) سکونتگاه واقع شده در رأس هرم، از حوزه نفوذ گسترده‌تری برخوردار است.

فلسفه دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۲ / منطق: صفحه‌های ۱ تا ۱۹ / فلسفه یازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۸

۱۲۶- قوانین منطق از نظر منشأ، با قواعد و قوانین کدام مورد متفاوت است؟

- (۱) دستور زبان (۲) علم اخلاق (۳) معاهدات بین‌المللی (۴) حرکت اجسام

۱۲۷- کدام گزینه در رابطه با عبارت «اول مرا سیراب کن، وانگه بده اصحاب را»، درست است؟

- (۱) دارای دو بخش است که هر دو بخش آن از نظر انواع آگاهی‌های ذهن با عبارت «گرگ دهن آلوده یوسف‌ندریده» هماهنگ است.
 (۲) یک تصور است که برای شناخت آن، استفاده از تعریف لازم است.
 (۳) از نظر بخش‌های اصلی علم و دانش، یک قسمت آن مشابه «بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر» و قسمت دیگرش هماهنگ با «او می‌کشد قلاب را» است.
 (۴) اگر مجهول باشد، برای درک آن باید هم از تعریف و هم از استدلال استفاده کنیم تا بتوانیم آن را وارد معلومات خود کنیم.

۱۲۸- بهترین توضیح برای این که عبارت «رحمی ای دوست» تصدیق محسوب نمی‌شود، کدام است؟

- (۱) معلوم نیست این عبارت، صادق است یا کاذب.
 (۲) منطق فقط با جملات خبری سروکار دارد.
 (۳) عبارت تمنایی است و ارتباط یا عدم ارتباط آن با واقعیت مطرح نیست.
 (۴) منطق، علمی کاربردی است و در این مورد کاربرد ندارد.

۱۲۹- در کدام گزینه مغالطه اشتراک لفظ وجود دارد؟

- (۱) شیر بی‌یال و دم و ایشکم که دید؟
 (۲) برای درست کردن کیک، شیر لازم داریم.
 (۳) انگار همه اموال و افراد از او گشتند.
 (۴) رضا در کشتی، روزهای موفقی را می‌گذراند.

۱۳۰- دلالت کدام مورد، تضمینی است؟

- (۱) دلالت چارپا بر اسب (۲) دلالت مدرسه بر مدیر (۳) دلالت کوه بر استوار (۴) دلالت مرغ بر گوشت

۱۳۱- مغالطه محتمل در کدام گزینه، «توسل به معنای ظاهری» نیست؟

- (۱) افشین سیر است؛ سیر بدبو است؛ پس افشین بدبو است.
 (۲) مادر فرشته است؛ فرشته‌ها آسمانی‌اند؛ پس مادرها آسمانی‌اند.
 (۳) حسن شیر است؛ شیر در جنگل است؛ پس حسن در جنگل است.
 (۴) خواهرم ماه است؛ ماه در آسمان است؛ پس خواهرم در آسمان است.

۱۳۲- در کدام گزینه نوع مغالطه شیوه نگارشی با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) کمند عشق تو ما را کشانده تا خورشید
 (۲) ندانستم که این دریاچه موج خون‌فشان دارد.
 (۳) پس فردا می‌بینمت.
 (۴) امروز دیر رسیدی

۱۳۳- کدام پرسش بنیادی‌تر است؟

- (۱) آیا انسان‌ها توانایی شناختن ماوراءطبیعت را دارند؟
 (۲) آیا جهان با یک مهبانگ آغاز گردیده است؟
 (۳) کهکشان‌های جهان چه تعداد ستاره دارند؟
 (۴) آیا موجودات دیگری بالاتر از جریان طبیعت وجود دارند؟

۱۳۴- کدام گزینه بیانگر مطلب درستی درباره فطرت ثانی است؟

- (۱) تلاش برای رسیدن به سؤالات بنیادی است که گاهی برای انسان پیش می‌آیند.
- (۲) همان تفکر فلسفی است که برای ورود به آن، صرف مواجهه با سؤالات بنیادی کفایت می‌کند.
- (۳) ملاصدرا فقط آن را شایسته انسان می‌داند که همان پرداختن به سؤالات مهم زندگی است.
- (۴) همان تفکر در پرسش‌های اساسی است که امکان دارد برای هر انسانی مطرح شود.

۱۳۵- براساس کدام مورد می‌توان جایگاه اساسی و پایه‌ای مباحث فلسفی نسبت به سایر دانش‌ها را توضیح داد؟

- (۱) فلسفه به مرتبه دوم تفکر مربوط است و اغلب دانش‌های دیگر، به مرتبه اول.
- (۲) فلسفه مانند ریشه است و سایر علوم مانند میوه درخت آن.
- (۳) فلسفه به جز از روش تعقلی محض استفاده نمی‌کند.
- (۴) فلسفه در مورد یک موجود خاص بحث نمی‌کند.

۱۳۶- کدام گزینه مربوط به حوزه متفاوتی از دانش فلسفه است؟

- (۱) انسان‌ها به وسیله حواس خود می‌توانند جهان طبیعت را بشناسند.
- (۲) هیچ‌کس نمی‌تواند با عقل خود به شناخت واقعیت دست یابد.
- (۳) هستی یک امر ثابت است که هیچ تغییری در آن راه ندارد.
- (۴) انسان‌ها در صورت گردآمدن هدفمند تبدیل به جامعه می‌شوند.

۱۳۷- درباره بخش‌های مختلف فلسفه کدام عبارت درست است؟

- (۱) تفاوت بخش اصلی و بخش‌های فرعی فلسفه در محدوده و قلمروی مورد مطالعه است، نه در موضوع و روش.
- (۲) از آن‌جا که امکان معرفت فرع بر شناخت هستی است؛ پس معرفت‌شناسی مقدم بر هستی‌شناسی است.
- (۳) شاخه‌های مختلف علوم، از تأمل فیلسوفانه در مبادی و مبانی فلسفه مضاف هر علم ایجاد می‌شوند.
- (۴) آن‌چه که بین بخش اصلی و شاخه‌های فلسفه ارتباط برقرار می‌کند، شاخه‌ها و علوم مختلف می‌باشند.

۱۳۸- در کدام گزینه می‌توان از دلیل حمل‌محمول بر موضوع سؤال کرد؟

- (۱) ملاصدرا فیلسوف است.
- (۲) آب مایع است.
- (۳) سگ پستاندار است.
- (۴) مستطیل متوازی‌الاضلاع است.

۱۳۹- درک کدام گزینه، بیانگر اولین قدم در شناخت «هستی» و «چیستی» است؟

- (۱) در ذهن هر کس واقعیاتی شکل گرفته که برای رفع نیازهایش از آن‌ها استفاده می‌کند.
- (۲) هر واقعیتی از دو جنبه قابل بررسی است، یک جنبه مشترک با سایر واقعیتهای و یک جنبه متفاوت از دیگر واقعیتهای.
- (۳) وجود، منشأ اثرگذاری واقعیتهایی است که مستقل از ذهن هر انسانی تشکیل شده‌اند.
- (۴) علی‌رغم روبه‌روبودن با یک واقعیت خارجی در ذهن هر کس دو جنبه ماهیت و هستی از هر واقعیت شکل گرفته است.

۱۴۰- کدام عبارت درست است؟

- (۱) اگر وجود با ماهیت رابطه ذاتی داشت، موجوددانستن اشیاء قطعی بود.
- (۲) تفکیک وجود از ماهیت فقط در ذهن است و ترکیب آن‌ها فقط در خارج از ذهن.
- (۳) حمل وجود بر ماهیت، نشان می‌دهد که این‌ها دو مفهوم متفاوت با یکدیگر هستند.
- (۴) اگر وجود، عین ماهیت یا جزئی از آن بود، تمایز میان اشیای مختلف از بین می‌رفت.

۱۴۱- نوع حمل یگانه بر واجب‌الوجود، با کدام حمل یکسان است؟

- (۱) حیوان بر دارای حواس
(۲) جسم بر درخت
(۳) مقدار بر مکعب
(۴) دارای ضلع بر مربع

۱۴۲- کدام گزینه از نظر مواد ثلاثه با سایر گزینه‌ها تفاوت دارد؟

- (۱) هیچ شکلی دارای ضلع نیست.
(۲) برخی اعداد، عدد اول نیستند.
(۳) سیاه سفید، یک ممتنع‌الوجود نیست.
(۴) عدد ۴ قابل تقسیم بر دو نیست.

۱۴۳- کدام عبارت درست است؟

- (۱) امتناع ذاتی، توسط هیچ عاملی غیر از واجب‌الوجود بالذات، قابل برطرف شدن نیست.
(۲) موجود نبودن یک شیء قطعاً نشان می‌دهد، علتی که آن را موجود کند، وجود ندارد.
(۳) اگر حمل وجود بر چیزی ضروری باشد، حتماً از حالت امکان ذاتی خارج شده است.
(۴) واجب‌الوجود بالغیر، وجوب ماهیتی خود را از ماهیت دیگری گرفته است.

۱۴۴- در کدام گزینه نسبت میان محمول و موضوع در هر دو مورد یکسان است؟

- (۱) هر تعریفی اندیشه است - درخت‌ها بُعد ندارند.
(۲) علم، دارای قضاوت است - لوزی دو قطر مساوی دارد.
(۳) مربع، متوازی‌الاضلاع نیست - کوه طلا ممکن‌الوجود است.
(۴) مولود کعبه منحصر به فرد است - گیاه دارای حیات است.

۱۴۵- کدام مورد نشان‌دهنده عبارت درستی درباره موجودات جهان است؟

- (۱) با فراهم شدن علتی برای آنها از حالت تساوی خارج شده‌اند.
(۲) وجود برای همه آنها ضروری شده، به همین دلیل واجب‌الوجود شدند.
(۳) از نظر ذات به دو دسته واجب بالذات و ممکن بالذات تقسیم می‌شوند.
(۴) موجودات جهان ممتنع‌الوجودهای بالغیری بودند که به واسطه علتی، واجب‌الوجود شدند.

۱۴۶- کدام گزینه در رابطه با کارآفرینان و انواع کسب و کار صحیح است؟

- (۱) کارآفرینان یا مؤسس‌های شرکت‌ها با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می‌کنند، که این کار بسیار مهم ولی در عین حال آسان است، چراکه بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر طولانی دارند؛ به طوری که بیش از نیمی از آنها می‌توانند از شش سالگی عبور و به کار خود ادامه دهند.
- (۲) در کنار این که احتمال از بین رفتن و شکست کسب و کار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست. این احتمال موفقیت و سودآوری، انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرفتن خطرات آن توسط کارآفرینان است.
- (۳) یک کارآفرین موفق قطعاً از ابتدا کارآفرین بوده است و حرکت با نوآوری و فراهم‌آوردن بازار خوب برای فروش محصولاتش، او را قدم‌به‌قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن رسانده است.
- (۴) کارآفرین لازم نیست در ابتدا توانایی مالی لازم برای راه‌اندازی کسب و کارش را داشته باشد و باید بداند که در آغاز کارش حتماً با موفقیت روبه‌رو خواهد شد و می‌تواند از محل سودی که کسب می‌کند سرمایه لازم برای راه‌اندازی کسب و کارش را تأمین کند.

۱۴۷- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق می‌باشند؟

- (الف) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.
- (ب) کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.
- (ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
- (۱) سازمان‌دهنده - خوش‌بین - نوآور
(۲) پراکنگیزه - ریسک‌پذیر - سازمان‌دهنده
(۳) یادگیرنده - خوش‌بین - نوآور
(۴) سازمان‌دهنده - خوش‌بین - ریسک‌پذیر

۱۴۸- با توجه به اطلاعات زیر که مربوط به یک کارگاه در و پنجره‌سازی (با ۶ کارگر) است، نتیجه عملکرد این کارگاه در طی یک سال گذشته چگونه بوده است؟

- هزینه سالانه خرید مواد اولیه: ۱۲۰۰ میلیون تومان
  - هزینه تحصیل فرزندان مدیر کارخانه: ۵۸ میلیون تومان
  - بهای سالانه قبوض آب، برق و گاز: ۹۵ میلیون تومان
  - قیمت متوسط هر قطعه تولیدی: ۶ میلیون تومان
  - تعداد کل قطعات تولیدشده: ۱۱۰۰ قطعه تولیدی
  - حقوق سالانه هر کارگر: یک ششم هزینه سالانه خرید مواد اولیه
  - مجموع عیدی پرداختی به کارگران: یک پنجم حقوق سالانه هر کارگر
  - اجاره سالانه کارگاه تولیدی: ده درصد هزینه سالانه خرید مواد اولیه
- (۱) ۴,۲۳۵ میلیون تومان سود
(۲) ۳,۹۴۵ میلیون تومان سود
(۳) ۳,۷۳۰ میلیون تومان سود
(۴) ۳,۲۴۰ میلیون تومان سود

۱۴۹- اگر درآمد یک تولیدکننده، چهار برابر هزینه‌های تولیدش باشد و میزان حقوق و دستمزد پرداختی ۴۵۰۰ تومان، هزینه خرید مواد اولیه ۱۲۰۰ تومان و سود به دست آمده برابر با ۳۶۰۰۰ تومان باشد، آن گاه:

الف) اگر تنها هزینه باقی‌مانده تولیدکننده، اجاره بنگاه باشد، مبلغ آن چند تومان است؟

ب) کل هزینه‌های تولید این تولیدکننده چند تومان است؟

ج) میزان درآمد او چند تومان است؟

۱) الف) ۶۳۰۰ (ب) / ۱۲۰۰۰ (ج) / ۳۴۰۰۰ (د) / ۳۴۰۰۰ (ه)

۲) الف) ۶۰۰۰ (ب) / ۱۵۰۰۰ (ج) / ۳۴۰۰۰ (د) / ۳۴۰۰۰ (ه)

۳) الف) ۶۰۰۰ (ب) / ۱۵۰۰۰ (ج) / ۳۸۰۰۰ (د) / ۳۸۰۰۰ (ه)

۴) الف) ۶۳۰۰ (ب) / ۱۲۰۰۰ (ج) / ۴۸۰۰۰ (د) / ۴۸۰۰۰ (ه)

۱۵۰- یک تولیدکننده برای کاهش هزینه‌های تولید خود از سطح ۱۵ میلیون ریال به ۱۰ میلیون ریال (بدون این که از میزان تولید کم کند)، کدام اقدام زیر را باید انجام دهد؟

۱) برای محصولات خود، بازار خوبی فراهم کند و کالاهایش را با قیمت مناسب بفروشد.

۲) به استخدام نیروی کار بپردازد.

۳) در مصرف مواد اولیه و انرژی صرفه‌جویی کند.

۴) کالاهایش را با قیمتی پایین‌تر عرضه کند.

۱۵۱- هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام نوع از کسب و کار اشاره دارند؟

• گروهی از تحصیل‌کردگان رشته مهندسی پزشکی یک محصول با فناوری بالا تولید کرده‌اند و می‌خواهند با ایجاد یک نشان تجاری آن را به تولید انبوه برسانند.

• مصطفی و احمد می‌خواهند مدرسه و سرپناهی برای کودکان کار ایجاد کنند تا این کودکان از حق آموزش رایگان برخوردار باشند.

• سمانه می‌خواهد یک مغازه فروش پوشاک بانوان افتتاح کند تا با این کار بخشی از هزینه‌های خانواده را تأمین کند.

• گروهی از دامداران بخش ندوشن در استان یزد می‌خواهند برای تولید و عرضه محصولات دامی، مکانی متمرکز را ایجاد کنند که در این صورت هم تولید افزایش خواهد یافت و هم هزینه‌های تولید در بلندمدت با روند کاهشی روبه‌رو خواهد شد.

۱) کسب و کار شخصی - کسب و کار شخصی - تعاونی - کسب و کار شخصی

۲) کسب و کار شخصی - کسب و کار شخصی - شرکت - مؤسسه غیرانتفاعی

۳) شرکت - مؤسسه غیرانتفاعی - کسب و کار شخصی - تعاونی

۴) شرکت - مؤسسه غیرانتفاعی - شرکت - کسب و کار شخصی

محل انجام محاسبات

۱۵۲- ۴ نفر کل سهام یک شرکت فرضی را خریداری کرده‌اند. اگر مبلغ هر سهم ۲۵۰ تومان باشد و سهام شرکت مطابق جدول زیر بین این ۴ نفر تقسیم شده باشد و اگر نفر چهارم (D) مبلغ ۸۶۰۰ تومان برای خرید سهام هزینه کرده باشد، آن گاه:

الف) کل سرمایه شرکت چند تومان است؟

ب) فرد دوم (B) چند تومان برای خرید سهام هزینه کرده است؟

ج) اگر سود شرکت در پایان سال ۹۴۰ تومان باشد، سهم فرد اول (A) و فرد چهارم (D) از سود به ترتیب چند تومان است؟

میزان مالکیت افراد از دارایی شرکت	سهام‌داران شرکت
۳۵ درصد	A
۱۵ درصد	B
۳۰ درصد	C
؟	D

د) تعداد برگه‌های سهام ارائه شده توسط شرکت کدام است؟

۱) الف) ۴۱۵۰۰ (ب) / ۳۳۰۰۰ (ج) / ۲۳۰ (د) / ۲۲۵ / ۱۷۲

۲) الف) ۴۳۰۰۰ (ب) / ۶۴۵۰ (ج) / ۳۲۹ - ۱۸۸ / ۱۷۲ (د)

۳) الف) ۴۳۰۰۰ (ب) / ۶۴۵۰ (ج) / ۳۵۰ - ۲۱۰ / ۱۵۰ (د)

۴) الف) ۴۱۵۰۰ (ب) / ۳۳۰۰۰ (ج) / ۳۲۹ - ۲۱۰ / ۱۲۰ (د)

۱۵۳- به ترتیب هر یک از عبارات زیر، مربوط به مزایا و معایب کدام نوع از کسب و کار است؟

• منافع مالیاتی

• بار سنگین مسئولیت

• قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

• هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر

• مشکل تأمین مالی

• مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی

۱) از مزایای کسب و کار شخصی - از معایب کسب و کار شرکتی - از مزایای کسب و کار شخصی - از معایب کسب و کار شخصی

۲) از مزایای کسب و کار شرکتی - از معایب کسب و کار شخصی - از مزایای کسب و کار شرکتی - از معایب کسب و کار شخصی

۳) از مزایای کسب و کار شرکتی - از معایب کسب و کار شرکتی - از مزایای کسب و کار شرکتی - از معایب کسب و کار شرکتی

۴) از مزایای کسب و کار شخصی - از معایب کسب و کار شخصی - از مزایای کسب و کار شرکتی - از معایب کسب و کار شرکتی

محل انجام محاسبات

۱۵۴- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

- الف) فعالیت بنگاه‌های معاملات ملکی از کدام نوع کسب و کار است؟
 ب) کدام کسب و کار مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها دارد؟
 ج) کدام یک از موارد زیر در اساسنامه شرکت ذکر نمی‌شود؟
 د) در ساختار سازمانی شرکت سهامی، بعد از رئیس هیئت مدیره، کدام نهاد قرار دارد؟
- ۱) الف) شرکتی / ب) کسب و کار شخصی / ج) چگونگی تقسیم و فروختن سهام / د) هیئت مدیره
 ۲) الف) شخصی / ب) کسب و کار شخصی / ج) چگونگی تأمین سرمایه اولیه / د) مدیر امور اداری
 ۳) الف) شخصی / ب) تعاونی‌ها / ج) میزان دستمزد ماهانه کارگران / د) مدیر عامل
 ۴) الف) شرکتی / ب) تعاونی‌ها / ج) مشخص کردن همه مدیران و مسئولان شرکت / د) مدیر عامل

۱۵۵- عبارات کدام گزینه کامل‌کننده موارد زیر است؟

- الف) تولیدکننده‌ای که دچار ضرر و زیان شده است، تلاش می‌کند تا با ..... و ..... از وضعیت زیان دوری کند.
 ب) یکی از راه‌های افزایش سرمایه در شرکت‌ها ..... است.
 ج) مسئولیت محدود برای سهام‌داران از ..... ایجاد شرکت‌های سهامی است.
- ۱) الف) افزایش قیمت فروش محصول خود - کاهش بهره‌وری / ب) وام‌های بانکی / ج) معایب
 ۲) الف) افزایش درآمد - کاهش هزینه‌ها / ب) افزایش سرمایه سهام‌داران / ج) معایب
 ۳) الف) افزایش قیمت فروش محصول خود - کاهش بهره‌وری / ب) توسعه تجهیزات و امکانات / ج) مزایای
 ۴) الف) افزایش درآمد - کاهش هزینه‌ها / ب) افزایش سهام‌داران / ج) مزایای

۱۵۶- کدام گزینه در رابطه با واقعیت نادرست است؟

- ۱) پیش از شکل‌گیری یک کسب و کار جدید، کارآفرین به این فکر می‌کند که به تنهایی دست به اقدام بزند یا این‌که فرد دیگری را در کار خود شریک کند یا حتی کار جدید عام‌المنفعه انجام دهد.
 ۲) اگر بخواهیم به صورت کلی تفاوت مفهومی شکل‌های مختلف کسب و کار را درک کنیم، باید به سؤال «مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟ یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟» پاسخ دهیم. این سؤال و پاسخ آن، بیانگر مفهوم «سازمان تولید» است.
 ۳) اگر دارایی شرکتی به ۱۵۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۳۷,۵۰۰ سهم آن را خریداری می‌کند، مالک ۲۰ درصد شرکت است.
 ۴) نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است.

۱۵۷- عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام یک جزء «هزینه‌های تولید» نیست؟

ب) کدام گزینه در خصوص برخی از افراد که راه‌های کسب درآمد نامشروع را انتخاب کرده‌اند، نادرست است؟

ج) تقسیم سود در شرکت‌ها چگونه است؟

د) تأخیر در تصمیم‌گیری از معایب کدام نوع کسب و کار است؟

۱) الف) پولی که برای خرید یا اجاره ماشین‌آلات صرف می‌شود. / ب) این افراد نه تنها با فعالیت‌های غیرقانونی و غیرشرعی به هم‌نوعانشان ظلم می‌کنند؛ بلکه برکت را نیز از زندگی خودشان دور می‌کنند و اقتصاد خود و جامعه را در سراسیمی سقوط قرار می‌دهند. / ج) به نسبت فعالیت اقتصادی اعضا / د) شرکت‌های سهامی

۲) الف) پولی که به ازای استخدام تعدادی کارگر یا کارمند پرداخت می‌شود. / ب) آن‌ها معمولاً از رانت‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند، سوء استفاده می‌کنند و به درآمدهای کلانی دست می‌یابند. / ج) به تناسب مالکیت سهام / د) کسب و کار شخصی

۳) الف) پولی که تولیدکننده از فروش محصولات خود به دست می‌آورد. / ب) معمولاً به دنبال گران خریدن و ارزان فروختن‌اند و خرید و فروش برخی از کالاها را به صورت رقابتی درمی‌آورند. / ج) به نسبت فعالیت اقتصادی اعضا / د) کسب و کار شخصی

۴) الف) پولی که مابه‌التفاوت درآمد و هزینه است و تولیدکننده از فعالیت اقتصادی خود به دست می‌آورد. / ب) به دلیل زودتر آشکارشدن کارهای نامشروع‌شان در شهرها، آن‌ها ترجیح می‌دهند به روستاها کوچ کنند تا آسان‌تر به فعالیت‌های خود بپردازند. / ج) به تناسب مالکیت سهام / د) شرکت‌های سهامی

۱۵۸- مردم محله‌ای در استان اصفهان با همراهی چند نفر مهندس از رشته‌های مختلف در آن محله ایده‌ای برای تجمیع سرمایه‌های خود و ایجاد یک کسب و کار دارند؛ آن‌ها پیشنهاد تأسیس یک کارخانه کوچک مواد غذایی را داده‌اند. نکات مهمی که مد نظر مردم و همچنین مهندس‌ها قرار دارد، مشارکت تعداد زیادی از مردم محله و تجمیع سرمایه‌ها و تأثیرگذاری آن‌ها است. با توجه به این اطلاعات نوع سازمان کسب و کار پیشنهادی برای این افراد چیست؟ کدام عبارت در مورد این ایده صحیح است؟ کدام مورد یکی از معایب سازمان کسب و کار پیشنهادی است؟

۱) تعاونی - مالکیت کامل سود و منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید) از ویژگی‌های این نوع کسب و کار است. - پیچیدگی در رابطه مدیریت، مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی

۲) شرکت - آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...) از مزایای این نوع کسب و کار است. - مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی

۳) شرکت - در این کسب و کار امکان افزایش سرمایه از طریق افزایش سهام‌داران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز تأمین مالی بانکی از طریق وام‌های بانکی وجود دارد. - تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام

۴) تعاونی - تخصص‌گرایی بیشتر به معنی امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه از ویژگی‌های این نوع کسب و کار است. - بار سنگین مسئولیت (همه چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)

محل انجام محاسبات

۱۵۹- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

- الف) ارزش هر برگ از سهام یک شرکت برابر با ۳۰۰ تومان است. شخصی مقداری سهام به ارزش ۱,۳۵۰,۰۰۰ تومان خریداری کرده است. این فرد صاحب چند سهم از سهام شرکت است؟
- ب) به ترتیب هر یک از موارد «مالکیت کسب و کار - مالکیت سود - میزان تعهدات حقوقی» در کسب و کار شخصی برای صاحب کسب و کار به چه شکل است؟
- ج) کسانی که از مسئولیت‌های خود در کسب و کار شانه خالی می‌کنند؛ در واقع ...
- ۱) الف) ۴۵۰۰ عدد / ب) براساس میزان سرمایه - محدود به میزان سرمایه کسب و کار - براساس میزان فعالیت / ج) به خودشان ظلم می‌کنند.
- ۲) الف) ۳۲۰۰ عدد / ب) براساس میزان سرمایه - محدود به میزان سرمایه کسب و کار - براساس میزان فعالیت / ج) حقوق دیگران را پایمال می‌کنند.
- ۳) الف) ۳۲۰۰ عدد / ب) به صورت کامل - به صورت کامل - نامحدود / ج) به خودشان ظلم می‌کنند.
- ۴) الف) ۴۵۰۰ عدد / ب) به صورت کامل - به صورت کامل - نامحدود / ج) حقوق دیگران را پایمال می‌کنند.

۱۶۰- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

- الف) عبارت کدام گزینه در رابطه با کسب و کار شخصی صحیح است؟
- ب) در کدام نوع کسب و کار منافع مالیاتی وجود دارد؟
- ج) تعاونی کسب و کاری است که با هدف ..... تشکیل می‌شود و به ..... کمک می‌کند.
- ۱) الف) دو یا چند نفر با هدف کسب سود، سرمایه‌هایشان را در هم آمیخته و پس از ثبت کسب و کار خود، کار را آغاز می‌کنند. / ب) شخصی / ج) غیرتجاری - توسعه علمی، دینی، بهداشت و سلامت آنها
- ۲) الف) در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری اغلب کسب و کارها شخصی‌اند. / ب) شخصی / ج) تأمین نیازمندی‌های اعضا - بهبود وضعیت اقتصادی آنها
- ۳) الف) کوچک مقیاس‌اند و تنها در عرصه خدمات فعالیت می‌کنند. / ب) شرکت‌های سهامی / ج) تأمین نیازمندی‌های اعضا - بهبود وضعیت اقتصادی آنها
- ۴) الف) مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، نمونه‌هایی از کسب و کار شخصی هستند. / ب) شرکت‌های سهامی / ج) غیرتجاری - توسعه علمی، دینی، بهداشت و سلامت آنها

محل انجام محاسبات

ویژه
کنکوری‌های
۱۴۰۳

دفترچه
پاسخ
آزمون چهارم
حضور

۱۴۰۲/۰۷/۲۸

علوم انسانی

سال تحصیلی
۱۴۰۲ - ۱۴۰۳

آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبازی - محسن فراهانی
زبان و ادبیات فارسی	محمد امیرسلیمانی - کورش بقائی راوری - بهناز رجبی - نواب رحیمی پور - زهرا صادقی - مهدی ضیایی - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - افشین محی‌الدین
جامعه‌شناسی	سید هانی رکن‌الدینی - فاطمه صفری - محمدابراهیم مازنی - فروغ نجمی تیموریان
روان‌شناسی	سجاد پازوکیان - مهدی جاهدی - سید هانی رکن‌الدینی - سیمین زاهدی - محمدابراهیم مازنی
زبان عربی	نوید امساک - ولی برجی - کیارش پورمهدی - بهروز حیدریکی - آریا ذوقی - کاظم غلامی
تاریخ	زهرا نعمتی
جغرافیا	زهرا نعمتی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی - سعید رحیمیان - محمدجواد سدهی - مجید قدرتی پور
اقتصاد	سعید بهروزی فر - علیرضا رضایی - سارا شریفی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی - محتوایی به ترتیب حروف الفبا	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبازی	علی شهبازی	علی شهبازی	مرتضی محمدی‌نژاد	زهرا جالینوسی - شقایق راهبریان - زهرا فتحی
زبان و ادبیات فارسی	کورش بقائی راوری	ابوالفضل قاضی	مهدی کرانی	جمال طباطبائی‌نژاد - سعید همایونفر	الهه آرانی حصاری - نواب رحیمی پور - صادق محرمی
جامعه‌شناسی	حبیبه صالح‌نژاد	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	فروغ نجمی تیموریان	علی سلوکی - سعید ستوده‌مهر - فاطمه صفری
روان‌شناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	محسن پیرحسینلو - محمدجواد حیدر - مهدی جاهدی	کوثر صادقی - فرهاد علی‌نژاد
زبان عربی	کاظم غلامی	کاظم غلامی	آریا ذوقی	جمال‌الدین هنرور - حسام حاج‌مؤمن	مختار حسامی - سمانه ریحانی - حسام حاج‌مؤمن
تاریخ	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	علیرضا کاهیدوند - محمدعلی معصومی	سیده مریم طاهری - الهام میرزایی
جغرافیا	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	علیرضا کاهیدوند	ریحانه شعبان‌زاده - الهام میرزایی
فلسفه و منطق	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	فرهاد علی‌نژاد - احمد منصوری
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهدی ضیایی	سعید بهروزی فر - احمد منصوری

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور

مشاور محتوایی: محمدابراهیم مازنی

Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۲ / ریاضی و آمار دهم: صفحه‌های ۹ تا ۳۸

تست و پاسخ ۱

نسبت جواب بزرگ‌تر به کوچک‌تر معادله $4(x+3)^2 = 9(x-1)^2$ کدام است؟

$$15 \quad (4) \qquad -15 \quad (3) \qquad \frac{27}{5} \quad (2) \qquad -\frac{27}{5} \quad (1)$$

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۳

خودت حل کنی بهتره معادله $\square^2 = \square^2$ ، به دو معادله $\square = \square$ و $\square = -\square$ تبدیل می‌شود.

$$\begin{cases} A = B \\ A = -B \end{cases}$$

نکته اگر $A^2 = B^2$ باشد، آن‌گاه:

پاسخ تشریحی گام اول: معادله را به شکل زیر می‌نویسیم:

$$4(x+3)^2 = 9(x-1)^2 \Rightarrow (2(x+3))^2 = (3(x-1))^2 \Rightarrow (2x+6)^2 = (3x-3)^2$$

گام دوم: طبق نکته گفته شده، داریم:

$$\begin{cases} 2x+6 = 3x-3 \Rightarrow 2x-3x = -3-6 \Rightarrow -x = -9 \Rightarrow x_1 = 9 \\ 2x+6 = -3x+3 \Rightarrow 2x+3x = 3-6 \Rightarrow 5x = -3 \Rightarrow x_2 = -\frac{3}{5} \end{cases}$$

$$\frac{x_1}{x_2} = \frac{9}{-\frac{3}{5}} = \frac{45}{-3} = -15$$

گام سوم: نسبت جواب بزرگ‌تر به کوچک‌تر برابر است با:

تست و پاسخ ۲

مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های معادله $x^4 - 7x^2 - 18 = 0$ به ترتیب برابر با S و P است. اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین جواب معادله

$x^3 + Sx^2 + Px = 0$ کدام است؟

$$10 \quad (4) \qquad 8 \quad (3) \qquad 6 \quad (2) \qquad 4 \quad (1)$$

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره معادله اولیه را به روش تجزیه (اتحاد جمله مشترک) حل کنید.

پاسخ تشریحی گام اول: سمت چپ تساوی $x^4 - 7x^2 - 18 = 0$ را به کمک اتحاد جمله مشترک تجزیه می‌کنیم:

$$x^4 - 7x^2 - 18 = 0 \Rightarrow (x^2 - 9)(x^2 + 2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x^2 = 9 \Rightarrow x = \pm 3 \\ x^2 = -2 \quad (\text{جواب ندارد}) \end{cases}$$

$$\begin{cases} S = 3 + (-3) = 0 \\ P = 3 \times (-3) = -9 \end{cases}$$

گام دوم: مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های معادله $x^4 - 7x^2 - 18 = 0$ را حساب می‌کنیم:

گام سوم: معادله جدید را می‌نویسیم:

$$x^3 + Sx^2 + Px = 0 \xrightarrow{S=0, P=-9} x^3 + \overset{\text{حذف}}{0}x^2 - 9x = 0 \Rightarrow x^3 - 9x = 0 \xrightarrow{\text{فکتور}} x(x^2 - 9) = 0$$

$$\xrightarrow{\text{تجزیه با مزدوج}} x(x-3)(x+3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = 0 \\ x_2 = 3 \Rightarrow \text{بزرگ‌ترین} \\ x_3 = -3 \Rightarrow \text{کوچک‌ترین} \end{cases}$$

$$3 - (-3) = 6$$

گام چهارم: اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین جواب برابر است با:

تست و پاسخ ۳

دو معادله $x^2 + 7x + k = 0$ و $x^2 - 8x - 2k = 0$ یک ریشه مشترک غیر صفر دارند. اختلاف ریشه غیر مشترکشان چه قدر است؟

۱۵ (۴)

۱۲ (۳)

۷ (۲)

۵ (۱)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره تعدادی از سوالات کنکور امسال، شبیه‌ساز سوالات کنکورهای رشته ریاضی و تجربی سال‌های قبل بود، این سؤال هم شبیه‌ساز کنکور رشته ریاضی در دی ۱۴۰۱ است.

درس نامه جمع، ضرب و اختلاف ریشه‌های معادله $ax^2 + bx + c = 0$ (با شرط $\Delta > 0$)

	مجموع ($x_1 + x_2$)	ضرب ($x_1 x_2$)	اختلاف ($ x_1 - x_2 $)
فرمول کلی	$S = \frac{-b}{a}$	$P = \frac{c}{a}$	$M = \frac{\sqrt{\Delta}}{ a }$
مثال برای $3x^2 - 5x + 1 = 0$	$S = \frac{5}{3}$	$P = \frac{1}{3}$	$M = \frac{\sqrt{25 - 12}}{ 3 } = \frac{\sqrt{13}}{3}$

پاسخ تشریحی راه اول: گام اول: ریشه‌های معادله $x^2 + 7x + k = 0$ را x_1 و x_2 و ریشه‌های معادله $x^2 - 8x - 2k = 0$ را x'_1 و x'_2 در نظر می‌گیریم (x_1 ریشه مشترک است).

$$\text{مجموع ریشه‌های هر دو معادله را می‌نویسیم:} \quad S = \frac{-b}{a} = \frac{-7}{1} = -7 \Rightarrow x_1 + x_2 = -7$$

$$\text{مجموع ریشه‌های هر دو معادله را می‌نویسیم:} \quad S = \frac{-b}{a} = \frac{-(-8)}{1} = 8 \Rightarrow x_1 + x'_2 = 8$$

$$(x_1 + x'_2) - (x_1 + x_2) = 8 - (-7) \Rightarrow x'_2 - x_2 = 15$$

اختلاف ریشه‌های غیرمشترک

گام دوم: طرفین دو تساوی بالا را از هم کم می‌کنیم:

$$\begin{cases} x^2 + 7x + k = 0 \Rightarrow x^2 = -7x - k \\ x^2 - 8x - 2k = 0 \Rightarrow x^2 = 8x + 2k \end{cases}$$

راه دوم: گام اول: در هر دو معادله، x^2 را تنها می‌کنیم:

گام دوم: چون قرار است دو معادله ریشه مشترک بدهند، پس می‌توانیم عباراتی که برابر با x^2 شدند را مساوی هم قرار دهیم:

$$8x + 2k = -7x - k \Rightarrow 15x = -3k \xrightarrow{\div 15} x = \frac{-k}{5}$$

گام سوم: در یکی از معادله‌ها، جای x ، $\frac{-k}{5}$ قرار می‌دهیم و حلش می‌کنیم:

$$\text{معادله اول: } x^2 + 7x + k = 0 \xrightarrow{x = \frac{-k}{5}} \frac{k^2}{25} - \frac{7k}{5} + k = 0 \xrightarrow{\times 25} k^2 - 35k + 25k = 0$$

$$\Rightarrow k^2 - 10k = 0 \Rightarrow k(k - 10) = 0 \Rightarrow \begin{cases} k = 0 \Rightarrow \text{ریشه مشترک معادله‌ها } x = 0 \text{ می‌شود که مخالف فرض سؤال است} \\ k = 10 \checkmark \end{cases}$$

گام چهارم: با جای‌گذاری $k = 10$ ، هر دو معادله را حل می‌کنیم:

$$\text{معادله اول: } x^2 + 7x + 10 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x + 2)(x + 5) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = -2 \\ x_2 = -5 \end{cases}$$

$$\text{معادله دوم: } x^2 - 8x - 20 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x - 10)(x + 2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = -2 \\ x'_2 = 10 \end{cases}$$

گام پنجم: اختلاف ریشه‌های غیرمشترک برابر است با: $x'_2 - x_2 = 10 - (-5) = 15$.

تست و پاسخ ۴

شیب‌های دو خط $2y - 3x + 4 = 0$ و $\frac{y+2}{3} = \frac{y+x}{5}$ ، ریشه‌های معادله $4x^2 + bx + c = 0$ هستند. مقدار $\frac{b-c}{b+c}$ کدام است؟

۶ (۴)

۹ (۳)

۸ (۲)

۷ (۱)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره در کنکورهای جدید، سوالات چندمرحله‌ای مثل این سؤال، زیاد دیده می‌شوند.

نکات

۱ در معادله خط به فرم استاندارد $y = mx + h$ ، ضریب x یعنی m ، برابر با شیب خط است.

۲ معادله درجه دومی که ریشه مضاعف $x = k$ دارد، به فرم $a(x-k)^2 = 0$ نوشته می‌شود.

پاسخ تشریحی گام اول: معادله هر دو خط را به فرم استاندارد می‌نویسیم و شیب‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\bullet \quad 2y - 3x + 4 = 0 \Rightarrow 2y = 3x - 4 \xrightarrow{\div 2} y = \underbrace{\left(\frac{3}{2}\right)}_{m_1} x - 2$$

$$\bullet \quad \frac{y+2}{3} = \frac{y+x}{5} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 5y + 10 = 3y + 3x \Rightarrow 2y = 3x - 10 \xrightarrow{\div 2} y = \underbrace{\left(\frac{3}{2}\right)}_{m_2} x - 5$$

گام دوم: پس باید ریشه‌های معادله $4x^2 + bx + c = 0$ دو عدد یکسان ($m_1 = m_2 = \frac{3}{2}$) باشند.

معادله درجه دومی که ریشه مضاعف $\frac{3}{2}$ دارد، به شکل $a(x - \frac{3}{2})^2 = 0$ است. (طبق نکته ۲)

گام سوم: چون در معادله داده شده ضریب x^2 ، ۴ است، پس باید $a = 4$ باشد:

$$4(x - \frac{3}{2})^2 = 0 \Rightarrow 4(x^2 - 3x + \frac{9}{4}) = 0 \Rightarrow 4x^2 - \underbrace{12x}_{b} + \underbrace{9}_{c} = 0$$

$$\frac{b-c}{b+c} = \frac{-12-9}{-12+9} = \frac{-21}{-3} = 7$$

گام چهارم:

تست و پاسخ ۵

ریشه‌های حقیقی معادله $(m^2 + 1)x^2 + (m - 6)x + 4m + 6 = 0$ معکوس یکدیگرند. مجموع ریشه‌های این معادله کدام است؟

۵ / ۵ (۴)

۴ / ۵ (۳)

۳ / ۵ (۲)

۲ / ۵ (۱)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره وقتی دو عدد معکوس اند (مثل $\frac{2}{3}$ و $\frac{3}{2}$)، ضربشان ۱ می‌شود.

نکته در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ، اگر ریشه‌ها معکوس هم باشند، باید $P = 1$ و $\Delta > 0$ باشد.

$$\underbrace{(m^2 + 1)}_a x^2 + \underbrace{(m - 6)}_b x + \underbrace{4m + 6}_c = 0$$

پاسخ تشریحی گام اول: ضرایب معادله را مشخص می‌کنیم:

گام دوم: چون ریشه‌ها معکوس هم هستند، پس ضربشان باید ۱ باشد:

$$P = 1 \Rightarrow \frac{c}{a} = 1 \Rightarrow a = c \Rightarrow m^2 + 1 = 4m + 6 \Rightarrow m^2 - 4m - 5 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (m - 5)(m + 1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m = 5 \\ m = -1 \end{cases}$$

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیالی سبز

ریاضی

گام سوم: هر دو مقدار به دست آمده برای m را در معادله $(m^2 + 1)x^2 + (m - 6)x + 4m + 6 = 0$ جای گذاری می کنیم و دلتای معادله ها را حساب می کنیم. دلتای هر کدام مثبت شد، قبول است:

$$m = 5 \Rightarrow 26x^2 - x + 26 = 0 \Rightarrow \Delta = \underbrace{(-1)^2 - 4(26)(26)}_{\text{خیلی منفیه!}} < 0 \quad x$$

نیازی به محاسبه نیست.

$$m = -1 \Rightarrow 2x^2 - 7x + 2 = 0 \Rightarrow \Delta = (-7)^2 - 4(2)(2) = 49 - 16 = 33 \quad \checkmark$$

$$S = \frac{-b}{a} = \frac{-(-7)}{2} = \frac{7}{2} = 3.5$$

گام چهارم: مجموع ریشه های معادله $2x^2 - 7x + 2 = 0$ برابر است با:

تست و پاسخ ۶

اگر α و β ریشه های معادله $2x^2 - 12x + 1 = 0$ باشند، حاصل عبارت $\frac{\alpha}{\beta} + \frac{\beta}{\alpha}$ کدام است؟

۷۰ (۴)

۶۰ (۳)

۵۰ (۲)

۴۰ (۱)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۴

$$a^2 + b^2 = (a + b)^2 - 2ab$$

خودت حل کنی بهتره

درس نامه ● جمع، ضرب و اختلاف ریشه های معادله $ax^2 + bx + c = 0$ (با شرط $\Delta > 0$)

	مجموع $(x_1 + x_2)$	ضرب $(x_1 x_2)$	اختلاف $(x_1 - x_2)$
فرمول کلی	$S = \frac{-b}{a}$	$P = \frac{c}{a}$	$M = \frac{\sqrt{\Delta}}{ a }$
مثال برای $3x^2 - 5x + 1 = 0$	$S = \frac{5}{3}$	$P = \frac{1}{3}$	$M = \frac{\sqrt{25 - 12}}{ 3 } = \frac{\sqrt{13}}{3}$

$$\frac{1}{x_1} + \frac{1}{x_2} = \frac{x_2 + x_1}{x_1 x_2} = \frac{S}{P}$$

● مجموع معکوس ریشه ها برابر است با:

$$x_1^2 + x_2^2 = (x_1 + x_2)^2 - 2x_1 x_2 = S^2 - 2P$$

● مجموع مربع ریشه ها:

$$2x^2 - 12x + 1 = 0 \Rightarrow \begin{cases} S = \frac{-b}{a} = \frac{12}{2} = 6 \\ P = \frac{c}{a} = \frac{1}{2} \end{cases}$$

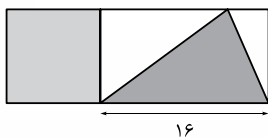
پاسخ تشریحی گام اول: مجموع و حاصل ضرب ریشه ها را حساب می کنیم:

گام دوم: با مخرج مشترک گیری، عبارت خواسته شده را ساده می کنیم:

$$\frac{\alpha}{\beta} + \frac{\beta}{\alpha} = \frac{\alpha^2 + \beta^2}{\alpha\beta} \stackrel{\text{درس نامه}}{=} \frac{S^2 - 2P}{P} = \frac{6^2 - 2(\frac{1}{2})}{\frac{1}{2}} = \frac{36 - 1}{\frac{1}{2}} = \frac{35}{\frac{1}{2}} = \frac{70}{1} = 70$$

تست و پاسخ ۷

در شکل زیر، مساحت مربع از $\frac{5}{8}$ مساحت مثلث رنگی به اندازه ۶ واحد مربع بیشتر است. اگر نسبت مساحت مستطیل بزرگ به مساحت

مربع، $\frac{m}{3}$ باشد، m کدام است؟

۱۰ (۲)

۸ (۱)

۱۳ (۴)

۱۱ (۳)

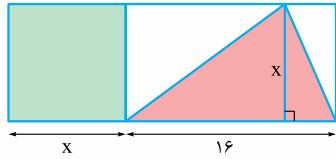
(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۳

خودت حل کنی بهتره ضلع مربع را x بگیرد و معادله را بر حسب آن تشکیل دهد.

پاسخ تشریحی گام اول: ضلع مربع را x می‌گیریم و مساحت مربع و مثلث رنگی را می‌نویسیم:

$$S_{\text{مربع}} = (\text{ضلع})^2 = x^2$$

$$S_{\text{مثلث}} = \frac{\text{قاعده} \times \text{ارتفاع}}{2} = \frac{(x)(16)}{2} = 8x$$

$$\frac{5}{8} \times 8x = 5x$$

گام دوم: $\frac{5}{8}$ مساحت مثلث می‌شود:

$$x^2 = 5x + 6$$

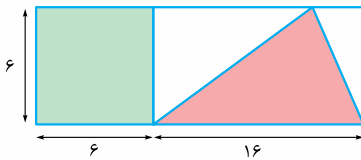
مساحت مربع (یعنی x^2) از $5x$ ، 6 واحد بیشتر است؛ پس:

گام سوم: معادله را حل می‌کنیم:

$$x^2 - 5x - 6 = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x-6)(x+1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=6 & \checkmark \\ x=-1 & \times \end{cases}$$

(اندازه ضلع نمی‌تواند منفی باشد.)

گام چهارم: اندازه‌ها را روی شکل می‌نویسیم و نسبت مساحت مستطیل بزرگ به مربع را حساب می‌کنیم:

$$\frac{S_{\text{مستطیل}}}{S_{\text{مربع}}} = \frac{6 \times (6+16)}{6 \times 6} = \frac{22}{6} = \frac{11}{3}$$

$$\frac{m}{3} = \frac{11}{3} \Rightarrow m = 11$$

گام پنجم:

تست و پاسخ ۸

اختلاف ریشه‌های معادله $\frac{12}{x^2} + \frac{4}{x^2+1} = 5$ کدام است؟

$$\sqrt{24} \quad (4)$$

$$\sqrt{20} \quad (3)$$

$$\sqrt{12} \quad (2)$$

$$\sqrt{8} \quad (1)$$

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره جای x^2 ، t قرار دهی. بعد که t به دست آمد (مثلاً برابر با t_1 و t_2 شد)، معادله‌های $x^2 = t_1$ و $x^2 = t_2$ را

حل کنید.

پاسخ تشریحی گام اول: دو طرف را در $x^2(x^2+1)$ ضرب می‌کنیم:

$$x^2(x^2+1) \cdot \frac{12}{x^2} + x^2(x^2+1) \cdot \frac{4}{x^2+1} = 5x^2(x^2+1)$$

$$12(x^2+1) + 4x^2 = 5(x^4+x^2) \Rightarrow 12x^2 + 12 + 4x^2 = 5x^4 + 5x^2 \Rightarrow 5x^4 - 11x^2 - 12 = 0$$

گام دوم: با فرض $x^2 = t$ ، معادله بالا به شکل $5t^2 - 11t - 12 = 0$ درمی‌آید.

$$\Delta = (-11)^2 - 4(5)(-12) = 121 + 240 = 361 = 19^2$$

دلته را حساب می‌کنیم:

$$t = \frac{-B \pm \sqrt{\Delta}}{2A} = \frac{11 \pm 19}{2(5)} \Rightarrow \begin{cases} t_1 = \frac{30}{10} = 3 \\ t_2 = \frac{-8}{10} \end{cases}$$

ریشه‌های معادله جدید برابر است با:

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیابان سبز

ریاضی

$$\begin{cases} t_1 = 3 & \checkmark \\ t_2 = \frac{-8}{10} & \times \end{cases}$$

گام سوم: چون $t = x^2$ و $x^2 \geq 0$ است؛ پس آهای منفی رد می‌شوند:

$$x^2 = 3 \Rightarrow x = \pm \sqrt{3} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = \sqrt{3} \\ x_2 = -\sqrt{3} \end{cases}$$

با جای گذاری x^2 به جای t داریم:

$$x_1 - x_2 = \sqrt{3} - (-\sqrt{3}) = 2\sqrt{3} = \sqrt{4} \times \sqrt{3} = \sqrt{12}$$

گام چهارم: اختلاف ریشه‌های معادله برابر است با:

تست و پاسخ ۹

مربع کسر $\frac{2x-3}{x+8}$ ، با قرینه و معکوس کسر $\frac{2x-3}{x+8}$ برابر است. x در کدام محدوده قرار دارد؟

$$-2 < x < \frac{-3}{2} \quad (4)$$

$$\frac{-3}{2} < x < -1 \quad (3)$$

$$\frac{3}{2} < x < 2 \quad (2)$$

$$1 < x < \frac{3}{2} \quad (1)$$

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۴

خودت حل کنی بهتره مربع a می‌شود a^2 . قرینه a می‌شود $-a$ و معکوس a می‌شود $\frac{1}{a}$.

پاسخ تشریحی گام اول:

• مربع کسر $\frac{2x-3}{x+8}$ یعنی $\left(\frac{2x-3}{x+8}\right)^2$ یا $\frac{(2x-3)^2}{(x+8)^2}$

• قرینه و معکوس کسر $\frac{2x-3}{x+8}$ یعنی $-\frac{x+8}{2x-3}$

گام دوم: دو کسر به دست آمده برابرند؛ پس:

$$\frac{(2x-3)^2}{(x+8)^2} = -\frac{x+8}{2x-3} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} (2x-3)^3 = \underbrace{-(x+8)^3}_{(-x-8)^3}$$

گام سوم: وقتی $A^3 = B^3$ ، آن وقت $A = B$ ؛ پس: $(2x-3)^3 = (-x-8)^3 \Rightarrow 2x-3 = -x-8 \Rightarrow 3x = -5 \Rightarrow x = \frac{-5}{3}$

$\frac{-5}{3}$ در محدوده $\frac{-3}{2} < x < -1$ است.

تست و پاسخ ۱۰

راننده یک خودرو باید مسیری ۳۰۰ کیلومتری را طی کند. اگر سرعتش را ۱۰ کیلومتر بر ساعت کاهش دهد، ۲۵ دقیقه دیرتر به مقصد می‌رسد.

نسبت سرعت ثانویه (حالتی که سرعت را کم می‌کند)، به سرعت اولیه کدام است؟

$$\frac{9}{10} \quad (4)$$

$$\frac{5}{6} \quad (3)$$

$$\frac{8}{9} \quad (2)$$

$$\frac{7}{8} \quad (1)$$

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره این سؤال مشابه سؤال ۹ کنکور تیر ۱۴۰۲ است.

خودت حل کنی بهتره از فرمول « $\frac{\text{مسافت}}{\text{سرعت}} = \text{زمان}$ » استفاده کن.

پاسخ تشریحی گام اول:

سرعت اولیه را x کیلومتر بر ساعت در نظر می‌گیریم، پس سرعت ثانویه آن $x-10$ کیلومتر بر ساعت می‌شود.

مدت زمان رسیدن او به مقصد را در هر دو حالت حساب می‌کنیم:

$$\text{حالت اولیه: زمان} = \frac{\text{مسافت}}{\text{سرعت}} = \frac{300}{x}$$

$$\text{حالت ثانویه: زمان} = \frac{\text{مسافت}}{\text{سرعت}} = \frac{300}{x-10}$$

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

ریاضی

گام دوم: زمان ثانویه ۲۵ دقیقه (معادل با $\frac{۲۵}{۶۰}$ ساعت) از زمان اولیه بیشتر است:

$$\text{زمان ثانویه} - \text{زمان اولیه} = \frac{۲۵}{۶۰} \Rightarrow \frac{۳۰۰}{x-۱۰} - \frac{۳۰۰}{x} = \frac{۵}{۱۲} \xrightarrow{\div ۵} \frac{۶۰}{x-۱۰} - \frac{۶۰}{x} = \frac{۱}{۱۲}$$

گام سوم: دو طرف را در $۱۲x(x-۱۰)$ ضرب می‌کنیم:

$$۱۲x(x-۱۰) \cdot \frac{۶۰}{x-۱۰} - ۱۲x(x-۱۰) \cdot \frac{۶۰}{x} = \frac{۱}{۱۲} \times ۱۲x(x-۱۰)$$

$$\Rightarrow ۷۲۰x - ۷۲۰(x-۱۰) = x(x-۱۰) \Rightarrow ۷۲۰x - ۷۲۰x + ۷۲۰۰ = x^2 - ۱۰x$$

$$\Rightarrow x^2 - ۱۰x - ۷۲۰۰ = 0 \xrightarrow{\text{جمله مشترک}} (x-۹۰)(x+۸۰) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=۹۰ & \checkmark \\ x=-۸۰ & \times \text{ (سرعت نباید منفی باشد)} \end{cases}$$

$$\frac{x-۱۰}{x} = \frac{۹۰-۱۰}{۹۰} = \frac{۸۰}{۹۰} = \frac{۸}{۹}$$

گام چهارم: نسبت سرعت ثانویه به اولیه برابر است با:

تست و پاسخ ۱۱

علی، a شلوار، $a+1$ کت و $a-1$ کفش دارد. او برای رفتن به مهمانی به k طریق می‌تواند شلوار، کت و کفش‌هایش را ست کند. k کدام یک از اعداد زیر نمی‌تواند باشد؟

۲۱۰ (۴)

۱۵۰ (۳)

۱۲۰ (۲)

۶۰ (۱)

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

خودت حل کنی بهتره وقتی k را برحسب a نوشتید به a ، اعداد ۲، ۳، ۴ و ... را بدهید.

درس‌نامه •• اصل جمع و اصل ضرب

حرف ربط	تعریف	اصل
یا	اگر بتوان کار ۱ را به m_1 روش، کار ۲ را به m_2 روش، کار ۳ را به m_3 روش و ... انجام داد و این کارها را نتوان با هم انجام داد، در این صورت به $m_1 + m_2 + m_3 + \dots$ روش می‌توان کار ۱ یا کار ۲ یا کار ۳ یا ... را انجام داد.	جمع
و	اگر کاری در چند مرحله انجام شود به طوری که مرحله اول به m_1 روش و مرحله دوم به m_2 روش و ... انجام‌پذیر باشد، کل آن کار را به $m_1 \times m_2 \times \dots$ روش می‌توان انجام داد.	ضرب

گام اول: علی باید «۱ شلوار» و «۱ کت» و «۱ کفش» انتخاب کند؛ پس به کمک اصل ضرب تعداد حالات لباس پوشیدن او

$$k = \frac{a}{\text{شلوار}} \times \frac{a+1}{\text{کت}} \times \frac{a-1}{\text{کفش}} = (a-1) \times a \times (a+1)$$

را حساب می‌کنیم:

گام دوم: جای a ، اعداد طبیعی بزرگ‌تر یا مساوی ۲ قرار می‌دهیم (چون در غیر این صورت $a-1$ ، منفی یا صفر می‌شود) تا مقادیر ممکن برای «تعداد حالات لباس پوشیدن علی» را به دست آوریم:

$$k = (a-1) \times a \times (a+1) \left. \begin{array}{l} a=2 \rightarrow k=1 \times 2 \times 3 = 6 \\ a=3 \rightarrow k=2 \times 3 \times 4 = 24 \\ a=4 \rightarrow k=3 \times 4 \times 5 = 60 \\ a=5 \rightarrow k=4 \times 5 \times 6 = 120 \\ a=6 \rightarrow k=5 \times 6 \times 7 = 210 \end{array} \right\} \text{در گزینه‌ها هستند.}$$

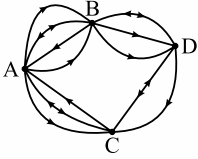
پس k نمی‌تواند ۱۵۰ باشد.

تست و پاسخ ۱۲

با توجه به شکل زیر، به چند طریق می‌توان از شهر A به شهر D رفت و مجدداً به شهر A برگشت؟ (به جهت مسیریها توجه کنید).

(۱) ۴۸

(۲) ۶۶

(۳) ۷۸

(۴) ۸۸

پاسخ: گزینه ۲

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ تشریحی گام اول: تعداد حالات رفتن از A به D را حساب می‌کنیم که دو حالت دارد:

● از A به B و سپس به D برویم:

$$\frac{3}{B \text{ به } A} \times \frac{3}{D \text{ به } B} = 9$$

● از A به C و سپس به D برویم:

$$\frac{2}{C \text{ به } A} \times \frac{1}{D \text{ به } C} = 2$$

$$9 + 2 = 11$$

مجموع حالات رفت برابر است با:

گام دوم: تعداد حالات برگشتن از D به A را حساب می‌کنیم که دو حالت دارد:

● از D به B و سپس به A برویم:

$$\frac{1}{B \text{ به } D} \times \frac{2}{A \text{ به } B} = 2$$

● از D به C و سپس به A برویم:

$$\frac{2}{C \text{ به } D} \times \frac{2}{A \text{ به } C} = 4$$

$$2 + 4 = 6$$

مجموع حالات برگشت برابر است با:

گام سوم: پس تعداد کل حالات برابر است با:

$$\frac{11}{\text{برگشتن}} \times \frac{6}{\text{رفتن}} = 66$$

تست و پاسخ ۱۳

با ارقام مجموعه $\{0, 2, 3, 5, 7, 8\}$ ، n عدد سه‌رقمی (بدون تکرار) و بخش‌پذیر بر ۵ و m عدد سه‌رقمی (تکرار مجاز) و بخش‌پذیر بر ۵ می‌توان

نوشت. حاصل $\frac{m+n}{m-n}$ کدام است؟

(۴) ۴

(۳) ۳/۵

(۲) ۳/۲

(۱) ۳

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره در کنکورهای جدید، سوالات چندمرحله‌ای مثل این سوال، زیاد دیده می‌شود.

پاسخ تشریحی گام اول: زمانی که تکرار ارقام مجاز نیست، دو حالت داریم:

به‌جز صفر و رقم صدگان به‌جز صفر

$$\frac{5}{\text{ص}} \times \frac{4}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} = 20$$

یکان صفر باشد:

به‌جز ۵ و رقم صدگان به‌جز ۰ و ۵

$$\frac{4}{\text{ص}} \times \frac{4}{\text{د}} \times \frac{1}{\text{ی}} = 16$$

یکان ۵ باشد:

$$n = 20 + 16 = 36$$

مجموع این دو حالت برابر است با:

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

گام دوم: در حالتی که تکرار مجاز است، یکان باید صفر یا ۵ باشد و صدگان هم صفر نباشد؛ پس:

$$500 = \overset{5}{\text{ص}} \times \overset{6}{\text{د}} \times \overset{2}{\text{ی}} = 600$$

$$\frac{m+n}{m-n} = \frac{60+36}{60-36} = \frac{96}{24} = 4$$

گام سوم:

تست و پاسخ ۱۴

یک کافه دو سالن دارد. سالن اول ۵ میز و سالن دوم ۴ میز دارد. سمیه و مریم دو روز متوالی به این کافه می‌روند. چند حالت وجود دارد که در هر دو روز در سالن‌های متفاوت بنشینند (با هم در یک سالن نباشند) و پشت میزهایی که در روز قبل، خودشان نشسته بودند، نشینند؟

۱۳۲۰ (۴)

۱۲۸۰ (۳)

۱۲۰۰ (۲)

۱۱۶۰ (۱)

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی: گام اول: ۴ تا حالت داریم (سالن‌ها را A و B می‌گیریم):

(۱) روز اول (سمیه A، مریم B) و روز دوم (سمیه A، مریم B)

(۲) روز اول (سمیه A، مریم B) و روز دوم (سمیه B، مریم A)

(۳) روز اول (سمیه B، مریم A) و روز دوم (سمیه B، مریم A)

(۴) روز اول (سمیه B، مریم A) و روز دوم (سمیه A، مریم B)

به جز میز روز قبل خودش

$$\frac{5}{\text{سمیه روز اول}} \times \frac{4}{\text{مریم روز اول}} \times \frac{4}{\text{سمیه روز دوم}} \times \frac{3}{\text{مریم روز دوم}} = 240$$

$$\frac{5}{\text{سمیه روز اول}} \times \frac{4}{\text{مریم روز اول}} \times \frac{4}{\text{سمیه روز دوم}} \times \frac{5}{\text{مریم روز دوم}} = 400$$

$$\frac{4}{\text{سمیه روز اول}} \times \frac{5}{\text{مریم روز اول}} \times \frac{3}{\text{سمیه روز دوم}} \times \frac{4}{\text{مریم روز دوم}} = 240$$

$$\frac{4}{\text{سمیه روز اول}} \times \frac{5}{\text{مریم روز اول}} \times \frac{5}{\text{سمیه روز دوم}} \times \frac{4}{\text{مریم روز دوم}} = 400$$

$$240 + 400 + 240 + 400 = 1280$$

گام دوم: مجموع چهار حالت برابر است با:

تست و پاسخ ۱۵

اگر $a = \frac{9!}{8!} - \frac{5!}{3!}$ ، $b = \frac{18! \times 8!}{9! \times 17!}$ و معادله $ax^2 + bx + c = 0$ ریشه مضاعف برابر با k داشته باشد، حاصل $c - k$ کدام است؟

 $\frac{4}{11}$ (۴) $-\frac{4}{11}$ (۳) $\frac{2}{11}$ (۲) $-\frac{2}{11}$ (۱)

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۱

خودت حل کنی بهتره دلتای معادله درجه دوم باید صفر باشد.

درس نامه •• فاکتوریل

تعریف	حاصل ضرب اعداد طبیعی متوالی از ۱ تا n را با n! نشان می‌دهیم: $1 \times 2 \times 3 \times \dots \times n = n!$
مقادیر ۱! تا ۶!	$1! = 1$ $2! = 2$ $3! = 6$ $4! = 24$ $5! = 120$ $6! = 720$
بازکردن n!	$n! = n \times (n-1)! = n \times (n-1) \times (n-2)! = \dots$

نکته معادله درجه دوم به فرم $ax^2 + bx + c = 0$ با شرط $\Delta = 0$ ، دارای ریشه مضاعفی برابر با $\frac{-b}{2a}$ است.

پاسخ تشریحی گام اول: a و b را حساب می‌کنیم:

$$a = \frac{9!}{8!} - \frac{5!}{3!} = \frac{9 \times 8!}{8!} - \frac{5 \times 4 \times 3!}{3!} = 9 - 20 = -11$$

$$b = \frac{18! \times 8!}{9! \times 17!} = \frac{18!}{9!} \times \frac{8!}{17!} = \frac{18 \times 17!}{9 \times 8!} \times \frac{8!}{9 \times 8!} = 18 \times \frac{1}{9} = \frac{18}{9} = 2$$

$$ax^2 + bx + c = 0 \xrightarrow[\substack{a=-11 \\ b=2}]{a=-11} -11x^2 + 2x + c = 0$$

گام دوم: معادله را تشکیل می‌دهیم:

• برای آن که معادله بالا ریشه مضاعف داشته باشد، باید دلتایش صفر باشد:

$$\Delta = 0 \Rightarrow b^2 - 4ac = 0 \Rightarrow 2^2 - 4(-11)(c) = 0 \Rightarrow 4 + 44c = 0 \Rightarrow 44c = -4 \Rightarrow c = \frac{-4}{44} = \frac{-1}{11}$$

$$k = \frac{-b}{2a} = \frac{-2}{2(-11)} = \frac{1}{11}$$

• ریشه مضاعف معادله درجه دوم برابر با $\frac{-b}{2a}$ است؛ پس:

$$c - k = \frac{-1}{11} - \frac{1}{11} = \frac{-2}{11}$$

گام سوم:

تست و پاسخ ۱۶

تعداد زیرمجموعه‌های ۳ عضوی مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, \dots, n\}$ ، سه برابر تعداد زیرمجموعه‌های ۲ عضوی آن است. مجموعه A چند زیرمجموعه ۳ عضوی دارد که همه اعضای آن فرد یا همه اعضای آن زوج باشند؟

۳۶ (۴)

۳۲ (۳)

۳۰ (۲)

۲۸ (۱)

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره تعداد زیرمجموعه‌های k عضوی یک مجموعه n عضوی برابر با انتخاب k از n است.

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)!k!}$$

نکته تعداد زیرمجموعه‌های k عضوی یک مجموعه n عضوی برابر است با:

پاسخ تشریحی گام اول: مجموعه $A = \{1, 2, 3, 4, \dots, n\}$ ، n عضو دارد.

تعداد زیرمجموعه‌های ۳ عضوی و ۲ عضوی آن به ترتیب $\binom{n}{3}$ و $\binom{n}{2}$ است.

$$\binom{n}{3} = 3 \times \binom{n}{2} \Rightarrow \frac{n!}{(n-3)!3!} = 3 \times \frac{n!}{(n-2)!2!}$$

گام دوم: $\binom{n}{3}$ باید ۳ برابر $\binom{n}{2}$ باشد:

جای $(n-2)!$ می‌نویسیم $(n-2)!(n-3)!$ و ساده می‌کنیم:

$$\frac{1}{(n-3)! \times 3} = 3 \times \frac{1}{(n-3)!(n-2) \times 2} \Rightarrow \frac{1}{3} = \frac{3}{n-2} \Rightarrow n-2=9 \Rightarrow n=11$$

گام سوم: پس مجموعه A به صورت $A = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11\}$ است که ۵ عضو زوج و ۶ عضو فرد دارد.

• زیرمجموعه‌های سه‌عضوی که هر سه عضو زوج باشند: باید از ۵ عدد زوج، ۳ تا انتخاب کنیم که می‌شود $\binom{5}{3}$.

● زیرمجموعه‌های سه‌عضوی که هر سه عضوش فرد باشند: باید از ۶ عدد فرد، ۳ تا انتخاب کنیم که می‌شود $\binom{6}{3}$.

$$\binom{5}{3} + \binom{6}{3} = \frac{5 \times 4}{3!2!} + \frac{6 \times 5 \times 4}{3!3!} = \frac{20}{2} + \frac{6 \times 5 \times 4}{6} = 10 + 20 = 30$$

مجموعشان برابر است با:

تست و پاسخ ۱۷

از بین ۷ دانش‌آموز انسانی، ۶ دانش‌آموز تجربی و ۵ دانش‌آموز ریاضی، به چند طریق می‌توان یک گروه کاری ۵ نفری تشکیل داد به طوری که سرگروه از رشته انسانی باشد و در ۴ نفر دیگر از هر سه رشته حضور داشته باشند؟

- (۱) ۸۱۲۰
(۲) ۸۲۶۰
(۳) ۸۶۸۰
(۴) ۸۸۲۰

پاسخ: گزینه ۴

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

خودت حل کنی بهتره اول سرگروه را انتخاب کنید و بعد سراغ ۴ نفر دیگر بروید.

نکته از آن جایی که محاسبه $\binom{n}{2}$ زیاد در سؤالات دیده می‌شود؛ پس بهتر است رابطه مقابل را بلد باشید:

$$\binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$$

پاسخ تشریحی

گام اول: اول سرگروه را از بین ۷ دانش‌آموز انسانی انتخاب می‌کنیم:

$$\binom{7}{1} = 7$$

گام دوم: الان ۶ دانش‌آموز انسانی، ۶ دانش‌آموز تجربی و ۵ دانش‌آموز ریاضی داریم. برای آن که در ۴ نفر باقی‌مانده از هر ۳ رشته داشته باشیم، باید از دو رشته یک نفر و از رشته سوم، ۲ نفر انتخاب شوند. برای این ۴ نفر، سه حالت داریم:

● ریاضی ۱ و تجربی ۱ و انسانی ۲: $\binom{6}{2} \times \binom{6}{1} \times \binom{5}{1} = \frac{6 \times 5}{2} \times 6 \times 5 = 450$

● ریاضی ۱ و تجربی ۲ و انسانی ۱: $\binom{6}{1} \times \binom{6}{2} \times \binom{5}{1} = 450$

● ریاضی ۲ و تجربی ۱ و انسانی ۱: $\binom{6}{1} \times \binom{6}{1} \times \binom{5}{2} = 6 \times 6 \times \frac{5 \times 4}{2} = 360$

$$450 + 450 + 360 = 1260$$

مجموع این سه حالت برابر است با:

$$7 \times 1260 = 8820$$

گام سوم: تعداد کل حالات برابر است با:

انتخاب
انتخاب
۴ نفر دیگر سرگروه

تست و پاسخ ۱۸

با حروف کلمه **raziéh** و بدون تکرار حروف، چند کلمه ۴ حرفی می‌توان نوشت که شامل حرف **a** باشد و حداقل یکی از دو حرف **e** و **i** در آن نباشد؟

(۴) ۱۷۸

(۳) ۱۶۸

(۲) ۱۵۸

(۱) ۱۴۸

پاسخ: گزینه ۳

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ تشریحی گام اول: برای آن که شامل a باشد و حداقل یکی از دو حرف e و i در آن نباشد، سه حالت داریم:

جایگشت ۴ حرف

$$\text{تعداد} = \binom{2}{2} \times \binom{3}{2} \times 4! = 1 \times 3 \times 24 = 72$$

از بین ۳ حرف e و a و i ۲ تا نشون باشن.

۲ تا نشون باشه.

(۱) a باشد، e باشد و i نباشد: با حروف e, a, r, z, h ، کلمه ۴ حرفی بسازیم. حتماً باشن.

(۲) a باشد، i باشد و e نباشد: مشابه حالت بالا می شود و ۷۲ حالت دارد.

$$\text{تعداد} = 4! = 24$$

(۳) a باشد، i و e نباشند: با حروف a, z, r, h ، کلمه ۴ حرفی بسازیم:

$$72 + 72 + 24 = 168$$

گام دوم: تعداد کل حالات برابر است با:

تست و پاسخ ۱۹

با توجه به تساوی $P(n, 3) - P(n, 2) = 20 \times C(n, n-2)$ ، کدام یک از اعداد زیر مربع کامل است؟

$$n + 2 \quad (2)$$

$$n + 1 \quad (1)$$

$$n + 4 \quad (4)$$

$$n + 3 \quad (3)$$

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه مقایسه تبدیل و ترکیب

$C(n, r)$	$P(n, r)$	
ترکیب (انتخاب) r شی از n شی	جایگشت r شی از n شی	چی می خوانیم
ترکیب: تشکیل گروه r نفره با n نفر	تبدیل: تشکیل صف r نفره با n نفر	تعریف
است.	نیست.	محل قرارگرفتن افراد در آن مهم ...
C_r^n و $\binom{n}{r}$	P_r^n	نمادهای دیگر
$C(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!r!}$	$P(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!}$	فرمول
$\binom{n}{0} = \binom{n}{n} = 1$; $\binom{n}{1} = \binom{n}{n-1} = n$; $\binom{n}{2} = \frac{n(n-1)}{2}$	$P(n, 1) = n$; $P(n, 2) = n(n-1)$; $P(n, n) = n!$	روابط پر استفاده
$P(n, r) = C(n, r) \times r!$		رابطه بین P و C

$$P(n, 3) - P(n, 2) = 20 \times C(n, n-2)$$

پاسخ تشریحی گام اول: معادله را ساده تر می نویسیم:

$$\Rightarrow \frac{n!}{(n-3)!} - \frac{n!}{(n-2)!} = 20 \times \frac{n!}{(n-(n-2))!(n-2)!} \Rightarrow \frac{1}{(n-3)!} - \frac{1}{(n-2)!} = \frac{20}{2! \times (n-2)!}$$

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

$$\frac{1}{(n-3)!} - \frac{1}{(n-3)!(n-2)} = \frac{1}{(n-3)!(n-2)}$$

جای $(n-2)!$ ها می نویسیم $(n-2)!(n-3)!$:

$$\Rightarrow 1 - \frac{1}{n-2} = \frac{1}{n-2} \Rightarrow 1 = \frac{1}{n-2} + \frac{1}{n-2} \Rightarrow 1 = \frac{2}{n-2} \Rightarrow n-2=2 \Rightarrow n=4$$

$$16 = 4^2$$

گام دوم: با فرض $n=13$ ، عدد $n+3$ برابر با ۱۶ است که عددی مربع کامل می باشد:

تست و پاسخ ۲۰

می خواهیم از بین ۸ نفر (که علی و رضا با هم و ایمان و محمد نیز با هم برادرند) یک گروه ۴ نفره انتخاب کنیم. در چند حالت ممکن است هیچ دو برادری با هم در گروه انتخاب شده نباشند؟

$$44 \quad (4)$$

$$43 \quad (3)$$

$$42 \quad (2)$$

$$41 \quad (1)$$

(ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی گام اول: چند حالت داریم:

(۱) از بین علی و رضا یکی و از بین ایمان و محمد هم یکی در گروه باشند و ۲ نفر دیگر از بین ۴ نفر باقی مانده انتخاب شوند:

$$\binom{2}{1} \times \binom{2}{1} \times \binom{4}{2} = 2 \times 2 \times \frac{4 \times 3}{2} = 24$$

(۲) از بین علی و رضا یکی باشند ولی از بین ایمان و محمد، هیچ کدام نباشند. ۳ نفر دیگر هم از بین ۴ نفر باقی مانده انتخاب شوند:

$$\binom{2}{1} \times \binom{4}{3} = 2 \times 4 = 8$$

(۳) از بین ایمان و محمد یکی باشند ولی از بین علی و رضا، هیچ کدام نباشند. ۳ نفر دیگر هم از بین ۴ نفر باقی مانده انتخاب شوند:

$$\binom{2}{1} \times \binom{4}{3} = 2 \times 4 = 8$$

$$\binom{4}{4} = 1$$

(۴) از بین ایمان، محمد، علی و رضا هیچ کدام نباشند. در این حالت، ۴ نفر دیگر همگی باید انتخاب شوند:

$$24 + 8 + 8 + 1 = 41$$

گام دوم: تعداد کل حالات برابر است با:

علوم و فنون ادبی دوازدهم: صفحه‌های ۱۰ تا ۲۱ / علوم و فنون ادبی دهم: صفحه‌های ۲۶ تا ۳۰، ۴۷ تا ۵۱
و ۶۷ تا ۷۲ / علوم و فنون ادبی یازدهم: صفحه‌های ۲۰ تا ۳۳

تست و پاسخ ۲۱

کدام گزینه در مورد ملک‌الشعرا بهار نادرست است؟

- ۱) بهار از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد.
- ۲) بهار علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت.
- ۳) بهار آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن داشت و در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود.
- ۴) از بهار آثاری مانند تاریخ بیداری ایرانیان، سبک‌شناسی و دیوان اشعار به جای مانده است.

پاسخ: گزینه ۴

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

«تاریخ بیداری ایرانیان» اثر ناظم‌الاسلام کرمانی است، نه بهار. سایر موارد درست ذکر شده‌اند.

دام‌تستی در مبحث تاریخ ادبیات مراقب اسامی و نام‌های متشابه باشید، چون طراح سؤال نیز به اشتباه‌برانگیز بودن آن‌ها آگاه است و از آن‌ها به عنوان یک دام برای گیرانداختن بی‌دقت‌ها استفاده می‌کند. مواردی مثل روزنامه «بهار» که میرزا یوسف‌خان اعتصامی منتشر می‌کرد، نه ملک‌الشعرا بهار! یا همین «تاریخ بیداری ایرانیان» نوشته ناظم‌الاسلام که نامش ممکن است با «تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران» نوشته بهار اشتباه گرفته شود.

تست و پاسخ ۲۲

همه گزینه‌ها از نظر تاریخ ادبیات درست هستند؛ به جز .....

- ۱) از انقراض دولت صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی‌شاه قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده می‌شود.
- ۲) در دوره‌های افشاریه، زندیه و ابتدای قاجار، شاعران از سبک هندی روی برگردانده‌اند؛ اما هنوز تأثیراتی از آن سبک و نیز مکتب وقوع در آثارشان مشاهده می‌شود.
- ۳) مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.
- ۴) با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات، پررونق‌تر از گذشته بود.

پاسخ: گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

«پاسخ تشریحی» از انقراض دولت صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی‌شاه قاجار (دوران افشاریه، زندیه و ابتدای قاجار) رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده نمی‌شود. سایر موارد در گزینه‌های دیگر درست ذکر شده‌اند.

دام‌تستی معمولاً در این تیپ سؤال‌های تاریخ ادبیات، یعنی درست و نادرست، تمام یک گزینه درست به نظر می‌رسد و طراح، تنها یک واژه را تغییر می‌دهد یا جابه‌جا می‌کند. در این سؤالات به «مثبت یا منفی بودن فعل گزینه‌ها»، «نام پدیدآورندگان آثار»، «نام آثار»، «دوره‌های تاریخی» و ... بیشتر دقت کنید.

تست و پاسخ ۲۳

کدام گزینه در مورد شاعران دوره بازگشت، کاملاً درست است؟

- ۱) عبدالوهاب نشاط، انجمن ادبی نشاط را تأسیس کرد؛ پس از آن انجمن ادبی خاقان به ریاست ناصرالدین‌شاه در تهران تشکیل شد.
- ۲) گروهی از شاعران دوره بازگشت مانند صبا کاشانی و قآنی شیرازی به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند.
- ۳) شاعرانی مانند فروغی بسطامی و سروش اصفهانی، غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را در پیش گرفتند.
- ۴) سبک بازگشت را می‌توان حدّ واسط سبک عراقی و سبک دوره بیداری دانست؛ هانف اصفهانی از معروف‌ترین شاعران این عهد است.

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی موارد ذکر شده در این گزینه کاملاً درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) انجمن ادبی «خاقان» به ریاست فتحعلی شاه در تهران تأسیس شد.
- ۲) «سروش اصفهانی» از شاعرانی است که به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی قصیده می‌سرودند، نه غزل به سبک عراقی.
- ۳) سبک بازگشت را می‌توان حد واسط سبک هندی و سبک دوره بیداری دانست.

تست و پاسخ ۲۴

کدام گزینه از عوامل بیداری جامعه در دوره مشروطه محسوب نمی‌شود؟

- ۱) کوشش‌های عباس میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین
- ۲) صدور فرمان مشروطیت با امضای مظفرالدین شاه
- ۳) تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس
- ۴) تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

خودت حل کنی بهتره یعنی قبل از امضای مشروطیت، ایرانیان بیدار نشده بودند و برای آزادی و مشروطه‌خواهی مبارزه نکرده بودند!

پاسخ تشریحی این مورد از عوامل بیداری جامعه در عصر مشروطه محسوب نمی‌شود.

سایر گزینه‌ها درست ذکر شده‌اند.

تست و پاسخ ۲۵

از میان شاعران دوره بازگشت، کدام شاعران سبک عراقی را در پیش گرفتند؟

- ۱) صبای کاشانی - قآنی شیرازی - فروغی بسطامی
- ۲) سروش اصفهانی - مجمر اصفهانی - نشاط اصفهانی
- ۳) صبای کاشانی - فروغی بسطامی - مجمر اصفهانی
- ۴) فروغی بسطامی - مجمر اصفهانی - نشاط اصفهانی

پاسخ: گزینه ۴

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی شاعرانی که در این گزینه یاد شده‌اند، هر سه شاعرانی هستند که در دوره بازگشت به سبک عراقی غزل می‌سرودند.

در ۱) صبای کاشانی و قآنی شیرازی و در ۲) سروش اصفهانی از شاعران قصیده‌سرا به سبک خراسانی‌اند. ۳) نیز با «صبای کاشانی» رد می‌شود.

راه حل تستی در چنین سؤالاتی با شاعرانی که بهتر می‌شناسید و مطمئن هستید، رد گزینه کنید تا به پاسخ برسید یا حداقل به آن

نزدیک‌تر شوید.

تست و پاسخ ۲۶

کدام گزینه در رابطه با نثر دوره بیداری نادرست است؟

- ۱) ناصرالدین شاه قاجار، از پیشگامان نثر ساده این دوره است.
- ۲) نویسندگان ایرانی، نوشتن رمان به مفهوم امروزی را از طریق ترجمه رمان‌های اجتماعی غربی آغاز کردند.
- ۳) میرزا یوسف خان اعتصامی مجله بهار را در سال‌های مشروطه منتشر می‌کرد.
- ۴) میرزا حسن خان بدیع با دو اثر «شمس‌الدین و قمر» و «داستان باستان» از رمان‌نویسان این دوره است.

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی نویسندگان ایرانی، نوشتن رمان به مفهوم امروزی آن را از طریق ترجمه رمان‌های تاریخی غربی آغاز کردند، نه اجتماعی.

سایر موارد درست ذکر شده‌اند.

دام تستی دیدید؟! گفتیم تغییر در یک واژه، جمله را نادرست می‌کند و طراح از همین ترفند برای به دام انداختن بی‌دقتان استفاده می‌کند! باید به جمله‌هایی که به گوشتان آشناست و به ظاهر درست است، حواستان باشد.

تست و پاسخ ۲۷

در عبارت زیر چند نکته نادرست دیده می‌شود؟

«در سال‌های انقلاب مشروطه در نثر فارسی دگرگونی‌هایی به وجود می‌آید که نثر را به سمت پیچیدگی و بی‌پیرایگی سوق می‌دهد؛ از آن جمله می‌توان به رواج و گسترش روزنامه‌نگاری، روی آوردن به ترجمه و ادبیات داستانی بر اثر ارتباط با ادبیات اروپا و تغییر مخاطب نوشته‌ها اشاره کرد. کسانی چون نصرالله منشی، قائم‌مقام فراهانی، ناصرالدین‌شاه قاجار، عبدالرحیم طالبوف، میرزا آقاخان کرمانی، زین‌العابدین مراغه‌ای، علامه دهخدا و چند تن دیگر از نویسندگان، از پیشگامان نثر این دوره بوده‌اند و نوشته‌های آنان از زبان مردم کوچه و بازار فاصله گرفته است.»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

مشاوره در تست‌های شمارشی حتماً موارد خواسته‌شده را علامت بزنید و در آخر بشمارید تا دچار خطا در شمارش نشوید.

پاسخ تشریحی نکات نادرست در متن عبارت‌اند از:

- در نثر فارسی دگرگونی‌هایی به وجود می‌آید که نثر را به سمت سادگی و بی‌پیرایگی سوق می‌دهد.
- نصرالله منشی از نثرنویسان قرن ششم است، نه دوره مشروطه.
- نوشته‌های آنان به زبان مردم کوچه و بازار نزدیک‌تر شده است.

تست و پاسخ ۲۸

همه گزینه‌ها به استثنای ..... درباره فتحعلی‌خان صبای کاشانی درست است.

- پرچم‌دار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است.
- مثنوی گلشن صبا را به تقلید از بوستان سعدی سروده است.
- خداوندنامه او حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر (ص) و دلیری‌های حضرت علی (ع) است.
- هرچند قصاید بلندی دارد، در غزل‌سرایی از شاعرانی است که پیرو سبک سعدی و حافظ‌اند.

پاسخ: گزینه ۴

(علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی «صبای کاشانی» از گروه شاعران قصیده‌سراست که به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی قصیده می‌سرودند (هرچند در غزل نیز دستی داشت اما پیرو سبک سعدی و حافظ نبود). مطالب گفته‌شده در سایر گزینه‌ها درست است.

تست و پاسخ ۲۹

یکی از آرایه‌های مقابل کدام بیت، نادرست است؟

- پروانه‌وار سوزم و سازم بدین امید
  - گفتا سر چه داری کز سر خیر نداری
  - تا به چوگان سعادت ببری گوی مراد
  - یار بارافتاده را در کاروان بگذاشتند
- کاید شبی که شمع شبستان من شوی (تشبیه گسترده - واج‌آرایی)
- گفتم بر آستانت دارم سر گدایی (تشبیه فشرده - واژه‌آرایی)
- گوی دل در خم آن زلف چو چوگان درباز (تشبیه گسترده - تشبیه فشرده)
- بی‌وفا یاران که بر بستند بار خویش را (واج‌آرایی - واژه‌آرایی)

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

مشاوره در این گونه سؤال‌ات آرایه، ابتدا به آرایه‌های داخل کمانک نگاهی بیندازید و با آرایه‌هایی که ساده‌تر است کار را شروع کنید.

پاسخ تشریحی در این بیت تشبیه فشرده دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تشبیه گسترده: [من: مشبه] پروانه‌وار (مانند پروانه) می‌سوزم (وجه شبه).

واج‌آرایی: تکرار واج /ش/ در مصراع دوم بارز است.

۳) تشبیه گسترده: زلف (مشبه) چو (ادات) چوگان (مشبه‌به) خم‌داشتن (وجه شبه).

تشبیه فشرده: «چوگانِ سعادت»، «گویِ مراد» و «گویِ دل» هر سه اضافه تشبیه‌ای‌اند.

۴) واج‌آرایی: تکرار واج‌های /ر/، /ا/ در این بیت به چشم می‌آید.

واژه‌آرایی: تکرار واژه‌های «یار» و «بار».

نکته می‌دانیم تشبیه‌ای که فقط دو رکن «مشبه» و «مشبه‌به» را داشته باشد، تشبیه فشرده است و تشبیه‌ای که سه یا چهار رکن داشته باشد تشبیه گسترده است؛ پس حتی اگر از تشبیه یک رکن حذف شده باشد، باز هم آن را گسترده به حساب می‌آوریم؛ مانند «پروانه‌وار سوزم» در ۱) که مشبه‌به آن (من) محذوف است.

تست و پاسخ ۳۰

آرایه‌های «واج‌آرایی، واژه‌آرایی، تشبیه گسترده و تشبیه فشرده» به ترتیب، در کدام ابیات یافت می‌شود؟

الف) مرغ سحرخوان دل نعره برآرد ز شوق
ب) اگرچه پیش دو زلفت بنفشه بی‌قدر است
ج) خون دل تا چند نوشم باده نوشین بیار
د) من سرگشته چو سر در سر زلفت کردم

چون به مشامش رسد بوی گلستان عشق
به‌سان قطره به دریا و سبزه در گلشن
تا بشویم جامه جان را به آب چشم جام
دست من گیر و مرا بی‌سر و سامان مگذار

۲) ب - د - ج - الف

۴) ج - د - ب - الف

۱) ب - ج - الف - د

۳) د - ب - الف - ج

(علوم ۴ و فنون ادبی دهم - درس ۳ / علوم ۳ و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره از آن‌جا که در کنکور «زمان» بسیار تعیین‌کننده است و حتماً باید آن را مدیریت کنید، این‌گونه از سؤال‌ات آرایه را که به ظاهر زمان‌بر به نظر می‌رسد، حتماً به روش رد گزینه پاسخ دهید.

پاسخ تشریحی «واج‌آرایی» برای رد گزینه مناسب نیست (چون در اغلب ابیات هست)؛ با تشبیه فشرده اگر رد گزینه را شروع کنیم، ابیات «الف»، «ج» و «د» را باید بررسی کنیم. در بیت «الف»، «گلستانِ عشق» اضافه تشبیه‌ای است. در بیت «ج» نیز «جامه جان» اضافه تشبیه‌ای است، اما در بیت «د» کلاً تشبیه‌ای دیده نمی‌شود (رد ۱). با بررسی «تشبیه گسترده» نیز ۲ و ۳ رد می‌شوند، زیرا در ابیات «الف» و «ج» این آرایه دیده نمی‌شود.

بررسی آرایه‌های ابیات مطابق ۴:

در بیت «ج» تکرار صامت‌های /ن/، /ش/؛ و مصوت‌های /و/، /ا/ واج‌آرایی پدید آورده است. در بیت «د» تکرار واژه‌های «سر» و «من» واژه‌آرایی است. در بیت «ب» نیز تشبیه گسترده دیده می‌شود (بنفشه در برابر زلف او مانند قطره در دریا و سبزه در گلشن بی‌ارزش است). همچنین در بیت «الف» «مرغ دل» و «گلستان عشق» اضافه تشبیه‌ای‌اند؛ یعنی نوعی تشبیه فشرده.

توضیح در «واژه‌آرایی»، کلمه در یک معنی باید تکرار شود؛ از این رو، واژه «سر» در «سر در سر زلفت کردم» واژه‌آرایی یا تکرار به حساب نمی‌آید، چون «سر» اول، همان عضو بدن است که روی گردن قرار دارد؛ اما «سر» دوم در معنای مجازی قصد و نیت آمده است. ما در این جا «سر» اول را با «سر» در «سرگشته» یا «بی‌سروسامان» می‌توانیم تکرار در نظر بگیریم؛ هر چند جداکردن اجزای واژه‌ها بی‌اشکال نیست؛ به همین دلیل، «من» را هم در واژه‌آرایی نوشتیم تا شک و شبهه‌ای باقی نماند.

تست و پاسخ ۳۱

در کدام بیت، تشبیه‌های **بیشتری** به کار رفته است؟

- ۱) بر گلبن ایجاد تویی غنچه خندان
- ۲) رخس امل از عرصه تقلید برون ران
- ۳) آن کس که گدای در میخانه عشق است
- ۴) چون کعبه خلقت به وجود تو شرف یافت

پاسخ: گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ تشریحی در این گزینه چهار تشبیه وجود دارد: ۱) «گلبن ایجاد» اضافه تشبیهی است («ایجاد» یا همان خلقت به «گلبن» تشبیه شده است). ۲) تو غنچه خندان هستی (تشبیه اسنادی). ۳) «گلشن ابداع» اضافه تشبیهی («ابداع» یا همان خلقت به «گلشن» تشبیه شده است). ۴) تو برگ شقایقی (تشبیه اسنادی).

تشبیه در سایر گزینه‌ها:

- ۲) رخس امل (اضافه تشبیهی) - عرصه تقلید (اضافه تشبیهی: تقلیدکردن به میدان و عرصه‌ای تشبیه شده است). - میدان حقایق (اضافه تشبیهی) ← ۳ تشبیه
- ۳) میخانه عشق (اضافه تشبیهی) - خسرو عقل (اضافه تشبیهی) ← ۲ تشبیه
- ۴) کعبه خلقت (اضافه تشبیهی) - تو قبله حاجات شوی (تشبیه اسنادی) ← ۲ تشبیه

راه حل تستی تعداد تشبیه‌های هر بیت را علامت بزنی و مقابل آن بنویسید. در آخر گزینه‌ها را با هم مقایسه کنید تا به پاسخ برسید.

درس نامه ● انواع تشبیه فشرده: ۱) «تشبیه فشرده اضافی» که در آن «مشبه» و «مشبه‌به» در یک ترکیب اضافی به عنوان مضاف و

مضاف‌الیه می‌آیند؛ مانند: خسرو عقل «عقل» مضاف‌الیه است و به «خسرو» (شاه) تشبیه شده است. **فرمول:** مشبه‌به + + مشبه و گاهی هم مشبه + + مشبه‌به

۲) «تشبیه فشرده اسنادی» که در آن «مشبه» و «مشبه‌به» در یک جمله اسنادی به عنوان مسند و مسندالیه قرار گرفته‌اند؛ مانند: دانش اندر دل، چراغ روشن است (تشبیه دانش به چراغ روشن). **فرمول:** مشبه + مشبه‌به + است

۳) تشبیه درون‌واژه‌ای: مشبه و مشبه‌به در ترکیب یک واژه قرار می‌گیرند؛ مانند «گلرخ» (تشبیه «رخ» به «گل»).

تست و پاسخ ۳۲

در کدام گزینه هر سه آرایه «تشبیه، تکرار و واج‌آرایی» دیده می‌شود؟

- ۱) کار ما بی قد زیبات نمی‌آید راست
- ۲) چون قد سرو خرام تو بگویم سخنی
- ۳) به خطا مشک حُتن لاف زد از خوشبویی
- ۴) متحیر نه در آن شکل و شمایل شده‌ام

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳/ علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ تشریحی در این گزینه «قد معشوق» به «سرو» تشبیه شده است و تکرار واژه «سرو» آرایهٔ واژه‌آرایی (تکرار) را پدید آورده است. هم‌چنین تکرار واج‌های /س/، /ر/، /و/ واج‌آرایی ساخته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فاقد تشبیه است.

۳) «زلف» به صورت پنهان (مضمر) به «مُشک ختن» تشبیه شده است؛ اما بیت فاقد آرایهٔ تکرار است.

۴) فاقد تکرار است.

راه حل تستی این‌گونه سؤال‌های آرایه را با آرایه‌ای که مطمئن‌تر و مسلط‌ترید، رد گزینه کنید تا به پاسخ برسید.

درس‌نامه «تشبیه پنهان یا مضمر» تشبیه‌ای است که در ظاهر آن، تشبیه دیده نمی‌شود؛ اما توجه به مفهوم کل سخن ما را متوجه شباهت و همانندی اشاره‌شده در جمله می‌کند؛ مانند تشبیه زلف به بنفشه در بیت زیر:

بنفشه طرهٔ مفتول خود گره می‌زد / صبا حکایت زلف تو در میان انداخت

نکته اگر دو واژه از نظر لفظی شبیه به هم باشند اما معنای آن‌ها متفاوت باشد؛ مانند «کنار» (ساحل) و «کنار» (آغوش) و یا معنای آن‌ها یکسان اما تلفظشان متفاوت باشد؛ مانند «خُتن» و «خُتا» در ۳) که دو نام برای سرزمینی واحد است، آرایهٔ تکرار (واژه‌آرایی) پدید نمی‌آید. پس در آرایهٔ تکرار یکسانی در لفظ و معنی (هر دو) مهم است.

تست و پاسخ ۳۳

در کدام گزینه آرایهٔ ادبی تکرار دیده می‌شود؟

- ۱) آهنگ آن دارد دلم کز پرده بیرون اوفتد
  - ۲) سعدی از پردهٔ عشاق چه خوش می‌گوید
  - ۳) هرچند که دوش حلقه بد در گوشم
  - ۴) نسیم باد صبا جان من فدای تو باد
- مطرب گر این ره می‌زند گو پست گیر آهنگ را
ترک من پرده برانداز که هندوی توام
امشب به خدا که بهتر است از دوشم
بیا گرم خبری زان نگار خواهی داد

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی در این گزینه واژهٔ «دوش» در یک معنی «دیشب» تکرار شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «آهنگ» در مصراع اول به معنی قصد و اراده و در مصراع دوم به معنی نغمه و موسیقی است؛ پس تکرار نشده است.

۲) «پرده» در مصراع اول به معنی «نغمه» و در مصراع دوم به معنی «حجاب و پوشش» است که تکرار نشده است.

۴) «باد» نخست در کنار واژهٔ «صبا» اسم است و نوع خاصی از باده‌ها را در نظر دارد که از سمت شمال می‌وزد؛ اما «باد» دوم فعل است؛ پس تکرار نشده است.

نکته در پاسخ سؤال قبل گفتیم که در آرایهٔ تکرار، یکسانی در لفظ و معنی شرط لازم است. اگر دو واژه از نظر لفظی با یکدیگر یکسان باشند اما در معنی تفاوت داشته باشند، «تکرار» محسوب نمی‌شوند (در این صورت جناس تام دارند).

تست و پاسخ ۳۴

کدام بیت فاقد «تکرار» و دارای بیشترین «تشبیه» است؟

- ۱) هر چه در باب لب لعل تو گوید خواجه
  - ۲) غریق لَجَّةٔ دریای عشق شد خواجه
  - ۳) شعر من انگیخته موجی است از دریای ذوق
  - ۴) تا چون شفق مدام رخت لاله‌گون بود
- جمله در گوش کن ای دوست که مروارید است
ولی چو دُر به کف آرد چه غم خورد غواص
من شناور چون نهنگان بر سر دریای او
بی‌باده مگذران چو فلک صبح و شام را

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره اولاً مراقب سؤال‌های دوبخشی باشید. مبادا به خاطر کمبود زمان با عجله به سؤال پاسخ دهید و حواستان به قسمت دوم آن نباشد. ثانیاً در این تست‌ها مراقب قیدهای منفی باشید؛ مثل «فاقد»، «نادرست»، «به جز» و ....

پاسخ تشریحی بیت (۱) فاقد تکرار است و دو تشبیه دارد: لب لعل (تشبیه لب به لعل) و «هر چه در باب تو گوید مروارید است» (تشبیه اسنادی: سخنان خواجه به مروارید تشبیه شده است).

بیت (۲) نیز فاقد تکرار است اما یک تشبیه دارد: دریای عشق (تشبیه عشق به دریا).

در بیت (۳) واژه‌های «دریا» و «من» تکرار شده‌اند (رد ۳).

بیت (۴) فاقد آرایه تکرار است و سه تشبیه دارد: (۱) رخ تو مانند شفق (۲) رخ تو لاله‌گون بود (۳) تو مانند فلک صبح و شام را بی باده مگذران

راه حل تستی در این سؤالات هم بهترین روش، همان رد گزینه است.

تست و پاسخ ۳۵

در همه گزینه‌ها به جز گزینه ..... «وجه شبه» ذکر شده است.

۱) هر که چون زنبور خدمت را میان پیشست نبست	تیر چرخ او را جگر چون خانه زنبور کرد
۲) تا قامت هم‌چو تیر تو دیدم	من این تیر زار چون کمان سازم
۳) شرم اگر در خاطری آتش نیفروخت	اما دلم چون چوب تر از هر دو سر سوخت
۴) لغزد خرد ز لعل تو چون از شراب پای	لرزد دلم ز چشم تو چون از خمار دست

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۲

درس‌نامه وجه شبه ویژگی مشترک بین «مشبه» و «مشبه‌به» است. برای یافتن وجه شبه بهتر است به برجسته‌ترین ویژگی مشبه‌به فکر کنید، زیرا اغلب وجه شبه همان ویژگی برجسته مشبه‌به است یا بهتر است بگوییم در اغلب موارد وجه شبه در «مشبه‌به» پررنگ‌تر است. به گزینه‌ها بازگردید و از این زاویه هم آن‌ها را بررسی کنید.

پاسخ تشریحی در این گزینه «قامت معشوق» به «تیر» تشبیه شده است و وجه شبه آن (راست بودن) محذوف است. هم‌چنین «قامت عاشق» به «کمان» تشبیه شده که وجه شبه آن (خمیده بودن) نیز محذوف است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در این گزینه دو تشبیه وجود دارد که در یکی از آن‌ها «وجه شبه» ذکر شده است: هر کسی مانند زنبور برای خدمت کردن به تو میان نبسته باشد (وجه شبه: خدمت کردن) - جگر او را مانند خانه زنبور کرد (وجه شبه محذوف) (تیر چرخ «اضافه استعاری» است).
- ۲) تشبیه «دل» به «چوب تر» در مصراع دوم دیده می‌شود که وجه شبه آن «از دو سر سوختن» است.
- ۴) در این گزینه نیز «لغزیدن» و «لرزیدن» وجه شبه تشبیه‌های دو مصراع است.

تست و پاسخ ۳۶

در همه گزینه‌ها به جز گزینه ..... هر دو آرایه «تشبیه و واژه آرای» دیده می‌شود.

۱) گرت زُرهت همی باید به صحرائِ قناعت شو	که آن جا باغ در باغ است و خوان در خوان و وا در وا
۲) سیل سرشک و خون دل از دل و دیده شد روان	قطره به قطره، شط به شط، بحر به بحر، جو به جو
۳) غزال اگر به کمند اوفتد عجب نبود	عجب فتادن مرد است در کمند غزال
۴) دست خوبت را به دست من بده	دست‌های ما پل پیوند ماست

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۳ / علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی در این گزینه واژه‌های «غزال» و «کمند» و «عجب» تکرار شده‌اند؛ اما بیت فاقد تشبیه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ تشبیه «قناعت» به «صحرا» - تکرار واژه‌های «باغ»، «خوان» و «وا»
- ۲ تشبیه «سرشک» به «سیل» - تکرار واژه‌های «دل»، «قطره»، «شط» و «بحر»
- ۴ تشبیه «دست‌ها» به «پل پیوند» - تکرار واژه‌های «دست» و «ما»

تست و پاسخ ۳۷

در کدام بیت، هجاهای کشیده بیشتری وجود دارد؟

- ۱ تو را بدیدم و گفتم که مهر روز فروزی
- ۲ چه رنج‌ها که نیامد به رویم از غم رویت
- ۳ امید در شب زلفت به روز عمر نبستم
- ۴ بسی تو عهد شکستی که من رضای تو جستم

ولی چه سود که یک ذره مهر از تو ندیدم
چه جورها که ز دست تو در جهان نکشیدم
طمع به دور دهانت ز کام دل نبریدم
بسی تو مهر بریدی که از تو من نبریدم

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۵)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی در این گزینه ۳ هجای کشیده وجود دارد: «روز»، «سود» و «مهر».

تُ	رَا	بِ	دِی	دَ	مُ	گُف	تَم	کِ	مِه	رِ	رُوز	فُ	رُ	زِی
-	-	U	-	U	-	-	-	U	-	U	-	U	-	-
وَ	لِی	چِ	سُود	کِ	یَک	ذَر	رِ	مِهَر	اَز	تُ	نَ	دِی	دَم	-
-	-	U	-	U	-	-	U	-	U	-	U	-	-	-

در هر کدام از گزینه‌های دیگر، دو هجای کشیده هست:

- ۲ «رنج» در مصراع اول و «جور» در مصراع دوم
- ۳ «مید» و «عمر» هر دو در مصراع اول
- ۴ «عهد» در مصراع اول و «مهر» در مصراع دوم

تست و پاسخ ۳۸

نشانه‌های هجایی کدام بیت، با بیت‌های دیگر «تفاوت» دارد؟

- ۱ چو ماهی که ماهیتت کس نداند
- ۲ خیز و این دفترت نزد سرهنگ بر
- ۳ به هر مجلسی از تو رنگی دگرگون
- ۴ به صورت‌گیری دست بردی ز مانی

چه کانی که از لعل گوهر چکانی
تا خوری از هنرهای و فرهنگ بر
به هر باغی از تو نگاری است دیگر
چو در بت‌گیری گوی بردی ز آزر

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۵)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره گزینه پاسخ با هجای بلند شروع شده است.

پاسخ تشریحی نشانه‌های هجایی این بیت در هر مصراع چنین است:

«-U--U--U--U-»

خِی	زُ	اِیْن	ذَف	تَ	رَت	نَز	دِ	سَر	هَنْگ	بَر
-	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

زبان و ادبیات فارسی

در حالی که سایر گزینه‌ها نشانه‌های هجایی زیر را دارند:

«--U--U--U--U»

تست و پاسخ ۳۹

در کدام بیت، هنگام خوانش و نوشتن به خط عروضی، «حذف همزه» صورت نمی‌گیرد؟

۱) عیبم مکن ار دود دلم در جگر افتاد	با این همه آتش نتوانم که نجوشم
۲) چو شمع مجلس اگر دم برآرم از سر سوز	برآرد آتش عشقت زبانه از دهنم
۳) باده می‌نوشم و از آتش دل می‌جوشم	مگر آن آب چو آتش بنشانند جوشم
۴) ای ساقی آتش‌روی، آن آب چو آتش ده	باشد که دلم آبی بر آتش غم ریزد

پاسخ: گزینه ۴

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸)

پاسخ تشریحی در این گزینه پیش از همزه «ای» هیچ واجی نیست، پس نمی‌تواند حذف شود. همزه «آتش‌روی» نیز شرایط حذف شدن را

ندارد، زیرا واج پیش از آن مصوت «ی» است، نه صامت.

همزه «آن» و «آب» در مصراع اول و «آتش» در مصراع دوم اگرچه بعد از صامت آمده‌اند، اما وزن و ریتم خوانش شعر اجازه حذف آن را نمی‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «مکن ار» ← «م گ نر» - جگر افتاد ← «ج گ ز ف ناد»

۲) مجلس اگر ← «م ج ل س گر» - بر آرم از ← «ب ر ا ز م ز» - برآرد آتش ← «ب ر ا ز دا تش»

۳) مگر آن ← «م گ ران»

نکات ۱) همزه‌ای که پس از مصوت آمده باشد هرگز نمی‌تواند حذف شود؛ مانند همزه «از» در مصراع دوم ۲)

۲) همزه‌ای که بعد از صامت آمده است می‌تواند به ضرورت وزن و ریتم حذف شود؛ مانند همزه‌های مصراع اول ۳)

۳) همزه‌ای که بعد از صامت آمده است گاهی به ضرورت وزن هرگز نباید حذف شود؛ مانند همزه «آب» و «آتش» در مصراع ۴.

تست و پاسخ ۴۰

وزن کدام بیت «مفتعلن مفتعلن فاعلن» است؟

نشانه‌های هجایی کدام بیت به صورت «-U--UU--UU--U» است؟

۱) کشتن عشاق را چه حاجت شمشیر	قصه مشتاق را چه حاجت تقریر
۲) دلبر شیرین‌سخن بیش نماید عتاب	شاهد سیمین‌بدن بیش کند کبر و ناز
۳) دست برافشان و ز جان درگذر	وز سر همت ز جهان درگذر
۴) سر نکشد از کمند بسته زنجیر مهر	باز نگردد به تیر خسته پیکان عشق

پاسخ: گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۵)

مشاوره در کنکور به دلیل زمان کم و لزوم مدیریت زمان، بهتر است از روش سماعی برای یافتن وزن شعر استفاده کنید و آن را با

علامت‌های هجایی بسنجید.

پاسخ تشریحی نشانه‌های هجایی این بیت، با نشانه‌های ذکر شده در صورت سؤال، یکسان است:

دَسْت	بَ	رَف	شَا	نُ	زِ	جَانِ	دَر	گِ	دَر
-	U	-	-	U	U	-	-	U	-

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

زبان و ادبیات فارسی

علامت‌های هجایی سایر گزینه‌ها:

گُش	ت	ن	عُش	شَاق	را	چ	حَا	ج	ت	سَم	شیر
U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	U

۱

دِل	ب	ر	شِی	رین	سُن	خَن	بیش	نَ	مَا	یَد	ع	تَاب
U	U	-	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U

۲

سَر	نَ	کِ	سُد	آز	ک	مَنبَد	بَس	تِ	ی	زَن	جِی	ر	شُوق
U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	U

۴

نکته در نشانه‌گذاری هجاها این نکته را فراموش نکنید که هجای پایانی نیم‌مصراع در وزن‌های دوری همانند هجای پایانی مصراع، همیشه بلند (-) در نظر گرفته می‌شود؛ مانند هجای «مَند» در نیم‌مصراع ۴.

تست و پاسخ ۴۱

هجاهای کدام بیت با مصراع «دردم از یار است و درمان نیز هم» یکسان است؟

وزن کدام بیت
«فاعلاتن فاعلاتن فاعلن»
است؟

- ۱) هر شبم آه جگرسوز کند هم‌نفسی
۲) عارض گلرنگ او بین وز شقایق دم‌مزن
۳) مدتی گوشه گرفتم ز خدنگ‌اندازان
۴) آفتاب از کوه سر برمی‌زند
- هر دمم کیلک سیه‌روی کند هم‌سخنی
سنبل سیراب او گیر و ز ریحان درگذر
عاقبت گشت دلم صید کمان‌برویی
ماه‌روی انگشت بر در می‌زند

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی تقطیع مصراع صورت سؤال و یک مصراع از ۴:

دَر	دَ	مَز	یا	رَس	تْ	دَر	مَا	نِیْز	هَم
U	U	-	-	U	-	-	-	U	-
آ	ف	تا	بَز	کوه	سَر	بَر	مِی	رَ	نَد
U	U	-	-	U	-	-	-	U	-

توجه در هجاهای سوم و پنجم مصراع صورت سؤال، «حذف همزه» صورت گرفته است (دردم از ← دَر + دَ + مَز / یار + است ← یَا + زَسْت)

بررسی سایر گزینه‌ها:

هَر	شَ	بِم	آ	ه	ج	گَر	سواز	کْ	نَد	هَم	نَ	ف	سِی
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U

۱

عَا	رِ	ضِی	گُل	رَن	گِ	اَو	بِیْن	وَز	شَن	فَا	یَق	دَم	مَ	زَن
U	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	U

۲

مُد	دَی	گُو	شِی	گِ	رِف	تَم	زِ	خَ	دَن	گَن	دَا	زَا
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-

۳

توضیح هجای سوم در ۲، بلند تلفظ می‌شود؛ بنابراین، علامت هجایی آن را اصلاح می‌کنیم. در این باره، در مبحث اختیارات شاعری به تفصیل صحبت خواهیم کرد.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

زبان و ادبیات فارسی

تست و پاسخ ۴۲

مصراع‌های کدام بیت، به چهار «پایه آوایی» تقسیم می‌شود؟

۱) سمن را شد نفس باد و روان آب	چمن را گشت تن شمشاد و جان گل
۲) نرگش در طاق ابرو خفته است	مست در محراب هرگز دیده‌ای؟
۳) غنیمت شمر عیش را با جوانان	که چون شد دگر باز ناید جوانی
۴) مرغ سحر در سخن آمد به ساز	باز رسید این نفس از راه شام

پاسخ: گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۲)

مشاوره یکی از قدم‌هایی که باید برای یافتن پایه‌های آوایی و وزن شعر بردارید، آموختن روش سماعی است. برای این کار ابیات را با ریتم و آهنگ مناسب بخوانید و به ذوق موسیقایی خود اعتماد کنید. هر جا احساس شما لازم دانست که بیشتر مکث کنید، مکث کنید و آن‌جا را مرز پایه‌های آوایی قرار دهید.

به پایه‌های آوایی هر گزینه دقت کنید.

۱	سَمَن را شُد	نَفَس با دُ	رَوَان آب	← ۳ پایه آوایی
	چَمَن را گَشت	تَن شِمِشَدا	دُ جان گُل	
۲	نَرگَش دَر	طَاق اَبَرُو	خُفتِ آسَت	← ۳ پایه آوایی
	مَست دَر مِیَح	رَاب هَرگِز	دِیدِ ای	
۳	عَنیْمَت	شُمُرِ عِی	ش را با	← ۴ پایه آوایی
	کِ چُن شُد	دِگَر با	ز نَیْد	
۴	مُرغِ سَحَر	دَر سُخَنا	مَد بِ سَاز	← ۳ پایه آوایی
	بَاز رَسی	دِین نَقَسز	رَاه شام	

تست و پاسخ ۴۳

پایه‌های آوایی کدام بیت، با دیگر ابیات «متفاوت» است؟

۱) چو من دور از تو بر آتش نشستم	تو می‌خواهی که بر خاکم نشانی
۲) بیار آب حسرت که جز سیم اشک	روان نیست نقدی به بازار عشق
۳) چو زلف تو شوریده شد حال من	ببخشای بر حال شوریده‌ام
۴) مگر او کنون دست گیرد مرا	که از دست رفتم ز دستان او

پاسخ: گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۲)

این بیت از سه پایه آوایی تشکیل شده است، در حالی که سایر ابیات هر کدام چهار پایه آوایی دارند.

چُ مَن دو رَز	تُ بَر آتَش	نِ سَس تَم
تُ می خا هی	کِ بَر خا گَم	نِ شانی

بررسی سایر گزینه‌ها:

بِ با را	بِ حَس رَت	کِ جُز سی	مِ آشک
رَوَان نیس	تِ تَق دی	بِ با زا	رِ عِشَق

۲

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

زبان و ادبیات فارسی

چُ ژل ف	تُ شوری	دِ شُد حا	لِ من
بِ بَخ شا	یِ بَر حا	لِ شوری	دِ آم

۳

مِ گَر او	کُ نون دَس	تِ گِی رَد	مِ را
کِ آز دَس	تِ رَف تم	زِ دَس تا	نِ او

۴

تست و پاسخ ۴۴

پایه‌های آوایی در همهٔ ابیات زیر از چهار هجا تشکیل می‌شود؛ به‌جز بیت: .....

- (۱) برو ای باد بهاری به دیاری که تو دانی
 (۲) درختی شگفت است مردم که بارش
 (۳) آن گل رخسار نگر نام گلستان چه بری
 (۴) با روی چون گلنارش از برگ سمن بازآمدم
- خبری بر ز من خسته به یاری که تو دانی
 گهی نیش و زهر است و گه نوش و شگر
 و آن قد و رفتار نگر سرو خرامان چه کنی
 با زلف عنبربارش از مشک ختن بازآمدم

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۲)

در این گزینه هر پایهٔ آوایی از سه هجا تشکیل شده است:

دِ رَخ تی	شِ گِف	تَسِت	مَر دُم	کِ با رَش
۳ هجا	۳ هجا	۳ هجا	۳ هجا	۳ هجا

بررسی سایر گزینه‌ها:

بُ رُ ای با	دِ بَ ها ری	بِ دِ یا ری	کِ تُ دا نی
۴ هجا	۴ هجا	۴ هجا	۴ هجا
آن گ لِ رُخ	سا رِ نِ گر	نا مِ گِ لِس	تان چِ بَ ری
۴ هجا	۴ هجا	۴ هجا	۴ هجا

۱

۳

نکات ۱) هجای کشیده (در این جا «سار»)، معادل یک هجای بلند و یک هجای کوتاه است؛ بنابراین، دو هجا در نظر گرفته شده است.

۲) «دیار» در وزن شعر، به صورت «د + یار» تقطیع می‌شود.

با رِو یِ چُن	گُلِ نا رَ شَز	بَرِ گِ سَ مَن	با زَا مِ دَم
۴ هجا	۴ هجا	۴ هجا	۴ هجا

۴

تست و پاسخ ۴۵

در کدام گزینه شکل هجاها درست است؟

- (۱) چو سعدی عشق تنها باز و راحت بین و آسایش: _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _
 (۲) هر که منظوری ندارد عمر ضایع می‌گذارد: _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _
 (۳) می با جوانان خوردم باری تمنا می‌کند: _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _
 (۴) چه کند بنده که گردن نهد فرمان را: _ _ _ U _ _ _ U U _ _ _ U U _ _ _

پاسخ: گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۵)

نشانه‌هایی هجایی در این گزینه درست آمده‌اند.

می	با	جَ	وا	نا	خُر	دَ	نَم	با	ری	تَ	مَن	نا	می	گَ	نَد
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

زبان و ادبیات فارسی

بررسی سایر گزینه‌ها:

چ	سَع	دِی	عِشِق	تَن	هَآ	بَا	زُ	رَا	حَت	بِی	نُ	آ	سَا	یِش
U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

۱

هر	ک	مَن	ظَو	رِی	نَ	دَا	زَد	عُمَر	ضَا	یَع	مِی	گُ	ذَا	رَد
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-	-

۲

چ	گُ	نَد	بَن	دِ	کِ	گَر	دَن	نَ	نَ	هَد	قَر	مَان	رَا
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-

۴

راه حل تستی در سؤالاتی که علامت‌های هجایی را از شما می‌خواهند، بهترین راه، مقایسه چند هجای اول با علامت‌هایشان و سپس رد گزینه از این طریق است.
برای مثال در ۱ هجای نخست (چ) کوتاه است اما علامت آن بلند (-) ذکر شده که نادرست است و این گزینه رد می‌شود و نیازی به بررسی ادامه گزینه و صرف وقت نیست.
۲ نیز با هجای دوم (ک) رد می‌شود؛ ۴ نیز با هجای نهم.

تست و پاسخ ۴۴

مفهوم ابیات کدام گزینه با بیت زیر ارتباط معنایی دارد؟

مفهوم کدام ابیات «توصیه به صدق و اخلاص» است؟

صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست»
که از دروغ سیه‌روی گشت صبح نخست
مهر من راست وفای تو دروغ
ز روی صدق و صفا گشته با دلم دمساز
بدرقه رهن شود همت شحنة نجف
به راستی طلب آزادگی ز سرو چمن

«طاعت آن نیست که بر خاک نهی پیشانی
الف) به صدق کوش که خورشید زاید از نفست
ب) ای به من صدق و صفای تو دروغ
ج) هزار شکر که دیدم به کام خویش باز
د) حافظ اگر قدم زنی در ره خاندان به صدق
ه) طریق صدق بیاموز از آب صافی‌دل

۴ - ب - ج - د

۳ - ب - ج - ه

۲ - الف - د - ه

۱ - الف - ب - د

(علوم و فنون ادبی، دهم - درس ۸)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی مفهوم بیت سؤال «توصیه به صدق و اخلاص در عمل» و نیز «نکوهش ظاهرسازی» است. این مفهوم در ابیات «الف - د - ه» دیده می‌شود.

مفهوم سایر ابیات:

ب) جفا و بی‌وفایی معشوق در کنار راستی و صدق عاشق

ج) وصال و دیدار معشوق و صدق و راستی او با عاشق

راه حل تستی در این گونه از سؤالات قرابت که یک بیت در صورت سؤال آمده است، بهتر است ابتدا مفهوم یا مفاهیم موجود در آن بیت را بیابید، سپس در بین گزینه‌ها به دنبال آن مفاهیم باشید.

نکته ممکن است یک بیت، چند مفهوم مختلف را در خود داشته باشد که برخی از آن‌ها در گزینه‌ها یافت نشود. شما در مقام مقایسه دنبال مفهوم مشترک آن ابیات هستید، پس مفاهیم غیرمرتبط را - حتی اگر مفهوم اصلی بیت مورد نظر بود - کنار بگذارید.

تست و پاسخ ۴۷

همه گزینیه‌ها با بیت زیر هم‌مفهوم است، به جز:

«باران اشکم می‌دود وز ابرم آتش می‌جهد

- ۱) مگو احوال درد من به پیش هر هوسبازی
- ۲) دوی عاشق دل‌خسته را معشوق می‌داند
- ۳) خام بی‌دردی چه داند اشک گرم و آه سرد؟
- ۴) ای بی‌خبر از حال چه گویم به تو این حال؟

با پختگان گو این سخن سوزش نباشد خام را»

که جز عاشق نمی‌داند حکایت‌های مرموزم
کسی تا درد نشناسد نمی‌داند دوی من
دردمند پخته‌ای باید شناسد درد ما
دانی که ندانند غم سوخته خامان

مفهوم «فقط عاشق»
دردکشیده، درد عاشق را
می‌فهمد، در کدام بیت
دیده نمی‌شود؟

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۲)

پاسخ تشریحی: مفهوم این بیت آن است که «تنها معشوق درد عاشق را می‌فهمد» اما مفهوم بیت صورت سؤال و دیگر گزینه‌ها تأکید دارد که «هیچ‌کس جز عاشق دردکشیده درد عاشق را نمی‌فهمد».

دام تستی: مراقب مفاهیم مشابه باشید. شاید خارج از قلمرو سؤالات چهارگزینه‌ای که مجبوریم پس از مقایسه گزینه‌ها یکی را به عنوان پاسخ برگزینیم، خیلی از ابیات با یکدیگر هم‌مفهوم و یکسان پنداشته شوند.

تست و پاسخ ۴۸

کدام گزینه با بیت زیر قرابت مفهومی دارد؟

«مرا کز جام عشقت مست گشتم

- ۱) با عشق دلکشایت عاشق کجا برآید؟
- ۲) هرگز اندر همه عالم نشناسم غم و شادی
- ۳) خواجه چو نیست در شب هجران امید روز
- ۴) ز بی‌هوشی ندانم روز و شب را

وصال و هجر یکسان می‌نماید»

با وصل جان‌فزایت هجران چه کار دارد؟
مگر آن وقت که شادی‌خور و غم‌خوار تو باشم
با تیره شب به سر بر و دل در سحر میند
شبنم گویی یکی گشته است با روز

کدام بیت به مفهوم «از
خود بی‌خودشدن عاشق»
نزدیک‌تر است؟

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳)

پاسخ تشریحی: مفهوم بیت سؤال «مستی و مدهوشی عاشق» و «بی‌اهمیت‌شدن وصال و هجران با وجود عشق» است؛ این مفهوم به نوعی در ۴ با مفهوم «مدهوشی عاشق و تمیزندادن شب و روز» قرابت و نزدیکی دارد.

مفهوم سایر ابیات:

- ۱) عاشق نمی‌تواند با عشق پنجه در پنجه افکند.
- ۲) غم و شادی در ارتباط با معشوق معنا می‌یابد.
- ۳) ناامیدی از پایان یافتن هجران و رسیدن به وصال

تست و پاسخ ۴۹

در هر سه بیت کدام گزینه مفهومی مشترک وجود دارد؟

الف) صدف بشکن، برون کن دُرّ شهبوار
ب) کفِ دریاست صورت‌های عالم
ج) از خموشی می‌توان «صائب» به معنی راه برد
د) منگر به گُردِ تن، بنگر در سوار روح
ه) معنی آن باشد که بستاند تو را

بیفکن پوست، مغزِ نغز بردار
ز کف بگذر اگر اهل صفایی
مایه غواصی گوهرجو نفس‌دزدیدن است
می‌جو سوار را به نظر در میان گرد
بی‌نیاز از نقش گرداند تو را

۴) الف - ه - د

۳) الف - ج - ه

۲) د - ب - الف

۱) ه - ب - د

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۵)

پاسخ تشریحی:

پاسخ تشریحی بیت «الف» به «ارزشمندی باطن و لزوم گذر از پوسته و ظاهر» تأکید دارد. این مفهوم در بیت «ب» و «د» نیز دیده می‌شود. مفهوم سایر ابیات:
 ج) لزوم خاموشی و سکوت
 ه) معانی ارزشمند مایه بی‌نیازی از ظاهر و گذر از آن است.

راه حل تستی ابتدا برداشت خود از هر بیت را مقابل آن بنویسید، سپس با ابیاتی که مفهومی متفاوت دارند، رد گزینه کنید.

تست و پاسخ ۵۰

کدام بیت با ابیات دیگر ارتباط معنایی ندارد؟

با غزالی به غزل‌خوانی و غوغای دگر	۱) بعد از این ما و سر کوی دل‌آرای دگر
از برای دل ما قحط پریشانی نیست	۲) سر زلف تو نباشد، سر زلف دگری
جفا ز حد بگذشت ای پسر، چه می‌خواهی؟	۳) به هرزه عمر من اندر سر هوای تو شد
ناز کم کن که در این باغ بسی چون تو شکفت	۴) صبحدم مرغ چمن با گلِ نوحاسته گفت

(علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۷ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی مفهوم این بیت «گله از بی‌وفایی یار و هدر دادن عمر در آرزوی او» است، فقط همین؛ اما سه گزینه دیگر یک گام، فراتر گذاشته و در آن‌ها عاشق به معشوق می‌گوید که «او را رها خواهد کرد و معشوق دیگری برخواهد گزید»، یعنی چیزی فراتر از گله و شکایت.

جامعه‌شناسی دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۹ / جامعه‌شناسی دهم: صفحه‌های ۱ تا ۳۳

تست و پاسخ (۵۱)

در ارتباط با پیامدهای کنش انسان، کدام گزاره نادرست است؟

- ۱) در بسیاری از موارد، آدمیان از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند. - پیامدهای ارادی، خودشان کنش هستند، پس باید خود کنشگر آن‌ها را اراده کند.
- ۲) پیامدهای غیرطبیعی کنش، محصول اراده انسان‌ها هستند؛ به همین دلیل احتمالی‌اند. - ورزش حرفه‌ای و ورزشکار حرفه‌ای شدن، پیامد قطعی و حتمی کنش ورزش کردن نیست.
- ۳) پیامدهایی مانند پاک‌شدن صورت پس از وضوگرفتن، حتماً انجام می‌شوند. - پیامدهای غیرارادی کنش، محصول اراده انسان‌ها نیستند و لازم نیست کنشگری آن‌ها را اراده کند.
- ۴) احتمالی‌بودن پیامدهای ارادی کنش، به دلیل وابستگی آن‌ها به اراده خود کنشگر یا افراد دیگر است. - هر نوع پیامدی که از کنش انسان‌ها حاصل می‌شود، لزوماً وابسته به اراده افراد نیست.

پاسخ: گزینه ۱

(جامعه‌شناسی دهم - درس ۱)

خودت حل کنی بهتره پیامدهای ارادی را یا خود کنشگر انجام می‌دهد، یا دیگر افراد انسانی.

درس نامه

پیامدهای کنش‌های انسان با توجه به نقش اراده انسان در آن، به دو دسته پیامدهای ارادی و غیرارادی تقسیم می‌شوند.

این دسته از پیامدها، به اراده افراد انسانی (یعنی خود کنشگر و یا افراد دیگر انسانی) وابسته است. **پیامدهای ارادی**
این دسته از پیامدها، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.

مثال: دانشجویی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند (کنش انسانی)، در پی آن:

اولاً؛ به پرسش‌های آزمون پاسخ می‌دهد. **پیامد ارادی** کنش است که وابسته به اراده خود کنشگر است. **ثانیاً؛** استاد متناسب با تلاش او نمره می‌دهد. **پیامد ارادی** کنش است که به اراده افراد دیگر وابسته است.

این دسته از پیامدها، به اراده انسان بستگی ندارد. **پیامدهای غیرارادی**
این دسته از آثار، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند.

مثال: وقتی شما پنجره‌ها را باز می‌کنید (کنش انسانی)، هوای کلاس تغییر می‌کند.

پیامد غیرارادی کنش

پاسخ تشریحی پیامدهای ارادی کنش، خود، کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد. حال، این کنشگر، می‌تواند خود فرد باشد یا دیگر افراد؛ بنابراین پیامدهای ارادی کنش را لزوماً نباید خود کنشگر اراده کند.

نکته

- پیامدهای ارادی = پیامدهای غیرطبیعی = پیامدهای احتمالی
- پیامدهای غیرارادی = پیامدهای طبیعی = پیامدهای قطعی

دام تستی ۲) ورزش حرفه‌ای و ورزشکار حرفه‌ای شدن، پیامد ارادی کنش ورزش کردن است؛ بنابراین احتمالی هستند. (قطعی نیستند).

۳) پاک‌شدن صورت، پیامد غیرارادی کنش وضوگرفتن است؛ بنابراین حتمی و قطعی است.

تست و پاسخ ۵۲

عبارت کدام گزینه، نقطهٔ مقابل مفهوم بیت زیر است؟

«هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگر است»

بیانگر یک کنش فردی است؛
بنابراین باید در گزینه‌ها به دنبال
کنشی اجتماعی باشیم.

- ۱) کنش‌هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آن‌ها اتفاق می‌افتند، اجتماعی نیستند؛ مانند دانش‌آموزی که در کلاس درس، بدون توجه به دیگران رودخانه‌ای خروشان را تخیل می‌کند.
- ۲) کنش‌هایی که در حضور دیگران اتفاق می‌افتند، لزوماً اجتماعی نیستند؛ مانند فردی که در مترو و بی‌توجه به دیگران در حال مرور خاطرات شخصی است.
- ۳) کنش‌هایی که با توجه به دیگران و بدون حضور فیزیکی آن‌ها انجام می‌گیرند، اجتماعی محسوب می‌شوند؛ مانند فردی که به دور از چشم دیگران، قوانین راهنمایی و رانندگی را رعایت می‌کند.
- ۴) کنش‌هایی که بدون حضور دیگران و با توجه و آگاهی نسبت به آن‌ها اتفاق می‌افتند، اجتماعی نیستند؛ مانند دانشجویی که در سالن مطالعهٔ دانشگاه، مقررات را رعایت می‌کند.

(پایه‌شناسی دهم - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره می‌بینید که از شعرها هم سؤال طرح می‌شود! پس هیچ جای کتاب درسی رو کنار نذارید.

نکته

- ۱) اگر فرد در حضور دیگران ولی بی‌توجه به آن‌ها کنشی انجام دهد → کنش فردی
- ۲) اگر فرد بدون حضور دیگران ولی با توجه به آن‌ها کنشی انجام دهد → کنش اجتماعی

پاسخ تشریحی بیت «هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگر است» بیانگر شخصی است که در جمع دیگران وجود دارد، اما در حال انجام کنشی فردی است. صورت سؤال به دنبال نقطهٔ مقابل این بیت است؛ بنابراین باید در گزینه‌ها به دنبال کنشی اجتماعی باشیم. تنها در ۳) به کنشی اجتماعی اشاره شده است. رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران و حتی دوربین راهنمایی و رانندگی، کنش اجتماعی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) و ۲) بیانگر کنش‌های فردی هستند.
- ۴) کنش اجتماعی را بیان کرده است، اما توضیحات آن نادرست است؛ زیرا کنش‌هایی که بدون حضور دیگران و با توجه و آگاهی نسبت به آن‌ها اتفاق می‌افتند، اجتماعی محسوب می‌شوند.

تست و پاسخ ۵۳

به ترتیب کدام یک، ویژگی «کنش‌های اجتماعی» است، اما ویژگی «پدیده‌های اجتماعی» نیست؟

- ۱) به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند مستقل می‌شوند. - انسان‌ها آن‌ها را برای رفع نیاز و تأمین سعادت خود به وجود می‌آورند.
- ۲) در آن، آگاهی و ارادهٔ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. - شیوهٔ انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.
- ۳) نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. - به مرور از انسان‌ها مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند.
- ۴) آدابی که انسان‌ها در زندگی اجتماعی مراعات می‌کنند، محصول کنش‌های فردی و اجتماعی‌اند. - ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، از آن‌ها به وجود می‌آیند.

(پایه‌شناسی دهم - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۲

نکته رابطه بین کنش اجتماعی و پدیده اجتماعی:

- کنش اجتماعی، نوعی کنش انسانی است که در آن، آگاهی، اراده و توجه آدمی، ناظر به دیگران است؛ بنابراین کنش انسانی، عام تر از کنش اجتماعی است.
- کنش اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده‌های اجتماعی نامیده می‌شوند؛ در عین حال، کنش اجتماعی، خردترین پدیده اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن می‌باشند.

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

- ۱ نادرست (ویژگی پدیده‌های اجتماعی است.) - درست
- ۲ درست - نادرست (تعریف هنجار اجتماعی است.)
- ۳ درست - درست
- ۴ نادرست (آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ماست.) - نادرست (هنجارها، ارزش‌ها و تمامی پدیده‌های اجتماعی، از کنش اجتماعی به وجود می‌آیند.)

تست و پاسخ ۵۴

هر یک از موارد «نوع آگاهی و شناخت سازنده جهان اجتماعی»، «پیامد تکوینی بودن نظم اعضای بدن موجودات زنده» و «عامل مؤثر در دگرگون شدن کنش‌های اجتماعی آدمیان» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) مشترک و عمومی - شکل‌گیری براساس آگاهی و اراده اعضا - تغییر آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان
- ۲) آگاهانه و ارادی - تداوم از طریق وراثت و تولیدمثل - ناتوانی یک نسل در انتقال فرهنگ خود به نسل بعدی
- ۳) تکوینی و خصوصی - تلاش برای حفظ بقای موجود زنده - ارتباط پدیده‌های خارج از جهان اجتماعی با زندگی اجتماعی انسان‌ها
- ۴) مشترک و عمومی - عدم امکان تغییر با اراده اعضا - شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماورای طبیعت

(پامعه‌شناسی دهم - درس ۳)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی آگاهی و شناختی که جهان اجتماعی براساس آن شکل می‌گیرد، آگاهی فردی و خصوصی نیست؛ بلکه نوعی آگاهی مشترک و عمومی است.

عضویت اعضا در بدن موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است؛ یعنی براساس آگاهی و اراده اعضا به وجود نمی‌آید و به همین دلیل با اراده اعضا تغییر نمی‌کند.

شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی، آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد و کنش‌های اجتماعی آنان را دگرگون می‌سازد.

تست و پاسخ ۵۵

با توجه به نمودار زیر، عبارت‌های کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف»، «ج»، «ب» و «د» قرار می‌گیرند؟

(پامعه‌شناسی دهم - درس ۴)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره در این‌گونه سوالات، فقط با رد گزینه می‌توانیم به جواب برسیم؛ برای مثال بررسی کنید که عبارت‌های اول کدام گزینه‌ها،

عینی و کلان نیستند. به این ترتیب ۴ حذف می‌شود. (همین‌طوری ادامه بدید. 😊)

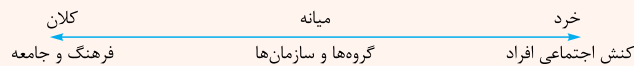

درس نامه

پدیده‌های اجتماعی، اجزای جهان اجتماعی‌اند که می‌توان آن‌ها را با توجه به دو معیار تقسیم‌بندی کرد:

توضیح: پدیده‌های اجتماعی را می‌توان براساس اندازه و دامنه آن‌ها، از یکدیگر تفکیک کرد. به این ترتیب، طیفی در جهان اجتماعی ترسیم می‌شود که در یک سوی آن پدیده‌های اجتماعی خرد (کوچک) و در سوی دیگر آن پدیده‌های اجتماعی کلان (بزرگ) قرار می‌گیرند.

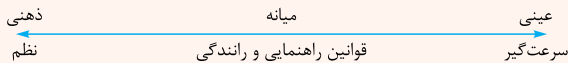
اندازه و دامنه

فایده: فایده این تقسیم‌بندی این است که میزان اثرگذاری و اثرپذیری هر پدیده نسبت به پدیده‌های دیگر را بهتر درک می‌کنیم.

توضیح: پدیده‌های اجتماعی را از حیث عینی و محسوس بودن یا ذهنی و نامحسوس بودن، می‌توان در یک طیف قرار داد.

ابعاد عینی و ذهنی

فایده: در جهان اجتماعی، بعد ذهنی و معنایی پدیده‌ها اهمیت بسیاری دارد.

نکته: تمامی پدیده‌های اجتماعی، بعد معنایی و ذهنی دارند؛ اما همه پدیده‌ها، بعد محسوس و عینی ندارند.

پاسخ تشریحی

شهر شیراز، از یک سو محسوس و عینی است و از سوی دیگر جزء کلان‌شهرهای ایران محسوب می‌شود. (عینی و کلان) حضور در کلاس زبان امری محسوس و عینی است، از طرف دیگر مربوط به رفتارهای یک فرد است و خرد محسوب می‌شود. (عینی و خرد) علایق و سلیق افراد، همواره ذهنی هستند. از سوی دیگر چون در این‌جا علاقه شما به موسیقی سنتی مطرح شده است، خرد نیز محسوب می‌شود. (ذهنی و خرد)

فرهنگ‌ها پدیده‌هایی کلان، ذهنی و نامحسوس هستند. (ذهنی و کلان)

نکته: خرد و کلان بودن پدیده‌ها، اغلب نسبی است؛ برای مثال، اگر مدرسه را با کلاس درس مقایسه کنیم، کلان محسوب می‌شود، اما اگر مدرسه را با وزارت آموزش و پرورش مقایسه کنیم، خرد قلمداد می‌شود.

تست و پاسخ ۵۶

نهادهای اجتماعی:

- مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهایی است که برای رفع همه نیازهای افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کنند.
- شیوه قابل قبول تأمین بعضی از نیازهای افراد را معین می‌سازد و متقابلاً شیوه‌های غیر قابل قبول و کزراه‌ها را طرد می‌کند.
- از جمله نهاد خانواده، تعلیم و تربیت، سیاست و اقتصاد در همه جوامع وجود دارند؛ بنابراین در همه جهان‌های اجتماعی از شیوه واحد و یکسانی تبعیت می‌کنند.
- هنگامی آشکار می‌شوند که اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را جداگانه تجزیه و تحلیل کنند و راه تأمین نیازهای اجتماعی را معین سازند.

پاسخ: گزینه ۲

(پایه‌شناسی دهم - درس ۴)

درس نامه ●●

وقتی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر بگیریم، نهادهای اجتماعی آشکار می‌شوند.

- مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهایی است که برای رفع نیازهای معینی از افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کند.
- شیوه قابل قبول تأمین بعضی از نیازهای افراد را معین می‌سازد و متقابلاً شیوه‌های غیر قابل قبول را طرد می‌کند.
- در تمامی جهان‌های اجتماعی وجود دارد، ولی انواع و اشکال متفاوتی دارد.
- مثال: خانواده، تعلیم و تربیت، سیاست و اقتصاد، از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی‌اند.
- برای نمونه اجزا و لایه‌های نهاد تعلیم و تربیت در جدول زیر آمده است:

نهاد تعلیم و تربیت			
نمادها	هنجارها	ارزش‌ها	عقاید
دفتر، قلم، دانش آموز، کلاس	برای داناشدن، باید به مدرسه رفت.	دانایی از نادانی بهتر است.	انسان تربیت‌پذیر است.

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) نهادها برای رفع نیازهای معینی از افراد و جهان اجتماعی اختصاص پیدا می‌کنند.
- ۲) نهادهای اجتماعی در همه جهان‌ها وجود دارند، ولی شکل یکسانی ندارند.
- ۳) نهادهای اجتماعی، نتیجه بررسی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی در ارتباط با هم است.

تست و پاسخ ۵۷

به ترتیب، پاسخ هر یک از عبارتهای زیر کدام است؟

- ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، پس از شکل‌گیری کدام مورد را ضروری می‌سازند؟
  - تغییر در نمادها، چه زمانی موجب تغییر در جهان اجتماعی انسان‌ها می‌شود؟
  - کدام عبارت مصداق تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی است؟
- ۱) تعیین انتظارات و توقعات و نقش‌های افراد - تأثیر بر عقاید و ارزش‌های سازنده جهان اجتماعی - زلزله و خشکسالی، تأثیرات تعیین‌کننده‌ای بر زندگی انسان‌ها دارند.
  - ۲) پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - منجر شدن به تغییر در لایه‌های عمیق - آلودگی طبیعت، نتیجه کارهای شتاب‌زده و نابخردانه انسان‌هاست.
  - ۳) کنترل اجتماعی، تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه - در معرض تغییر قرار دادن لایه‌های بنیادین جهان اجتماعی - شناخت ستارگان در مسیریابی برای انسان‌ها مفید واقع شده است.
  - ۴) جامعه‌پذیری و نظام تعلیم و تربیت - تأثیرگذاری همه‌جانبه و فراگیر بر جهان اجتماعی - نوع رفتار انسان‌ها، بقای بسیاری از موجودات را به خطر انداخته است.

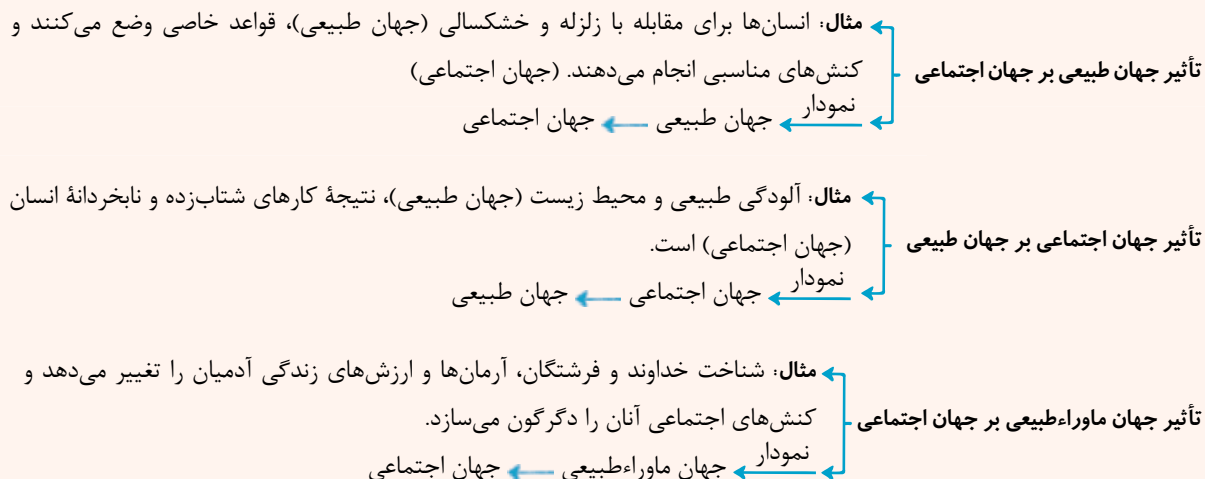
(پایه‌شناسی دهم - درس‌های ۲، ۳ و ۴)

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه ●●

به مناسبت قسمت سوم این سؤال، یک نگاهی به ارتباطها و تأثیرات جهان‌های مختلف بر روی هم بیندازیم:

پاسخ تشریحی

ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند.

هنجارها و نمادها برحسب شرایط، در زمینه‌های مختلف قابل تغییرند و تغییر برخی از آنها تا زمانی که به تغییر در لایه‌های عمیق منجر نشود، موجب تحول و تغییر بنیادین جهان اجتماعی نمی‌شود.

آلودگی طبیعت و محیط زیست (جهان طبیعی)، نتیجه کارهای شتاب‌زده و نابردانه انسان‌ها (جهان اجتماعی) است؛ پس جهان اجتماعی بر جهان طبیعی تأثیر می‌گذارد.

تست و پاسخ ۵۸

عبارت درست در ارتباط با «دانش عمومی» و «دانش علمی» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- جهان اجتماعی، دانش لازم برای زندگی و انجام کنش‌ها را در اختیار ما قرار می‌دهد. - در صورت تعارض با دانش عمومی، دانش علمی از دانش عمومی حمایت نمی‌کند.
- راهنمای زندگی انسان‌ها ذخیره آگاهی نام دارد که هر جامعه‌ای آن را به افراد منتقل می‌کند. - کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیق‌تری از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد.
- درباره آن کم‌تر می‌اندیشیم و بیشتر از آن بهره می‌بریم. - با تأمل در دانش عمومی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد و به دلیل همین مسئله، عمیق‌تر و دقیق‌تر از دانش عمومی است.
- با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند. - آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند.

(پاسخ: گزینه ۳) (جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه

سه اصطلاح مهم در درس ۱ سال دوازدهم مطرح شده:

تعریف: هر آن چیزی است که از تجربیات و مطالعات خود می‌آموزیم. ذخیره دانشی، راهنمای کنش افراد است. (۱) ذخیره دانشی (آگاهی) ← ابعاد: الف) دانش عمومی (حاصل از زندگی)، ب) دانش علمی (تخصصی)

مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌هاست که ما با اعضای جهان اجتماعی، در آن شریک و سهیم هستیم.

جهان اجتماعی این دانش را در اختیار ما قرار می‌دهد.

دانش عمومی (۲) گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست.

اغلب از اهمیت آن غافلیم.

بیشتر از آن استفاده می‌کنیم و کم‌تر بدان توجه داریم.

با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید.

عمیق‌تر و دقیق‌تر از دانش عمومی است.

دانش علمی (۳) تلاش‌های عملی به تدریج بر ذخیره دانش علمی می‌افزایند و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کنند.

با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها: پاسخ تشریحی

۱) درست - نادرست (در صورت وقوع تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی، دانش عمومی از دانش علمی حمایت نمی‌کند).

۲) نادرست (راهنمای زندگی انسان‌ها، ذخیره دانشی نام دارد. این عبارت، ارتباطی به دانش عمومی ندارد.) - درست

۴) نادرست (مربوط به دانش علمی است.) - درست

تست و پاسخ ۵۹

علت هر یک از موارد زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

• فراتر رفتن انسان از دیده‌ها و شنیده‌ها

• رشد دانش علمی در موضوعی خاص

• تعاریف متفاوت جوامع از دانش علمی

• مختل شدن زندگی اجتماعی

۱) وجود تفکر و تعقل در انسان - مطرح شدن مسئله‌ای خاص در جامعه - هویت‌های فرهنگی متفاوت جهان‌های اجتماعی - فقدان آگاهی نسبت به کنش‌ها

۲) افزایش ذخیره آگاهی جوامع - شکل‌گیری دانش علمی برای حل مسائل جامعه - بی‌اعتبار دانستن علوم غیر تجربی و غیرحسی - فقدان دانش حاصل از زندگی

۳) تفکر در دیده‌ها و شنیده‌ها - غنی‌تر شدن دانش عمومی جوامع - رواج هویت دنیوی جهان متجدد در دیگر جوامع - عدم شکل‌گیری آگاهی مشترک در جهان اجتماعی

۴) گسترده شدن آگاهی نسبت به عالم و آدم - فراهم شدن علمی قابل توجه درباره موضوعی خاص - تعارض دانش عمومی با دانش علمی - فروپاشی جهان اجتماعی

پاسخ: گزینه ۱

(جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱)

مشاوره: پیداکردن علت و معلول‌ها، همواره از پرسش‌های اصلی در درس جامعه‌شناسی است. همین کاری که در پاسخ‌نامه انجام

دادیم را موقع مطالعه انجام بدید.

پاسخ تشریحی

انسان با تفکر و تعقل (علت)، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر می‌رود، معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند و به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد (معلول). (دقت کنید که قسمت اول ۳ نیز درست است).
دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی (علت)، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند (معلول)؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود (علت)، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد (معلول).
جهان‌های اجتماعی مختلف براساس هویت فرهنگی خود (علت)، تعاریف متفاوتی از دانش علمی دارند (معلول).
هیچ‌یک از کنش‌های اجتماعی بدون آگاهی و دانش انجام نمی‌شود. اگر این دانش نباشد (علت)، زندگی اجتماعی انسان مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرومی‌پاشد (معلول).

تست و پاسخ ۶۰

در ارتباط با دیدگاه‌های مربوط به رابطه دانش عمومی و دانش علمی، جامعه‌شناسان معتقد به نمودار زیر، چه رویکردی دارند؟

- دانش علمی تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید. دانش‌ها خلق و بازسازی واقعیت هستند که انسان‌ها برای سامان‌دادن به زندگی خود تولید می‌کنند.
- دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌دانند. دانش علمی راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است و دانش عمومی در مقابل دانش علمی از ارزش ناچیزی برخوردار است.
- دانش علمی به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است. دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود و دانش‌های فراتجربی را نیز شامل می‌شود.
- دانش عمومی دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید. دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.

پاسخ: گزینه ۴

(جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱)

تکنیک سه دیدگاه درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی وجود دارد که حفظ کردن عین عبارات هر دیدگاه کار خیلی سختیه. توی درس‌نامه این سؤال این سه دیدگاه رو بررسی کردیم؛ اما به صورت خلاصه:

- هرگاه به اهمیت دانش علمی و کم‌اهمیتی دانش عمومی اشاره شد ← دیدگاه اول
- هرگاه به اهمیت دانش عمومی و کم‌اهمیتی دانش علمی اشاره شد ← دیدگاه دوم
- هرگاه به تعامل و تناسب هر دو دانش اشاره شد ← دیدگاه سوم

درس‌نامه ●● ۱ دیدگاه اول: دانش علمی (تجربی)، راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است و دانش عمومی در مقابل دانش علمی، ارزشی ندارد.

تفاوت دانش عمومی و دانش علمی ← روش پدیدآمدن آن‌ها
روش دانش علمی: حس و تجربه و به صورت نظام‌مند
روش دانش عمومی: جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری

۲ دیدگاه دوم: همه دانش‌ها، دانش حاصل از زندگی است و دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی است. این ادعا را که دانش علمی راه کشف واقعیت است، انکار می‌کند.

دانش‌ها کشف و بازخوانی واقعیت نیستند؛ بلکه خلق و بازسازی آن هستند.
برتری دانش علمی بر دانش عمومی را انکار می‌کند.

در برخی از نحله‌ها (رویکردها)ی این دیدگاه، مرز دانش علمی و دانش عمومی فرومی‌پاشد.

۳ دیدگاه سوم: دانش عمومی و دانش علمی رابطه متقابل دارند، از هم اثر می‌پذیرند و متناسب می‌شوند. هر دانش علمی با هر دانش عمومی سازگار نیست.

دانش علمی: به دانش تجربی محدود نمی‌شود؛ بلکه دانش عقلانی و وحیانی را نیز شامل می‌شود.
در این دیدگاه
دانش عمومی: غیرموتق و نامعتبر نیست و در آن کم‌وبیش، دانش‌های حقیقی و صحیح وجود دارد.
دانش علمی، به دلیل امکان اعتباریابی، نسبت به دانش عمومی از اعتبار بیشتری برخوردار است.
دانش علمی، ضمن ریشه‌داشتن در دانش عمومی، امکان انتقاد و تصحیح آن را دارد.

پاسخ تشریحی نمودار صورت سؤال، نشان‌دهنده دیدگاه اول درباره رابطه دانش عمومی و دانش علمی است. عبارت‌های ۴ نیز بیانگر

همین دیدگاه هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ دیدگاه اول - دیدگاه دوم

۲ دیدگاه دوم - دیدگاه اول

۳ دیدگاه سوم - دیدگاه سوم

تست و پاسخ ۶۱

عبارت درست در رابطه با موضوع «کنش‌های انسان» کدام است؟

۱) کنش اجتماعی فرد، خرد محسوب می‌شود و کنش‌های درونی او، عینی هستند. - کنش آدمیان در مقابل خود، خلقت و خداوند، از انواع کنش‌های اجتماعی محسوب نمی‌شود.

۲) کنش به اراده انسان وابسته است و تا خواست انسان نباشد انجام نمی‌شود. - ما انسان‌ها مجبور نیستیم دانش لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان را خودمان تولید کنیم.

۳) به کنش اجتماعی و پیامدهای آن پدیده‌های اجتماعی می‌گویند. - تا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی‌گیرد و کنش انسانی همواره براساس آگاهی صحیح انجام می‌شود.

۴) ما اغلب از آگاهی و دانشی که درباره کنش‌های خود داریم غافلیم. - پدیده‌های تکوینی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش‌های افراد انسانی هستند.

پاسخ: گزینه ۲

(جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱)

مشاوره اکثر سوالات جامعه‌شناسی توی کنکور ترکیبی هستن. برخی از این سوالات ترکیبی، از مطالب دو یا چند پایه طرح شده‌اند؛ پس هنگام مطالعه، مطالب مرتبط هر پایه رو مشخص کن.

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کنش‌های درونی، ذهنی و نامحسوس هستند - درست

۲) درست - نادرست (کنش انسان همواره براساس آگاهی درستی انجام نمی‌شود).

۳) درست - نادرست (پدیده‌های تکوینی، نتیجه کنش‌های انسان‌ها نیستند).

تست و پاسخ ۶۲

هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مصداق کدام مفهوم اجتماعی است؟

• هر آن‌چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود و مطالعات مدرسه‌ای و دانشگاهی می‌آموزند.

• وسیله و روش رسیدن به ارزش‌های اجتماعی هستند.

• پدیده‌هایی که به واسطه ارتباطی که با انسان دارند، به جهان اجتماعی راه می‌یابند.

• می‌توانند حذف شوند و با حذف آن‌ها تغییر بنیادینی در جهان اجتماعی به وجود نمی‌آید.

۱) دانش عمومی - پدیده اجتماعی - فوق طبیعی - لایه‌های عمیق جهان اجتماعی

۲) ذخیره دانشی - جامعه‌پذیری - تکوینی - هنجارها، نمادها و رفتارهای اجتماعی

۳) ذخیره آگاهی - هنجار اجتماعی - تکوینی - لایه‌های سطحی جهان اجتماعی

۴) دانش علمی - هنجار اجتماعی - اعتباری - بعد عینی پدیده‌های اجتماعی

پاسخ: گزینه ۳

(جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱)

مشاوره کتاب‌های جامعه‌شناسی، پر از مفاهیم و اصطلاحات. توی کنکور یا یک سؤال به صورت کامل و مستقیم از مفاهیم و اصطلاحات میاد (مثل این سؤال)، یا با دونستن مفاهیم و اصطلاحات می‌تونید به بخش‌هایی از سؤالات کنکور جواب بدید؛ پس اصطلاحات کتاب درسی رو دریابید.

پاسخ تشریحی هر آن‌چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود، مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... می‌آموزند، ذخیره آگاهی یا ذخیره دانشی آن‌ها را شکل می‌دهد.

هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها هستند.

پدیده‌هایی که انسان آن‌ها را ایجاد نمی‌کند، ولی به واسطه ارتباطی که با زندگی انسان دارند، به جهان اجتماعی راه می‌یابند، پدیده‌های تکوینی نام دارند.

نکته پدیده‌های تکوینی به دو دسته (پدیده‌های طبیعی و فوق طبیعی) تقسیم می‌شوند؛ بنابراین عبارت سوم (۱)، (۲) و (۳) همگی درست‌اند. به بخش‌هایی از جهان اجتماعی که امکان تغییر بیشتری دارند و نقش حیاتی و اساسی ندارند، «لایه‌های سطحی جهان اجتماعی» می‌گویند.

تست و پاسخ ۶۳

پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- در صورت تعارض میان دانش عمومی و دانش علمی یک جهان اجتماعی، چگونه می‌توان به حل تعارض پرداخت؟
- عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی کدام است؟
- استفاده از دفترچه راهنما هنگام کار با یک کالای پیچیده نشان‌دهنده کدام ویژگی کنش است؟
- جهان متجدد بر چه مبنایی، علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند؟

(۱) ایده علوم انسانی و اجتماعی بومی - باور و اعتقاد انسان نسبت به اصل جهان - آگاهانه بودن - هویت فرهنگی غرب

(۲) رهاکردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخش دیگر - تفسیر انسان‌ها از مرگ و زندگی خود - معنادار بودن - سکولاریسم

(۳) قطع ارتباط دوسویه دانش عمومی و علمی - عقاید و ارزش‌های اجتماعی - معنادار بودن - محدودیت علم به علم تجربی

(۴) طرح ایده‌های جدید - عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی - آگاهانه بودن - هویت دنیوی خود

پاسخ: گزینه ۴

(جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۱ و ۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی گاهی میان «دانش عمومی» و «دانش علمی» یک جهان اجتماعی تعارض‌هایی پدید می‌آید. اعضای جهان اجتماعی، برای حل این تعارض‌ها، تلاش می‌کنند. تعارض‌ها، گاهی با رهاکردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شوند.

عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی، عقاید کلانی هستند که بر ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارند.

نکته

عمیق‌ترین لایه‌های جهان اجتماعی ← عقاید و ارزش‌ها

عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی ← عقاید کلان تأثیرگذار بر ارزش‌های اجتماعی

عمیق‌ترین پدیده اجتماعی ← باور و اعتقاد انسان‌ها نسبت به اصل جهان، جایگاه انسان در آن و تفسیرشان از زندگی و مرگ خود

وقتی می‌خواهید برای اولین بار از یک کالای پیچیده مانند تلویزیون یا تلفن همراه استفاده کنید، به دفترچه راهنمای آن مراجعه می‌کنید. این موضوع نشان‌دهنده آگاهانه بودن کنش است.

جهان متجدد، براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند.

تست و پاسخ ۶۴

هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب، مبین ویژگی کدام دوران، جامعه، مفهوم، فرهنگ و ... است؟

- تأکید بر روش علوم به جای موضوع آنها
- شکل گیری با آگاهی و اراده انسانها
- عقاید ناسازگار با اشتراکات فرهنگی افراد
- کنشها و پیامدهای آنها

(۱) دوران مدرن - فرهنگ تخصصی - کژروی اجتماعی - جهان انسانی

(۲) اوایل قرن بیستم - جهان اجتماعی - ضدفرهنگ - پدیدههای اعتباری

(۳) جهان متجدد غرب - جهان انسانی - خردهفرهنگ - پدیدههای ارادی

(۴) نیمه دوم قرن بیستم - جهان تکوینی - تعارض فرهنگی - جهان فرهنگی

پاسخ: گزینه ۲

(جامعه شناسی دهم - درس ۳ / جامعه شناسی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی در اوایل قرن بیستم میلادی عدهای در جهان غرب پیدا شدند که به جای «موضوع» بر «روش» علوم تأکید کردند.

عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با اراده و آگاهی انسانها تعریف می شود و با قرارداد آنها به وجود می آید. در مواردی ممکن است عقاید، ارزشها، هنجارها و مهارتهای پذیرفته شده در یک خردهفرهنگ، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد. در این صورت، این خردهفرهنگ را ضدفرهنگ می نامند. خردهفرهنگ تبهکاران و سارقان و ... ضدفرهنگ است. کنشها و پیامدهای آنها، پدیدههای اعتباری هستند.

نکته جامعه گروهی از انسانها است که سالیان متمادی با هم زندگی می کنند، اما فرهنگ، شیوه زندگی این افراد است. نوع خوراکیها، پوششها، آداب و رسوم، باورها و ارزشهای اخلاقی و ... از ویژگیهای فرهنگی هستند.

فرهنگ عمومی	آن بخش از فرهنگ که همه اعضای جهان اجتماعی در آن اشتراک دارند، فرهنگ عمومی است.
خردهفرهنگ	بخشهایی از فرهنگ که مربوط به قوم، قشر، صنف یا گروه خاصی است، خردهفرهنگ نامیده می شود. ← خردهفرهنگهای سازگار با فرهنگ عمومی، خردهفرهنگ موافق نامیده می شوند. اغلب خردهفرهنگها با فرهنگ عمومی سازگارند. ← خردهفرهنگهای ناسازگار با فرهنگ عمومی، ضدفرهنگ نام دارد.

تست و پاسخ ۶۵

در بین عبارتهای زیر، کدام موارد نادرست است؟

- (الف) فعالیتهایی مانند ضربان قلب و گردش خون، به علت غیرآگاهانه بودن، کنش محسوب نمی شوند.
- (ب) اعضای جهان اجتماعی، تنها هنگامی که عضویت جهان اجتماعی را پذیرفتند، به آن راه می یابند.
- (ج) هیچ یک از اجزای جهان اجتماعی فاقد معنا نیستند و همه پدیدههای اجتماعی، بعد محسوس و عینی دارند.
- (د) ایده علوم انسانی و اجتماعی ایرانی و اسلامی، همسو با هویت فرهنگ جهانی و ناظر به حل مسائل جامعه جهانی است.
- (۱) ب - ج - الف (۲) د - ج - ب (۳) الف - د - ج (۴) الف - ب - د

پاسخ: گزینه ۲

(جامعه شناسی دهم - درسهای ۱، ۳ و ۴ / جامعه شناسی دوازدهم - درس ۱)

راه حل تستی این نوع از تستهای صحیح و غلط، برای اولین بار در کنکور تیر ۱۴۰۲ آمده بود. فقط کافی است که عبارت درست را تشخیص دهید؛ برای مثال اگر تشخیص دهید که عبارت «ب» درست است، می بینید که فقط در یک گزینه عبارت «ب» نیامده است؛ پس همان گزینه، درست است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیابان سبز

نکته برای حل تعارض دانش عمومی و دانش علمی، ایده علوم انسانی و اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی) در کشور ما مطرح شده است. این علوم باید دارای دو ویژگی باشد:

۱) همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد.	یعنی در حل مسائل و مشکلات بومی ما، مفید و کارآمد باشد.
۲) دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد.	یعنی به زبان و منطق جهان شمول سخن بگوید و در گشودن مرزهای دانش علمی به روی جهانیان مشارکت داشته باشد.

پاسخ تشریحی بررسی عبارت‌های نادرست:

- الف) با توجه به ارادی بودن کنش، فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، گردش خون، بسته شدن ناخودآگاه چشم در مواجهه با خطر و ... کنش محسوب نمی‌شوند؛ زیرا ارادی نیستند.
- ج) تمامی پدیده‌های اجتماعی، هویتی معنایی و ذهنی دارند؛ از این رو هیچ‌یک از اجزای جهان اجتماعی فاقد معنا نیستند؛ اما همه پدیده‌های اجتماعی، بعد محسوس و عینی ندارند.
- د) ایده علوم انسانی و اجتماعی بومی (اسلامی و ایرانی)، باید همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد.

روان شناسی یازدهم: صفحه‌های ۸ تا ۳۳

تست و پاسخ ۶۶

کدام یک از پرسش‌های زیر در حیطه علم روان‌شناسی نمی‌گنجد؟

- ۱) آیا رفتار فردی که در موقعیت‌های مختلف به گونه‌های مختلف عمل می‌کند، طبیعی و سازگارانه است؟
- ۲) چه رابطه‌ای بین سبک زندگی سالم و سلامت روان وجود دارد؟
- ۳) آیا خوردن غذاهای حرام در سلامت روان افراد اثر دارد؟
- ۴) آیا بروز اختلالات روانی با تجارب دوران کودکی ارتباط دارد؟

پاسخ: گزینه ۳

(درس ۱ - مقدمه)

پاسخ تشریحی علم روان‌شناسی به عنوان یک علم تجربی، به سؤالاتی می‌تواند پاسخ دهد که موضوعات مطرح‌شده در آن قابل مشاهده و قابل بررسی علمی باشد. در ۳ مفهوم «حرام بودن»، از مفاهیم فقهی است که قابل مشاهده توسط ابزارهای علم تجربی نیست؛ بنابراین در قلمرو علم روان‌شناسی نمی‌گنجد.

تست و پاسخ ۶۷

چند هفته مانده به زمان انتخاب رشته دانشگاه، سعید و دوستانش با این سؤال مواجه‌اند که «کدام رشته متضمن موفقیت و رضایت آن‌هاست؟» و هر یک از طریقی به دنبال پاسخ این سؤال گشتند. منبع رسیدن به پاسخ کدام یک از آن‌ها به درستی نوشته نشده است؟

- ۱) محمد با یافتن حدیثی که معلمی را شغل انبیا می‌دانست رشته فرهنگیان را انتخاب کرد. (استناد به آیات الهی)
- ۲) فائزه برای رفع تردیدش در مورد رشته حقوق، به دنبال نمونه‌هایی از وکلای موفق گشت. (روش علمی)
- ۳) سمیه خود را در قامت دانشجوی رشته‌های مختلف تصور کرده و با توجه به احساس خود، رشته مدیریت را انتخاب کرد. (شهود)
- ۴) حسین از زمانی که به خاطر دارد این باور درونی که باید به دیگران کمک کند، او را به مطالعه روان‌شناسی سوق می‌داد. (دریافت درونی)

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۱ - منابع کسب آگاهی و معرفت)

درس نامه ..

- منابع کسب آگاهی و معرفت عبارت‌اند از:
- ۱) استناد به آیات الهی و سخن بزرگان دین
  - ۲) روش‌های شهودی و دریافت درونی
  - ۳) روش عقلی، استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی
  - ۴) روش تجربی

نکته توجه کنید «استناد به آیات الهی و سخن بزرگان دین» یک منبع وحیانی است و صرفاً توسط پیامبران و کتابی که به آن‌ها نازل شده صورت گرفته است؛ بنابراین اگر صحبت از دانشمندان و یا افراد عادی می‌شود، باید دقت کنیم که خود آن‌ها از چه روشی استفاده کرده‌اند. توجه داشته باشید که صرفاً روش دانشمندان علم تجربی که از آزمایشات عینی و قابل مشاهده بهره می‌برند، روش تجربی است.

پاسخ تشریحی بررسی عبارات:

در عبارت اول، محمد با استفاده از احادیث تصمیم‌گیری کرده است؛ پس روش او روش استناد به آیات الهی و بزرگان دین بوده است. در عبارت دوم، فائزه از نمونه‌های افراد و کیلی که موفق بوده‌اند، استفاده کرده است. اگر علت کار فائزه این بود که صحبت‌های وکلای را بشنود تا بتواند استدلال کند که رشته حقوق رشته خوبی است و با انتخاب آن می‌تواند فرد موفق‌تری بشود، روش او روش عقلی بوده است. در غیر این صورت روش او منطبق با هیچ‌کدام از روش‌های مطرح‌شده در کتاب نیست. در عبارات سوم و چهارم، هر دو به احساس درونی خود توجه کرده‌اند؛ پس روش آن‌ها شهودی است.

دام تستی هرگاه دانشمندی از نمونه‌های انسانی یا حیوانی استفاده کند و بر روی آن‌ها فرضیه مورد نظرش را بیازماید، روش او روش تجربی است، ولی در ۲ فائزه بر روی نمونه‌ها آزمایشی نکرده است؛ بلکه با وکلای موفق صحبت کرده و عملاً نتیجه گرفته که رشته حقوق رشته خوبی است و می‌تواند با وکیل شدن به موفقیت و رضایت برسد.

تست و پاسخ ۶۸

کدام مورد به ترتیب مصداق کامل تری از «مسئله»، «فرضیه» و «نظریه» را ارائه کرده است؟

- ۱) آیا سبک فرزندپروری با بروز رفتارهای وسواسی در کودک رابطه دارد؟ - تربیت سختگیرانه می‌تواند منتهی به بروز رفتارهای وسواسی در کودک شود. - نگاه روانکاوی به موضوع وسواس.
- ۲) شیوع اختلال وسواس در دختران بیشتر از پسران است. - ممکن است تلاش کودک برای پذیرفته شدن از جانب والد سختگیر منتهی به وسواس شود. - نگاه روان‌شناسی اسلامی به وسواس.
- ۳) آیا بازگشت علائم (عود) در اختلال وسواس پس از درمان محتمل است؟ - با تأیید پژوهش‌ها، وراثت نقش مهمی در ابتلا به وسواس دارد. - مجموعه اصول در زمینه روابط والد و نوزاد.
- ۴) بروز رفتارهای وسواسی، در کدام دوره سنی یک اختلال به حساب می‌آید؟ - آیا شیوع اختلال وسواس در مناطق گرم‌تر بیشتر است؟ - بهره‌گیری از مجموعه‌ای از احادیث مربوط به وسواس موجب کاهش رفتارهای وسواسی می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

(درس ۱ - علم تهری پیست؟)

درس نامه

در علوم تجربی برخی مفاهیم مانند مسئله، فرضیه، اصول و نظریه کاربرد فراوانی دارند: مسئله: سؤالی است که ذهن دانشمند را به خود مشغول کرده است. پژوهش‌های دانشمندان با «طرح مسئله» شروع می‌شود. فرضیه: پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای است که به مسئله‌های علمی داده می‌شود. فرضیه حتماً باید یک جمله خبری باشد. فرضیه حدسی است که قطعیت ندارد، چون هنوز بر روی آن آزمایشی صورت نگرفته و می‌تواند درست یا نادرست باشد. اصل یا قانون: فرضیه‌ها در صورت پذیرفته شدن در شرایط مختلف آزمایشی به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند. نظریه: وقتی مجموعه‌ای از اصول که در ارتباط با یک موضوع هستند در کنار هم قرار گیرند، نظریه‌ها را شکل می‌دهند.

نکته هرگاه جمله ارائه شده به صورت پرسش مطرح شود، با مسئله یا سؤال مواجه هستیم. هرگاه عبارت مطرح شده به صورت جمله خبری باشد که رابطه بین متغیرها را مطرح می‌کند و ضوابط مربوط به فرضیه‌پردازی را داشته باشد (مانند: به کار نبردن قیود قطعی مثل حتماً، همیشه، باید، قطعاً و ...)، عبارت مطرح شده فرضیه است. هرگاه به انجام پژوهش‌هایی در موضوع مورد نظر و پذیرفته شدن آن در جمله اشاره شده باشد، عبارت مطرح شده اصل یا قانون است. اگر یک موضوع کلی مطرح شود، با نظریه مواجه هستیم.

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

۱) قسمت اول یک جمله سؤالی است که ارتباط بین دو پدیده یا متغیر را مطرح کرده است؛ پس مسئله است. در قسمت دوم هم یک جمله خبری وجود دارد که ارتباط بین دو متغیر (تربیت سختگیرانه و رفتارهای وسواسی) را مطرح کرده است؛ پس فرضیه است. در قسمت سوم یک دیدگاه کلی در ارتباط با موضوع وسواس مطرح شده؛ پس نظریه است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) قسمت اول «مسئله» نیست و فرضیه است.

۳) قسمت دوم گزینه اشاره به تأیید پژوهش‌ها کرده؛ پس «اصل یا قانون» است، نه فرضیه.

۴) قسمت دوم جمله سؤالی است؛ پس «مسئله» است، نه فرضیه. قسمت سوم هم ارتباط بین دو متغیر (استفاده از احادیث مربوط به وسواس و رفتار وسواسی) را مطرح کرده است؛ پس «فرضیه» است.

تست و پاسخ ۶۹

- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارات زیر در زمینه مفاهیم علم تجربی، در کدام گزینه آمده است؟
- صرفاً در علم روان‌شناسی است که به دلیل موضوع پیچیده آن، اصول و قوانینی که براساس مشاهدات تجربی آزمایش و تأیید شده‌اند، ممکن است واقعی نباشند.
  - در علم تجربی که از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری استفاده می‌شود، امکان نادرستی فرضیه‌های تأیید شده وجود ندارد.
  - برای پذیرفته شدن فرضیه‌ها و تبدیل آن‌ها به اصول، کافی است پاسخ‌ها را با ابزارهای دقیق و قابل مشاهده بیازماییم.
  - اصول و قوانینی نادرست تلقی شده و کنار گذاشته می‌شوند که یا با پیش‌فرض‌های اولیه دانشمندان در مورد آن موضوع تطابق نداشته باشد و یا روش به کار گرفته شده برای آزمودن فرضیه‌های مربوط به آن موضوع به درستی صورت نگرفته باشد.

(۱) د - ن - ن - د (۲) د - د - د - ن (۳) ن - ن - ن - د (۴) ن - د - د - ن

پاسخ: گزینه ۳ (درس ۱ - علم تجربی چیست؟)

درس‌نامه ●● برای پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه شده به مسئله‌های علمی و تأیید یک فرضیه، باید:

- پاسخ‌ها را براساس مشاهدات تجربی بیازماییم.
- نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم ← پس از بررسی اگر مطابقت و همخوانی وجود نداشته باشد، پاسخ ارائه شده پذیرفته نمی‌شود.

نکته باید توجه کنید که معتبر بودن و پذیرفته شدن پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست؛ بلکه پاسخی که اکنون مورد قبول واقع شده و علمی است، ممکن است پس از مدتی به دلیل (۱) آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی ← کنار گذاشته شده و نادرست (۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان ← تلقی گردد.

پاسخ تشریحی بررسی عبارات نادرست:

عبارت اول: در همه علوم تجربی و نه صرفاً علم روان‌شناسی، ممکن است اصول و قوانین به دست آمده درست و واقعی نباشند.
عبارت دوم: امکان نادرستی اصول و قوانین در علم تجربی به دلیل نادرستی آزمایشات قبلی و یا تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان وجود دارد.
عبارت سوم: برای پذیرفته شدن فرضیه‌ها، علاوه بر آزمودن آن‌ها، باید نتایج به دست آمده با یافته‌های مقبول در آن علم مطابقت داده شود و آزمودن آن‌ها به تنهایی کافی نیست.

تست و پاسخ ۷۰

توصیف و تبیین کدام پدیده ساده‌تر است؟

- پیامدهای شناختی فشار روانی مانند پرش ذهن و عدم تمرکز
- علائم عاطفی تاب‌آوری پایین مانند خُلق آسیب‌پذیر و بی‌ثبات
- پیامدهای هیجانی تولد نوزاد آسیب‌دیده مانند عذاب وجدان و انکار
- علائم جسمانی اضطراب مداوم مانند مشکلات گوارشی و بی‌خوابی

پاسخ: گزینه ۴ (درس ۱ - علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟)

درس‌نامه ●● کنترل و پیش‌بینی در علم روان‌شناسی نسبت به سایر علوم تجربی با دشواری‌های بیشتری روبه‌رو است. مهم‌ترین دلیل دشواری پیش‌بینی و کنترل در علم روان‌شناسی، پیچیدگی و دشواری توصیف و تبیین در موضوعات مختلف این علم است؛ برای مثال در فیزیک پیش‌بینی انبساط فلز به وسیله گرما امر دشواری نیست، در حالی که پیش‌بینی انگیزه پیشرفت به مراتب دشوارتر است، چون تحت تأثیر عوامل متعددی است که به راحتی نمی‌توان آن‌ها را توصیف یا تبیین کرد.

نکته برای تشخیص دشواری توصیف، تبیین، پیش‌بینی و یا کنترل پدیده‌ها به موضوع آن توجه کنید. اگر به موضوعات روان‌شناختی مربوط است، توصیف و تبیین دشوارتر است و اگر به سایر علوم مانند فیزیک، شیمی، علوم زیستی، فیزیولوژی و ... مربوط است، ساده‌تر است.

پاسخ تشریحی توصیف دقیق از موضوعات روان‌شناختی به دلیل پیچیدگی انسان و وجود ابعاد مختلف در او، دشوارتر از پدیده‌هایی است که در سایر علوم بررسی می‌شوند. در گزینه‌های مطرح‌شده متغیرهایی مانند «پیامدهای شناختی»، «علائم عاطفی»، «پیامدهای هیجانی» همگی متغیرهای روان‌شناختی هستند که بررسی آن‌ها دشوار است، ولی علائم جسمانی که در ۴ مطرح‌شده، با روش‌هایی مانند سنجش فشار خون، آزمایش خون، آندوسکوپی، سونوگرافی و ... راحت‌تر مورد بررسی و مشاهده قرار می‌گیرند.

تست و پاسخ ۷۱

به ترتیب درست و نادرست بودن عبارتهای داده‌شده کدام‌اند؟

• روان‌شناسان برخلاف سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم و هم‌چنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند.

• حتی زمانی که علت به وجود آمدن یک پدیده مشخص شده و با آزمایشات تجربی، درستی آن قطعیت یافته، نباید تبیین‌های محتمل دیگر را رد کنیم.

• صرفاً با برگزیدن توصیفی دقیق از یک پدیده، تا حد زیادی می‌توان به پیش‌بینی و کنترل آن پدیده دست یافت.

• چگونگی توصیف هر دانشمند از یک پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد.

(۱) ن - د - د - ن

(۲) د - ن - ن - د

(۳) ن - د - د - ن

(۴) د - د - ن - ن

(درس ۱ - علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟)

پاسخ: گزینه ۳

درس‌نامه • چگونگی توصیف هر دانشمند از یک موضوع یا پدیده، تأثیر بسیار زیادی در مواجهه با آن موضوع و بررسی علمی آن دارد. به عنوان مثال، فردی که انسان را تنها موجودی جسمانی می‌بیند، بسیار متفاوت از فردی که انسان را دارای ابعاد مختلفی فراتر از بدن جسمانی می‌بیند، به مطالعه و پژوهش علمی درباره انسان خواهد پرداخت.

• دانشمندان سعی می‌کنند تا در توصیف موضوعات و پدیده‌های مختلف دقیق و بی‌طرف باشند، با وجود این روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم، ارزش‌ها و هم‌چنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند که این امر بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

پاسخ تشریحی بررسی عبارات نادرست:

عبارت اول: روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم و هم‌چنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند و این امر مختص روان‌شناسان نیست.

عبارت سوم: پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده، تا حد زیادی می‌توان به «پیش‌بینی» و «کنترل» آن پدیده دست یافت؛ بنابراین توصیف به تنهایی کافی نیست. برای پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها، تبیین آن‌ها هم لازم و ضروری است.

تست و پاسخ ۷۲

تحت تأثیر قرار گرفتن روان‌شناسان از پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده و ارزش‌های موجود در ذهن خویش، در کدام‌یک از اهداف علم روان‌شناسی آشکارتر است؟

(۱) تبیین (۲) پیش‌بینی (۳) توصیف (۴) کنترل

(درس ۱ - علم روان‌شناسی چه هدف‌هایی را دنبال می‌کند؟)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی دانشمندان سعی می‌کنند تا در توصیف موضوعات و پدیده‌های مختلف، دقیق و بی‌طرف باشند. با وجود این، روان‌شناسان همانند سایر دانشمندان علوم تجربی، غالباً تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم، ارزش‌ها و هم‌چنین جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند که این امر، بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد.

تست و پاسخ ۷۳

به ترتیب، هر یک از موارد زیر با کدام یک از مفاهیم کلیدی روش علمی ارتباط دارد؟

- تشخیص موقعیت نامعین
- جریان یک عمل
- مهم ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی
- نتیجه بخش نبودن فعالیت

(۱) طرح مسئله - فرایند - نظام داربودن - هدفمندی

(۲) روشن سازی - در جست و جو بودن - تعریف عملیاتی - تکرار پذیری

(۳) طرح مسئله - حرکت از مبدأ به مقصد - هدفمندی - در جست و جو بودن

(۴) روشن سازی - حرکت از مبدأ به مقصد - رعایت ضوابط معین - تکرار پذیری

پاسخ: گزینه ۱

(درس ۱ - تعریف روش علمی)

درس نامه روش علمی عبارت است از: فرایند جست و جوی با قاعده و نظام دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین. در این تعریف از چند واژه استفاده شده است. «فرایند» به جریان عمل اشاره دارد؛ وقتی از مبدأ به سوی مقصد در حال حرکت هستیم، جریان رسیدن به هدف را «فرایند» گویند. در روش علمی همواره به دنبال «جست و جوی» چیزی هستیم، در جست و جوی چیزی بودن باعث می شود تا روش علمی هدفمند باشد. گاهی ممکن است بدون هدف اقدامی صورت بگیرد. در این صورت اقدام محقق شده به دلیل توجه نداشتن به هدف مشخص، نتیجه بخش نخواهد بود. واژه مهم دیگر «نظام دار بودن» است. روش علمی تابع قواعد مشخصی است که به صورت منظم طی می شود. آخرین مفهوم در تعریف روش علمی «موقعیت نامعین» است. دانشمند به دنبال ابهام زدایی و روشن سازی است.

نکات

- ۱ دانشمند با طرح مسئله موقعیت های ناشناخته و مجهول را شناسایی می کند.
- ۲ دانشمند از طریق روش علمی سعی می کند به موقعیت های نامعین پاسخ داده و آن ها را روشن سازد.
- ۳ اگر اقدامی بدون هدف صورت بگیرد، اقدام محقق شده به دلیل توجه نداشتن به هدف مشخص، نتیجه بخش نخواهد بود.
- ۴ مهم ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در این است که هر چند هر دو با مسئله مواجه می شوند، اما مواجهه دانشمند برخلاف فرد عادی، منظم و قاعده مند است.

پاسخ تشریحی بررسی عبارات:

- عبارت اول: تشخیص موقعیت نامعین از طریق طرح مسئله صورت می گیرد.
- عبارت دوم: فرایند به جریان یک عمل اشاره دارد.
- عبارت سوم: مهم ترین تفاوت دانشمند با فرد عادی در منظم و قاعده مند بودن مواجهه دانشمند است.
- عبارت چهارم: اگر اقدامی بدون هدف صورت گیرد، اقدام محقق شده نتیجه بخش نخواهد بود.

تست و پاسخ ۷۴

چند مورد از موارد زیر درست اند؟

- روش علمی مبتنی بر مشاهده و تجربه که خود متکی بر نظریات و مبانی غیر تجربی است، روش مورد نظر روان شناسان تجربی است.
- همه علوم به یک میزان دارای یافته های تکرار پذیر نیستند.
- تکرار پذیر بودن یافته های دیگران در روش علمی مشروط بر این است که ضوابط علمی را هم خود آن ها و هم محققین بعدی رعایت کنند.
- با تعریف عملیاتی است که افراد می توانند به نتایج یکسان در آزمایشات متعدد برسند.

(۴ سه

۳ چهار

۲ یک

۱ دو

(درس ۱ - روش علمی و ویژگی های آن)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی بررسی عبارات:

عبارت اول: روش مورد نظر روان‌شناسان «روش علمی» است. هر نظریه علمی که براساس مشاهده و تجربه شکل گرفته است، خود بر نظریات و مبانی غیر تجربی تکیه دارد؛ بنابراین عبارت درست است.

عبارت دوم: همه علوم به یک میزان دارای یافته‌های تکرارپذیر نیستند؛ بنابراین عبارت درست است.

عبارت سوم: یافته‌های به‌دست‌آمده از روش علمی، شخصی نیست؛ بلکه هر دانشمند با رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند؛ به همین دلیل اگرچه ممکن است بسیاری از انسان‌ها با روش‌هایی منحصر به فرد مسائلی را حل کنند، اگر پاسخ آن‌ها به وسیله دیگران قابل تکرار نباشد در مجموعه روش علمی قرار نمی‌گیرد. روش علمی تابع قواعد مشخصی است که دانشمند باید آن‌ها را رعایت کند، همین ویژگی روش علمی است که امکان تکرار شدن آزمایشات را فراهم می‌کند؛ بنابراین هم خود دانشمندی که از روش علمی به یافته‌ای دست می‌یابد و هم هر کسی که یافته او را تکرار می‌کند، باید ضوابط و قواعد این روش را رعایت کند؛ بنابراین عبارت درست است.

عبارت چهارم: تعریف عملیاتی به تعریف دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری از متغیر مورد نظر مربوط است که با مطالعه آن همه افراد به برداشت یکسان یا تقریباً یکسان از متغیر مورد نظر می‌رسند. رسیدن به نتایج یا یافته‌های یکسان در آزمایشات متعدد به ویژگی تکرارپذیری مربوط می‌شود؛ بنابراین عبارت نادرست است.

تست و پاسخ ۷۵

کدام یک از عبارات زیر تعریف عملیاتی از مفهوم هوش را مطرح کرده است؟

الف) اندازه‌گیری قدرت استدلال و حل مسئله توسط پرسش‌نامه طراحی شده

ب) اجرای آزمون‌های سازگاری و ارائه نمره به‌دست‌آمده

ج) تعیین دقیق میزان بذله‌گویی و شوخ‌طبعی افراد در موقعیت‌های اجتماعی توسط حاضران

د) تعیین میزان توانایی سخنوری و ارتباط با دیگران توسط همکاران

الف - د

الف - ج

ج - ب

الف - ب

(درس ۱ - ویژگی‌های روش علمی)

پاسخ: گزینه ۳

درس‌نامه

در روش علمی و برای انجام یک آزمایش صحیح و هم‌چنین سهولت در اندازه‌گیری‌ها، باید متغیرهای مورد نظر به شکل دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری تعریف شوند. به تعریفی از متغیر که این ویژگی را داشته باشد، «تعریف عملیاتی» می‌گویند. تعریف عملیاتی باید به گونه‌ای باشد که همه افراد با مطالعه آن به برداشت یکسان و تقریباً یکسانی برسند. در تعریف عملیاتی در واقع چگونگی و نحوه اندازه‌گیری متغیر بیان می‌شود؛ بنابراین در تعریف عملیاتی یک ابزار که می‌تواند پدیده مورد نظر را اندازه‌گیری کند، مطرح می‌شود مانند پرسش‌نامه سبک زندگی یا آزمون سازگاری.

نکته توجه کنید برای تعریف عملیاتی پدیده‌ها حتماً باید یک ابزار یا روش دقیق، برای اندازه‌گیری ارائه شود؛ مثلاً برای بررسی میزان بیش‌فعالی کودک و اندازه‌گیری آن از طریق روش مشاهده گفته می‌شود: در هر دقیقه چند بار کودک از جایش بلند می‌شود و یا مقدار افسردگی فرد با استفاده از آزمون افسردگی چه عددی است.

پاسخ تشریحی در عبارت اول و دوم به ابزارهایی برای اندازه‌گیری هوش اشاره شده که هوش را به طور دقیق اندازه گرفته و به صورت یک

عدد بیان می‌کند، ولی در عبارات سوم و چهارم تعریفی مفهومی از هوش ارائه می‌دهد که قابل اندازه‌گیری دقیق نیست و افراد با توجه به نظرات شخصی خودشان نمره‌ای اعلام می‌کنند، چون ملاک روشن و دقیقی برای اندازه‌گیری هوش در اختیار ندارند.

تست و پاسخ ۷۶

کدام گزینه درست است؟

- ۱) به دلیل اختلاف نظرهای ناشی از گذشت زمان و تغییر در پیش فرض‌های علم، تعریف جامعی برای روان‌شناسی وجود ندارد.
- ۲) اگرچه مطالعه رفتار، محدود به انسان نیست، ولی در بسیاری از آزمایش‌ها تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته می‌شود.
- ۳) افزایش اطلاعات در هر علم باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم می‌شود.
- ۴) فرایندهای ذهنی دارای سطوحی است که پایین‌ترین سطح آن احساس است.

پاسخ: گزینه ۳

(درس ۱ - تعریف روان‌شناسی)

پاسخ تشریحی: گذشت زمان، تغییر در مبانی و پیش فرض‌های علم، تغییر در نیازهای فرهنگی، اجتماعی، زیستی و همچنین افزایش اطلاعات در هر علم باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم می‌شود. بررسی گزینه‌های نادرست:

- ۱) علی‌رغم اختلاف نظرها، اما یکی از جامع‌ترین تعاریف روان‌شناسی عبارت است از: علم مطالعه رفتار و فرایندهای ذهنی. این مطلب نشان می‌دهد که تعریف جامعی برای روان‌شناسی وجود دارد؛ پس این گزینه نادرست است.
- ۲) مطالعه رفتار محدود به انسان نیست و در بسیاری از آزمایش‌ها، تفاوت جدی و بنیادی میان انسان و حیوان گذاشته نمی‌شود؛ بنابراین این گزینه نادرست است.
- ۴) فرایندهای ذهنی یا شناخت دارای دو سطح است: ۱) شناخت پایه ۲) شناخت عالی. پایین‌ترین سطح شناخت پایه «توجه» است، نه احساس؛ پس این گزینه نادرست است.

تست و پاسخ ۷۷

پدر عقیل از او می‌خواهد که آلبوم عکس‌های خانوادگی‌شان را بیاورد تا با هم ورق بزنند. بعد از نشان دادن همه تصاویر، پدر عقیل به صورت تصادفی از او می‌پرسد در صفحه ۵ و ۹ چه تصاویری بوده‌اند و عقیل با موفقیت آن‌ها را بیان می‌کند. عملکرد موفق عقیل نشانگر چه مفهومی است؟

۱) فرایند ذهنی   ۲) رفتار   ۳) پردازش مفهومی   ۴) شناخت عالی

پاسخ: گزینه ۱

(درس ۱ - شایستگی چیست؟)

درس‌نامه •• به هر نوع فعالیت مورد مشاهده مستقیم جاندار «رفتار» می‌گویند و «فرایندهای ذهنی» از اموری هستند که به شکل مستقیم قابل مشاهده نیستند؛ به همین دلیل فرایندهای ذهنی را به واسطه آثار و کارکردهای قابل مشاهده آن‌ها مورد مطالعه تجربی قرار می‌دهیم.

پاسخ تشریحی: در متن سؤال پدر عقیل عملکرد حافظه عقیل را مورد سنجش قرار داده است. «حافظه» فرایند شناختی است و به شناخت پایه مربوط است (رد ۲) و (رد ۴). ضمناً نوع پردازش در چگونگی شکل‌گیری حافظه عقیل مشخص نشده است. (رد ۳)

تست و پاسخ ۷۸

پروین و دوستش فائزه برای خرید مایحتاج خانه به فروشگاه‌های بزرگ رفته بودند و زمانی که نوبت به خرید شکلات صبحانه رسید، انتخاب پروین شکلات خارجی با بسته‌بندی زیبا و طعمی خاص و تاریخ تولید آن بود؛ اما فائزه اعتقاد داشت که اختلاف قیمت با نمونه داخلی بیشتر از اختلاف طعم آن‌هاست و انتخاب نمونه خارجی به صرفه نیست. در رابطه با پردازش شناختی پروین و فائزه کدام گزینه درست است؟

- ۱) سبک پردازش پروین و فائزه هر دو مفهومی بوده است.
- ۲) شناخت مبتنی بر پردازش فائزه کارآمدتر و پایدارتر از پروین خواهد بود.
- ۳) فائزه برخلاف پروین تنها بر ویژگی‌های کیفی شکلات تمرکز داشته است.
- ۴) پروین برای پردازش خود صرفاً بر ویژگی‌های حسی تمرکز کرده است.

پاسخ: گزینه ۱

(درس ۱ - شایستگی چیست؟)

درس نامه ●●

پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است. انسان‌ها در پردازش به یک شیوه عمل نمی‌کنند. هرگاه پردازش صرفاً بر ویژگی‌های حسی مانند اندازه و شکل ظاهری محرک تکیه داشته باشد، «پردازش ادراکی» است و پردازشی که علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی قرار دارد، پردازش مفهومی است.

نکته هر چه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته، پایدارتر و کارآمدتر است.

پاسخ تشریحی

با توجه به صورت سؤال پردازش پروین و فائزه هر دو مفهومی است، چون علاوه بر ویژگی‌های حسی به ویژگی‌های کیفی مانند طعم، تازگی و قیمت نیز توجه کرده‌اند؛ بنابراین شناخت هر دو نفر کارآمد است و هر کدام متناسب با ارجحیت‌های شخصی انتخاب کرده‌اند.

تست و پاسخ ۷۹

هر یک از توصیفات زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از شیوه‌های جمع‌آوری اطلاعات است؟

• در این روش باید تا جای ممکن از تعصب یا پیش‌داوری‌ها به دور بود.

• بیش از هر روشی افراد عادی جامعه با استفاده از آن مواجه شده‌اند.

• در این حالت محقق براساس پاسخ‌های دریافت کرده، پرسش بعدی خود را معلوم می‌کند.

• از خود فرد درباره رفتار یا افکار خاص او سؤال می‌شود.

(۲) مشاهده - مصاحبه - مشاهده - مصاحبه

(۱) مصاحبه - آزمون - مصاحبه - مشاهده

(۴) مشاهده - آزمون - مصاحبه - پرسش‌نامه

(۳) مصاحبه - مصاحبه - مشاهده - آزمون

(درس ۱ - روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه ●●

برای توصیف رفتار به کار می‌رود.

مشاهده به دو شکل طبیعی و آزمایشگاهی صورت می‌گیرد.

باید به شکل دقیق ثبت شود و تا جای ممکن از تعصب و پیش‌داوری به دور باشد.

برای بررسی رفتار و افکار فرد کاربرد دارد.

پرسش‌نامه باید دقیق و معتبر باشد.

به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شود.

برای موضوعاتی که نمی‌توان مشاهده کرد و یا سؤالات از پیش تعیین‌شده‌ای برای آن در نظر گرفت کاربرد دارد.

مصاحبه به صورت گفت‌وگوی دوطرفه انجام می‌شود.

هدفمند و سازمان‌یافته است.

ابزاری برای کمتی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی است.

ساخت آن بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند.

آزمون باید دو ویژگی داشته باشد: (۱) دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده است.

(۲) در دفعات متعدد اجرا باید نمره یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهد.

استفاده از آن، چگونگی اجرا و تفسیر آن باید در کنار سایر روش‌ها باشد و به دست افراد متخصص انجام شود. بیش از هر روشی

افراد عادی جامعه ممکن است با استفاده از این ابزار مواجه شده باشند.

پاسخ تشریحی

در مشاهده، اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و تا جای ممکن، از تعصب یا پیش‌داوری‌ها به دور بود.

شاید بیش از هر روشی، افراد عادی جامعه با استفاده از آزمون‌های روان‌شناختی مواجه شده باشند. برخی موضوعات را نمی‌توان به صورت مستقیم مشاهده و یا با کمک پرسش‌نامه‌های از پیش تعیین‌شده مطالعه کرد؛ محققان در چنین حالتی از روش مصاحبه استفاده می‌کنند. در این حالت، محقق در ضمن گفت‌وگو و براساس پاسخ‌های دریافت‌کرده، پرسش بعدی خود را معلوم و مصاحبه را هدایت می‌کند. اطلاعاتی را که با کمک مشاهده مستقیم نمی‌توان به دست آورد می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه‌ها کسب کرد؛ در این حالت، محقق از خود فرد درباره افکار یا رفتار خاص او می‌پرسد.

تست و پاسخ ۸۰

متر وسیله‌ای برای اندازه‌گیری طول است. اگر بخواهیم آن را به یکی از ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی تشبیه کنیم، به کدام روش نزدیک‌تر است؟ علت چیست؟

(۱) مشاهده: زیرا در مشاهده نیز اطلاعات به شکل دقیق ثبت می‌شوند.

(۲) پرسش‌نامه: زیرا پرسش‌نامه‌ها همانند متر دقیق و معتبر هستند و به صورت‌های مختلف نمره‌گذاری می‌شوند.

(۳) آزمون: چون آزمون‌ها دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند که برای آن ساخته شده‌اند.

(۴) مصاحبه: چون هدفمند و سازمان‌یافته است.

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی

(درس ۱- روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی)

«متر» به عنوان ابزاری برای کتی‌کردن طول اشیا و افراد به کار می‌رود و هر دو ویژگی آزمون را داراست؛ یعنی هم دقیقاً همان چیزی را می‌سنجد که برای آن ساخته شده است (یعنی صرفاً طول را اندازه می‌گیرد) و هم چنین در دفعات متعدد اندازه‌گیری یک عدد به دست می‌آید.

عربی، زبان قرآن دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۴ / عربی، زبان قرآن دهم: صفحه‌های ۱ تا ۲۲

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ فِي تَرْجُمَةِ الْعِبَارَاتِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۸):

تست و پاسخ ۸۱

﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾:

- (۱) هر که یک نیکی آورد، ده‌ها مانندش از آن اوست!
 (۲) هر کس با یک نیکی بیاید، ده برابرش را دارد!
 (۳) کسی که یک نیکی بیاورد، ده مانند آن نیکی برای اوست!
 (۴) هر آن کس که یک نیکی بیاورد، ده برابرش از آن اوست!

پاسخ: گزینه ۴

(عربی دهم - درس ۲)

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید؛ چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

خودت حل کنی بهتره فرق «جاء» و «جاء بِ» چی بود؟ «عشر أمثالها» یعنی چی؟

پاسخ تشریحی کلمات مهم: «مَنْ»: هر کس، هر که، هر آن کس / «جاء بِ»: آورد، بیاورد (چون در جایگاه فعل شرط است، می‌توانیم به شکل مضارع هم ترجمه‌اش کنیم!) / «الحسنة»: نیکی / «له»: از آن اوست / «عشر أمثالها»: ده برابرش، ده مانند آن خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ده‌ها («عشر: ده» مفرد است، نه جمع! «عشرات» به این معناست.)
- باید («جاء» به تنهایی یعنی «آمد»، ولی «جاء بِ» یعنی «آورد»!)
- آن نیکی (بهتر است ضمیر را به شکل ضمیر ترجمه کنیم، در نتیجه «ها» در «أمثالها» را به شکل «آن» ترجمه می‌کنیم، نه «آن نیکی»!)

تست و پاسخ ۸۲

«لَا يَفْخِرُ الْإِنْسَانُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ فَإِنَّ كُلَّ امْرِئٍ يُفْلِحُ بِالْعِلْمِ وَعَمَلٍ يُحْسِنُهُ فِي الْحَيَاةِ»:

- (۱) انسان از روی نادانی به دودمان افتخار نمی‌کند، چراکه هر انسانی با دانش و کاری که آن را به نیکی در زندگی انجام می‌دهد رستگار می‌شود!
 (۲) نباید انسان جاهل به خاندان خود ببالد، زیرا هر انسانی به وسیله علم و عملی که آن را در زندگی به خوبی انجام می‌دهد رستگار می‌گردد!
 (۳) آدمی نباید نابخردانه به خاندان افتخار کند، برای این‌که در زندگی فقط کسی که علم و عمل را به خوبی به کار گیرد رستگار می‌گردد!
 (۴) انسان نباید نابخردانه به دودمان افتخار کند، چراکه هر انسانی به وسیله علم و کاری که آن را در زندگی نیکو انجام می‌دهد رستگار می‌شود!

پاسخ: گزینه ۴

(عربی دوازدهم - درس ۱)

مشاوره تشخیص نوع «لا» در تست‌های ترجمه بسیار حائز اهمیت است؛ پس آن را خوب یاد بگیرید!

خودت حل کنی بهتره «لا يفخر» فعل نهی است یا مضارع منفی؟ «النَّسَب» ضمیر دارد یا نه؟ «كُلِّ امْرِئٍ» یعنی چی؟

پاسخ تشریحی کلمات مهم: «لَا يَفْخِرُ الْإِنْسَانُ»: انسان نباید افتخار کند / «جَهْلًا»: نابخردانه / «بِالنَّسَبِ»: به دودمان / «فَإِنَّ»: چراکه / «كُلِّ امْرِئٍ»: هر انسانی / «يُفْلِحُ»: رستگار می‌شود / «بِالْعِلْمِ»: به وسیله علم / «وَعَمَلٍ يُحْسِنُهُ»: کاری که آن را نیکو انجام می‌دهد. / «فِي الْحَيَاةِ»: در زندگی خطاهای سایر گزینه‌ها:

- افتخار نمی‌کند (انتهای «لا يفخر» کسره گرفته است و این یعنی «لا» تغییری در فعل مضارع ایجاد کرده است؛ در نتیجه لای نهی است، نه نفی!)
- انسان جاهل («جهلاً» صفت «الإنسان» نیست!) - خاندان خود («خود» اضافی است، زیرا در «النَّسَب» ضمیری به کار نرفته است!)

۳ در زندگی «فی الحیاة» مربوط به بخش آخر جمله است و در جای خود ترجمه نشده است! - فقط (اضافی است!) - کسی که ترجمه درستی برای «کل امری» نیست. - عمل «عمل: عملی» نکره است، نه معرفه! - به کار گیرد (معادل «یُحسِن: به خوبی انجام دهد» نیست!)

نکته کسر گرفتن انتهای فعل مضارع نشانه مجزوم بودن آن است و صرفاً برای راحتی در قرائت به جای سکون به کار می‌رود!

تست و پاسخ ۸۳

«لحدیقة أبی الجمیلة أشجار كثیرة ذات الغصون النَّضرة نَبیع أثمارها فی فصل الصَّیف!»:

۱) پدرم باغ زیبایی دارد که درختان زیاد آن دارای شاخه‌های تر و تازه‌ای هستند و میوه‌های آن‌ها را در فصل تابستان می‌فروشیم!

۲) باغ زیبایی پدرم درختان زیادی دارد که دارای شاخه‌های تر و تازه هستند و میوه‌های آن‌ها را در فصل تابستان می‌فروشیم!

۳) باغ زیبایی پدر من دارای درختان زیادی است که شاخ و برگ‌های تر و تازه دارند و میوه‌های آن در فصل تابستان به فروش می‌رسد!

۴) درختان زیادی در باغ زیبایی پدرم وجود دارد و دارای شاخ و برگ‌هایی تر و تازه هستند که در فصل تابستان به فروش می‌رسند!

پاسخ: گزینه ۲

(عربی دهم - درس ۱)

مشاوره «ل+ اسم» در ابتدای جمله، غالباً معنای مالکیت دارد و اسمی که بعد از لام به کار می‌رود مالک است!

خودت حل کنی بهتره «الغصون النَّضرة» معرفه است یا نکره؟ «نَبیع» برای کدام صیغه است؟

پاسخ تشریحی کلمات مهم: «لحدیقة أبی الجمیلة»: باغ زیبایی پدرم دارد / «أشجار كثیرة»: درختان زیادی / «ذات الغصون النَّضرة»: دارای

شاخه‌های تر و تازه / «نَبیع»: می‌فروشیم / «أثمارها»: میوه‌های آن‌ها را / «فی فصل الصَّیف»: در فصل تابستان

خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱) پدرم ... دارد. «ل+ دارد» به «حدیقة» چسبیده است؛ بنابراین «باغ» مالک است، نه «پدر!» - درختان زیاد «أشجار كثیرة» نکره است، نه معرفه! - آن (اضافی است!) - تر و تازه‌ای «النَّضرة» معرفه است، نه نکره!

۳) به فروش می‌رسد. «نَبیع» برای متکلم مع الغیر (اول شخص جمع) است، نه غایب!

۴) در باغ «در» اضافی است! - وجود دارد «ل+ اسم» در ابتدای جمله غالباً به معنای «دارد» است، نه «وجود دارد!» - شاخ و برگ‌هایی «الغصون» معرفه است، نه نکره! - «أثمارها: میوه‌های آن‌ها را» (ترجمه نشده است!) - به فروش می‌رسند. (مانند ۲)

تست و پاسخ ۸۴

«علی کلِّ مواطن فی بلادنا الواسعة الحفاظ علی المرافق العامة مثل المستوصفات و المتاحف حتّی ینتفع بها الناس جمیعاً!»:

۱) هر هم‌وطنی در سراسر کشورمان، باید از تأسیسات عمومی مانند بیمارستان‌ها و موزه‌ها محافظت کند تا مردم همگی از آن‌ها سود ببرند!

۲) بر هر شهروندی که در کشور پهناور ماست، واجب است که از تأسیسات عمومی مانند بیمارستان‌ها و موزه‌ها محافظت کند تا آن‌ها به همه مردم سود برسانند!

۳) هر شهروندی در کشور پهناور ما، باید از تأسیسات عمومی مانند درمانگاه‌ها و موزه‌ها محافظت کند تا مردم همگی از آن‌ها بهره ببرند!

۴) در سرزمین پهناور ما، محافظت از تأسیسات عمومی مانند درمانگاه‌ها و موزه‌ها وظیفه همه هم‌میهنان است تا آن‌ها به همه مردم سود برسانند!

پاسخ: گزینه ۳

(عربی دهم - درس ۲)

مشاوره گاهی اوقات برای رد گزینه باید از معنای لغات استفاده کنیم؛ بنابراین برای تست‌های ترجمه هم به معنای لغات نیاز داریم!

خودت حل کنی بهتره «المستوصفات» یعنی چی؟ «کلِّ مواطن» جمعه یا مفرد؟

پاسخ تشریحی کلمات مهم: «علی کلِّ مواطن»: هر شهروندی باید / «فی بلادنا الواسعة»: در کشور پهناور ما / «الحفاظ علی المرافق

العامة»: از تأسیسات عمومی محافظت کند / «مثل المستوصفات»: مانند درمانگاه‌ها / «المتاحف»: موزه‌ها / «حتّی ینتفع بها الناس»: تا مردم

از آن‌ها بهره ببرند / «جمیعاً»: همگی

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) سراسر (اضافی است) - کشورمان («الواسعة: پهناور» ترجمه نشده است!) - بیمارستان‌ها (معادل «المُسْتَشْفِیَات» است، نه «المُسْتَوْصَفَات»!)
 ۲) که در کشور... ماست («که» و «است» اضافی هستند.) - بیمارستان‌ها (مانند ۱) - سود برسانند («یتنفع: سود ببرد» لازم است، نه متعدی! «یتنفع» متعدی و به معنای «سود برساند» است!)
 ۴) وظیفه همه هم‌میهنان (معادل «علی کلّ مواطن: بر هر شهروندی واجب است» نیست!) - سود برسانند (مانند ۲)

نکته وقتی که بعد از ساختارهای اجباری (مثل «يجب علينا...») مصدر به کار می‌رود، می‌توانیم آن را به شکل فعل هم ترجمه کنیم! به همین دلیل در این سؤال «الحفاظ» به شکل فعل ترجمه شده است.

تست و پاسخ ۸۵

«هل تعلمین أنّ النملة مع أنّ جسمها صغیرٌ تقدّر علی حمل شیءٍ یفوق وزنها خمسين مرّة؟!»:

- ۱) آیا می‌دانی که مورچه با وجود جسم کوچکی که دارد، قادر به حمل چیزی است که از وزن خود پنجاه برابر بیشتر است؟!
 ۲) آیا می‌دانید که مورچه گرچه جسمش کوچک است، قادر است چیزی را حمل کند که پنجاه برابر از وزنش بالاتر است؟!
 ۳) آیا می‌دانی که مورچه با این که جسمش کوچک است، می‌تواند یک چیز را که از وزنش پنجاه برابر بالاتر است، حمل کند؟!
 ۴) آیا می‌دانی که مورچه علی‌رغم جسم کوچکش، چیزی را قادر است حمل کند که از پانزده برابر وزن خود بالاتر است!؟

پاسخ: گزینه ۳

(عربی دهم - درس ۲)

مشاوره فعل‌های مضارعی که به «ین» ختم می‌شوند، مفرد مؤنث مخاطب هستند و آن‌ها را با اسم‌هایی که به «ین» ختم می‌شوند که غالباً جمع مذکر هستند، اشتباه نگیرید! مثلاً «تذهبین» یعنی «تو می‌روی» و «مؤمنین» یعنی «مؤمن‌ها»!

خودت حل کنی بهتره «تعلمین» برای جمعه یا مفرد؟ «صغیر» صفت «جسم» هست یا نه؟ «خمسين» یعنی چی؟

پاسخ تشریحی کلمات مهم: «هل تعلمین»: آیا می‌دانی / «انّ»: که / «النملة»: مورچه / «مع أنّ»: با این که / «جسمها صغیر»: جسمش کوچک است / «تقدّر علی حمل شیء»: می‌تواند یک چیز را حمل کند / «یفوق وزنها خمسين مرّة»: از وزنش پنجاه برابر بالاتر است. خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) جسم کوچکی (اولاً «صغیر» صفت «جسم» نیست، ثانیاً ضمیر «ها» در «جسمها» ترجمه نشده است!) - دارد (معادلی در عبارت عربی ندارد).
 ۲) می‌دانید («تعلمین» برای مفرد است، نه جمع!)
 ۴) جسم کوچکش («صغیر» صفت «جسم» نیست!) - پانزده (معادل «خمسين: پنجاه» نیست!)

تست و پاسخ ۸۶

عین الصّحیح:

- ۱) إنّ دواء داء المرء فیهِ فعلیه أن یشعر: بی‌گمان بیماری انسان دارویی دارد که باید او در خودش احساس کند!
 ۲) أعلم أنّ الثّاس ما خلّقوا إلّا من العظم واللّحم: آگاه هستم که مردم را جز از استخوان و گوشت نیافریدند!
 ۳) إذا تُجّهت عملنا بالعلم نخرج من إغبرار الجهل: اگر عملمان را با دانش مجهز کنیم از غبار آلودگی نادانی خارج می‌شویم!
 ۴) أترون الإنسان عالمًا قد انطوی فیهِ عالم أكبر؟: آیا انسان را جهانی می‌پندارید که در آن جهانی بزرگ‌تر را تنیده‌اند!؟

(عربی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید؛ پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید!

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

خودت حل کنی بهتره سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) بیماری انسان دارویی دارد (معادل «دواء داء المرء: داروی بیماری انسان» نیست!) - «در خودش» در جای مناسب خود ترجمه نشده.
- ۲) آگاه هستم (معادل دقیقی برای «أعلم: می‌دانم» نیست؛ چراکه به شکل اسنادی ترجمه شده است!) - نیافریدند («ما خلقوا: آفریده نشدند» مجهول است، نه معلوم).
- ۳) تنیده‌اند («قد انطوى: تنیده شده است» مفرد از باب انفعال و در نتیجه لازم است، نه متعدی!)

تست و پاسخ ۸۷

عین الصّحیح:

أقترح یعنی تو را پیشنهاد می‌دهم.

- ۱) أقترح لك ألا تكتب واجباتك دون أن تفهم معناها!؛ به تو پیشنهاد می‌کنم که تکالیف خود را بدون فهمیدن معنا، ننویسی!
- ۲) إن نظرنّا إلى الطبیعة شاهدنا أنعم الله المنهمرة حولنا!؛ اگر به طبیعت نگاه کنیم، نعمت‌های خداوند را می‌بینیم که اطرافمان ریزان هستند!
- ۳) طلبت المدرّسة من إحدى زميلاتنا أن تطفئ مصابيح الصّف!؛ معلم از اولین همکلاسی‌های ما درخواست کرد تا چراغ کلاس را خاموش کند!
- ۴) كلّ نبات یتمو یحتاج إلى جذوات الشّمس المستعرة؛ هر گیاهی که می‌روید به آخگرهای فروزان خورشید نیاز دارد!

پاسخ: گزینه ۴ (عربی دهم - درس ۱ و ۲)

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید؛ پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید!

خودت حل کنی بهتره سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) فهمیدن («أن تفهم: که بفهمی» فعل است، نه مصدر!) - معنا (ضمیر «ها» در «معناها: معنای آن‌ها» ترجمه نشده است!)
- ۲) که ریزان هستند («المنهمرة» صفت «أنعم» است و نباید میان ترجمه موصوف و صفت «که» بیاوریم؛ بنابراین «نعمت‌های ریزان خداوند» صحیح است!)
- ۳) اولین (معادل «إحدى: یکی از» نیست!) - چراغ («مصابيح: چراغ‌ها» جمع است، نه مفرد!)

تست و پاسخ ۸۸

«در دنیا برای آخرت به گونه‌ای کار کن که گویی مرگت نزدیک است!»:

- ۱) اعمل لآخرتك في الدّنيا كأنّك تموت عن قریب!
- ۲) اعمل في الدّنيا لآخرتك كأنّ موتك قریب!
- ۳) اعمل للآخرة في الدّنيا كأنّ الموت قریب!
- ۴) اعمل في الدّنيا لآخرتك حیث أنّ موتك یقترب!

پاسخ: گزینه ۲ (عربی دهم - درس ۱)

مشاوره در این مدل سوالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن و ... خیلی دقت کن!

خودت حل کنی بهتره «آخرت» و «مرگت» رو بررسی کن، بعدشم معادل «نزدیک» رو پیدا کن.

پاسخ تشریحی کلمات مهم: برای آخرت: «لآخرتك» / به گونه‌ای: «كأنّ» / کار کن: «اعمل» / مرگت: «موتك» / نزدیک: «قریب» خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) تموت (فعل است و به معنای «می‌میری» در حالی که «مرگ» اسم است!)
- ۲) الآخرة (معادل ضمیر «ت» در «آخرت» ترجمه نشده است!) - الموت (معادل ضمیر «ت» در «مرگت» به کار نرفته است!)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیال سبز

۴) یقرب (فعل است و به معنای «نزدیک می‌شود» در حالی که «نزدیک» اسم است!)

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجَبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٨٩ - ٩١) بِمَا يَنَاسِبُ النَّصَّ:

راجعت امرأة شائبة إلى الشرطة وأخبرتها عن فقدان زوجها. طلب ضابط الشرطة منها أن تكتب على ورقة ميزات زوجها و وقت فقدانه و تعطي صورة جديدة منه. بعدما كتبت المرأة ما طلبت منها على الورقة قالت: بعد عودتي إلى البيت سأتي لكم بصورة منه بسرعة، استلم الضابط الورقة وقرأها فأدرك أن زوجها قد فقد منذ شهرين اثنين و لم يعد إلى المنزل حتى الآن؛ فسألها ضابط الشرطة متعجباً: «لماذا أخبرتنا عن فقدان زوجك متأخرة؟» فأجابت حزينة: «كنت أحس بأن زوجي بجنبي طوال هذه المدة و لم أشعر بفقدانه، و لكن عندما تقدمت نقوده في المصرف («المصرف» مجموعة اقتصادية يستودع الناس نقودهم إليها)، أدركت أنه قد فقد، و الآن من المستحيل أن تستمر حياتي بدون حضوره.»

ترجمه متن

زن جوانی به پلیس مراجعه کرد و از گم شدن همسرش به او خبر داد. مأمور پلیس از او خواست ویژگی‌های همسرش و زمان گم شدنش را روی یک برگه بنویسد و عکس تازه‌ای از او بدهد. بعد از این که آن زن چیزی را که از او خواسته شده بود روی برگه نوشت گفت: «بعد از برگشتنم به خانه به سرعت عکسی از او را برایتان خواهم آورد.» مأمور برگه را گرفت و آن را خواند و فهمید که همسر او از دو ماه قبل گم شده و تا الان به منزل بازنگشته است؛ پس مأمور پلیس با تعجب از او پرسید: «چرا با تأخیر ما را از گم شدن همسرت با خبر کردی؟» او با ناراحتی پاسخ داد: «در طول این مدت حس می‌کردم که همسرم در کنارم است و نبودنش را احساس نکردم، اما وقتی پول‌هایم در بانک (بانک مجموعه‌ای اقتصادی است که مردم پول‌هایشان را به آن می‌سپارند) تمام شد فهمیدم که گم شده است و اکنون بدون حضور او زندگی‌ام محال است ادامه پیدا کند.»

تست و پاسخ ۸۹

ما أثار التعجب في الضابط؟

- (١) إنَّ المرأة كانت تحسُّ أنَّ زوجها بجانبها دائماً!
 (٢) المرأة ما كانت لديها صورة من زوجها!
 (٣) كانت المرأة لم تُخبر الشرطة عن فقدان زوجها مدةً طويلة!
 (٤) إنَّ زوج المرأة كان لم يعد إلى المنزل منذ عدّة شهور!

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ تشریحی چه چیزی تعجب مأمور را برانگیخت؟

- ١) زن همواره حس می‌کرد که همسرش در کنار اوست!
 ٢) زن عکسی از همسرش نداشت!
 ٣) زن برای مدتی طولانی خبر گم شدن همسرش را به پلیس نداده بود!
 ٤) همسر زن از چند ماه قبل به خانه بازنگشته بود!

تست و پاسخ ۹۰

لماذا كانت المرأة تشعر بأنّها لا تقدر على استمرار حياتها؟

- (١) لأنَّ فقدان زوجها أدخل في قلبها حزناً شديداً!
 (٢) لأنَّ زوجها كان قد تركها و لم يعد إلى المنزل!
 (٣) لأنّها لم تكن لديها نقود حتى تدفع نفقات حياتها!
 (٤) لأنَّ المصرف أعلن لها أنَّ نقودها قد نفدت!

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ تشریحی چرا زن احساس می‌کرد که نمی‌تواند به زندگی‌اش ادامه دهد؟

- ۱) زیرا گم‌شدن همسرش ناراحتی شدیدی را وارد قلب او کرده بود!
- ۲) زیرا همسرش او را ترک کرده بود و به منزل بازنگشته بود!
- ۳) زیرا پولی نداشت که هزینه‌های زندگی‌اش را بپردازد!
- ۴) زیرا بانک به او اعلام کرده بود که پول‌هایش تمام شده است!

تست و پاسخ ۹۱

عین الصّحیح:

- ۱) كانت المرأة تحبّ زوجها حباً شديداً!
- ۲) كان بيت المرأة و زوجها قرب مركز الشرطة!
- ۳) رجعت المرأة بسرعة إلى بيتها لتأتي بصورة من زوجها!
- ۴) إنّما كانت تهتمّ المرأة الشابة بما يملك زوجها!

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ تشریحی ۱) زن همسرش را شدیداً دوست داشت!

- ۲) خانه زن و همسرش نزدیک مرکز پلیس بود! (در متن اشاره‌ای به آن نشده است!)
- ۳) زن به سرعت به خانه‌اش بازگشت تا عکسی از همسرش بیاورد! (گفت میرم سریع می‌آیم، ولی هنوز نرفته بود!)
- ۴) زن جوان فقط به چیزهایی که همسرش داشت اهمیت می‌داد! (دقیقاً)

• عین الصّحیح في التّحليل الصرفيّ و الإعراب (۹۲ - ۹۳):

تست و پاسخ ۹۲

«شایة - أخبرت - استلم - كتبت»:

- ۱) شایة: مفرد مؤنث - علی وزن «فَاعِل» - معرب / صفة و موصوفاها: «امرأة»
- ۲) أخبرت: فعل ماضٍ - للمفرد المؤنث الغائب - مضارعه: «يُخبر» / فاعله ضمير «ها» البارز
- ۳) استلم: فعل ماضٍ - للغائب - علی وزن «استفعل - يستفعل» / فعل و فاعله «الضّابط»
- ۴) كتبت: فعل ماضٍ - للمؤنث المخاطب - مصدره «كتابة» - الكسرة في آخره لدفع التّقاء الساكنين

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره در این مدل تست‌ها سعی کنید، ابتدا بخش سمت راست گزینه‌ها رو بررسی کنید، چون معمولاً به مراجعه به متن احتیاجی نداره و بعد اگر حل نشد بخش سمت چپ رو بررسی کنید. ضمناً حتماً دقت کنید که عبارت صحیح رو می‌خواه یا خطا رو!!!

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۲) فاعله ضمير «ها» («ها» مفعول است، نه فاعل!)
- ۳) علی وزن «استفعل - يستفعل» (حروف اصلی این فعل «س ل م» است؛ بنابراین بر وزن «افتعل - يفتعل» است!)
- ۴) للمؤنث المخاطب (در این عبارت «کتبت: نوشت» برای مؤنث غایب است، نه مخاطب!)

تست و پاسخ ۹۳

«اثین - أحس - هذه - يستودع»:

- ۱) اثین: اسم - من الأعداد الأصلية - نونه مفتوحة دائماً / صفة لموصوفها: «شهرين»
- ۲) أحس: فعل مضارع - للمتکلم مع الغير / فعل و فاعل؛ «كنت أحس» يعادل الماضي الاستمراري في الفارسية
- ۳) هذه: اسم إشارة - للمفرد المؤنث أو للجمع غير العاقل - نكرة - مبنی / مضاف إليه و مضاف لـ «المدّة»
- ۴) يستودع: فعل مضارع - للغائب المذكر - حروفه الأصلية: «ودع» / فعل و فاعله «التاس»

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره در این مدل تستها سعی کنید، ابتدا بخش سمت راست گزینه‌ها رو بررسی کنید، چون معمولاً به مراجعه به متن احتیاجی نداره و بعد اگر حل نشد بخش سمت چپ رو بررسی کنید. ضمناً حتماً دقت کنید که عبارت صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) نونه مفتوحة دائماً «اثین: دو» مثنی است؛ بنابراین نون آخر آن همواره مکسور (کسره‌دار) است، نه مفتوح (فتحه‌دار)!
- ۲) للمتکلم مع الغير «أحس» للمتکلم وحده است!
- ۳) نكرة (اسم‌های اشاره همگی مبنی هستند) - مضاف لـ «المدّة» (اسم‌های اشاره مضاف نمی‌شوند).

تست و پاسخ ۹۴

عين الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ۱) إذا مَلَكَ الأَرَاذِلُ هَلَكَ الأَفْضَلُ!
- ۲) الكَلْبُ يَسْمَعُ صَوْتَ السَّاعَةِ مِنْ أَرْبَعِينَ قَدَمًا!
- ۳) القُستَان من المَلابِس السَّائِيَةِ ذَاتِ الأَلْوَانِ المُخْتَلِفَةِ!
- ۴) فَهَمَّتْ فِي السَّفَرِ أَنْ السَّعْبَ الإِيرَانِيَّ سَعَبَ مَضِيَّافًا!

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره در این تستها لازم نیست همه حرکتها بررسی بشن!!! حتماً ابتدا برید سراغ وزن فعلها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذكر سالم و مثنی؛ بعد به اسم فاعلها و اسم مفعولها و سپس به فعل‌های مجهول دقت کنید!

پاسخ تشریحی خطاهای این گزینه:

صوت (تلفظ صحیح این کلمه «صوت» است!) - أَرْبَعِينَ (اعداد «عشرین، ثلاثین، أَرْبَعِينَ و ...» مانند جمع‌های مذكر سالم هستند و نون آخر آن‌ها باید فتحه داشته باشد، نه کسره؛ بنابراین «أَرْبَعِينَ» صحیح است!)

تست و پاسخ ۹۵

عين غير المناسب في المفهوم: «لا تنظروا إلى كثرة صلاتهم ... و لكن انظروا إلى صدق الحديث ...»

- ۱) سُبْحَه بر کف، توبه بر لب، دل پر از شوق گناه / معصیت را خنده می‌آید ز استغفار ما!
- ۲) ای که مسجد می‌روی بهر سجود / سر بجنید دل نجنید این چه سود!
- ۳) عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت / که گناه دگران بر تو نخواهند نوشت!
- ۴) واعظان کاین جلوه در محراب و منبر می‌کنند / چون به خلوت می‌روند آن کار دیگر می‌کنند!

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی (و البته گاهی هم خارج از کتاب) طرح می‌شوند؛ پس باید از قبل بررسی شده باشند!

خودت حل کنی بهتره با دقت به ترجمه عبارت، سعی کن خودت حل کنی: «به زیاد بودن نمازشان نگاه نکنید ...، اما به راستی گفتار نگاه کنید!»

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

پاسخ تشریحی مفهوم این عبارت «ریاکاری» و «یکی نبودن حرف و عمل» است!

در ۳) چنین مفهومی دیده نمی‌شود!

تست و پاسخ ۹۶

کم کلمه جمعها خطاً؟ «بَدَل» ← «أبدال / نعمة» ← «أنعم / جرم» ← «جرائم / عظم» ← «عظام / عدو» ← «عدوان / بهيمة» ← «بهائم / عمود» ← «أعمدة»

(۱) واحد (۲) اثنان (۳) ثلاثة (۴) أربعة

(عربی دوازدهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره جمع‌های مکسر کلمات کتاب درسی را جدی بگیرید، چه در کنکور و چه در امتحان نهایی!

پاسخ تشریحی جمع مکسر «جرم» «أجرام» است و «جرائم» جمع «جرم» است! هم‌چنین جمع مکسر «عدو» «أعداء» است و «عدوان: دشمنی» مفرد است!

تست و پاسخ ۹۷

عین الخطأ حسب ما يُشار إليه:

(۱) عندما وصلتُ إلى قاعة المطار رأيتُ أولئك الجنود واقفين أمام بابها!

(۲) إن هذا العدوان بين هاتين الأختين عاقبته التدامة والخسران!

(۳) أتزعم أنّ هذه الأغصان لا تُعطي أثماراً بعد سنتين اثنتين؟!

(۴) لا توجد بين هذه الإخوة عداوةٌ لأنهم لا يُصرون على الخلافات بينهم!

(عربی دهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره گاهی در تست‌ها سر و کله صورت سوالات خلاقانه می‌شود. در این صورت اگر معنای آن را نمی‌دانستید، سعی کنید از طریق شباهت‌ها و تفاوت‌های گزینه‌ها معنای صورت سؤال را حدس بزنید و اگر باز هم نشد، گذشت داشته باشید و از آن تست گذر کنید که به گرفتن وقت و نمره منفی نمی‌ارزد!!!

خودت حل کنی بهتره «ما يُشار إليه» یعنی «چیزی که به آن اشاره شده است». در واقع مطابقت اسمی که بعد از اسم اشاره آمده با جنس و تعداد اسم اشاره مد نظر طراح است.

پاسخ تشریحی در این عبارت «الإخوة: برادران» جمع مذکر است، اما «هذه» برای مفرد مؤنث است؛ بنابراین خطاست و «هؤلاء» صحیح می‌باشد!

در سایر گزینه‌ها این مطابقت وجود دارد:

۱) «أولئك» و «الجنود» هر دو جمع مذکر هستند.

۲) «هذا» و «العدوان» هر دو مفرد مذکر و «هاتین» و «الأختين» هر دو مثنای مؤنث هستند.

۳) «الأغصان: شاخه‌ها» جمع غیر انسان است و باید برای آن مفرد مؤنث بیاوریم؛ بنابراین «هذه» صحیح است.

تست و پاسخ ۹۸

عین أوزان الأسماء التالية (على الترتيب): «متراکم - مُستعرة - مُنتشرة - مُنهيمة»

(۱) مُتفاعل - مُتفعلة - مُنفعلة

(۲) مُتفاعل - مُستفَعلة - مُنفعلة - مُنفعلة

(۳) مُفاعل - مُستفَعلة - مُفتعلة - مُفتعلة

(۴) مُتفاعل - مُفتعلة - مُنفعلة - مُفتعلة

(عربی دهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیالی سبز

مشاوره برای تشخیص وزن به احساس و غریزه خودتان اکتفا نکنید و مطابق قواعد آن عمل کنید! سه حرف اصلی کلمه را بردارید و به جای آن‌ها به ترتیب «ف ع ل» بگذارید، ضمناً هیچ تغییری در حرکات کلمه ایجاد نکنید!

خودت حل کنی بهتره طبق قاعده‌ای که در بخش مشاوره گفتیم حلش کن.

پاسخ تشریحی بررسی کلمات:

مُتْرَاكِم ← سه حرف اصلی: «ر ک م» ← وزن: مُتْفَاعِل

مُسْتَعْرَة ← سه حرف اصلی: «س ع ر» ← وزن: مُفْتَعَلَة

مُنْتَشِرَة ← سه حرف اصلی: «ن ش ر» ← وزن: مُفْتَعَلَة

مُنْهَمِرَة ← سه حرف اصلی: «ه م ر» ← وزن: مُنْفَعَلَة

تست و پاسخ ۹۹

عَيْن ما لیس فيه خطأ عن العدد و المعدود:

- (۱) قد حُذِف ثلاثة موضوعاً في الطبعة السادسة من هذا الكتاب!
 (۲) حفظت الطالبة ستين بيتاً من أشعار ديوان «حافظ»!
 (۳) الفائز الأولى في هذه المباراة يذهب إلى المسابقات العالمية!
 (۴) إحدى المعلمات انتخبت إحدى عشرة طالبات للمسابقة!

پاسخ: گزینه ۲ (عربی دهم - درس ۲)

مشاوره قواعد عدد و معدود در چند سال اخیر محبوب دل طراحان کنکور بوده است. تست‌های چون داری هم طرح کردن، پس خوب خوب بر این قواعد مسلط باشید!

خودت حل کنی بهتره معدود اعداد «سه تا ده» جمع بودن یا مفرد؟ معدود «یازده به بعد» چطور؟

پاسخ تشریحی خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱) معدود اعداد «سه تا ده» جمع هستند و مجرور؛ بنابراین «ثلاثة موضوعاً» نادرست بوده و «ثلاثة مواضع» صحیح است!

۳) «الأولى» صفت «الفائز» است، بنابراین باید به شکل مذکر بیاید، نه مؤنث؛ در نتیجه «الأول» صحیح است!

۴) معدود عدد «یازده» مفرد است، نه جمع؛ بنابراین «إحدى عشرة طالبات» نادرست بوده و «إحدى عشرة طالبة» صحیح است! دقت کنید که «إحدى: یکی از» عدد نیست و با «إحدى عشرة: یازده» تفاوت دارد!!!

تست و پاسخ ۱۰۰

«متی ترجعین من الملعب غداً؟». عین إجابة مناسبة:

- (۱) سَنَرَجِعُ منه في الساعة النصف و الخامسة!
 (۲) نَرَجِعُ منه في الساعة التاسعة تماماً!
 (۳) في الساعة التسعة عشر أرجعُ منه!
 (۴) سأرجعُ منه في الساعة الحادية عشرة!

پاسخ: گزینه ۴ (عربی دهم - درس ۲)

مشاوره حتماً حواست باشه مضارعی که به «بن» ختم می‌شه مفرده، نه جمع! ضمناً کاربرد اعداد در بیان ساعت رو هم مسلط باش!

خودت حل کنی بهتره «ترجعین» مفرد مؤنث مخاطبه؛ پس در جوابش باید از چه صیغه‌ای استفاده کنیم؟ «من» یا «ما»؟ / برای بیان ساعت از چه نوع عددی استفاده می‌کردیم؟

پاسخ تشریحی

ترجمة متن: «فردا چه زمانی از ورزشگاه بازمی‌گردی؟»

در جواب باید بگوییم «بازمی‌گردم»؛ بنابراین «أرجع» صحیح است، نه «نرجع». (رد ۱ و ۲)

برای بیان ساعت هم از ساختار «الساعة الفاعلة» استفاده می‌کنیم؛ بنابراین «الساعة التسعة» و «الساعة التّصف...» نادرست هستند! (رد ۱ و ۳)

تاریخ دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۲۴ / تاریخ دهم: درس ۱ تا ۴۱

تست و پاسخ ۱۰۱

- کدام گزینه، در مقام اشاره به یکی از ویژگی‌های رویدادهای تاریخی، به درستی تدوین نشده است؟
- ۱) تنها راه کشف و شناخت دوران پیش از تاریخ، منابع دست اول غیرمکتوب است.
  - ۲) از طریق بازسازی وقایع تاریخی، مانند نبرد حزان، می‌توان دوباره آن‌ها را تجربه کرد.
  - ۳) با مراجعه به تورات، می‌توان اطلاعاتی دربارهٔ هخامنشیان خصوصاً کورش به دست آورد.
  - ۴) یکی از مهم‌ترین علل شکل‌گیری قیام‌های ضداموی، سیاست عرب‌گرایی امویان بوده است.

(تاریخ دهم - درس ۱ - ویژگی‌های رویدادهای تاریخی / درس ۳ - باستان‌شناسی و تاریخ)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره برای پاسخ به پرسش‌هایی که حالت «مصادیقی» دارند، در گام اول باید «مفاهیم» رو توی ذهن خودت مرور کنی و بعد مصادیق بیان‌شده در گزینه‌ها رو با اون مفهوم‌ها مطابقت بدی؛ مثلاً برای پاسخ به این سؤال، ابتدا باید از خودت بررسی ویژگی‌های رویدادهای تاریخی چیا هستن؟ و بعد بری سراغ گزینه‌ها و ببینی برای کدومش، مثال نادرستی زده شده.

درس‌نامه

ویژگی‌های رویدادهای تاریخی عبارت‌اند از:

- الف) دور از دسترس‌اند و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آن‌ها را به طور مستقیم درک کرد؛ بلکه آن‌ها را باید با استفاده از شواهد و مدارک شناخت. (درستی ۱ و ۳)
- ب) تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند. (نادرستی ۲)
- ج) مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطهٔ علت و معلولی دارند. (درستی ۴)

پاسخ تشریحی رویدادهای تاریخی تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند و حتی از طریق بازسازی نیز نمی‌توان آن‌ها را همان‌گونه که واقعاً رخ داده‌اند، تجربه نمود. بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۳) به نخستین ویژگی رویدادهای تاریخی اشاره دارند؛ این که دور از دسترس‌اند و قابل مشاهدهٔ مستقیم نیستند و تنها با استفاده از منابع دست اول و دست دوم می‌توان به درک و شناخت آن‌ها نائل آمد؛ هم‌چنین تنها راه شناخت دوران طولانی پیش از تاریخ (پیش از اختراع خط)، منابع دست اول غیرمکتوب حاصل از کاوش‌های باستان‌شناسی (مانند ابزارهای سنگی، نقاشی‌های روی دیوار غارها، گورهای قدیمی و ...) است.
- ۴) به سومین ویژگی رویدادهای تاریخی اشاره دارد؛ این که بین آن‌ها روابط علت و معلولی وجود دارد.

دام‌تستی ممکنه واژه «تنها» در ۱، تو رو به اشتباه بندازه و با خودت بگی تنها راه شناخت گذشته که منابع دست اول غیرمکتوب نیست؛ پس این گزینه غلطه، اما حواست باشه که وقتی صحبت از دوران «پیش از تاریخ» یعنی «پیش از اختراع خط» می‌شه، تنها راه شناخت، همین منابعه و بس.

تست و پاسخ ۱۰۲

- یکی از فایده‌ها و کارکردهای علم تاریخ، تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی است؛ این کارکرد را از کدام‌یک از مثال‌های زیر می‌توان استنباط نمود؟
- ۱) نتایج مشروطه تنها به زمان وقوع آن محدود نبوده و دوران پس از خود را نیز متأثر کرده است.
  - ۲) تاریخ بیهقی گنجینه‌ای ارزشمند برای پرورش قوهٔ شناخت و خودآگاهی ایرانیان به شمار می‌رود.
  - ۳) ایرانیان در برابر تهاجم ویرانگر مغولان دوام آوردند و حتی توانستند رفتار غیرمدنی آن‌ها را مهار کنند.
  - ۴) تأثیر تحولی که افرادی مثل کورش یا ابن سینا ایجاد کردند، هنوز هم در زندگی ایرانیان احساس می‌شود.

(تاریخ دهم - فواید و کارکردهای مطالعهٔ تاریخ)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره این هم یکی دیگه از اون سؤال‌های مصادیقی است؛ اول باید مفهوم تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی رو بر ای خودت درست و حسابی هضم کنی و بفهمی منظور ازش دقیقاً چیه و بعد بری و ببینی کدوم گزینه می‌تونه به این مفهوم نزدیک‌تر باشه.

درس نامه ..

برخی از فایده‌ها و کارکردهای علم تاریخ عبارت‌اند از:

مطالعه سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینه ارزشمندی برای پرورش قوه شناخت و تفکر است. بسیاری از آیات قرآن، انسان را به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته دعوت نموده و تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی کرده‌اند.	منبع شناخت و تفکر
دامنه شناخت و آگاهی تاریخی فقط به گذشته محدود نمی‌شود، بلکه به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده نیز کمک می‌کند؛ زیرا رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند، اما آثار و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند می‌دهد.	بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده
مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها، تلخ‌کامی‌ها، موفقیت‌ها و شکست‌های هم شریک بوده‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود، علاقه و دلبستگی دارند؛ بنابراین آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می‌شود.	تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی

پاسخ تشریحی آگاهی تاریخی ایرانیان از گذشته خودشان (شامل زبان، فرهنگ، مذهب و دیگر جلوه‌های تمدنی ایرانی بودن)، نقش زیادی در حفظ هویت آنان در طول تاریخ داشته است. نیاکان ما به اتکای چنین آگاهی و دلبستگی به زبان و فرهنگ خویش، توانسته‌اند در برابر حوادث عظیمی همچون حمله اسکندر مقدونی و تهاجم ویرانگر مغولان و سایر هجوم‌های خارجی، دوام بیاورند و مانع از فروپاشی جامعه و فرهنگ ایرانی شوند؛ بنابراین (۳) به یکی از فواید و کارکردهای علم تاریخ که همانا تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی است، اشاره دارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

با توجه به مطالب مندرج در جدول بخش درس‌نامه، (۱) و (۲) به دومین فایده و کارکرد تاریخ یعنی «بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده» اشاره دارند و (۲) نیز یادآور نخستین فایده و کارکرد علم تاریخ یعنی «منبعی برای شناخت و تفکر» است.

دام‌تستی ممکنه با دیدن اسم «کورش» و «ابن سینا» در (۲)، یهو عرق ملی و حس میهن‌دوستی‌ات گل کنه و بگی آره، جواب همینه؛ اما خب هر گردی که گردو نیست! موقع پاسخ به سوالات درس تاریخ، حواست رو بیشتر جمع کن.

تست و پاسخ ۱۰۳

کدام موارد درباره گاه‌شماری در قلمرو هخامنشیان درست است؟

(الف) سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد.

(ب) ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند.

(ج) برای رفع مشکل عقب‌افتادن از سال حقیقی، کیبسه می‌گرفتند.

(د) پنج روز اضافی به نام اندرگاه (پنجه) به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌شد.

(۱) «الف» - «ج»   (۲) «ج» - «د»   (۳) «د» - «ب»   (۴) «ب» - «الف»

پاسخ: گزینه ۴

(تاریخ دهم - درس ۲ - تاریخچه گاه‌شماری در ایران و جهان)

مشاوره گاهی یک مطلب به صورت «غیرمستقیم» مورد اشاره قرار می‌گیره که در این‌جور مواقع، برای این‌که اشتباه نکنی، باید حواست رو بیشتر جمع کنی. مثلاً در کتاب درسی گفته شده که گاه‌شماری هخامنشیان، خورشیدی - قمری بابلی بوده، اما خب این رو توی عبارتهای سؤال نمی‌بینی؛ پس یه کم باید عمیق‌تر بشی و ببینی گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی چه ویژگی‌ای داشته و در کدام عبارت بهش اشاره شده. در آزمون‌های بعدی هم از این سوالات غیرمستقیم خواهیم داشت، نگفتی‌ها!

درس نامه ●● گاه‌شماری‌های رایج در ایران از عصر باستان تاکنون

هخامنشیان	گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی
اشکانیان	گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی
ساسانیان	گاه‌شماری اوستایی (گاه‌شماری دینی زرتشتیان)
دوران اسلامی	گاه‌شماری‌های هجری قمری، یزدگردی، جلالی، دوازده حیوانی و هجری خورشیدی
حال حاضر	گاه‌شماری هجری خورشیدی که براساس گاه‌شماری جلالی تنظیم شده است.

پاسخ تشریحی محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت جمشید نشان می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو

هخامنشیان رواج داشته است، اما ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند. (درستی عبارت «ب»)
در گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی، سال به ۱۲ ماه ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد (درستی عبارت «الف»). از آن‌جا که سال قمری ۳۵۴ شبانه‌روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند. بررسی سایر عبارت‌ها:

عبارت «ج»: کبیسه‌گرفتن در گاه‌شماری «مصری» رواج داشته است.

عبارت «د»: افزودن پنج روز اضافی به نام اندرگاه یا پنجه به آخر ماه دوازدهم، از ویژگی‌های گاه‌شماری «اوستایی» بوده است.

دام‌تستی اگه توی دام (۳) افتادی، ممکنه ساسانیان رو با هخامنشیان اشتباه گرفته باشی.

تست و پاسخ ۱۰۴

منظور همون «گاه‌شماری» ه.

به کدام علت، «کرونولوژی» در مطالعات و پژوهش‌های تاریخ اهمیت فراوانی دارد؟

- ۱) علم تاریخ فقط به ثبت رویدادهای گذشته محدود نمی‌شود؛ بلکه زمینه‌ها، علل، نتایج و آثار حوادث تاریخی را نیز بررسی می‌کند.
- ۲) همهٔ وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ داده‌اند و از طریق نقشه‌های تاریخی می‌توان به درک و شناخت آن‌ها نائل آمد.
- ۳) رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند و مورخان می‌کوشند آن‌ها را براساس زمان وقوعشان توصیف و تحلیل کنند.
- ۴) نقش زمان و مکان در شکل‌دادن به رویدادهای تاریخی، مورخان را به سوی ترسیم خط زمان و استفاده از نقشه‌های تاریخی سوق داده است.

(تاریخ دهم - درس ۲ - فط زمان)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه ●●

دانش تاریخ، بدون توجه به زمان، معنایی ندارد؛ چراکه رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده‌اند و بدون آگاهی از زمان روی‌دادن آن‌ها، نمی‌توان به درک منطقی و درستی از تاریخ دست یافت. انسان از گذشته‌های بسیار دور با زمان و نحوهٔ سنجش آن مواجه بوده است. یکی از دستاوردهای مهم بشر، اندازه‌گیری زمان و ابداع گاه‌شماری یا تقویم است.

نکته گاه‌شماری، نظامی است که انسان برای اندازه‌گیری دقیق زمان (سال، ماه و روز) ابداع کرده است.

پاسخ تشریحی رویدادهای تاریخی در زمان معینی به وقوع پیوسته‌اند و مورخان می‌کوشند که این رویدادها را براساس زمان وقوع آن‌ها توصیف

و تحلیل کنند؛ بنابراین نظم و ترتیب رویدادها که به آن، گاه‌شماری (کرونولوژی) می‌گویند، در مطالعه و پژوهش تاریخ، اهمیت فراوانی دارد.

نکته خط زمان، ابزار مناسبی است که به وسیلهٔ آن می‌توان رویدادهای یک دوره یا دوران‌های مختلف تاریخی را، به ترتیب زمان وقوع

آن‌ها، بر روی نمودار نشان داد.

دام تستی درسته که همهٔ وقایع تاریخی، هم «زمان» معین و هم «مکان» معین دارند، اما آگه به این نکته توجه نداشته باشی که کرونولوژی یا گاه‌شماری، فقط و فقط به بُعد زمانی وقایع تاریخی مربوط می‌شه و با مکان اون‌ها کاری نداره، ممکنه فکر کنی (۴) کامل‌تر و جامع‌تره و به راحتی توی دماش بیفتی.

تست و پاسخ ۱۰۵

کدام‌یک از مراحل کار باستان‌شناسان نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است؟ چرا؟

- (۱) حفاری - مکان‌های باستانی و تاریخی از نظر شکل و وسعت تفاوت دارند.
- (۲) حفاری - با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی وارد می‌شود.
- (۳) شناسایی و کشف - بخش زیادی از آثار باستانی مهم، زیر خاک یا در اعماق دریاها قرار گرفته‌اند.
- (۴) شناسایی و کشف - یافتن برخی آثار باستانی نیازمند استفاده از پهبادها و روش‌های الکترومغناطیسی است.

پاسخ: گزینه ۲ (تاریخ دهم - درس ۳ - مراحل کار باستان‌شناسان)

درس‌نامه ●● فعالیت باستان‌شناسان داری سه مرحلهٔ مهم است:

شناسایی و کشف	برخی آثار باستانی مانند تخت جمشید و طاق بستان، بر سطح زمین قرار دارند و به آسانی قابل شناسایی هستند، اما بخش زیادی از آثار باستانی، زیر خاک یا در اعماق دریاها و رودخانه‌ها قرار گرفته‌اند. باستان‌شناسان برای کشف آثار باستانی، علاوه بر رجوع به کتاب‌های تاریخی، از ابزارها و فناوری‌های جدید و پیشرفته مانند پهبادها، رادارها و ... استفاده می‌کنند.
حفاری	باستان‌شناسان حین حفاری و خاک‌برداری: <ul style="list-style-type: none"> ● اگر به بنای تاریخی برخورد کنند، نخست نقشهٔ آن بنا را مشخص می‌کنند. ● اگر به شیئی برخورد کنند، نخست در همان وضعیت از آن عکس‌برداری و تمامی مشخصاتش را به طور دقیق ثبت می‌کنند.
استخراج و تنظیم اطلاعات	باستان‌شناسان، آثار یا بناهای باستانی کشف‌شده را به لحاظ قدمت، مواد و مصالح به کاررفته در آن‌ها و نیز کاربردهایشان، بررسی می‌کنند؛ هم‌چنین با مقایسهٔ آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف، می‌کوشند سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند.

پاسخ تشریحی حفاری، یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان و نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است؛ چراکه ممکن است با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود.

دام تستی (۳) هم ممکنه در نگاه اول خیلی اتوکشیده و درست به نظر بیاد؛ چراکه پیدا کردن آثار تاریخی از دل خاک یا عمق دریا هم نیاز به دقت و تجربه داره، اما خب (۲) درست‌تره، چون هم کتاب درسی بهش اشاره کرده و هم این‌که آگه یه اثر رو پیدا کنیم و با بی‌دقتی بهش آسیب بزنیم، خیلی بدتره تا این‌که اثری رو اصلاً پیدا نکنیم!

تست و پاسخ ۱۰۶

کدام موارد، دربارهٔ رویدادهایی که در فاصلهٔ ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش رخ داده، درست است؟

- (الف) با گسترش شهرنشینی، نخستین تمدن‌ها شکل گرفتند.
- (ب) بشر با ابداع چرخ سفالگری، ابزار و ظروف گلی تولید کرد.
- (ج) کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان رواج یافت.
- (د) با اختراع خط، توجه انسان به ثبت رویدادهای عصر خویش جلب شد.

(۴) «ج» - «ب»

(۳) «د» - «ج»

(۲) «الف» - «د»

(۱) «ب» - «الف»

(تاریخ دهم - درس ۱ - پیشینهٔ تاریخ‌نگاری / درس ۴ - دورهٔ تولید فلز و عصر نوسنگی)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره ممکنه در بعضی سؤالات، با تاریخ دقیق وقایع و یا بازه‌های زمانی مواجه بشی و اصلاً هم قابل انکار نیست که این سؤالات ممکنه بیهکم سخت باشن، اما نگران نباش، ماسعی می‌کنیم هر زمان که از این سؤالات داشتیم، توی بخش درس نامه‌یه جدول بیاریم که بهت کمک کنه این تاریخ‌ها و بازه‌های زمانی رو راحت‌تر به خاطر بسپاری و نزدیک کنکور هم بتونی از شون برای مرور سریع استفاده کنی.

درس نامه

دوران پیش از تاریخ (پیش از اختراع خط) را می‌توان به شرح زیر تقسیم‌بندی نمود (البته با کمی مسامحه، چون اندکی از دوران پس از اختراع خط را نیز در بر می‌گیرد):

دوره	بازه زمانی	دستاوردهای بشر
پارینه‌سنگی	بیش از یک میلیون تا ۱۸۰۰۰ سال پیش	ساخت ابزار از سنگ و استخوان؛ کشف آتش؛ گسترش استفاده از غار و ...
فراپارینه‌سنگی (میان‌سنگی)	۱۸۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰ سال پیش	ابداع تیر و کمان و ابزارهای ترکیبی؛ گسترش صید آبیان و پرندگان
نوسنگی	۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش	آغاز کشاورزی؛ آغاز اهلی کردن حیوانات؛ ساخت ظروف؛ آغاز روستانشینی؛ آغاز سفالگری؛ استفاده از مس به روش چکش کاری
مس و سنگ	۶۵۰۰ تا ۵۵۰۰ سال پیش	استفاده از فلز مس؛ استخراج طلا و نقره؛ آغاز شهرنشینی
مفرغ	۵۵۰۰ تا ۳۵۰۰ سال پیش	ابداع خط و نگارش؛ گسترش شهرنشینی؛ شکل‌گیری نخستین تمدن‌ها

پاسخ تشریحی در فاصله ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال پیش (عصر نوسنگی)، کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان رواج یافت (درستی عبارت «ج»). از آن‌جا که زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را بر عهده داشتند، به احتمال زیاد، کشت دانه توسط آنان شروع شده است. در عصر نوسنگی، انسان علاوه بر این‌که فن ساخت ابزار و ظروف سنگی را ترقی داد، با ابداع چرخ سفالگری، ظروف گلی تولید کرد (درستی عبارت «ب») و با استفاده از پشم حیوانات، موفق به تولید پارچه شد.

بررسی سایر عبارت‌ها:

الف) پس از وقوع انقلاب کشاورزی و آغاز یکجانشینی در عصر نوسنگی، در دوره‌های بعدی و در نتیجه تولید مازاد، تخصصی شدن کارها و رشد تجارت و دادوستد، شهرها پدید آمدند و نخستین تمدن‌ها شکل گرفتند (دوره‌های مس و سنگ و مفرغ).
د) پس از اختراع خط در حدود ۵ هزار سال پیش، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد.

دام تستی موارد «الف» و «د» هم در یک بازه زمانی مشترک (یعنی عصر مفرغ) رخ دادن و آگه به تاریخ ۱۲۰۰۰ تا ۶۵۰۰ سال قبل که در صورت سؤال اومده، توجه کافی نداشته باشی، ممکنه به راحتی توی دام ۲ بیفتی.

تست و پاسخ ۱۰۷

کدام اقدام به مشهورترین فرمانروای حکومت بابل قدیم منسوب است؟

منظور «حمورابی» ه.

- ۱) اقدامات مهمی در زمینه کشورداری، کشاورزی و قانون‌گذاری انجام داد.
- ۲) در اثر لشکرکشی‌های پیاپی به سرزمین‌های دور بر ثروت و قلمرو خود افزود.
- ۳) از طریق متحد کردن اقوام گوناگون، موجب تبادل فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین شد.
- ۴) پس از تسلط بر دولت - شهرهای سومری، امپراتوری بزرگی تشکیل داد که دو قرن دوام آورد.

(تاریخ دهم - درس ۴ - تمدن بین‌النهرین)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره این هم یکی دیگه از اون سؤالاتی «غیرمستقیم» هست؛ که ما اسم «حمورابی» رو نیاوردیم و خودت اول باید کشف کنی مشهورترین فرمانروای بابل قدیم چه کسی بوده و بعد بری سراغ گزینه‌ها.

درس نامه

شهرها در ناحیه جنوبی بین‌النهرین، معروف به «سومر» به وجود آمدند. هر یک از این شهرها به همراه روستاهای پیرامون خود، دارای حکومتی مستقل بودند که به آن‌ها «دولت - شهر» یا «کشور - شهر» گفته می‌شود. این دولت - شهرها اغلب با یکدیگر در حال رقابت و جنگ به سر می‌بردند. در حدود ۲۴۰۰ ق.م. قوم «اکد» که در مرکز بین‌النهرین می‌زیست، به فرماندهی «سارگن» بر دولت - شهرهای سومری مسلط شد و امپراتوری بزرگی را به وجود آورد که حدود دو قرن دوام آورد. پس از اکدی‌ها، «اموری‌ها» در بین‌النهرین روی کار آمدند و حکومتی را تشکیل دادند که به «بابل قدیم» معروف است. پس از ضعف و زوال حکومت بابل قدیم، آشوریان که قومی جنگجو در شمال بین‌النهرین بودند، به قدرت رسیدند و حکومت «بابل جدید» را تأسیس کردند.

پاسخ تشریحی

مشهورترین فرمانروای بابل قدیم، «حمورابی» بود که مناطق وسیعی از بین‌النهرین را فتح و ضمیمه قلمرو خود کرد. او همچنین اقدامات مهمی در زمینه کشاورزی، کاشورزی و قانون‌گذاری انجام داد. شیوه حکومتی حمورابی مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایات از او بود. او مقام پادشاهی را هدیه‌ای از جانب خداوند به خود می‌پنداشت. مهم‌ترین دلیل شهرت حمورابی در تاریخ، به خاطر قانون‌نامه‌ای است که از او بر جای مانده و نخستین سند قانون‌گذاری جهان به شمار می‌رود.

دام تستی

اگر سارگن رو با حمورابی اشتباه‌گیری، ممکنه توی دام ۳ و ۴ بیفتی؛ چون این گزینه‌ها درباره اکدی‌ها و فرمانده اون‌ها (سارگن) درست‌اند، نه درباره بابل قدیم و حمورابی. اگر هم توی دام ۲ افتادی، به این نکته توجه نداشتی که حمورابی مناطق وسیعی از همون بین‌النهرین رو تصرف کرد و با سرزمین‌های دورتر کاری نداشته.

تست و پاسخ ۱۰۸

کدام گزینه، با ویژگی‌های تاریخ‌نگاران سنتی مغایرت دارد؟

- (۱) بیش از آن که مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند.
- (۲) آثار آن‌ها بیشتر بر تاریخ شاهان و جنگ‌های آنان تأکید دارد.
- (۳) هیچ‌گونه تحلیل و تفسیری از وقایع در آثارشان به چشم نمی‌خورد.
- (۴) آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی و سبکی سخت به نگارش درمی‌آوردند.

پاسخ: گزینه ۳

(تاریخ دوازدهم - درس ۱ - تاریخ‌نگاری سنتی و میراث تاریفی)

درس نامه

صدها سال ثبت و ضبط وقایع از سوی مورخان مسلمان که تعداد قابل توجهی از آنان ایرانی هستند، میراثی غنی و منبع مهمی برای فهم و تفسیر بسیاری از رخدادها و مهم تاریخی برای ما فراهم آورده است. اگرچه تعداد زیادی از منابع تاریخی، بیشتر بر تاریخ شاهان و جنگ‌های آن‌ها تأکید دارد، اما با احیای میراث غنی و گنجینه‌هایی که شامل گستره‌ای فراتر از تاریخ‌نگاری صرف هستند (مانند تحقیقات رجالی، کتاب‌شناسی‌ها، زندگی‌نامه‌های عالمان و بزرگان و ...) می‌توان به مکتوبات ارزشمندی درباره زندگی فرهنگی و اقتصادی گذشتگان و همچنین منابعی جدی برای سنجش و نقد وقایع گذشته دست یافت.

پاسخ تشریحی

تاریخ‌نگاران سنتی، بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها همت داشتند (درستی ۲). آن‌ها آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند (درستی ۴) و در این میان، گاه با زبان تملق و مدح شاهان سخن گفته و بیش از آن که مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند (درستی گزینه ۱). سبک نگارش آن‌ها در بسیاری موارد، سخت است (درستی ۴) و تحلیل و تفسیر، کم‌تر در این آثار به چشم می‌خورد؛ نه این که اساساً حاوی هیچ‌گونه تحلیل و تفسیری نباشند (نادرستی ۳).

تست و پاسخ ۱۰۹

کدام موارد، درباره محمدحسن خان اعتمادالسلطنه، از مورخان مشهور عصر قاجار، درست است؟

- (الف) نخستین مورخی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.
  - (ب) اگرچه مورخی درباری بود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.
  - (ج) در دوره ریاست او بر دارالترجمه همایونی، آثار زیادی به فارسی ترجمه شد.
  - (د) می‌کوشید آثار خود را از پرده پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد.
- (۱) «ب» - «ج»   (۲) «ج» - «د»   (۳) «د» - «الف»   (۴) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

(تاریخ دوازدهم - درس ۱ - تاریخ‌نگاری معاصر و انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی)

درس نامه ●●

جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد. آن‌ها با مقایسه وضعیت ایران در دوره قاجار و پهلوی و وضعیت غرب، در جست‌وجوی درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران برآمدند. در نتیجه چنین کنجکاوی‌هایی بود که از زمان عباس‌میرزا (ولیعهد فتحعلی‌شاه)، ترجمه آثار اروپایی به تدریج آغاز شد و سپس با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین‌شاه گسترش یافت.

پاسخ تشریحی

در دوره ریاست محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه بر دارالترجمه همایونی، آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد (درستی عبارت «ج»). او اگرچه تاریخ‌نویسی درباری بود، گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد. (درستی عبارت «د»). وی در یکی از آثارش به نام «صدرالتواریخ»، امیرکبیر را ستایش می‌کند. بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) میرزا محمدجعفر خورموجی، از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب «حقایق‌الخبار ناصری» که از منتقدان تملق‌گویی بوده، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.

ب) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده، یکی از متفکران دوره قاجار، با این‌که مورخ نبود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.

دام تستی

ممکنه اشاره به اسم «امیرکبیر» در عبارت «الف» به راحتی تو رو توی دام (۳) یا (۴) بندازه، چون یادت میاد یه جا اسم امیرکبیر رو کنار اسم محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه دیدی، اما حواست باشه که اعتمادالسلطنه، کسی بود که امیرکبیر رو ستایش کرد، اما نخستین کسی که واقعیت قتل امیرکبیر رو بازتاب داد خورموجی بود؛ این دوتا رو با هم قاتی نکن.

تست و پاسخ ۱۱۰

روزنامه «وقایع اتفاقیه» را چه کسی منتشر کرد و هدف وی از این اقدام چه بود؟

- ۱) امیرکبیر - درک علل پیشرفت جوامع غربی و تلاش برای جبران عقب‌ماندگی ایران
- ۲) امیرکبیر - رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعه فکری و فرهنگی جامعه
- ۳) میرزا صالح شیرازی - رشد بینش تاریخی ایرانیان و توجه‌دادن آن‌ها به ابعاد گوناگون رویدادها
- ۴) میرزا صالح شیرازی - توسعه فکری و فرهنگی جامعه و آشناکردن ایرانیان با مظاهر تمدن غرب

پاسخ: گزینه ۲

(تاریخ دوازدهم - درس ۱ - گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر (نشریات))

مشاوره

با نشریات (روزنامه‌ها)، توی درس ۵ و بحث زمینه‌های نهضت مشروطه هم کار داریم، اما فعلاً توی این درس، نام نشریه‌ها، اسم فرد منتشرکننده اون‌ها و داخل یا خارج چاپ‌شدنشون رو از روی جدولی که برات آماده کردیم به خاطر بسیار تا بعداً توی درس ۵ دوباره بهشون برسیم.

درس نامه ●●

نشریه (روزنامه) به عنوان رسانه گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی بود که در دوره قاجار به ایران راه یافت. نشریات از طریق آگاهی‌بخشی عمومی، تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایرانی گذاشتند.

مهم‌ترین نشریات عصر قاجار:

نام نشریه	منتشرکننده	مکان انتشار	توضیحات
کاغذ اخبار	میرزا صالح شیرازی	تهران	اولین روزنامه منتشرشده در ایران
وقایع اتفاقیه	امیرکبیر	تهران	بعدها به روزنامه «دولت علیّه ایران» تغییر نام داد.
قانون	میرزا ملکم	لندن	حکومت قاجار را به تندى مورد انتقاد قرار می‌داد.
حبل‌المتین	سید جلال‌الدین کاشانی	کلکته	نقش مؤثری در بیداری افکار ایرانیان، ترویج اندیشه آزادی و مشروطه‌طلبی داشت.

پاسخ تشریحی چند سال پس از آغاز انتشار کاغذ اخبار توسط میرزا صالح شیرازی، امیرکبیر با هدف رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعه فکری و فرهنگی جامعه، روزنامه «وقایع اتفاقیه» را منتشر کرد که بعداً به روزنامه «دولت علیّه ایران» تغییر نام داد.

دام تستی درک علل پیشرفت جوامع غربی و تلاش برای جبران عقب‌ماندگی ایران، یکی از اهداف تأسیس دارالترجمه همایونی و دارالطباعه (چاپخانه) برای ترجمه و نشر کتاب‌ها و آثار اروپایی بوده، نه هدف امیرکبیر از انتشار روزنامه؛ پس بیا توی دام ۱ نیفتی.

تست و پاسخ ۱۱۱

کدام گزینه، درباره تقدم و تأخر اقدامات نادر افشار، درست است؟

(الف) با نشان دادن توان نظامی خود، روس‌ها را وادار به خروج از ایران کرد.

(ب) در مقام فرماندهی سپاه، طی چندین جنگ، افغان‌ها را شکست داد.

(ج) برای رفع اختلافات سیاسی و مذهبی با عثمانی، وارد عمل شد.

(د) تهماسب دوم صفوی را به بهانه بی‌کفایتی از سلطنت خلع کرد.

(۱) «الف» مقدم بر «ب» و «د» مقدم بر «ج» رخ داده است.

(۲) «ج» و «د» مؤخر بر «الف» و «ب» به وقوع پیوسته‌اند.

(۳) «الف» و «ج» مؤخر بر «ب» و «د» رخ داده است.

(۴) «د» مقدم و «ج» مؤخر بر سایر موارد به وقوع پیوسته‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

(تاریخ دوازدهم - درس ۲ - تأسیس حکومت افشاریه)

مشاوره بایه مرور اجمالی بر چند کنکور اخیر، می‌تونی بفهمی که توجه به تقدم و تأخر رویدادهای تاریخی، چه قدر مورد توجه طراحان سوال کنکور بوده و احتمالاً در کنکورهای آینده هم هست؛ پس موقع مطالعه درس تاریخ، برای خودت خط زمان ترسیم کن و ترتیب وقایع رو خوب به خاطر بسپار. برای این کار می‌تونی از درس‌نامه‌ها و پاسخ‌های تشریحی که ما برات تدارک دیدیم و در آزمون‌های آینده هم خواهیم دید، استفاده کنی. فعلاً برو و از پاسخ تشریحی این سؤال برای یادگیری توالی اقدامات نادرشاه استفاده کن تا بعد.

درس‌نامه

ایل افشار از ایل‌های قزلباش بود که در به سلطنت رساندن حکومت صفویان نقش داشتند. در عصر صفوی، بخشی از این ایل را برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمال آن دیار کوچاندند. پس از تسلط افغان‌ها بر اصفهان، یکی از پسران شاه سلطان حسین صفوی به نام تهماسب، برای گردآوری نیرو و بازگرداندن حکومت صفویان، از پایتخت گریخت. برخی از سرداران و سران ایل‌ها مانند نادر افشار و فتحعلی‌خان قاجار (پدر بزرگ آقامحمدخان) به او پیوستند و در نخستین گام، خراسان را تصرف کردند.

پاسخ تشریحی برخی از مهم‌ترین اقدامات نادرشاه افشار به ترتیب زمان وقوع آن‌ها عبارت‌اند از:

(۱) پس از کشته شدن فتحعلی‌خان قاجار، نادر ابتکار عمل را به دست گرفت و فرماندهی سپاه تهماسب را عهده‌دار شد. او طی چندین جنگ افغان‌ها را شکست داد. (عبارت «ب»)

(۲) سپاه تحت فرمان نادر در چندین جنگ بر ارتش قدرتمند عثمانی پیروز شد و سرزمین‌های اشغال‌شده ایران را آزاد کرد.

(۳) روس‌ها با مشاهده توان نظامی نادر و جنگجویانش، پیش از برخورد نظامی، نیروهای خود را از ایران بیرون بردند. (عبارت «الف»)

(۴) نادر، تهماسب دوم را به بهانه بی‌کفایتی از سلطنت خلع کرد و سپس بزرگان کشور، علما و سران ایل‌ها و طوایف را به شورای دشت مغان فراخواند و شرایطی را برای پذیرفتن سلطنت مطرح کرد. (عبارت «د»)

(۵) نادر پس از رسیدن به سلطنت، برای حل مشکلات سیاسی و مذهبی، به‌ویژه رفع اختلافات مذهبی با عثمانی، بسیار تلاش کرد. (عبارت «ج»)

بنابراین ترتیب زمانی درست عبارت‌های مورد سؤال، از این قرار است: ب ← الف ← د ← ج

دام تستی ممکنه منطقاً با خودت استدلال کرده باشی که نادر، اول افغان‌های متجاوز به قلمرو صفویان رو بیرون کرده، بعد با خلع تهماسب دوم و برانداختن سلسله صفویه، خودش تاج‌گذاری کرده و بعد رفته حساب خارجی‌ها (عثمانی‌ها و روس‌ها) رو رسیده. این استدلال می‌تونه تو رو توی دام ۳ بندازه، اما خب نادر طبق منطق ما عمل نکرده!

تست و پاسخ ۱۱۲

کدام گزینه درباره نظام اداری و سیاسی ایران در دوره افشاریه درست است؟

- (۱) با وجود حاکمیت عناصر ایلی، شیوه اداره ایالات، ولایات، شهرها و روستاها همانند دوره صفویه بود.
- (۲) نادرشاه پس از انتخاب مشهد به عنوان پایتخت، آنجا را به محل نگهداری خزاین و غنایم خود تبدیل نمود.
- (۳) اگرچه نادرشاه به وزارت و دیوان سالاری توجه داشت، اما در امور اداری و اقتصادی، از نزدیکان خود مشورت می گرفت.
- (۴) علی رغم اتکای حکومت افشاریه بر اقتدارگرایی مطلق شاه و تمرکز بر امور نظامی، نهادهای اداری رونق خود را حفظ کردند.

پاسخ: گزینه ۱

(تاریخ دوازدهم - درس ۲ - نظام سیاسی و اداری در دوره افشاریه)

درس نامه

سازمان اداری و دیوانی ایران در عصر افشاریه و زندیه تا حدودی به سبب حاکمیت عناصر ایلی، غلبه تفکر نظامی گری، بی ثباتی سیاسی و کوتاه بودن دوران استقرار سلسله های مذکور، اعتبار و قوت سابق را نداشت.

پاسخ تشریحی شیوه اداره ایالات، ولایات، شهرها و روستاها در عصر افشاریه و زندیه همانند دوره صفویه بود و صاحب منصبانی با همان

عناوین سابق، این مراکز را اداره می کردند.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) بی توجهی نادر به نظام اداری تا جایی بود که او شهری را به عنوان پایتخت خود انتخاب نکرد. البته از مشهد و کلات به عنوان پایتخت او یاد شده است، ولی این مراکز بیشتر محل گردآوری خزاین و غنایم نادر بوده اند.

۳) نادرشاه به وزارت و دیوان سالاری توجهی نداشت.

۴) حکومت نادرشاه بر اقتدارگرایی مطلق شاه و تمرکز بر امور نظامی و ارتش متکی بود و نهادهای اداری در عصر حکومت او رونق چندانی نداشتند.

دام تستی

ممکنه اطلاعات عمومی همه ما بگه که مشهد پایتخت افشاریه بوده و این هم که آرامگاه نادر الان توی مشهد، سَنَدِش، اما خب موقع پاسخ به سوالات درس تاریخ حواست باشه که اطلاعات عمومیت رو با مطالب مندرج در کتاب درسی قاتی نکنی.

تست و پاسخ ۱۱۳

در کدام گزینه، مقایسه درستی درباره اوضاع ایران در دو عصر افشاریه و زندیه صورت گرفته است؟

- (۱) کریم خان نیز همانند نادر، پس از غلبه بر رقیبان داخلی و مدعیان حکومت، لشکرکشی برای تصرف سایر شهرها و مناطق ایران را آغاز نمود.
- (۲) مناسبات سیاسی ایران با جهان خارج که در دوران افشاریه کمرنگ شده بود، در سایه آرامش و ثباتی که کریم خان ایجاد کرد، دوباره رونق گرفت.
- (۳) هیئت های انگلیسی که در زمان نادر برای گرفتن امتیاز به ایران آمدند، سرانجام در دوره کریم خان موفق به تأسیس نیروی دریایی در خلیج فارس شدند.
- (۴) با وجود آشفتگی های سیاسی و اجتماعی کشور پس از صفویان، هم در زمان افشاریه و هم در دوره زندیه، اقدامات چشمگیری در عرصه هنر و معماری انجام شد.

پاسخ: گزینه ۴

(تاریخ دوازدهم - درس ۲ - اوضاع ایران در دوره افشاریه و زندیه)

مشاوره

تجربه دو کنکور اخیر نشون داده که «مقایسه» وقایع یا دوره های تاریخی، داره به عنوان یه سبک ثابت در سوالات کنکور، جای پای خودش رو سفت می کنه و به احتمال زیاد در کنکور های بعدی هم تکرار می شه؛ پس سعی کن مطالب درس تاریخ رو به صورت مقایسه ای بخونی. ما هم سعی می کنیم توی هر آزمون حداقل یه سوال این سبکی داشته باشیم تا بیشتر و بیشتر برای پاسخ به این قبیل سوالات آماده بشی.

درس نامه ●●

مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج در دوران افشاریه و زندیه به علت درگیری‌های داخلی و بی‌ثباتی سیاسی، در مقایسه با عصر صفوی، کاهش چشمگیری یافت:

- (۱) مهم‌ترین مسائل سیاسی خارجی ایران در این دوره، برخوردهای سیاسی - نظامی با همسایگان غربی (عثمانی) و شمالی (روسیه) بود.
- (۲) مناسبات اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی نیز چندان رونقی نداشت.

پاسخ تشریحی

به علت آشفتگی سیاسی و اجتماعی کشور پس از صفویان، امکان رشد و ترقی هنر و معماری دور از انتظار بود. با این حال، در زمان حکومت نادرشاه و استقرار کریم‌خان زند در شیراز، اقدامات قابل توجهی در عرصه هنر و معماری صورت گرفت. ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات نادر در هند، موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد. مدارا و احترام کریم‌خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) کریم‌خان پرخلاف نادر، از ادامه لشکرکشی و جنگ برای در اختیار گرفتن سایر مناطق ایران دست کشید و همین امر، موجبات آرامش، رونق و آبادانی قلمرو او به‌ویژه شیراز پایتخت زندیان را فراهم آورد.
- (۲) در دوره زندیه نیز همانند دوره افشاریه، مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ایران با جهان خارج رونق چندانی نداشت.
- (۳) نادر برای انگلیسی‌ها معافیت‌های گمرکی در نظر گرفت و درصدد برآمد از دانش آنان در زمینه تأسیس نیروی دریایی در دریای مازندران و خلیج فارس استفاده کند و به همین منظور، جان التون انگلیسی را استخدام کرد. در دوران کریم‌خان زند، هیئت‌هایی از فرانسه و انگلستان برای گرفتن امتیاز و ایجاد مراکز تجاری به ایران آمدند، اما چون با او به توافق نرسیدند، گشایشی در روابط صورت نگرفت.

دام تستی

درسته که کریم‌خان زند، در مقایسه با نادرشاه، آرامش و ثبات بیشتری ایجاد کرد، اما این آرامش و ثبات، بیشتر به رونق کشاورزی و «اقتصاد داخلی» ایران کمک کرد، نه امور مربوط به سیاست خارجی؛ پس بیا توی دام (۲) نیفتی.

جغرافیای دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۶ / جغرافیای دهم: صفحه‌های ۱ تا ۲۰

تست و پاسخ ۱۱۴

علم مطالعه ر رابطه متقابل

انسان و محیط طبیعی

کدام یک از موضوعات زیر، در حوزه دانش جغرافیا قرار دارد؟

- (۱) برخورد توده‌های هوا با یکدیگر، موجب ناپایداری هوا و گاهی موجب بارندگی می‌شود.
- (۲) بارندگی‌های زیاد با ایجاد چمنزارهای وسیع، شرایط مناسبی را برای دامداری فراهم می‌آورد.
- (۳) میان ارتفاع و دما، رابطه‌ای معکوس وجود دارد و با افزایش ارتفاع، از میزان دمای هوا کاسته می‌شود.
- (۴) حدود ۷۱ درصد سطح زمین را آب‌ها فرا گرفته است و خشکی‌ها فقط ۲۹ درصد پوسته را تشکیل می‌دهند.

پاسخ: گزینه ۲

(جغرافیای دهم - درس ۱ - رابطه جغرافیا با سایر علوم)

مشاوره سؤالاتی که حالت «مصادقی» دارند، ممکنه در وهله اول به کم دشوار به نظر برسند، اما وقتی روش پاسخ دادن بهشون رو یاد بگیرید، می‌فهمی اون قدرها هم سخت نیستن؛ مثلاً برای پاسخ دادن به این پرسش، اول باید بریم سراغ تعریف دانش جغرافیا و بعد که فهمیدیم جغرافیا چه جور دانشیه، ببینیم کدوم گزینه باهاش جور درمیاد. جغرافیا، علم مطالعه ر رابطه انسان و محیطه و یه علمیه برای زندگی بهتر انسان؛ پس باید به دنبال گزینه‌ای باشیم که در اون، به یکی از مظاهر طبیعت یا واقعیت‌های «محیط طبیعی» در تعامل با زندگی «انسان» اشاره شده باشه. در میان گزینه‌ها، رد پای انسان فقط در ۲ مشاهده می‌شه؛ به همین راحتی!

درس نامه امروزه بسیاری از جغرافی‌دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی، انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند. بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.

پاسخ تشریحی

جغرافیا، روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند و از این‌رو، علمی برای بهبود زندگی بشر است؛ بنابراین در هر مورد که سخن از کاربرد یافته‌های سایر علوم برای بهبودبخشیدن به زندگی انسان باشد، می‌توان گفت پای دانش جغرافیا در میان است. حال با این توضیح، به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

۲) به نقش یک عامل طبیعی (بارندگی) در بهبود زندگی انسان اشاره دارد؛ چراکه دامداری یک فعالیت اقتصادی برای تأمین نیازهای بشر است؛ بنابراین این گزینه در حیطه دانش جغرافیا قرار دارد.

۱، ۳ و ۴) صرفاً بیانگر یک واقعیت درباره محیط طبیعی هستند و به تأثیر آن در زندگی انسان اشاره‌ای ندارند؛ بنابراین دو مورد نخست در حیطه دانش هواشناسی و مورد آخر در حیطه دانش زمین‌شناسی جای دارد.

دام‌تستی اگه به این توجه نداشته باشی که یه پای ثابت موضوعات جغرافیایی، «انسان» هست، ممکنه به راحتی توی دام ۱ یا ۳ بیفتی.

تست و پاسخ ۱۱۵

کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و .....»

- (۱) این‌گونه تعادل در محیط طبیعی را بر هم می‌زند و آن را تخریب می‌کند
- (۲) به دنبال آن، شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی افزایش می‌یابد
- (۳) در نتیجه، محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود
- (۴) به همین سبب، جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است

پاسخ: گزینه ۳

(جغرافیای دهم - درس ۱ - روابط متقابل انسان با محیط)

درس نامه ●●

«انسان» و «محیط»، دو عامل مهم در علم جغرافیا است. محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است، اما با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود و هوش و استعداد انسان به او در جهت این تغییر کمک می‌کنند تا از محیط خود بهره‌مند شود. در دهه‌های اخیر، فناوری به کمک انسان آمده و سبب شده است که انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد. فناوری‌های جدید، انسان را قادر به بهره‌برداری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است.

پاسخ تشریحی انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه، محیط طبیعی به «محیط جغرافیایی» تبدیل می‌شود.

نکته محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید. (انسان + محیط طبیعی = محیط جغرافیایی)

دام تستی همه فعالیت‌های انسان در محیط طبیعی که منجر به تخریب محیط نمی‌شود؛ انسان به سری عملکردهایی هم در محیط داره که مثبت هستن و تعادل رو در محیط طبیعی حفظ می‌کنن، پس ۱) نمی‌تونه درست باشه.

تست و پاسخ ۱۱۶

چه عاملی سبب می‌شود که جغرافی‌دانان از «کل‌نگری» برای مطالعه و بررسی موضوعات استفاده کنند؟

دید ترکیبی و نگاه همه‌جانبه

- ۱) محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.
- ۲) مطالعه پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها بدون استفاده از یافته‌های سایر علوم ممکن نیست.
- ۳) در هر مکان، پدیده‌های طبیعی مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند.
- ۴) اطلاعات مربوط به کره زمین، مانند زیستگاه‌ها، آب‌وهوا، رودها، کوه‌ها و ... کمک می‌کند که دانش ما از محیط پیرامون افزایش یابد.

پاسخ: گزینه ۱ (بجغرافیای دهه - درس ۱ - دید ترکیبی کل‌نگری)

مشاوره از مبحث دید ترکیبی (کل‌نگری)، دو جور سؤال می‌شه مطرح کرد؛ یکی مفهومی مثل این سؤال و یکی با استفاده از مثال و مصداق که توی آزمون‌های آینده نمونه‌اش رو خواهی دید؛ پس خوب حواست به این مبحث باشه.

درس نامه ●●

- دید ترکیبی یعنی مطالعه همه‌جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان. به طور مثال، جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر، به مطالعه همه‌جانبه می‌پردازد و مسائل زیر را طرح و مطالعه می‌کند:
- ۱) با تهیه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند. (نقشه‌خوانی)
  - ۲) با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری آن را حدس می‌زند. (جغرافیای جمعیت)
  - ۳) با مطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند. (جغرافیای آب‌ها)
  - ۴) و ...

پاسخ تشریحی چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی، که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است، سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؛ زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کنند.

دام تستی موضوعات جغرافیایی، دو عنصر اساسی دارن: انسان و محیط؛ اگه حواست به این دوتا عنصر نباشه، ممکنه به راحتی توی دام ۳) بیفتی؛ چون درسته که تأثیر و تأثر پدیده‌ها باعث می‌شه برای مطالعه جامع اون‌ها مجبور باشیم از دید کل‌نگرانه استفاده کنیم، اما ۲) فقط به پدیده‌های طبیعی اشاره کرده و انسان رو از قلم انداخته، پس نمی‌تونه درست باشه.

تست و پاسخ ۱۱۷

با توجه به متن زیر، پاسخ پرسش‌های «چه چیز»، «چگونه» و «چرا» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
 «دولت امارات متحده عربی اقدام به ساخت جزایر مصنوعی در آب‌های خلیج فارس کرده است. برای ساختن این جزایر، مقدار زیادی سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده شده است. این خاک‌برداری و گل‌آلود شدن وسیع آب، به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی آسیب رسانده است.»

- (۱) ساخت جزایر مصنوعی - بالا کشیدن سنگ و خاک از بستر خلیج فارس - خاک‌برداری و گل‌آلود شدن آب
- (۲) آسیب به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی - ساخت جزایر مصنوعی - خاک‌برداری و گل‌آلود شدن آب
- (۳) ساخت جزایر مصنوعی - خاک‌برداری و گل‌آلود شدن وسیع آب - آسیب به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی
- (۴) آسیب به اکوسیستم دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی - بالا کشیدن سنگ و خاک از بستر خلیج فارس - ساخت جزایر مصنوعی

(بغرافیا، ۲ - درس - پرسش‌های کلیدی در بغرافیا)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره همیشه اون چیزی که اول میاد، پاسخ پرسش «چه چیز؟» نیست که مطالب بعدی، چرایی و چگونگی اون باشه. گاهی ممکنه اصل موضوع که همون پاسخ «چه چیز؟» هست، آخر از همه بیاد؛ پس خوب حواست رو جمع کن.

درس نامه در جغرافیا شش سؤال اساسی وجود دارد که جغرافی‌دان در بررسی‌های خود با آن‌ها روبه‌رو است. این پرسش‌ها عبارت‌اند از:

پرسش	حوزه مورد مطالعه
کجا؟	رکن اساسی جغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده‌ها
چه چیزی؟	ماهیت هر پدیده یا مسئله
چرا؟	علت و چرایی وقوع پدیده
چه موقع؟	روند زمانی موضوعات
چه کسانی؟	روابط متقابل انسان و محیط
چه‌طور (چگونه)؟	بررسی سیر تکوین و تحول پدیده

پاسخ تشریحی در متن مورد سؤال، پاسخ پرسش‌های جغرافیایی زیر را می‌توان مشاهده کرد:

چه چیز؟ (چه اتفاقی افتاده است؟): به اکوسیستم (بوم‌سازگان) دریایی و آب‌سنگ‌های مرجانی خلیج فارس آسیب وارد شده است.
 چرا؟ (به چه علتی چنین اتفاقی رخ داده است؟): چون کشور امارات متحده عربی اقدام به ساخت جزایر مصنوعی در خلیج فارس کرده است.
 چگونه؟ (چه‌طور این آسیب وارد شده است؟): از طریق بالا کشیدن سنگ و خاک از بستر خلیج فارس که سبب گل‌آلود شدن وسیع آب شده است.
 چه کسانی در این امر نقش داشته‌اند؟ دولتمردان و سیاستمداران کشور امارات متحده عربی
 کجا این اتفاق رخ داده است؟ خلیج فارس

نکته به پاسخ پرسش «چه موقع؟» در متن مورد سؤال اشاره‌ای نشده است.

دام تستی اگر اشتباهاً فکر کنی موضوع اصلی، ساخت جزایر مصنوعی توسط دولت امارات، ممکنه به راحتی توی دام ۱ یا ۳ بیفتی. برای این که دچار این اشتباه نشی، به این نکته توجه کن که اگر پاسخ «چه چیز؟» رو ساخت جزایر مصنوعی بگیری، دیگه پاسخ «چرا؟» رو نمی‌تونی توی متن پیدا کنی. چرا دولت امارات اقدام به ساخت جزایر مصنوعی کرده؟ ما نمی‌دونیم؟! توی متن بهش اشاره‌ای نشده. پس می‌بینی، موضوع اصلی و پاسخ «چه چیز؟»، آسیب به اکوسیستم خلیج فارسه که به چرایی و علتش هم توی متن اشاره شده. به همین راحتی!

تست و پاسخ ۱۱۸

مرحله نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

کدام موارد، می‌توانند در گام پنجم یک پژوهش جغرافیایی مطرح شوند؟

(الف) دهستان، کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که توسط دهمدار اداره می‌شود.

(ب) بین مخاطرات طبیعی مانند سیل و خشکسالی و مهاجرت از روستاها به شهرها، رابطه مستقیم وجود دارد.

(ج) برای کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی، بهتر است ظرفیت‌های کشت گلخانه‌ای توسعه داده شود.

(د) به نظر می‌رسد ایجاد شهرهای جدید، در کاهش تراکم جمعیت شهرهای بزرگ مؤثر نبوده است.

(۴) «د» - «الف»

(۳) «ج» - «د»

(۲) «ب» - «ج»

(۱) «الف» - «ب»

پاسخ: گزینه ۲

(پهرفایای دهم - درس ۲ - مراحل پژوهش در پهرفایا)

مشاوره در سؤالات مربوط به مراحل پژوهش در جغرافیا، آگه‌ی عبارت، حالت سؤالی داشته باشد، مربوط به مرحله اول یعنی طرح پرسش و بیان مسئله است؛ آگه‌ی عبارت با مواردی مثل «به نظر می‌رسد»، «ظاهر آ»، «شاید» و ... همراه باشد، مربوط به مرحله دوم یعنی تدوین فرضیه است و آگه‌ی عبارتی با جمله «بهتر است»، یا فعل «مضارع التزامی»، مثل «شود»، همراه باشد، معمولاً مربوط به مرحله پنجم یعنی ارائه پیشنهادها. حواست به اینها باشد.

درس‌نامه ●● مراحل پژوهش در جغرافیا به ترتیب عبارت‌اند از:

طرح سؤال و بیان مسئله	بهتر است صورت مسئله به شکل سؤالی نوشته شود و از عبارات خبری یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود.
تدوین فرضیه	فرضیه، پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به پرسش تحقیق است.
جمع‌آوری اطلاعات	از دو روش «کتابخانه‌ای» (استفاده از نقشه‌ها، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، سالنامه‌های آماری و ...) و «میدانی» (مصاحبه، مشاهده و پرسش‌نامه) برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده می‌شود.
پردازش اطلاعات	اطلاعات غیرضروری، حذف و اطلاعات مرتبط با پژوهش حفظ می‌گردد و تجزیه و تحلیل اطلاعات آغاز می‌شود.
نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها	پژوهشگر با ارائه دلایل علمی و منطقی به تأیید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد و پیشنهادهایی را برای رفع مشکل مورد نظر مطرح می‌کند.

پاسخ تشریحی

با توجه به جدول فوق، عبارت «ب» می‌تواند نتیجه یک پژوهش جغرافیایی درباره علل مهاجرت از روستاها به شهرها باشد و عبارت «ج» نیز می‌تواند به عنوان پیشنهادی برای صرفه‌جویی در مصرف آب در بخش کشاورزی مطرح شود؛ بنابراین این دو عبارت مربوط به مرحله پنجم یک پژوهش جغرافیایی (نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها) هستند.

بررسی سایر عبارت‌ها:

(الف) صرفاً یک گزاره خبری درباره معرفی بخشی از تقسیمات کشوری است و نتیجه‌گیری یا پیشنهاد محسوب نمی‌شود.

(د) با توجه به جمله «به نظر می‌رسد» در ابتدای آن، در قالب یک فرضیه و در گام دوم پژوهش جغرافیایی قابل طرح است.

تست و پاسخ ۱۱۹

کدام گزینه، درباره نتیجه‌ای که از دقت در تصویر زیر می‌توان گرفت، درست است؟

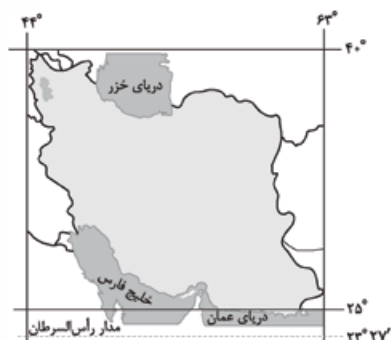
(۱) گستردگی در عرض‌های جغرافیایی مختلف، به تنوع آب‌وهوا در ایران منجر شده است.

(۲) ایران کشور وسیعی است که با ۱۳ کشور، دارای مرز مشترک خشکی، آبی و رودخانه‌ای است.

(۳) مجاورت با پهنه‌های آبی در شمال و جنوب، موقعیت مطلق مناسبی را برای ایران فراهم آورده است.

(۴) ایران در عرض جغرافیایی ۴۴ تا ۶۳ درجه شمالی و در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی واقع شده است.

پاسخ: گزینه ۱

(پهرفایای دهم - درس ۳ - موقعیت مطلق (ریاضی) و نسبی)

درس نامه ●● موقعیت جغرافیایی هر کشور از دو نظر قابل مطالعه است:

موقعیت ریاضی (مطلق)	محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی (نصف‌النهارها و مدارها)
موقعیت نسبی	محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود

پاسخ تشریحی

تصویر مورد سؤال، موقعیت ریاضی یا مطلق ایران را نشان می‌دهد. ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و هم‌چنین در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی واقع شده است. گستردگی کشور ما در این عرض‌ها به تنوع آب‌وهوا در آن منجر شده است. این تنوع آب‌وهوایی در نوع تولیدات کشاورزی، محیط زیست و در نهایت پیشرفت کشور ما مؤثر است. بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ و ۳ به موقعیت نسبی ایران و مجاورت آن با پدیده‌های طبیعی (دریاها) و پدیده‌های انسانی (کشورها) اشاره دارند؛ هم‌چنین، ایران با ۱۵ کشور همسایه است و مرز مشترک دارد، نه ۱۳ کشور.

دام‌تستی این سؤال، از «نتیجه» حاصل از موقعیت ریاضی ایران پرسیده، نه این‌که موقعیت ریاضی ایران چیه؛ پس اصلاً سراغ ۴ نرو. البته، برای این‌که بهت کمک کرده باشیم که زیاد توی دام ۴ نیفتی، عرض جغرافیایی ایران رو توی این گزینه، نادرست نوشتیم، اما حواست باشه که کنکور ممکنه به اندازه ما مهربون نباشه.

تست و پاسخ ۱۲۰

کدام یک از عبارتهای زیر درست‌اند؟

- الف) دریای خزر به واسطه منابع نفت و گاز و دسترسی به بازار آسیای میانه، موقعیت نسبی بالایی دارد.
 ب) تنگه هرمز، دروازه خروجی نفت خلیج فارس است و مهم‌ترین گذرگاه تجاری جهان به شمار می‌رود.
 ج) دسترسی به آب‌های آزاد، امکان دستیابی به منابع غذایی و سوخت‌های فسیلی را نیز افزایش می‌دهد.
 د) همه پدیده‌ها موقعیت ریاضی دارند و برخی، علاوه بر موقعیت مطلق، از موقعیت نسبی نیز برخوردارند.
- (۱) «الف» - «د»
 (۲) «ب» - «ج»
 (۳) «ج» - «الف»
 (۴) «د» - «ب»

پاسخ: گزینه ۳ (مغرافیای دهم - درس ۳ - موقعیت ریاضی یا مطلق، موقعیت نسبی و موقعیت نسبی ایران)

درس نامه ●● ایران به دلیل قرار گرفتن در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و نیز دریای خزر از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است.

پاسخ تشریحی

دریای خزر (بزرگ‌ترین پهنه آبی محصور در خشکی)، به واسطه منابع نفت و گاز، تأمین ۹۰٪ از خاوبار جهان و دسترسی به بازار مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه، از موقعیت نسبی بالایی برخوردار است. (درستی عبارت «الف»)
 دسترسی به آب‌های آزاد برای هر کشوری، علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت‌های فسیلی را نیز فراهم می‌کند. (درستی عبارت «ج»)
 بررسی عبارتهای نادرست:

ب) تنگه هرمز «یکی از» گذرگاه‌های تجاری مهم جهان است؛ نه مهم‌ترین آن‌ها.
 د) «همه پدیده‌ها» هم موقعیت ریاضی (مطلق) دارند و هم موقعیت نسبی.

تست و پاسخ ۱۲۱

با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه با روند ایجاد و توسعه شهر اهواز به عنوان یک سکونتگاه مغایرت دارد؟

- ۱) همانند سایر سکونتگاه‌های شهری، از مقر و موقعیت برخوردار است.
- ۲) دسترسی به آب، مهم‌ترین عامل طبیعی در شکل‌گیری هسته اولیه آن بوده است.
- ۳) قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها، سبب ارتقای جایگاهش در سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها شده است.
- ۴) موقعیت چهارراهی و ارتباط با عراق و استان‌های مختلف ایران، آن را به یک ابرشهر تبدیل کرده است.

پاسخ: گزینه ۴

(مغرافیای دوازدهم - درس ۱ - مقر و موقعیت سکونتگاه‌ها و سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها)

مشاوره این مقر و موقعیت، همون موقعیت ریاضی (مطلق) و موقعیت نسبی هست که قبلاً توی درس ۳ جغرافیای دهم هم باهاش آشنا شده بودی؛ پس می‌تونیم توی آزمون‌های بعدی از شون سؤال ترکیبی بدیم؛ مگه نه؟!

درس‌نامه سرآغاز مطالعه و شناخت یک سکونتگاه روستایی و شهری، مقر و موقعیت آن است:

مقر (مکان، جایگاه)	مکان اصلی و دقیق یک سکونتگاه و محل استقرار آن روی زمین
موقعیت	وضعیت سکونتگاه نسبت به پدیده‌های پیرامون خود و نیز جایگاه آن در سطح ناحیه

نکته مقر هر روستا یا شهر، هسته اولیه آن را نیز شامل می‌شود. هسته اولیه، مکانی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشغال درآورده‌اند و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

پاسخ تشریحی هر سکونتگاه شهری، از جمله شهر اهواز، دارای مقر و موقعیت است (درستی ۱). در کشور ایران دسترسی به آب، قلعه‌های دفاعی، بازارهای محلی و قرار گرفتن در تقاطع راه‌ها از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری روستاها و شهرها بوده است. اهواز در حاشیه رود کارون شکل گرفته و دسترسی به آب، مهم‌ترین عامل طبیعی در شکل‌گیری آن بوده است (درستی ۲). شهر اهواز در کنار رودخانه کارون و در محل تقاطع راه‌های آبی، جاده‌ای و راه‌آهن قرار گرفته است و موقعیت چهارراهی دارد. این موقعیت سبب شده است که این شهر از غرب با عراق، از شرق با استان فارس، از جنوب با بندر جنوبی و از شمال با مرکز ایران ارتباط برقرار کند و حوزه نفوذ گسترده‌ای داشته باشد. شهرهایی که حوزه نفوذ گسترده‌ای دارند و می‌توانند به شهرها و روستاهای دور و نزدیک خدمات ارائه دهند، در سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در ردیف‌های بالاتر قرار می‌گیرند (درستی ۳).

دام‌تستی درسته که اهواز دسترسی و موقعیت چهارراهی خوبی داره، اما خب «ابرشهر» نام دیگه‌ای هست که برای «مگالاپلیس» به کار برده می‌شه، در حالی که اهواز، یک مگالاپلیس نیست؛ پس ۲ نمی‌تونه درست باشه.

تست و پاسخ ۱۲۲

کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در سکونتگاهی که بیشتر جمعیت فعال آن در فعالیت‌های اقتصادی نوع دوم و سوم مشغول به کارند، .....»

- ۱) تراکم جمعیت کم‌تر است، اما فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدودتری متراکم شده‌اند
- ۲) با وجود نیاز بیشتر به خدمات آموزشی، درمانی و بهداشتی، جریان کالا و خدمات محدود است
- ۳) اگرچه خدمات و تسهیلات کم‌تر و محدودتر است، اما چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌تر است
- ۴) نوگرایی و تغییرات اجتماعی سریع‌تر رخ می‌دهد، اما وابستگی اجتماعی و همکاری کم‌تر مشاهده می‌شود

پاسخ: گزینه ۴

(مغرافیای دوازدهم - درس ۱ - تفاوت‌های شهر و روستا)

مشاوره این هم یکی از اون سؤال‌های غیرمستقیمه که اول از همه باید منظور سؤال رو برای خودت روشن کنی؛ یعنی بفهمی منظور از سکونتگاهی که بیشتر مردمش مشغول فعالیت‌های اقتصادی نوع دوم و سوم (یعنی صنعت و خدمات) هستن، کجاست و بعد بری سراغ گزینه‌ها.

درس نامه •• تاکنون صاحب‌نظران دربارهٔ تعریف شهر و روستا و ملاک‌های تشخیص آن‌ها نظرات مختلفی ارائه داده‌اند، اما هنوز تعریف مشخص و مورد توافقی در این زمینه وجود ندارد، البته مهم‌ترین ملاک‌های تفاوت شهر و روستا، به شرح زیر است:

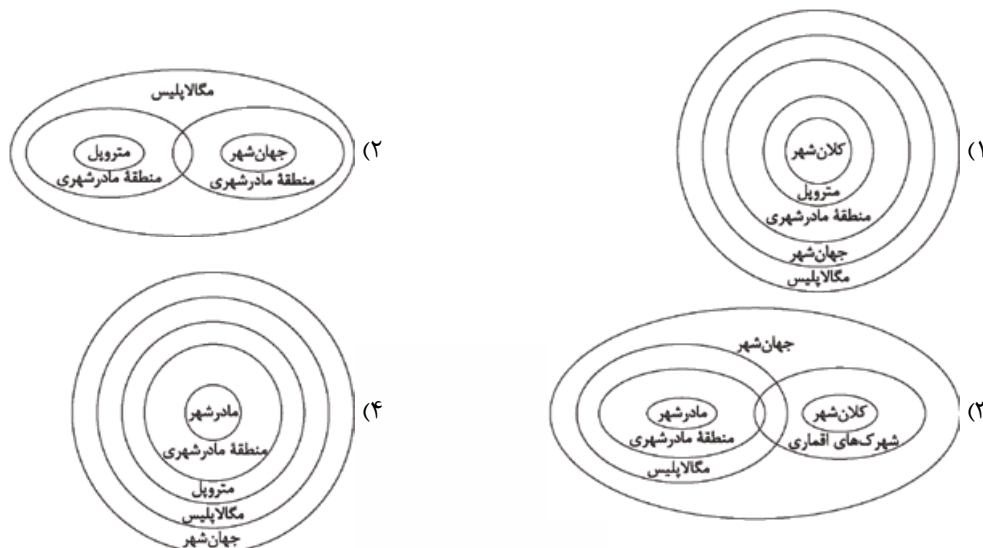
ملاک تفاوت شهر و روستا	توضیحات
فعالیت اقتصادی (مهم‌ترین ملاک)	در اغلب سکونتگاه‌های روستایی، درصد بیشتری از جمعیت فعال در بخش کشاورزی یعنی فعالیت‌های اقتصادی نوع اول (مانند زراعت، دامداری، جنگل‌داری، صید و شکار و ...) فعالیت می‌کنند، اما در شهرها بیشتر مردم در بخش‌های صنعتی و خدماتی یعنی فعالیت‌های اقتصادی نوع دوم و سوم مشغول به کارند.
میزان جمعیت (متداول‌ترین ملاک)	اگر جمعیت سکونتگاه به میزان معینی برسد، آن را شهر تلقی می‌کنند، اما این ملاک در نواحی مختلف دنیا متفاوت است. در مجموع، شهرها از روستاها پرجمعیت‌ترند و تراکم جمعیت نیز در آن‌ها بیشتر است.
وسعت و فضای سکونت و فعالیت	در روستاها، فضاهای باز و چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌ترند، اما در شهرها، خانه‌ها، مغازه‌ها و فضاهای صنعتی به هم فشرده‌ترند و فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدودتری متمرکز شده‌اند.
دسترسی به خدمات و تسهیلات	در شهرها امکانات آموزشی، درمانی و پزشکی، مراکز خرید، حمل‌ونقل عمومی، خدمات مالی و بانکی، آب و برق و ... متنوع و گسترده است؛ در حالی که این خدمات و تسهیلات در روستاها کم‌تر و محدودتر است.
فرهنگ و مناسبات اجتماعی	در روستاها چون جمعیت کم‌تر است، بیشتر افراد یکدیگر را می‌شناسند و روابط خویشاوندی، وابستگی اجتماعی و همکاری میان آن‌ها بیشتر است. آداب و رسوم و شیوهٔ زندگی در شهر و روستا متفاوت است. در شهرها، نوگرایی بیشتر و تغییرات اجتماعی سریع‌تر است.

پاسخ تشریحی با توجه به مطالب مندرج در جدول فوق، **۴** درست است؛ زیرا در شهرها، نوگرایی و تغییرات اجتماعی سریع‌تر رخ می‌دهد، اما وابستگی اجتماعی و همکاری کم‌تر مشاهده می‌شود. علت نادرستی سایر گزینه‌ها هم که از جدول بالا کاملاً مشخصه؛ لازمه دوباره بگیریم؟!

دام تستی اگه اشتباهی فکر کنی که منظور سؤال، به جای شهر، روستاست، به راحتی ممکنه بیفتی توی دام **۲** و **۳**؛ پس دقیق خوندن صورت سؤال و درست فهمیدن اون، خودش یه بخش مهم از فرایند پیدا کردن پاسخ درسته.

تست و پاسخ ۱۲۳

با توجه به انواع سکونتگاه‌های شهری، کدام نمودار به درستی ترسیم شده است؟

جغرافیای دوازدهم - درس ۱ - از مادرشهر تا زنجیرهٔ کلان‌شهرها (مگالاپولیس))

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه ●● برای یافتن پاسخ این پرسش، باید با مفاهیم زیر آشنا باشیم:

(۱) **متروپل = مادرشهر** (که معمولاً به آن «کلان‌شهر» هم گفته می‌شود): بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. **نکته** برخی عقیده دارند که کلان‌شهر، ترجمه و معادل واژه «مگاسیتی» است و به شهرهایی با بیش از ده میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود (البته ما در این سؤال، با این مورد کاری نداریم).

(۲) **منطقه مادرشهری**: با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های آن‌ها، منطقه مادرشهری به وجود می‌آید.

نکته در پیرامون برخی از مادرشهرها به تدریج شهرها و شهرک‌های اقماری پدید آمده‌اند.

(۳) برخی از شهرهای دارای بیش از ده میلیون نفر جمعیت، به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها «جهان‌شهر» گفته می‌شود.

(۴) **مگالاپلیس** (که برخی به آن «منطقه ابرشهری» هم می‌گویند): در برخی از بخش‌های جهان، در نتیجه گسترش فوق‌العاده زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل، زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها پدید آمده‌اند که به آن‌ها مگالاپلیس گفته می‌شود.

نکته در مگالاپلیس، حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر، به حومه‌ها و شهرک‌های یک مادرشهر دیگر پیوند می‌خورد.

پاسخ تشریحی چون که صد آمد، نود هم پیش ماست! همه اون چیزی رو که باید بدونی، در بخش درس‌نامه گفتیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) از یک طرف، کلان‌شهر و متروپل تقریباً مترادف هم هستند و از طرف دیگر، مگالاپلیس مشتمل بر بیش از یک مادرشهر می‌باشد.

۲) از یک طرف، مگالاپلیس تنها با یک مادرشهر ایجاد نمی‌شود و از طرف دیگر، جهان‌شهر، یک شهر است و نه مجموعه‌ای از دو یا چند شهر و شهرک‌های اقماری آن‌ها.

۳) از یک طرف، مگالاپلیس تنها با یک مادرشهر ایجاد نمی‌شود و از طرف دیگر، جهان‌شهر از مگالاپلیس گسترده‌تر نیست.

تست و پاسخ ۱۳۴

عمده‌ترین علل سرعت گسترش شهرنشینی در قاره‌های آسیا و آفریقا چه بوده است؟

- ۱) صنعتی شدن، توسعه کارخانه‌ها و رشد بخش خدمات - افزایش مهاجرت از روستاها به شهرهای بزرگ
- ۲) ورود کشورهای در حال توسعه به تجارت جهانی - افزایش رشد مطلق جمعیت در مقایسه با رشد طبیعی آن
- ۳) مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها به منظور اشتغال و دستمزد بیشتر - افزایش تعداد و تنوع خدمات شهری
- ۴) گسترش بهداشت و واکسیناسیون و واردات مواد غذایی - توسعه صنعت و تجارت و افزایش تعداد شهرهای میلیونی

پاسخ: گزینه ۱ (مغرافیای دوازدهم - درس ۱ - به سوی جهانی در حال شهری شدن)

مشاوره حواست باشه که این دوتا مطلب رو با هم اشتباه نکنی: «رشد جمعیت» و «گسترش شهرنشینی»؛ اولی می‌تونه در هر سکونتگاهی اعم از عشایری، روستایی یا شهری رخ بده، اما دومی به معنای افزایش تعداد شهرها و زیادتیر شدن جمعیت افرادیه که توی شهرها زندگی می‌کنن. افتاد؟! پس حالا به راحتی می‌تونن ۲ و ۴ رو کنار بذاری، چون قسمت اول ۴ و قسمت دوم ۲ مربوط به «علل رشد جمعیت» در کشورهای در حال توسعه هستن، نه گسترش شهرنشینی.

درس نامه ●● هر چند میان سطح شهرنشینی در آسیا و آفریقا با نواحی توسعه‌یافته صنعتی آمریکای شمالی، اروپا و استرالیا اختلاف قابل توجهی دارد، اما سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است و هم‌چنان ادامه دارد. در حالی که میزان رشد سالیانه شهرنشینی در سایر نواحی جهان ۴/۰ درصد است، در آسیا و آفریقا این رشد به ۵/۱ درصد در سال می‌رسد.

پاسخ تشریحی در کشورهای آسیایی و آفریقایی، بخش عمده‌ای از رشد شهرنشینی به علت صنعتی شدن، توسعه کارخانه‌ها، یا رشد بخش خدمات، ورود این کشورها به تجارت جهانی و مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها به منظور اشتغال و دستمزد بیشتر بوده است.

دام تستی بی توجهی به نکته‌ای که در بخش مشاوره گفتیم، می‌تونه به راحتی در دام ۲ و ۴ گرفتار کنه.

تست و پاسخ ۱۲۵

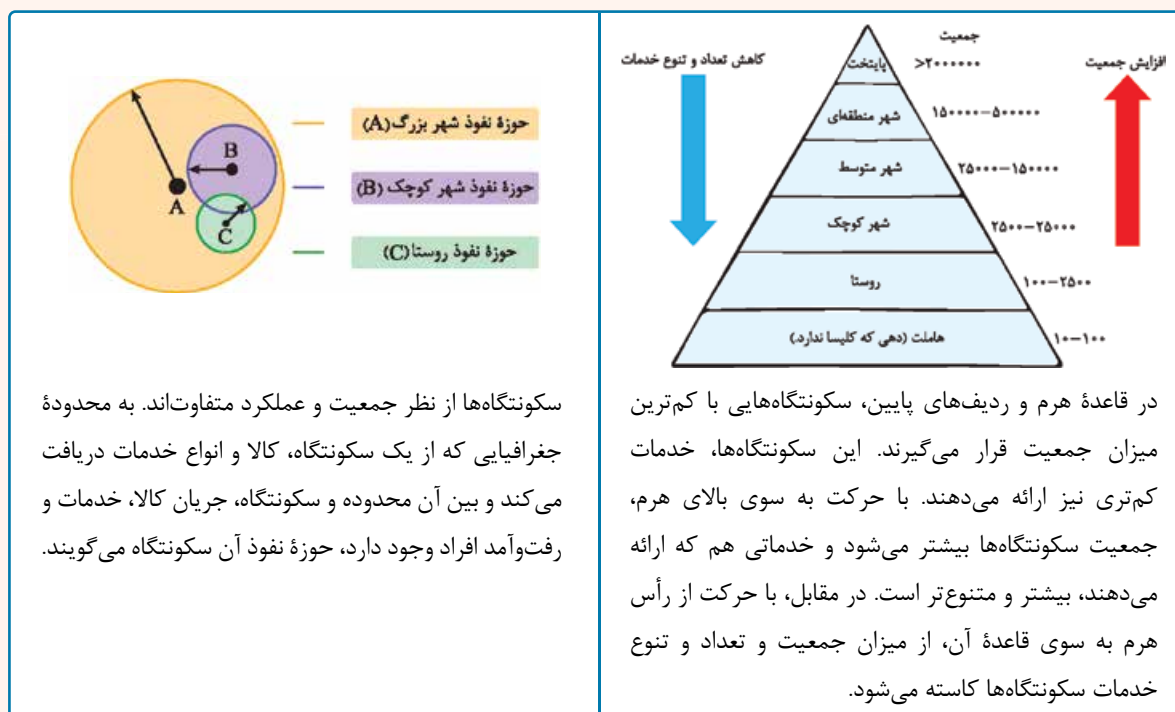
- کدام مورد، با نتیجه حاصل از تطبیق دادن حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها بر هرم سلسله‌مراتب آن‌ها در اروپا، مغایرت دارد؟
- (۱) هر چه از رأس هرم به سوی قاعده آن حرکت کنیم، از حوزه نفوذ سکونتگاه کاسته می‌شود.
  - (۲) هاملت، در مقایسه با روستا، دامنه نفوذ کم‌تری دارد و خدمات کم‌تری ارائه می‌دهد.
  - (۳) بعد از پایتخت، شهر متوسط گسترده‌ترین دامنه و آستانه جمعیتی نفوذ را دارد.
  - (۴) سکونتگاه واقع شده در رأس هرم، از حوزه نفوذ گسترده‌تری برخوردار است.

پاسخ: گزینه ۳

(بهر افیای دوازدهم - درس ۱ - سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها و حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها)

مشاوره این سؤال، یک سؤال ترکیبی محسوب می‌شود که برای پاسخ دادن به آن، لازم است هم با هرم سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها آشنایی کافی داشته باشیم و هم با حوزه نفوذ سکونتگاه‌ها. شاید در وهله اول، سؤالات ترکیبی اندکی دشوار به نظر برسند، اما با یافتن «وجه اشتراک» مطالب ترکیب شده، به سادگی می‌توان به آن‌ها پاسخ داد؛ برای مثال، برای پاسخ دادن به این پرسش کافی است بدانی که اساس تشخیص سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها و حوزه نفوذ آن‌ها، دو چیز است: «جمعیت» و «خدمات» و بین این دو مورد نیز رابطه مستقیم وجود دارد؛ یعنی افزایش جمعیت، افزایش خدمات را نیز در پی دارد. لب کلام این‌که: شهر پرجمعیت‌تر، خدمات بیشتری را هم ارائه می‌دهد و در نتیجه، هم حوزه نفوذ بیشتری دارد و هم در ردیف‌های بالاتر هرم قرار می‌گیرد.

درس‌نامه ●● برای پاسخ دادن به این پرسش باید دو تصویر زیر را با هم مطابقت دهیم:

نکته هم در «سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها» و هم در «حوزه نفوذ» آن‌ها، دو چیز اهمیت دارد: (۱) میزان «جمعیت» هر سکونتگاه و (۲) تعداد و تنوع «خدمات» قابل ارائه در هر سکونتگاه.

نکته بین میزان جمعیت، تعداد و تنوع خدمات، رابطه مستقیم وجود دارد؛ یعنی هر چه جمعیت یک سکونتگاه بیشتر باشد، تعداد و تنوع خدماتی که توسط آن سکونتگاه ارائه می‌شود هم بیشتر است و از این رو، افراد بیشتری از سکونتگاه‌های مجاور دور و نزدیک برای دریافت خدمات به آن سکونتگاه مراجعه می‌کنند و در نتیجه، سکونتگاه مذکور، حوزه نفوذ گسترده‌تری نیز دارد.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیابان سبز

جغرافیا

پاسخ تشریحی با توجه به جمیع مطالب گفته شده در بخش درس نامه، اگر حوزه نفوذ سکونتگاهها را بر هرم سلسله مراتب آنها تطبیق دهیم، متوجه می شویم که هر چه از قاعده هرم سلسله مراتب سکونتگاهها (یعنی از هاملت) به سوی رأس هرم (یعنی پایتخت) حرکت کنیم، با توجه به بالارفتن میزان جمعیت و افزایش تعداد و تنوع خدمات، حوزه نفوذ سکونتگاه (یعنی دامنه و آستانه جمعیتی نفوذ) گسترده تر می شود و برعکس، با حرکت از رأس هرم به سوی قاعده آن، از حوزه نفوذ سکونتگاه کاسته می شود.

در هرم سلسله مراتب سکونتگاهها، بعد از پایتخت، «شهر منطقه ای» قرار دارد (نه شهر متوسط)؛ بنابراین **۳** نادرست است.

دام تستی اگه با مفهوم «رأس» و «قاعده» هرم به خوبی آشنا نباشی، ممکنه این دو تا رو با هم اشتباه بگیری و به راحتی توی دام **۱** بیفتی.

آزمون چهارم حضوری

رشته انسانی

فلسفه دوازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۲ / منطق: صفحه‌های ۱ تا ۱۹ / فلسفه یازدهم: صفحه‌های ۱ تا ۱۸

تست و پاسخ ۱۲۶

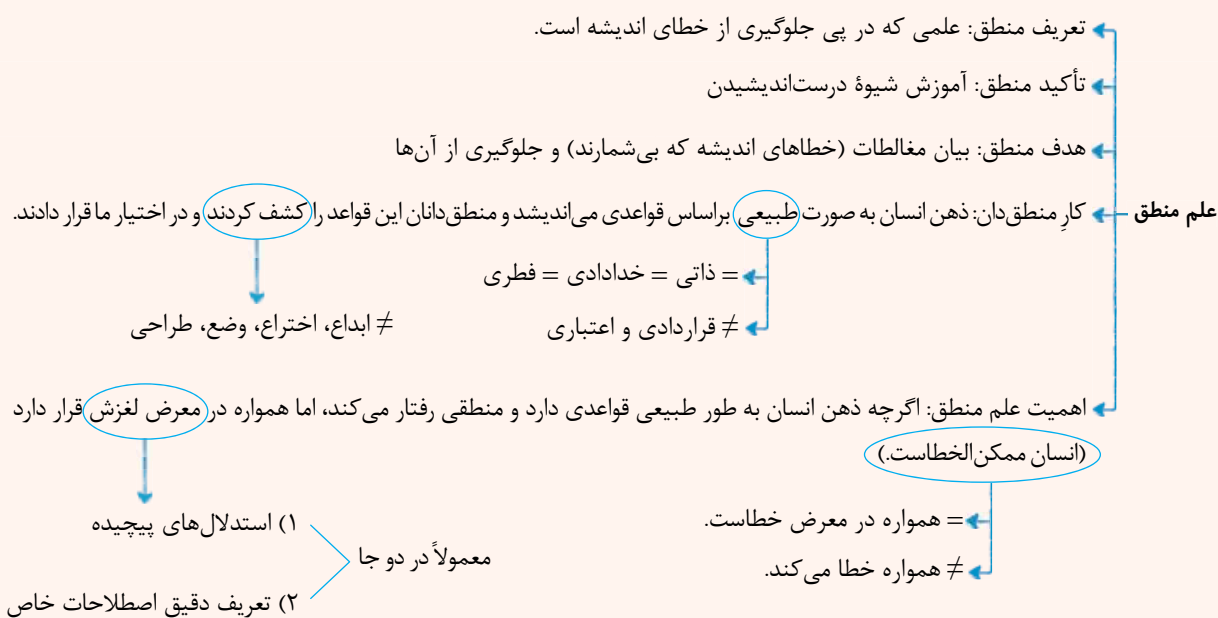
قوانین منطق از نظر منشأ، با قواعد و قوانین کدام مورد متفاوت است؟

- (۱) دستور زبان
(۲) علم اخلاق
(۳) معاهدات بین‌المللی
(۴) حرکت اجسام

پاسخ: گزینه ۳

(منطق - درس ۱)

درس نامه

پاسخ تشریحی: ذهن انسان به طور طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد که این قواعد، توسط منطق‌دانان، «کشف» و «تدوین» می‌شوند. اما قوانین حقوق بین‌الملل، توسط انسان‌ها وضع، قرارداد و ابداع می‌شوند. قوانین سایر گزینه‌ها نیز مانند قوانین منطق، کشف‌کردنی هستند. قوانین منطق ابداع، اختراع، وضع، طراحی و ایجاد نمی‌شوند

تست و پاسخ ۱۲۷

کدام گزینه در رابطه با عبارت «اول مرا سیراب کن، وانگه بده اصحاب را» درست است؟

- (۱) دارای دو بخش است که هر دو بخش آن از نظر انواع آگاهی‌های ذهن با عبارت «گرگ دهن‌آلوده یوسف‌ندریده» هماهنگ است.
(۲) یک تصور است که برای شناخت آن، استفاده از تعریف لازم است.
(۳) از نظر بخش‌های اصلی علم و دانش، یک قسمت آن مشابه «بهرام که گور می‌گرفت همه عمر» و قسمت دیگرش هماهنگ با «او می‌کشد قلاب را» است.
(۴) اگر مجهول باشد، برای درک آن باید هم از تعریف و هم از استدلال استفاده کنیم تا بتوانیم آن را وارد معلومات خود کنیم.

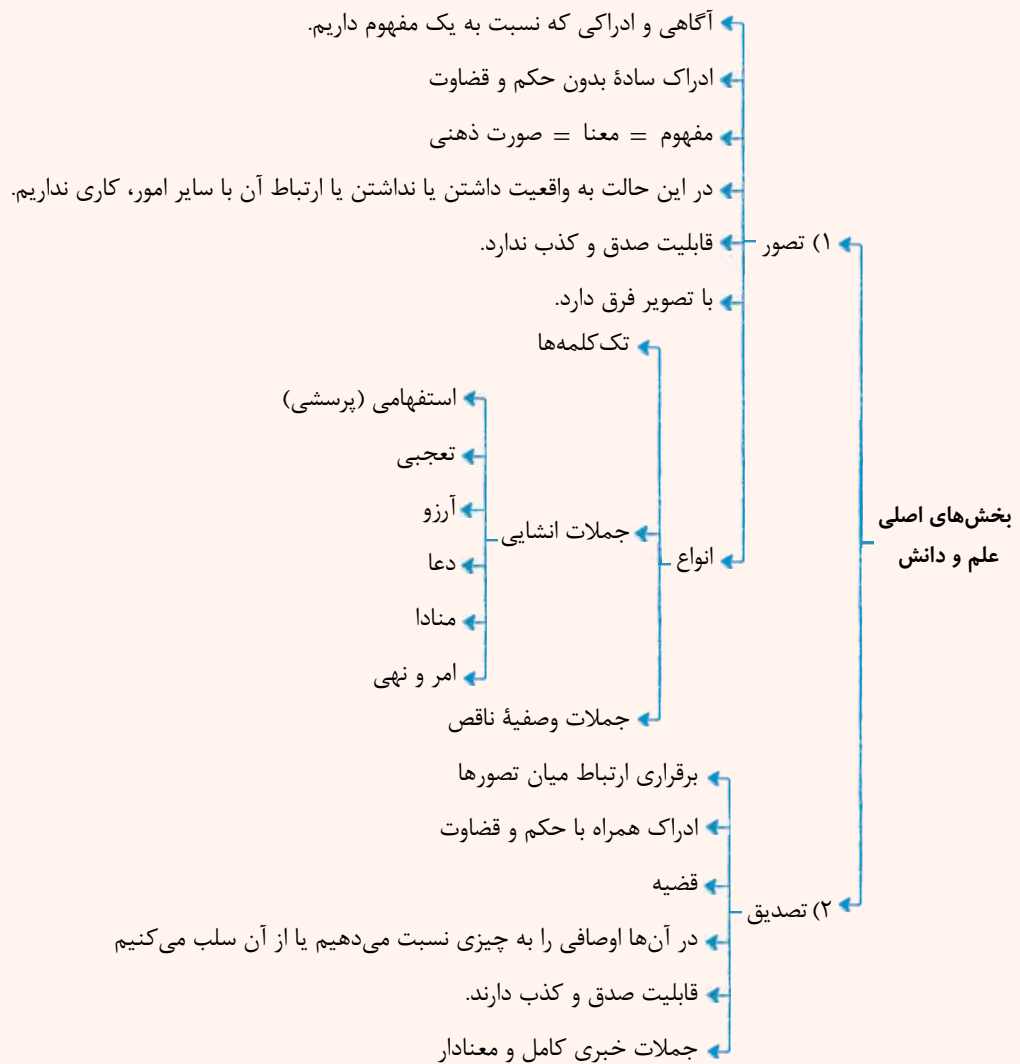
پاسخ: گزینه ۱

(منطق - درس ۱)

درس نامه ●●

پاسخ تشریحی عبارت صورت سؤال دارای دو بخش است. یک بخش «اول مرا سیراب کن» که جمله‌ای امری است و تصور محسوب می‌شود

و بخش دیگر هم «وانگه بده اصحاب را» که آن هم جمله امری است و باز هم تصور است. پس دو تصور دارد. (رد ۲ و ۳)

از طرفی برای رفع ابهام از تصورات باید از تعریف استفاده کنیم. (نه استدلال) (رد ۴)

عبارت «گرگ دهن‌آلوده یوسف‌ندریده» هم تصور است و یک جمله خبری کامل و معنادار محسوب نمی‌شود.

تست و پاسخ ۱۲۸

بهترین توضیح برای این‌که عبارت «رحمی ای دوست» تصدیق محسوب نمی‌شود، کدام است؟

(۱) معلوم نیست این عبارت، صادق است یا کاذب.

(۲) منطق فقط با جملات خبری سروکار دارد.

(۳) عبارت تمنایی است و ارتباط یا عدم ارتباط آن با واقعیت مطرح نیست.

(۴) منطق، علمی کاربردی است و در این مورد کاربرد ندارد.

پاسخ تشریحی از آن جا که علم منطق در پی جلوگیری از خطای اندیشه است، جملات و عباراتی که قابلیت صدق (ارتباط با واقعیت) و کذب (عدم ارتباط با واقع) ندارند، در منطق بررسی نمی‌شوند، زیرا خطای ذهنی در مورد آن‌ها معنا ندارد و مطرح نیست. بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مسأله این است که در این‌جا، قابلیت صدق و کذب وجود ندارد، نه این‌که صادق بودن یا کاذب بودنش معلوم نیست.
- ۲) منطق با تصورات نیز سروکار دارد و صورت سؤال علت تصدیق نبودن را پرسیده است.
- ۴) به صورت سؤال نامربوط است.

نکته در تصورها واقعیت داشتن یا نداشتن یا ارتباط تصورها با سایر امور مطرح نیست.

تست و پاسخ ۱۲۹

در کدام گزینه مغالطه اشتراک لفظ وجود دارد؟

- ۱) شیر بی‌یال و دم و إشکم که دید؟
- ۲) برای درست کردن کیک، شیر لازم داریم.
- ۳) انگار همه اموال و افراد از او گشتند.
- ۴) رضا در کشتی، روزهای موفقی را می‌گذراند.

پاسخ: گزینه ۳

(منطق - درس ۲)

درس نامه

تعریف: یک لفظ واحد، چند معنا داشته باشد = کلمات هم‌آوا و هم‌نویسه با معانی متفاوت

با کدام آرایه ادبی ارتباط دارد؟ (۱) جناس تام (۲) ایهام (اولویت کم)

با کدام مطلب ادبی در تضاد است؟ ← ترادف (چند لفظ یک معنای واحد داشته باشند).

اشتراک لفظ

- در اسم
- انواع اشتراک لفظ ← در فعل
- در حرف

مغالطه اشتراک لفظ: اگر چند معناداشتن یک لفظ ما را در فهم معنای صحیح جمله به اشتباه بیندازد.

← به تعبیر مولوی و خواجه نصیرالدین طوسی، خیلی پرتکراره.

پاسخ تشریحی فعل «گشتند» می‌تواند به دو معنا باشد. یکی به معنای «روی گردانی» و یکی به معنای «شدن». در ۱ و ۲ به خاطر وجود قرینه، معنای شیر دارای اشتراک نیست، بلکه واضح است (یال: شیر جنگل، کیک: شیر خوراکی)؛ پس مغالطه‌ای وجود ندارد. در ۴ نیز کلمه «کشتی» به خاطر حرکت‌گذاری «کشتی» و «گشتی» احتمال مغالطه نگارشی کلمات را به وجود می‌آورد.

تست و پاسخ ۱۳۰

دلالت کدام مورد، تضمینی است؟

- ۱) دلالت چاربا بر اسب
- ۲) دلالت مدرسه بر مدیر
- ۳) دلالت کوه بر استوار
- ۴) دلالت مرغ بر گوشت

پاسخ: گزینه ۴

(منطق - درس ۲)

درس نامه

پاسخ تشریحی گوشت، بخشی از مرغ است؛ پس اگر بگوییم مرغ و منظورمان گوشت آن باشد، دلالیت تضمینی به کار برده ایم. بررسی گزینه ها:

- ۱) مطابقی. دلالیت یک مفهوم بر مصادیقش، مطابقی است، نه تضمینی.
- ۲) التزامی است؛ مثل وقتی که می گوییم «از مدرسه اجازه گرفتم» و منظورمان از مدیر مدرسه است.
- ۳) التزامی است؛ کوه مجازاً به معنای استوار و ثابت قدم کاربرد دارد.

نکته دقت کنید که وقتی می گوییم دلالیت الف بر ب، یعنی کلمه ای که می بینیم «الف» است و دلالتی که برداشت می کنیم «ب» است.

تست و پاسخ ۱۳۱

مغالطه محتمل در کدام گزینه، «توسل به معنای ظاهری» نیست؟

- ۱) افشین سیر است؛ سیر بدبو است؛ پس افشین بدبو است.
- ۲) مادر فرشته است؛ فرشته ها آسمانی اند؛ پس مادرها آسمانی اند.
- ۳) حسن شیر است؛ شیر در جنگل است؛ پس حسن در جنگل است.
- ۴) خواهرم ماه است؛ ماه در آسمان است؛ پس خواهرم در آسمان است.

پاسخ: گزینه ۱

(منطق - درس ۲)

نکته

سؤال روزمره

انواع سؤالات

- سؤال بنیادین و فلسفی ← مربوط به مسائل اساسی زندگی هستند.
- سؤال بنیادین و فلسفی ← می‌توانند ساعات طولانی، ما را به خود مشغول کنند.
- نشانهٔ چهل ساده است (یعنی چیزی را نمی‌دانیم، اما به دنبال دانستن آن هستیم).

تست و پاسخ ۱۳۴

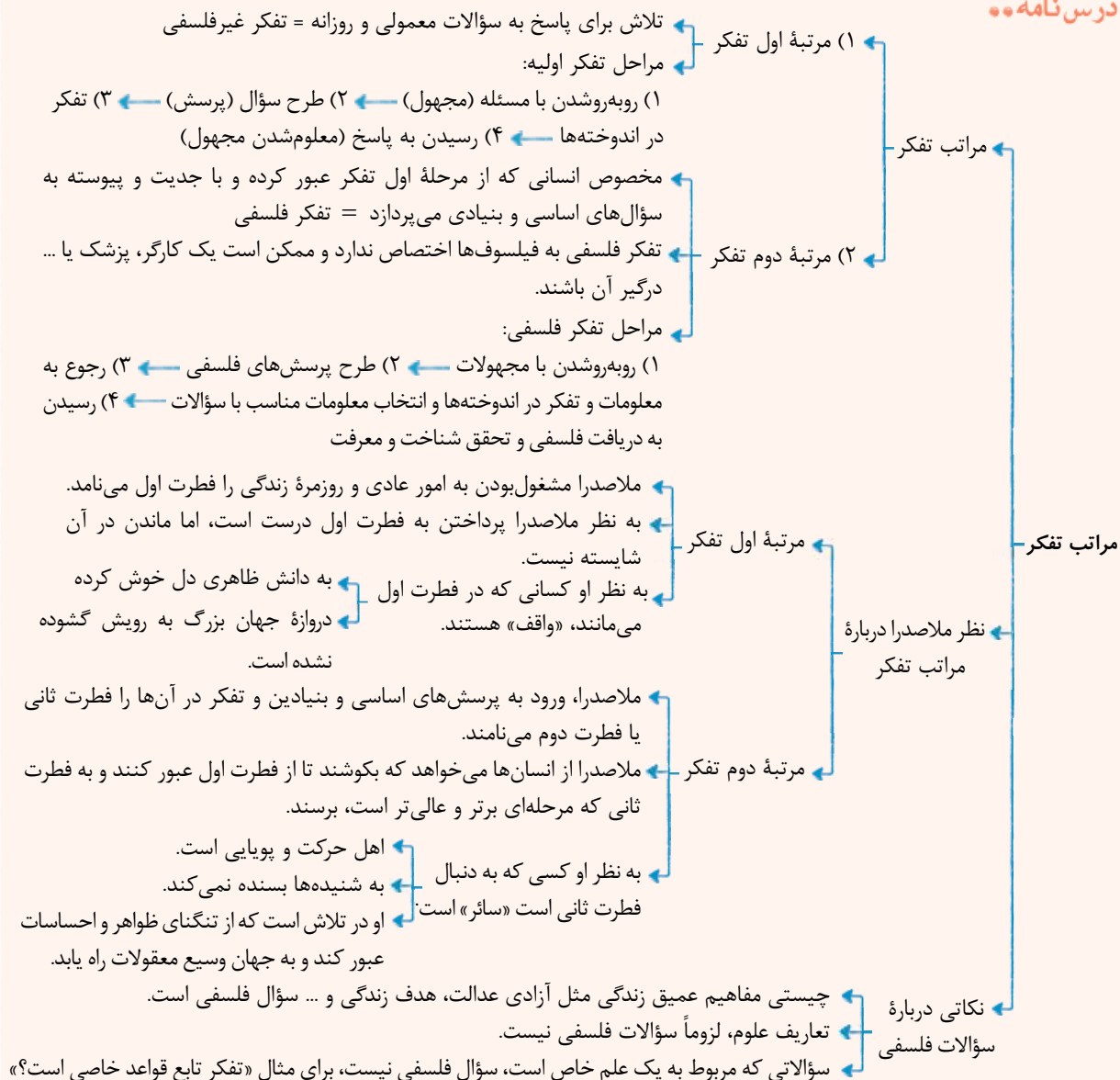
کدام گزینه بیانگر مطلب درستی دربارهٔ فطرت ثانی است؟

- (۱) تلاش برای رسیدن به سؤالات بنیادی است که گاهی برای انسان پیش می‌آیند.
- (۲) همان تفکر فلسفی است که برای ورود به آن، صرف مواجهه با سؤالات بنیادی کفایت می‌کند.
- (۳) ملاصدرا فقط آن را شایستهٔ انسان می‌داند که همان پرداختن به سؤالات مهم زندگی است.
- (۴) همان تفکر در پرسش‌های اساسی است که امکان دارد برای هر انسانی مطرح شود.

پاسخ: گزینه ۴

(فلسفهٔ یازدهم - درس ۱)

درس نامه

پاسخ تشریحی ورود به پرسش‌های اساسی و تفکر درباره آن‌ها را فطرت ثانی می‌گویند. سؤالات اساسی در میان انبوه افکار و اندیشه‌های روزانه، گاه و بی‌گاه خودنمایی می‌کنند که می‌توانند ساعات طولانی ما را به خود مشغول سازند. بررسی گزینه‌ها:

- ۱) فطرت ثانی تلاش برای پاسخ‌دادن به سؤالات بنیادی است، نه تلاش برای رسیدن به سؤال.
- ۲) برای ورود به فطرت ثانی مواجهه با سؤالات کافی نیست؛ بلکه تفکر برای رسیدن به پاسخ آن‌ها لازم است.
- ۳) فطرت ثانی پرداختن به سؤالات بنیادی است و نه سؤالات مهم. سؤالات مهم می‌توانند سؤالات و جمله‌های روزمره باشند، مانند انتخاب شغل و ... در ضمن ملاصدرا فطرت اول را ناشایست نمی‌داند؛ بلکه ماندن در آن را ناشایست می‌داند.

تست و پاسخ ۱۳۵

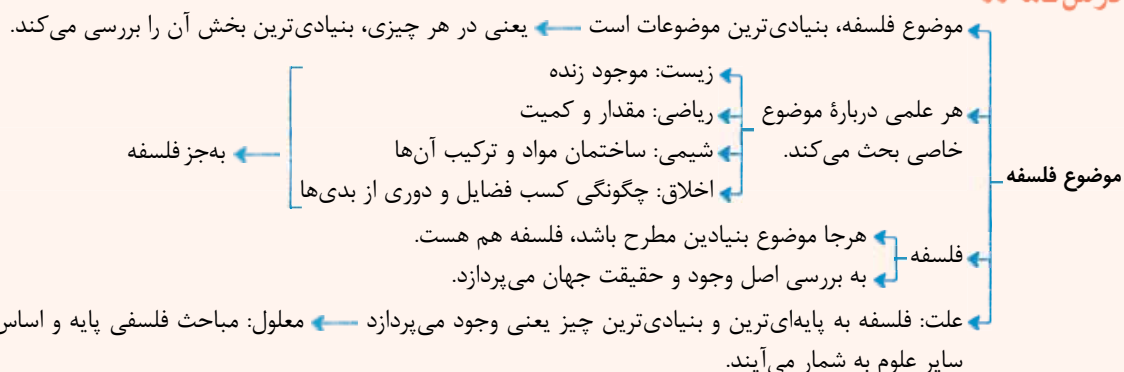
بر اساس کدام مورد می‌توان جایگاه اساسی و پایه‌ای مباحث فلسفی نسبت به سایر دانش‌ها را توضیح داد؟

- ۱) فلسفه به مرتبه دوم تفکر مربوط است و اغلب دانش‌های دیگر، به مرتبه اول.
- ۲) فلسفه مانند ریشه است و سایر علوم مانند میوه درخت آن.
- ۳) فلسفه به جز از روش تعقلی محض استفاده نمی‌کند.
- ۴) فلسفه در مورد یک موجود خاص بحث نمی‌کند.

(فلسفه یازدهم - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه

پاسخ تشریحی فلسفه درباره یک موجود خاص بحث نمی‌کند؛ بلکه به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان، طبیعت و انسان (بنیادی‌ترین موضوع) می‌پردازد. فیلسوف درباره آن دسته از ویژگی‌های موجودات صحبت می‌کند که مربوط به هستی و موجودیت آن‌هاست. به همین خاطر، مباحث فلسفی پایه و اساس مباحث سایر علوم به شمار می‌آیند.

تست و پاسخ ۱۳۶

کدام گزینه مربوط به حوزه متفاوتی از دانش فلسفه است؟

- ۱) انسان‌ها به وسیله حواس خود می‌توانند جهان طبیعت را بشناسند.
- ۲) هیچ‌کس نمی‌تواند با عقل خود به شناخت واقعیت دست یابد.
- ۳) هستی یک امر ثابت است که هیچ تغییری در آن راه ندارد.
- ۴) انسان‌ها در صورت گردآمدن هدفمند تبدیل به جامعه می‌شوند.

(فلسفه یازدهم - درس ۲)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه

پاسخ تشریحی این گزینه مربوط به فلسفه علوم اجتماعی می‌شود که جزء شاخه‌های دانش فلسفه محسوب می‌گردد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲ چون درباره توانایی انسان در شناخت صحبت می‌کنند، به حوزه معرفت‌شناسی مربوط می‌شوند که جزء ریشه فلسفه هستند. ۳ نیز مربوط به احکام و قواعد کلی هستی، یعنی حوزه هستی‌شناسی است؛ بنابراین ۱ و ۲ و ۳ به بخش اصلی فلسفه و ۴ به بخش‌های فرعی فلسفه مربوط می‌شوند.

تست و پاسخ ۱۳۷

درباره بخش‌های مختلف فلسفه کدام عبارت درست است؟

- تفاوت بخش اصلی و بخش‌های فرعی فلسفه در محدوده و قلمروی مورد مطالعه است، نه در موضوع و روش.
- از آن‌جا که امکان معرفت فرع بر شناخت هستی است؛ پس معرفت‌شناسی مقدم بر هستی‌شناسی است.
- شاخه‌های مختلف علوم، از تأمل فیلسوفانه در مبادی و مبانی فلسفه مضاف هر علم ایجاد می‌شوند.
- آن‌چه که بین بخش اصلی و شاخه‌های فلسفه ارتباط برقرار می‌کند، شاخه‌ها و علوم مختلف می‌باشند.

پاسخ: گزینه ۱

(فلسفه یازدهم - درس ۲)

پاسخ تشریحی شاخه‌های فلسفه آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که قوانین وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده خاصی از دانش منتقل می‌کنند؛ پس چون فلسفی هستند هم موضوع آن‌ها با بخش اصلی یکی است و هم روش آن‌ها و فقط در محدوده مورد مطالعه متفاوت‌اند، چون بخش اصلی در جست‌وجوی قوانین عام حاکم بر هستی است، نه محدوده خاص. بررسی سایر گزینه‌ها:

- معرفت به وجود فرع بر امکان معرفت است، یعنی ابتدا امکان معرفت باید باشد و سپس معرفت به وجود.
- با تأمل فیلسوفانه در حوزه‌های مختلف مثل تاریخ، اخلاق و...، شاخه‌هایی از فلسفه مثل فلسفه تاریخ و فلسفه اخلاق شکل می‌گیرند. فلسفه مضاف، مبانی علوم را می‌سازد، اما دانش‌ها را شکل نمی‌دهد.
- شاخه‌های فلسفه بین بخش اصلی فلسفه و علوم مختلف ارتباط برقرار می‌کنند.

تست و پاسخ ۱۳۸

در کدام گزینه می توان از دلیل حملِ محمول بر موضوع سؤال کرد؟

- (۱) ملاصدرا فیلسوف است.
 (۲) آب مایع است.
 (۳) سگ پستاندار است.
 (۴) مستطیل متوازی الاضلاع است.

پاسخ: گزینه ۱

(فلسفه دوازدهم - درس ۱)

درس نامه

پاسخ تشریحی

نسبت دادن یا حمل مفهوم فیلسوف بر ملاصدرا در عبارت «ملاصدرا فیلسوف است.» نیازمند دلیل است، چون فیلسوف از اجزاء تعریفی ملاصدرا نیست (ذاتی ملاصدرا نیست)؛ پس حمل آن به دلیل نیاز دارد.

در سایر گزینه ها چون مفهوم مایع برای آب، پستاندار برای سگ و متوازی الاضلاع برای مستطیل، ویژگی ذاتی به حساب می آیند، حمل آن ها بی نیاز از دلیل است.

دقت کنید که متوازی الاضلاع به هر شکلی گفته می شود که اضلاع آن با یکدیگر موازی باشند.

تست و پاسخ ۱۳۹

در کدام گزینه، بیانگر اولین قدم در شناخت «هستی» و «چیستی» است؟

- (۱) در ذهن هر کس واقعیاتی شکل گرفته که برای رفع نیازهایش از آن ها استفاده می کند.
 (۲) هر واقعیتی از دو جنبه قابل بررسی است، یک جنبه مشترک با سایر واقعیتهای و یک جنبه متفاوت از دیگر واقعیتهای.
 (۳) وجود، منشأ اثرگذاری واقعیتهایی است که مستقل از ذهن هر انسانی تشکیل شده اند.
 (۴) علی رغم روبه بودن با یک واقعیت خارجی در ذهن هر کس دو جنبه ماهیت و هستی از هر واقعیت شکل گرفته است.

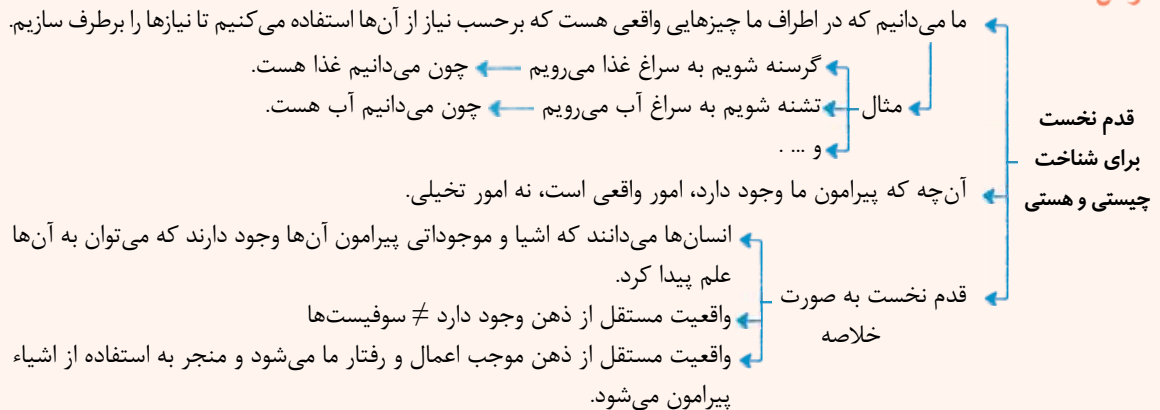
پاسخ: گزینه ۳

(فلسفه دوازدهم - درس ۱)

درس نامه

پاسخ تشریحی

اولین قدم درک هستی و چیستی این است که بدانیم واقعیت‌هایی مستقل از ذهن است و از آن‌ها برای رفع نیازهایمان استفاده کنیم، یعنی می‌توانیم با واقعیت‌ها، نیازها را بر طرف کنیم، چون وجود دارد و صرفاً ذهنی نیستند؛ پس منشأ اثر موجودات، وجود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) برای رفع نیازها از واقعیت‌های خارجی استفاده می‌کنیم، نه واقعیت‌های ذهنی.

۲) این مطلب نشان‌دهنده قدم دوم درک هستی و چیستی است.

۴) این مطلب نشان‌دهنده قدم سوم درک دو مفهوم هستی و چیستی است.

تست و پاسخ ۱۴۰

کدام عبارت درست است؟

- ۱) اگر وجود با ماهیت رابطه ذاتی داشت، موجود دانستن اشیاء قطعی بود.
- ۲) تفکیک وجود از ماهیت فقط در ذهن است و ترکیب آن‌ها فقط در خارج از ذهن.
- ۳) حمل وجود بر ماهیت، نشان می‌دهد که این‌ها دو مفهوم متفاوت با یکدیگر هستند.
- ۴) اگر وجود، عین ماهیت یا جزئی از آن بود، تمایز میان اشیای مختلف از بین می‌رفت.

پاسخ: گزینه ۱

(فلسفه دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی: اگر وجود، جزء ذات ماهیت و یا عین ذات ماهیت بود، رابطه ذاتی بین این دو برقرار می‌شد و در آن صورت، حمل وجود بر ماهیت، بی‌نیاز از دلیل بود. به تعبیر دیگر می‌دانستیم که هر ماهیتی موجود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) وجود و ماهیت، دو جنبه از یک واقعیت واحد هستند، نه این‌که با یکدیگر ترکیب شوند و واقعیت را به وجود بیاورد.

۳) اصل حمل شدن بر یکدیگر، متفاوت بودن مفهوم موضوع و محمول را نشان نمی‌دهد؛ چنان‌چه می‌گوییم «انسان بشر است» و با وجود این‌که مفهوم این دو، یکی است، آن‌ها را بر یکدیگر حمل می‌کنیم؛ بلکه آن‌چه تفاوت و تمایز دو مفهوم و نداشتن رابطه ذاتی با یکدیگر را نشان می‌دهد، نیازمندی حمل وجود بر ماهیت به دلیل است.

۴) اگر وجود، جزئی از ماهیت باشد لزوماً اشیاء عین هم نمی‌شوند، چون درست است که اشیاء در وجود، مشترک می‌شوند، اما سایر اجزاء ماهیت، می‌توانست تمایزها را ایجاد کند، اما اگر وجود و ماهیت عین هم باشند، همه ماهیت‌ها یکی می‌شود.

نکته

- نتایج جزئیت یا عینیت وجود و ماهیت
- ۱) امور فرضی بی معنا می شد.
  - ۲) هر چیزی که فرض می کردیم باید به وجود می آمد.
  - ۳) همه ماهیت ها یکی می شد. (فقط برای عینیت وجود و ماهیت)
  - ۴) حمل وجود بر هیچ ماهیتی نیازمند دلیل نبود.

تست و پاسخ (۱۴۱)

نوع حمل یگانه بر واجب الوجود، با کدام حمل یکسان است؟

- ۱) حیوان بر دارای حواس
- ۲) جسم بر درخت
- ۳) مقدار بر مکعب
- ۴) دارای ضلع بر مربع

پاسخ: گزینه ۱

(فلسفه دوازدهم - درس ۱)

پاسخ تشریحی

یگانه، جزء ذاتی و جزء تعریف واجب الوجود نیست و لذا این حمل، نیازمند دلیل است. ضمن این که واجب الوجود می تواند بالذات یا بالغیر باشد که واجب الوجود بالغیر اصلاً یگانه نیست، هم چنین مفهوم حیوان، عین یا جزء تعریفی مفهوم دارای حواس نیست و لذا این حمل نیز نیازمند دلیل است. دقت شود که دارای حواس، جزء تعریف حیوان است، اما در این سؤال، از حمل دارای حواس بر حیوان (که بی نیاز از دلیل است) پرسیده نشده؛ بلکه از حمل حیوان بر دارای حواس سؤال شده است، یعنی «دارای حواس حیوان است». در سایر گزینه ها محمول، جزء ذاتی موضوع است و حمل ها، بی نیاز از دلیل می باشد.

تست و پاسخ (۱۴۲)

کدام گزینه از نظر مواد ثلاثه با سایر گزینه ها تفاوت دارد؟

نسبت های سه گانه قضایا

- ۱) هیچ شکلی دارای ضلع نیست.
- ۲) برخی اعداد، عدد اول نیستند.
- ۳) سیاه سفید، یک ممتنع الوجود نیست.
- ۴) عدد ۴ قابل تقسیم بر دو نیست.

پاسخ: گزینه ۲

(فلسفه دوازدهم - درس ۲)

درس نامه

- رابطه ضروری در نسبت های سه گانه میان قضایا
- نسبت های سه گانه میان قضایا یا جهات قضایا یا مواد قضایا
  - در این قضایا، محمول، ذاتی موضوع خود می باشد.
  - محمول برای موضوع خود، «ضروری» و «واجب» است.
  - مثال شکلی سه ضلعی است.
    - جانور، جاندار است.
    - دوزنقه، شکل است.
    - مثال انسان، جسم است.
    - اسب، جاندار است.
    - خدا، غنی است.
  - مجموع دو ضلع مثلث، بزرگ تر از ضلع سوم است.
  - حمل های بی نیاز از دلیل، حتماً ضروری هستند.
  - چند نکته
    - برخی از حمل های نیازمند دلیل ضروری هستند، مثل اوصاف خدا.
    - حمل های مرتبط با خدا، ضروری است اما نیازمند دلیل است.

پاسخ تشریحی نسبت بین عدد اول نبودن و برخی اعداد، رابطه امکانی است، یعنی ممکن است برخی اعداد، عدد اول باشند یا نباشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در ۱) و ۲) و ۳) نسبت بین موضوع و محمول‌ها امتناعی است، یعنی محال است که هیچ شکلی دارای ضلع نباشد، چون همه شکل‌ها به جز دایره ضلع دارند، محال است که سیاه سفید ممتنع‌الوجود نباشد چون جمع نقیضین امتناعی است و محال است که عدد ۴ قابل تقسیم بر دو نباشد، چون هر عدد زوجی قابل تقسیم بر ۲ است.

تست و پاسخ ۱۴۳

کدام عبارت درست است؟

- ۱) امتناع ذاتی، توسط هیچ عاملی غیر از واجب‌الوجود بالذات، قابل برطرف شدن نیست.
- ۲) موجود نبودن یک شیء قطعاً نشان می‌دهد، علتی که آن را موجود کند، وجود ندارد.
- ۳) اگر حمل وجود بر چیزی ضروری باشد، حتماً از حالت امکان ذاتی خارج شده است.
- ۴) واجب‌الوجود بالغیر، وجوب ماهیتی خود را از ماهیت دیگری گرفته است.

پاسخ: گزینه ۲

(فلسفه دوازدهم - درس ۲)

پاسخ تشریحی وقتی چیزی موجود نیست، یا امتناعی ذاتی دارد و یا ممکن‌الوجود بالذاتی است که علتش فراهم نشده است. در هر دو صورت

می‌توان گفت علتی که آن را موجود کند، وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) امتناع ذاتی، توسط هیچ عاملی حتی واجب‌الوجود بالذات، قابل برطرف شدن نیست.
- ۲) ممکن است واجب‌الوجود بالذات باشد. در چنین حالتی، امکان ذاتی نداشته که از آن خارج شود.
- ۳) واجب‌الوجود بالذات، نه در ماهیت و ذات، ذات او امکانی است و امکانی می‌ماند.

نکته چیزهایی که وجود ندارند یا ممتنع‌الوجود بالذات هستند (مثل جمع نقیضین) یا ممتنع‌الوجود بالذات (ممکن‌الوجود بالذاتی که علت وجودش فراهم نشده است).

تست و پاسخ ۱۴۴

در کدام گزینه نسبت میان محمول و موضوع در هر دو مورد یکسان است؟

- ۱) هر تعریفی اندیشه است - درخت‌ها بُعد ندارند.
- ۲) علم، دارای قضاوت است - لوزی دو قطر مساوی دارد.
- ۳) مربع، متوازی‌الاضلاع نیست - کوه طلا ممکن‌الوجود است.
- ۴) مولود کعبه منحصره‌فرد است - گیاه دارای حیات است.

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

- ۱) وجوبی (دو قسمت اصلی اندیشه، تعریف و استدلال) - امتناعی
- ۲) امکانی (علم دارای دو بخش تصور و تصدیق است که تصدیق دارای قضاوت است) - امکانی (لوزی انواعی دارد که برخی از آن‌ها مربع) دو قطر مساوی دارد.)
- ۳) امتناعی - وجوبی (چیزهای عجیب و غریب امکانی هستند؛ پس امکانی بودن کوه طلا، ضروری است.)
- ۴) امکانی (امکان دارد مولود کعبه منحصره‌فرد نباشد) - وجوبی (گیاه جزء جانداران است؛ پس حتماً دارای حیات است.)

تست و پاسخ ۱۴۵

کدام مورد نشان‌دهنده عبارت درستی درباره موجودات جهان است؟

- ۱) با فراهم شدن علتی برای آن‌ها از حالت تساوی خارج شده‌اند.
- ۲) وجود برای همه آن‌ها ضروری شده، به همین دلیل واجب‌الوجود شدند.
- ۳) از نظر ذات به دو دسته واجب بالذات و ممکن بالذات تقسیم می‌شوند.
- ۴) موجودات جهان ممتنع‌الوجودهای بالغیری بودند که به واسطه علتی، واجب‌الوجود شدند.

پاسخ: گزینه ۳

(فلسفه دوازدهم - درس ۲)

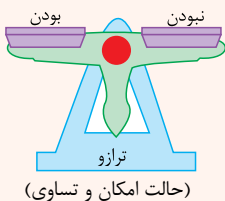

درس نامه

اگر بخواهیم «وجود» را به عنوان محمول بگیریم، رابطه آن با برخی موضوعات — امکانی — است. — وجوبی — امتناعی —

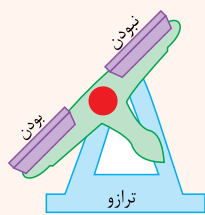
اگر رابطه موضوعی با «وجود» امتناعی باشد، یعنی آن موضوع نمی تواند وجود داشته باشد.

انواع رابطه های وجود با موضوعات — واجب الوجود — ممکن الوجود — ممتنع الوجود —

طبق گفته فارابی و ابن سینا، چون این موجودات در ذات و ماهیت خود ممکن الوجودند، اگر علت وجود آنها فراهم شود، موجود می شوند.

ممکن الوجودها — ممکن الوجود مانند ترازویی است که دو کفه آن در حالت تعادل است و هیچ ترجیحی به هم ندارند.

(خروج از حالت امکان و تساوی با علت)

اگر در ترازو، یکی از کفه ها سنگین شود، می گوییم حتماً علتی در کار بوده که یک کفه به پایین آمده است. عقلاً محال است که یکی از کفه های ترازو، خودبه خود پایین بیاید، پس حتماً سنگینی یک کفه ترازو، علت دارد.

رابطه وجود با موضوع های مختلف

وقتی می گوییم رابطه ماهیت «انسان» با «وجود» یک رابطه امکانی است، منظور این است که انسان می تواند باشد و می تواند نباشد.

ذات انسان به گونه ای نیست که حتماً باشد.

ذات انسان به گونه ای نیست که حتماً نباشد.

اگر علتی باشد، «وجود» برای انسان ضروری می شود و انسان واجب الوجود می گردد و موجود می شود.

همه اشیا یی که موجودند — ممکن الوجود بالذات بودند — بدون نیاز به دلیل ممکن الوجود بودند (البته هنوز هم از نظر ذاتی ممکن الوجود هستند).

(به جز خدا) — واجب الوجود بالغیر هستند — با دلیل و علت، واجب الوجود شدند.

رابطه وجود با ماهیت در ذات می تواند — واجب الوجود بالذات — باشد. — ممکن الوجود بالذات — ممتنع الوجود بالذات —

«غیر» به معنای دلیل است که برای «ممکن الوجود بالذات» می آید.

ذات و غیر — ممکن الوجود بالذات — اگر علت وجودش فراهم شود — واجب الوجود بالغیر — اگر علت وجودش فراهم نشود — ممتنع الوجود بالغیر —

مثال — واجب الوجود بالذات — فقط یک چیز است = خدا. — ممکن الوجود بالذات — هر چه در عالم هست، به جز خدا. — ممتنع الوجود بالذات — مربع پنج ضلعی، سیاه سفید و ... — واجب الوجود بالغیر — هر چه در عالم هست.

ممکن الوجود بالغیر — نداریم.

ممتنع الوجود بالغیر — چیزهای ممکنی که هنوز به وجود نیامده: انسان ° چشم،

اژدها و ...

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

فلسفه و منطق

پاسخ تشریحی موجودات جهان یعنی کسانی که الان وجود دارند. آن‌ها همه واجب‌الوجودند یا واجب‌الوجود بالذات هستند و یا ممکن‌الوجودهای

بالذاتی که واجب‌الوجود بالغیر شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واجب‌الوجود بالذات، حالت امکانی و تساوی نداشته که بخواهد از آن خارج شود.

۲) وجود برای واجب‌الوجود بالذات ضروری بوده، نه این‌که ضروری شده باشد.

۴) اولاً واجب‌الوجود بالذات هم جزء موجودات جهان است. ثانیاً همه ممکن‌الوجودهای بالذات، ممتنع‌الوجود بالغیر نبودند.

آزمون چهارم حضوری

رشته انسانی

اقتصاد: صفحه‌های ۱ تا ۲۱

تست و پاسخ ۱۴۶

کدام گزینه در رابطه با کارآفرینان و انواع کسب و کار صحیح است؟

۱) کارآفرینان یا مؤسس‌های شرکت‌ها با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می‌کنند، که این کار بسیار مهم ولی در عین حال آسان است، چراکه بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر طولانی دارند؛ به طوری که بیش از نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش سالگی عبور و به کار خود ادامه دهند.

۲) در کنار این که احتمال از بین رفتن و شکست کسب و کار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست. این احتمال موفقیت و سودآوری، انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرفتن خطرات آن توسط کارآفرینان است.

۳) یک کارآفرین موفق قطعاً از ابتدا کارآفرین بوده است و حرکت با نوآوری و فراهم‌آوردن بازار خوب برای فروش محصولاتش، او را قدم‌به‌قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن رسانده است.

۴) کارآفرین لازم نیست در ابتدا توانایی مالی لازم برای راه‌اندازی کسب و کارش را داشته باشد و باید بداند که در آغاز کارش حتماً با موفقیت روبه‌رو خواهد شد و می‌تواند از محل سودی که کسب می‌کند سرمایه لازم برای راه‌اندازی کسب و کارش را تأمین کند.

(درس ۱ - فراز و فرود کسب و کارها، نقش کارآفرینان)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی: به بررسی گزینه‌های نادرست می‌پردازیم:

۱) کارآفرینان یا مؤسس‌های شرکت‌ها با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می‌کنند، که این کار چندان آسان نیست، چراکه بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند؛ به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش سالگی عبور و به کار خود ادامه دهند.

۳) یک کارآفرین موفق ضرورتاً از ابتدا کارآفرین نبوده است، اما حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف، او را قدم‌به‌قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن می‌رساند.

۴) کارآفرین باید توانایی مالی لازم را برای راه‌اندازی کسب و کارش داشته باشد و بداند که در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کم‌تر یا عدم موفقیت روبه‌رو شود.

تست و پاسخ ۱۴۷

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق می‌باشند؟

الف) منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

ب) کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.

ج) پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

۱) سازمان‌دهنده - خوش‌بین - نوآور

۲) پراگیزه - ریسک‌پذیر - سازمان‌دهنده

۳) یادگیرنده - خوش‌بین - نوآور

۴) سازمان‌دهنده - خوش‌بین - ریسک‌پذیر

پاسخ: گزینه ۴

(درس ۱ - ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق)

مشاوره ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق از مباحث مهم درس اول هست که در کنکور سراسری دی ماه ۱۴۰۱ یک سؤال روبه خودش اختصاص داده. حتماً برای به‌خاطر سپردن این ویژگی‌ها از کلیدواژه استفاده کنید.

درس نامه •• ویژگی های مشترك كارآفرینان موفق

تیزبین	فرصت های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می بینند.
نوآور	ایده ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می کنند.
ریسک پذیر	پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه اندازی کنند.
خوش بین	کارآفرینان واقع بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند.
سازمان دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می کنند.

پاسخ تشریحی الف) مدیریت و هماهنگی منابع به صورت کارا: سازمان دهنده

ب) اطمینان و دلگرمی به موفقیت اقتصادی: خوش بین

ج) آوردن پس انداز و خوش نامی برای راه اندازی فعالیت اقتصادی جدید: ریسک پذیر

تست و پاسخ ۱۴۸

با توجه به اطلاعات زیر که مربوط به یک کارگاه در و پنجره سازی (با ۶ کارگر) است، نتیجه عملکرد این کارگاه در طی یک سال گذشته چگونه بوده است؟

- هزینه سالانه خرید مواد اولیه: ۱۲۰۰ میلیون تومان
- هزینه تحصیل فرزندان مدیر کارخانه: ۵۸ میلیون تومان
- بهای سالانه قبوض آب، برق و گاز: ۹۵ میلیون تومان
- قیمت متوسط هر قطعه تولیدی: ۶ میلیون تومان
- تعداد کل قطعات تولیدشده: ۱۱۰۰ قطعه تولیدی
- حقوق سالانه هر کارگر: یک ششم هزینه سالانه خرید مواد اولیه
- مجموع عیدی پرداختی به کارگران: یک پنجم حقوق سالانه هر کارگر
- اجاره سالانه کارگاه تولیدی: ده درصد هزینه سالانه خرید مواد اولیه

۳,۹۴۵ (۲) میلیون تومان سود

۴,۲۳۵ (۱) میلیون تومان سود

۳,۲۴۰ (۴) میلیون تومان سود

۳,۷۳۰ (۳) میلیون تومان سود

(درس ۱ - هزینه های تولید، درآمد و سود)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره این سؤال پای ثابت کنکور چند سال اخیر بوده، (هم در کنکور دی ماه ۱۴۰۱ و هم در کنکور تیرماه ۱۴۰۲ یک سؤال از این مبحث داشتیم.) حتماً روش تمرکز ویژه ای داشته باشید. تو صورت سؤال هم دقت کنید، اگر عملکرد سالیانه بنگاه مد نظر بود، حواستون باشه تمامی مبالغ (چه هزینه ها و چه درآمد) رو به صورت سالیانه حساب کنید.

پاسخ تشریحی

میلیون تومان $1,200 =$ هزینه سالانه خرید مواد اولیه

میلیون تومان $200 = \frac{1}{6} \times 1,200 =$ هزینه پرداخت حقوق سالانه هر کارگر

میلیون تومان $1,200 = 200 \times 6 =$ هزینه پرداخت حقوق سالانه کارگران

میلیون تومان $40 = \frac{1}{5} \times 200 =$ مجموع عیدی پرداختی به کارگران

میلیون تومان $95 =$ بهای سالانه قبوض آب، برق و گاز پرداختی

میلیون تومان $120 = \frac{10}{100} \times 1,200 =$ اجاره سالانه کارگاه تولیدی

میلیون تومان $2,655 = 1,200 + 1,200 + 40 + 95 + 120 =$ مجموع هزینه‌های سالیانه بنگاه

تعداد کل قطعات تولیدشده $\times$ قیمت متوسط هر قطعه تولیدی = درآمد حاصل از فروش محصولات

میلیون تومان $6,600 = 6 \times 1,100 =$

چون میزان درآمد از هزینه‌ها بیشتر است، تولیدکننده از فعالیت خود سود برده است.

میلیون تومان $3,945 = 6,600 - 2,655 =$ هزینه‌های تولید - درآمد = سود

توجه هزینه تحصیل فرزندان مدیر کارخانه جزء هزینه‌های تولید بنگاه اقتصادی نیست.

تست و پاسخ ۱۴۹

اگر درآمد یک تولیدکننده، چهار برابر هزینه‌های تولیدش باشد و میزان حقوق و دستمزد پرداختی ۴۵۰۰ تومان، هزینه خرید مواد اولیه ۱۲۰۰ تومان و سود به دست آمده برابر با ۳۶۰۰۰ تومان باشد، آن‌گاه:

الف) اگر تنها هزینه باقی‌مانده تولیدکننده، اجاره بنگاه باشد، مبلغ آن چند تومان است؟

ب) کل هزینه‌های تولید این تولیدکننده چند تومان است؟

ج) میزان درآمد او چند تومان است؟

۲) الف) ۶۰۰۰ (ب) / ۱۵۰۰۰ (ج) / ۳۴۰۰۰

۱) الف) ۶۳۰۰ (ب) / ۱۲۰۰۰ (ج) / ۳۴۰۰۰

۴) الف) ۶۳۰۰ (ب) / ۱۲۰۰۰ (ج) / ۴۸۰۰۰

۳) الف) ۶۰۰۰ (ب) / ۱۵۰۰۰ (ج) / ۳۸۰۰۰

(درس ۱ - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی

$X =$ هزینه‌های تولید

$4X =$ درآمد $\Rightarrow$

هزینه‌های تولید - درآمد = سود

$36,000 = 4X - X$

تومان $12,000 = \frac{36,000}{3} = X$ (کل هزینه‌های تولید) $\Rightarrow 36,000 = 3X$

اجاره بنگاه + هزینه خرید مواد اولیه + حقوق و دستمزد پرداختی = کل هزینه‌های تولید

اجاره بنگاه $12,000 = 4,500 + 1,200 +$

تومان $6,300 = 12,000 - 5,700 =$ اجاره بنگاه

تومان $48,000 = 4 \times 12,000 =$ درآمد $\Rightarrow$ هزینه‌های تولید $4 \times X =$ درآمد

تست و پاسخ ۱۵۰

یک تولیدکننده برای کاهش هزینه‌های تولید خود از سطح ۱۵ میلیون ریال به ۱۰ میلیون ریال (بدون این‌که از میزان تولید کم کند)، کدام اقدام زیر را باید انجام دهد؟

۱) برای محصولات خود، بازار خوبی فراهم کند و کالاهایش را با قیمت مناسب بفروشد.

۲) به استخدام نیروی کار بپردازد.

۳) در مصرف مواد اولیه و انرژی صرفه‌جویی کند.

۴) کالاهایش را با قیمتی پایین‌تر عرضه کند.

(درس ۱ - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی اگر درآمدهای به دست آمده از هزینه‌های تولید کم‌تر باشد، کسب و کار شما دچار ضرر و زیان می‌شود؛ بنابراین تلاش می‌کنید با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها از وضعیت زیان دوری کنید. شما ممکن است بتوانید با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها، هزینه تولید را بدون این که از میزان تولید کم کنید، کاهش دهید. از سوی دیگر می‌توانید برای محصولات خود، بازار خوبی فراهم کنید و کالاهایتان را با قیمت مناسب بفروشید.

حال به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

راهکار ارائه شده در ۱) منجر به افزایش درآمد و نه کاهش هزینه‌های تولید می‌شود.

راهکار ارائه شده در ۲) منجر به افزایش هزینه‌های تولید و نه کاهش آن می‌شود.

راهکار ارائه شده در ۳) منجر به کاهش هزینه‌های تولید می‌شود. (لذا ۳) پاسخ صحیح سؤال است.)

راهکار ارائه شده در ۴) منجر به کاهش درآمد می‌شود و بر هزینه‌های تولید تأثیری ندارد.

تست و پاسخ ۱۵۱

هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام نوع از کسب و کار اشاره دارند؟

• گروهی از تحصیل‌کردگان رشته مهندسی پزشکی یک محصول با فناوری بالا تولید کرده‌اند و می‌خواهند با ایجاد یک نشان تجاری آن را به تولید انبوه برسانند.

• مصطفی و احمد می‌خواهند مدرسه و سرپناهی برای کودکان کار ایجاد کنند تا این کودکان از حق آموزش رایگان برخوردار باشند.

• سمانه می‌خواهد یک مغازه فروش پوشاک بانوان افتتاح کند تا با این کار بخشی از هزینه‌های خانواده را تأمین کند.

• گروهی از دامداران بخش ندوشن در استان یزد می‌خواهند برای تولید و عرضه محصولات دامی، مکانی متمرکز را ایجاد کنند که در این صورت هم تولید افزایش خواهد یافت و هم هزینه‌های تولید در بلندمدت با روند کاهشی روبه‌رو خواهد شد.

۱) کسب و کار شخصی - کسب و کار شخصی - تعاونی - کسب و کار شخصی

۲) کسب و کار شخصی - کسب و کار شخصی - شرکت - مؤسسه غیرانتفاعی

۳) شرکت - مؤسسه غیرانتفاعی - کسب و کار شخصی - تعاونی

۴) شرکت - مؤسسه غیرانتفاعی - شرکت - کسب و کار شخصی

پاسخ: گزینه ۳

(درس ۲ - کسب و کار شفاهی، شرکت، تعاونی‌ها)

مشاوره این سؤال بر اساس تمرین ۱ بخش برای تفکر و تمرین، صفحه ۲۱ کتاب درسی طرح شده است. تمرین‌های کتاب درسی بسیار مهم است و از بررسی دقیق آن‌ها غافل نشوید.

درس نامه

• **شرکت:** شرکت برای رشد بهتر می‌تواند: تبلیغ کند، کارمند استخدام کند و یا جذب سرمایه کند. شرکت کسب و کاری است که خودش هویت قانونی دارد. شرکت‌ها حقوق و تعهدات خاصی دارند. یک شرکت می‌تواند دارایی داشته باشد، با دیگر شرکت‌ها یا افراد وارد قرارداد شود و حتی علیه آن‌ها شکایت کند و مورد شکایت قرار بگیرد.

• **مؤسسه غیرانتفاعی:** یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است. این مأموریت‌ها اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و ... محدودۀ عمل آن‌ها گاهی محلی، گاهی ملی و حتی جهانی است.

• **کسب و کار شخصی:** کسب و کار شخصی متعلق به یک شخص است. اغلب کسب و کارها در ایران به شکل شخصی است. بیشتر کسب و کارهای شخصی کوچک مقیاس‌اند.

• **تعاونی:** تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

پاسخ تشریحی در نتیجه هر یک از موارد سؤال به ترتیب به «شرکت، مؤسسه غیرانتفاعی، کسب و کار شخصی و تعاونی» اشاره دارند.

تست و پاسخ ۱۵۲

۴ نفر کل سهام یک شرکت فرضی را خریداری کرده‌اند. اگر مبلغ هر سهم ۲۵۰ تومان باشد و سهام شرکت مطابق جدول زیر بین این ۴ نفر تقسیم شده باشد و اگر نفر چهارم (D) مبلغ ۸۶۰۰ تومان برای خرید سهام هزینه کرده باشد، آن‌گاه:

سهام‌داران شرکت	میزان مالکیت افراد از دارایی شرکت
A	۳۵ درصد
B	۱۵ درصد
C	۳۰ درصد
D	؟

الف) کل سرمایه شرکت چند تومان است؟

ب) فرد دوم (B) چند تومان برای خرید سهام هزینه کرده است؟

ج) اگر سود شرکت در پایان سال ۹۴۰ تومان باشد، سهم فرد اول (A)

و فرد چهارم (D) از سود به ترتیب چند تومان است؟

د) تعداد برگه‌های سهام ارائه شده توسط شرکت کدام است؟

۱) الف (۴۱۵۰۰ / ب) (۳۳۰۰ / ج) (۲۳۰ - ۲۲۵ / د) (۱۷۲

۲) الف (۴۳۰۰۰ / ب) (۶۴۵۰ / ج) (۳۲۹ - ۱۸۸ / د) (۱۷۲

۳) الف (۴۳۰۰۰ / ب) (۶۴۵۰ / ج) (۳۵۰ - ۲۱۰ / د) (۱۵۰

۴) الف (۴۱۵۰۰ / ب) (۳۳۰۰ / ج) (۳۲۹ - ۲۱۰ / د) (۱۲۰

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۲ - شرکت)

مشاوره در کتاب درسی صفحه ۱۶ متن زیر را داریم:

«مثلاً اگر دارایی شرکتی به ۱۰۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۱۰,۰۰۰ سهم آن را خریداری می‌کند، مالک ۱۰ درصد شرکت است.»

همین متن مجوز طرح این سؤال رو به ما داده. تمامی فرمول‌های مهم و مورد نیاز این مبحث رو در پاسخ آورديم؛ پس حتماً با دقت این مسئله رو حل کنید و فرمول‌های مهم رو به خاطر بسپارید.

پاسخ تشریحی

چون ۴ نفر کل سهام شرکت را خریدند، در نتیجه مجموع درصد میزان مالکیت افراد از دارایی شرکت برابر با ۱۰۰ خواهد بود؛ بنابراین درصد مالکیت فرد D برابر خواهد بود با:

$$۱۰۰ \times \frac{\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد}}{\text{تعداد کل سهام شرکت}} = \text{درصد میزان مالکیت فرد از دارایی شرکت}$$

یا

$$۱۰۰ \times \frac{\text{ارزش سهام خریداری شده توسط فرد}}{\text{ارزش کل سهام شرکت}} = \text{درصد میزان مالکیت فرد از دارایی شرکت}$$

$$۱۰۰ \times \frac{\text{ارزش سهام خریداری شده توسط فرد D}}{\text{ارزش کل سهام شرکت}} = \text{درصد مالکیت فرد D از دارایی شرکت}$$

$$۲۰ = \frac{۸۶۰۰}{\text{ارزش کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰ \Rightarrow \text{ارزش کل سهام شرکت} = \frac{۸۶۰۰ \times ۱۰۰}{۲۰} = ۴۳,۰۰۰ \text{ تومان}$$

ارزش هر سهم $\times$ تعداد سهام خریداری شده توسط فرد B = هزینه فرد B بابت خرید سهام

یا

ارزش کل سهام شرکت $\times$ درصد مالکیت فرد B از دارایی شرکت = هزینه فرد B بابت خرید سهام

$$\text{تومان } ۶,۴۵۰ = \frac{۱۵}{۱۰۰} \times ۴۳,۰۰۰ = \text{هزینه فرد B بابت خرید سهام}$$

سود شرکت $\times$ درصد مالکیت فرد از دارایی شرکت = سود تعلق گرفته به هر فرد

$$\text{تومان } ۳۲۹ = \frac{۳۵}{۱۰۰} \times ۹۴۰ = \text{سود تعلق گرفته به فرد A}$$

$$\text{تومان } ۱۸۸ = \frac{۲۰}{۱۰۰} \times ۹۴۰ = \text{سود تعلق گرفته به فرد D}$$

$$\text{عدد } ۱۷۲ = \frac{۴۳,۰۰۰}{\text{ارزش کل سهام شرکت}} = \frac{\text{تعداد سهام شرکت}}{\text{ارزش هر سهم } ۲۵۰}$$

پاسخ تشریحی

- منافع مالیاتی: از مزایای کسب و کار شخصی
- بار سنگین مسئولیت: از معایب کسب و کار شخصی
- قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر: از معایب کسب و کار شرکتی
- هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر: از معایب کسب و کار شرکتی
- مشکل تأمین مالی: از معایب کسب و کار شخصی
- مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی: از معایب کسب و کار شخصی

تست و پاسخ ۱۵۴

کدام گزینه در بردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) فعالیت بنگاه‌های معاملات ملکی از کدام نوع کسب و کار است؟

(ب) کدام کسب و کار مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها دارد؟

(ج) کدام یک از موارد زیر در اساسنامه شرکت ذکر نمی‌شود؟

(د) در ساختار سازمانی شرکت سهامی، بعد از رئیس هیئت مدیره، کدام نهاد قرار دارد؟

(۱) (الف) شرکتی / (ب) کسب و کار شخصی / (ج) چگونگی تقسیم و فروختن سهام / (د) هیئت مدیره

(۲) (الف) شخصی / (ب) کسب و کار شخصی / (ج) چگونگی تأمین سرمایه اولیه / (د) مدیر امور اداری

(۳) (الف) شخصی / (ب) تعاونی‌ها / (ج) میزان دستمزد ماهانه کارگران / (د) مدیر عامل

(۴) (الف) شرکتی / (ب) تعاونی‌ها / (ج) مشخص کردن همه مدیران و مسئولان شرکت / (د) مدیر عامل

(درس ۲- کسب و کار شفهی، شرکت و تعاونی‌ها)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی

(الف) کسب و کارهای شخصی در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند. نمونه‌هایی از کسب و کارهای شخصی: مشاغل خویش‌فرمایی (مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی)، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان، در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری اغلب کسب و کارها شخصی‌اند.

(ب) تشابه تعاونی‌ها با شرکت‌ها: تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها دارند.

تفاوت تعاونی‌ها با شرکت‌ها: برخلاف شرکت‌ها، نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است. (یعنی هر کدام از اعضا صرف نظر از این که چه قدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی خواهد داشت).

(ج)

شرکت برای چه کسب و کاری تشکیل شده است؟	موارد مشخص شده در اساسنامه شرکت
سهام آن چه میزان است و چگونه تقسیم و فروخته می‌شود؟	
چگونه شرکت سرمایه اولیه خود را تأمین می‌کند؟	
چگونه سود و زیان تقسیم می‌شود؟	
سهام‌داران چه حقوق و مسئولیت‌هایی در شرکت دارند؟	
شرکت چگونه منحل می‌شود؟	

(د) ساختار سازمانی شرکت سهامی:

تست و پاسخ ۱۵۵

عبارات کدام گزینه کامل کننده موارد زیر است؟

الف) تولید کننده‌ای که دچار ضرر و زیان شده است، تلاش می‌کند تا با ..... و ..... از وضعیت زیان دوری کند.
ب) یکی از راه‌های افزایش سرمایه در شرکت‌ها ..... است.

ج) مسئولیت محدود برای سهام‌داران از ..... ایجاد شرکت‌های سهامی است.

۱) الف) افزایش قیمت فروش محصول خود - کاهش بهره‌وری / ب) وام‌های بانکی / ج) معایب

۲) الف) افزایش درآمد - کاهش هزینه‌ها / ب) افزایش سرمایه سهام‌داران / ج) معایب

۳) الف) افزایش قیمت فروش محصول خود - کاهش بهره‌وری / ب) توسعه تجهیزات و امکانات / ج) مزایای

۴) الف) افزایش درآمد - کاهش هزینه‌ها / ب) افزایش سهام‌داران / ج) مزایای

(درس ۱ - هزینه‌های تولید، درآمد و سود / درس ۲ - شرکت)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره طرح سؤال به صورت جای خالی از کنکور ۹۹ به بعد افزایش یافته و از قسمت‌هایی از کتاب درسی بوده که شاید دانش‌آموزان به آن توجه کم‌تری داشتند، لذا هیچ قسمت از متن کتاب درسی (به‌ویژه پاورقی‌ها) را بی اهمیت تلقی نکنید.

پاسخ تشریحی

الف) اگر درآمدهای به دست آمده از هزینه‌های تولید کم‌تر باشد، کسب و کار تولیدکننده دچار ضرر و زیان می‌شود؛ بنابراین تولیدکننده، تلاش می‌کند تا با «افزایش درآمد» و «کاهش هزینه‌ها» از وضعیت زیان دوری کند.

ب) امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهام‌داران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز وام‌های بانکی) یکی از مزایای ایجاد شرکت سهامی است.

ج) مسئولیت محدود برای سهام‌داران از مزایای ایجاد شرکت‌های سهامی است.

تست و پاسخ ۱۵۶

کدام گزینه در رابطه با واقعیت نادرست است؟

۱) پیش از شکل‌گیری یک کسب و کار جدید، کارآفرین به این فکر می‌کند که به تنهایی دست به اقدام بزند یا این‌که فرد دیگری را در کار خود شریک کند یا حتی کار جدید عام‌المنفعه انجام دهد.

۲) اگر بخواهیم به صورت کلی تفاوت مفهومی شکل‌های مختلف کسب و کار را درک کنیم، باید به سؤال «مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟ یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟» پاسخ دهیم. این سؤال و پاسخ آن، بیانگر مفهوم «سازمان تولید» است.

۳) اگر دارایی شرکتی به ۱۵۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۳۷,۵۰۰ سهم آن را خریداری می‌کند، مالک ۲۰ درصد شرکت است.

۴) نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است.

(درس ۲ - نقشه راه، کدام کسب و کار، کسب و کار شش‌می، شرکت و تعاونی‌ها)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی

اگر دارایی شرکتی به ۱۵۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۳۷,۵۰۰ سهم آن را خریداری می‌کند، مالک ۲۵ درصد
($25 = \frac{37,500}{150,000} \times 100$) شرکت است.

تست و پاسخ ۱۵۷

عبارات کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) کدام یک جزء «هزینه‌های تولید» نیست؟

(ب) کدام گزینه در خصوص برخی از افراد که راه‌های کسب درآمد نامشروع را انتخاب کرده‌اند، نادرست است؟

(ج) تقسیم سود در شرکت‌ها چگونه است؟

(د) تأخیر در تصمیم‌گیری از معایب کدام نوع کسب و کار است؟

(۱) الف) پولی که برای خرید یا اجاره ماشین‌آلات صرف می‌شود. / ب) این افراد نه تنها با فعالیت‌های غیرقانونی و غیرشرعی به هم‌نوعانشان ظلم می‌کنند؛ بلکه برکت را نیز از زندگی خودشان دور می‌کنند و اقتصاد خود و جامعه را در سراسیمگی سقوط قرار می‌دهند. / ج) به نسبت فعالیت اقتصادی اعضا / د) شرکت‌های سهامی

(۲) الف) پولی که به ازای استخدام تعدادی کارگر یا کارمند پرداخت می‌شود. / ب) آن‌ها معمولاً از رانته‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند، سوء استفاده می‌کنند و به درآمدهای کلانی دست می‌یابند. / ج) به تناسب مالکیت سهام / د) کسب و کار شخصی

(۳) الف) پولی که تولیدکننده از فروش محصولات خود به دست می‌آورد. / ب) معمولاً به دنبال گران خریدن و ارزان فروختن‌اند و خرید و فروش برخی از کالاها را به صورت رقابتی درمی‌آورند. / ج) به نسبت فعالیت اقتصادی اعضا / د) کسب و کار شخصی

(۴) الف) پولی که مابه‌التفاوت درآمد و هزینه است و تولیدکننده از فعالیت اقتصادی خود به دست می‌آورد. / ب) به دلیل زودتر آشکار شدن کارهای نامشروع‌شان در شهرها، آن‌ها ترجیح می‌دهند به روستاها کوچ کنند تا آسان‌تر به فعالیت‌های خود بپردازند. / ج) به تناسب مالکیت سهام / د) شرکت‌های سهامی

پاسخ: گزینه ۴ (درس ۱- هزینه‌های تولید، درآمد و سود، مسئولیت اقلاتی و کسب درآمد هلال / درس ۲- کسب و کار شفاهی، شرکت و تعاونی‌ها)

مشاوره از این به بعد عادت کنید به سوال‌های چندقسمتی. تو کنکور سراسری تقریباً تمامی سوال‌های مفهومی و حفظی به صورت ترکیبی و چندقسمتی است. برای پاسخ‌گویی به این سوال‌ها از قسمتی شروع کنید که از پاسخ صحیح آن مطمئن هستید و با بررسی گزینه‌ها قطعاً در کم‌ترین زمان ممکن پاسخ صحیح رو پیدا می‌کنید.

پاسخ تشریحی

الف) خریداری یا اجاره کارگاه، مغازه یا دفتر کار، خرید ماشین‌آلات، خرید لوازم مورد نیاز دیگر، خرید مواد اولیه، استخدام تعدادی کارگر و کارمند، جزء هزینه‌های تولید محسوب می‌شوند.

پولی که تولیدکننده از فروش محصولات خود به دست می‌آورد، درآمد نامیده می‌شود و جزء هزینه‌های تولید نیست.

پولی که مابه‌التفاوت درآمد و هزینه است و تولیدکننده از فعالیت اقتصادی خود به دست می‌آورد، سود (یا زیان) نامیده می‌شود و جزء هزینه‌های تولید نیست.

ب) بررسی قسمت «ب» در گزینه‌ها:

۱) صحیح است.

۲) صحیح است.

۳) غلط است. معمولاً به دنبال ارزان خریدن و گران فروختن‌اند و خرید و فروش برخی از کالاها، در انحصار آن‌ها است.

۴) غلط است. از آن‌جا که معمولاً دست این افراد در روستاها و محله‌های کوچک زود رو می‌شود، ترجیح می‌دهند به شهرهای بزرگ کوچ کنند تا آسان‌تر به فعالیت‌های خود بپردازند.

ج) تقسیم سود در شرکت‌ها به تناسب مالکیت سهام است. دارایی هر شرکت به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود. هر کس با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود که به اندازه سهمش مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است. سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است.

د) معایب ایجاد شرکت (سهامی): هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر، تأخیر در تصمیم‌گیری، پیچیدگی‌ها در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی، تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام، قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر.

تست و پاسخ ۱۵۸

مردم محله‌ای در استان اصفهان با همراهی چند نفر مهندس از رشته‌های مختلف در آن محله ایده‌ای برای تجمیع سرمایه‌های خود و ایجاد یک کسب و کار دارند؛ آن‌ها پیشنهاد تأسیس یک کارخانه کوچک مواد غذایی را داده‌اند. نکات مهمی که مد نظر مردم و هم‌چنین مهندس‌ها قرار دارد، مشارکت تعداد زیادی از مردم محله و تجمیع سرمایه‌ها و تأثیرگذاری آن‌ها است. با توجه به این اطلاعات نوع سازمان کسب و کار پیشنهادی برای این افراد چیست؟ کدام عبارت در مورد این ایده صحیح است؟ کدام مورد یکی از معایب سازمان کسب و کار پیشنهادی است؟

- ۱) تعاونی - مالکیت کامل سود و منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید) از ویژگی‌های این نوع کسب و کار است. - پیچیدگی در رابطه مدیریت، مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
- ۲) شرکت - آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...) از مزایای این نوع کسب و کار است. - مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
- ۳) شرکت - در این کسب و کار امکان افزایش سرمایه از طریق افزایش سهام‌داران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز تأمین مالی بانکی از طریق وام‌های بانکی وجود دارد. - تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
- ۴) تعاونی - تخصص‌گرایی بیشتر به معنی امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه از ویژگی‌های این نوع کسب و کار است. - بار سنگین مسئولیت (همه چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)

(درس ۲- کسب و کار شفاهی، شرکت و تعاونی‌ها)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی: کسب و کار پیشنهادی شرکت است.

- شرکت برای رشد بهتر می‌تواند: ۱) تبلیغ کند، ۲) کارمند استخدام کند و یا ۳) جذب سرمایه کند.
- شرکت کسب و کاری است که خودش هویت قانونی دارد. (به این معنی که قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می‌کند).
- شرکت‌ها حقوق و تعهدات خاصی دارند. (دقیقاً همانند آن‌چه که انسان‌ها انجام می‌دهند).
- یک شرکت می‌تواند دارایی داشته باشد، با دیگر شرکت‌ها یا افراد وارد قرارداد شود و حتی علیه آن‌ها شکایت کند و مورد شکایت قرار بگیرد.
- شرکت انواع مختلفی دارد که مهم‌ترین آن شرکت‌های سهامی است.
- دارایی هر شرکت به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود.
- هر کس با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود که به اندازه سهمش مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است.
- سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است.

مزایای ایجاد شرکت (سهامی)	معایب ایجاد شرکت (سهامی)
مسئولیت محدود برای سهام‌داران (ضرر و بدهی سهام‌داران، محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهام‌داران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی‌ها در رابطه مدیریت، مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی
تخصص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
—	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

تست و پاسخ ۱۵۹

کدام گزینه در بردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) ارزش هر برگ از سهام یک شرکت برابر با ۳۰۰ تومان است. شخصی مقداری سهام به ارزش ۱,۳۵۰,۰۰۰ تومان خریداری کرده است. این فرد صاحب چند سهم از سهام شرکت است؟
 ب) به ترتیب هر یک از موارد «مالکیت کسب و کار - مالکیت سود - میزان تعهدات حقوقی» در کسب و کار شخصی برای صاحب کسب و کار به چه شکل است؟

ج) کسانی که از مسئولیت‌های خود در کسب و کار شانه خالی می‌کنند؛ در واقع ...

- ۱) الف) ۴۵۰۰ عدد / ب) براساس میزان سرمایه - محدود به میزان سرمایه کسب و کار - براساس میزان فعالیت / ج) به خودشان ظلم می‌کنند.
 ۲) الف) ۳۲۰۰ عدد / ب) براساس میزان سرمایه - محدود به میزان سرمایه کسب و کار - براساس میزان فعالیت / ج) حقوق دیگران را پایمال می‌کنند.
 ۳) الف) ۳۲۰۰ عدد / ب) به صورت کامل - به صورت کامل - نامحدود / ج) به خودشان ظلم می‌کنند.
 ۴) الف) ۴۵۰۰ عدد / ب) به صورت کامل - به صورت کامل - نامحدود / ج) حقوق دیگران را پایمال می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۴

(درس ۱- مسئولیت اطلاق و کسب درآمد هلال / درس ۲- کسب و کار شفاهی، شرکت)

الف) اگر ارزش کل سهام‌های خریداری‌شده را بر قیمت هر برگه سهم تقسیم کنیم، تعداد سهام خریداری‌شده به دست می‌آید:

$$\text{عدد} = \frac{\text{ارزش کل سهام‌های خریداری‌شده}}{\text{قیمت هر برگه سهم}} = \frac{۱,۳۵۰,۰۰۰}{۳۰۰} = ۴,۵۰۰$$

ب) کسب و کار شخصی، متعلق به یک شخص (صاحب آن کسب و کار) است.

صاحب کسب و کار شخصی، مالک کامل سود کسب و کار است.

مسئولیت صاحب کسب و کار شخصی در مقابل بدهی‌ها و دعاوی نامحدود است.

ج) کسانی که از مسئولیت‌های خود در کسب و کار شانه خالی می‌کنند در واقع «حقوق دیگران را پایمال می‌کنند».

تست و پاسخ ۱۶۰

کدام گزینه در بردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) عبارت کدام گزینه در رابطه با کسب و کار شخصی صحیح است؟

ب) در کدام نوع کسب و کار منافع مالیاتی وجود دارد؟

ج) تعاونی کسب و کاری است که با هدف ..... تشکیل می‌شود و به ..... کمک می‌کند.

۱) الف) دو یا چند نفر با هدف کسب سود، سرمایه‌هایشان را در هم آمیخته و پس از ثبت کسب و کار خود، کار را آغاز می‌کنند. /

ب) شخصی / ج) غیرتجاری - توسعه علمی، دینی، بهداشت و سلامت آن‌ها

۲) الف) در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری اغلب کسب و کارها شخصی‌اند. / ب) شخصی / ج) تأمین

نیازمندی‌های اعضا - بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها

۳) الف) کوچک مقیاس‌اند و تنها در عرصه خدمات فعالیت می‌کنند. / ب) شرکت‌های سهامی / ج) تأمین نیازمندی‌های اعضا - بهبود

وضعیت اقتصادی آن‌ها

۴) الف) مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، نمونه‌هایی از کسب و کار شخصی هستند. / ب) شرکت‌های سهامی /

ج) غیرتجاری - توسعه علمی، دینی، بهداشت و سلامت آن‌ها

پاسخ: گزینه ۲

(درس ۲- کسب و کار شفاهی، شرکت، تعاونی‌ها)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیل سبز

پاسخ تشریحی الف) بررسی قسمت «الف» در گزینه‌ها:

۱) غلط است؛ کسب و کار شخصی، متعلق به یک شخص (صاحب آن کسب و کار) است.

۲) صحیح است.

۳) غلط است؛ کسب و کار شخصی متعلق به یک شخص است. امروزه بسیاری از کسب و کارها در ایران به شکل شخصی‌اند. بیشتر آن‌ها کوچک مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت به‌ویژه خدمات حضور دارند. مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان، نمونه‌هایی از کسب و کارهای شخصی هستند؛ حتی در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری اغلب کسب و کارها شخصی‌اند.

۴) صحیح است.

ب) در کسب و کارهای شخصی، صاحب کسب و کار فقط یک بار مالیات بر درآمد (منافع مالیاتی) می‌دهد.

ج) تعاونی کسب و کاری است که با هدف «تأمین نیازمندی‌های اعضا» تشکیل می‌شود و به «بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها» کمک می‌کند.